

ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՖԱԹՖ-Ի ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆՆԵՐԻՆ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ
ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՓԼ/ԱՖ ԴԵՄ ՊԱՅՔԱՐԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ
ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՓԵՏՐՎԱՐ 2013Թ.

Անգլերեն բնօրինակը տպագրվել է 2013 թ. փետրվարին
Հայերեն թարգմանությունը տպագրվել է 2014 թ. հունիսին

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԽՈՒՄԲՊ

Ֆինանսական միջոցառումների աշխատանքային խումբը (ՖԱԹՖ) միջկառավարական անկախ մարմին է, որը մշակում է համաշխարհային ֆինանսական համակարգը փողերի լվացումից, ահաբեկչության ֆինանսավորումից և զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորումից պաշտպանելու քաղաքականություններ և սատարում է դրանց իրագործմանը: ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականները ճանաչում են գտել որպես փողերի լվացման (ՓԼ) և ահաբեկչության ֆինանսավորման (ԱՖ) դեմ պայքարի համաշխարհային ստանդարտ:

ՖԱԹՖ-ի մասին լրացուցիչ տեղեկատվության համար կարող եք այցելել հետևյալ ինտերնետային կայքէջը.

www.fatf-gafi.org

© 2013 ՖԱԹՖ/SՀԶԿ: Բոլոր իրավունքները պաշտպանված են:

Արգելվում է սույն հրապարակումը վերատպել կամ թարգմանել առանց նախնական գրավոր թույլտվության: Սույն հրապարակման կամ դրա որևէ մասի համար նման թույլտվություն ստանալու նպատակով պետք է դիմել ՖԱԹՖ-ի քարտուղարություն՝
FATF Secretariat, 2 rue André Pascal 75775 Paris Cedex 16, France հասցեով
(ֆաքս՝ +33 1 44 30 61 37, էլեկտրոնային փոստ՝ contact@fatf-gafi.org):

Կազմի ձևավորումը. ©Thinkstock

Սույն փաստաթուղթը թարգմանություն է անգլերենից: Թարգմանությունը կատարվել է Հայաստանի Հանրապետությունում Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների դեսպանատան օժանդակությամբ:

Թարգմանության հետ կապված հարցերով դիմել ՀՀ կենտրոնական բանկ,
Ֆինանսական դիտարկումների կենտրոն՝ ք. Երևան, Վ. Սարգսյան 6
(հեռախոս/ֆաքս՝ +374 10 545088, էլեկտրոնային փոստ՝ info@fmc.am):

^{ա)} Անգլերեն՝ Financial Action Task Force, FATF (Ծան. թարգմ.)

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐԻ ՑԱՆԿ.....	5
ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	7
ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ	35
Հանձնարարական 1.	35
Հանձնարարական 2.	38
Հանձնարարական 3.	39
Հանձնարարական 4.	41
Հանձնարարական 5.	42
Հանձնարարական 6.	44
Հանձնարարական 7.	51
Հանձնարարական 8.	55
Հանձնարարական 9.	58
Հանձնարարական 10.	59
Հանձնարարական 11.	66
Հանձնարարական 12.	67
Հանձնարարական 13.	69
Հանձնարարական 14.	70
Հանձնարարական 15.	71
Հանձնարարական 16.	72
Հանձնարարական 17.	77
Հանձնարարական 18.	79
Հանձնարարական 19.	81
Հանձնարարական 20.	82
Հանձնարարական 21.	83
Հանձնարարական 22.	84
Հանձնարարական 23.	87
Հանձնարարական 24.	89
Հանձնարարական 25.	94
Հանձնարարական 26.	97

Հանձնարարական 27.	99
Հանձնարարական 28.	100
Հանձնարարական 29.	102
Հանձնարարական 30.	105
Հանձնարարական 31.	107
Հանձնարարական 32.	109
Հանձնարարական 33.	112
Հանձնարարական 34.	113
Հանձնարարական 35.	114
Հանձնարարական 36.	115
Հանձնարարական 37.	116
Հանձնարարական 38.	118
Հանձնարարական 39.	119
Հանձնարարական 40.	120
ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ	125
Անմիջական արդյունք 1.	125
Անմիջական արդյունք 2.	129
Անմիջական արդյունք 3.	133
Անմիջական արդյունք 4.	138
Անմիջական արդյունք 5.	143
Անմիջական արդյունք 6.	147
Անմիջական արդյունք 7.	151
Անմիջական արդյունք 8.	155
Անմիջական արդյունք 9.	158
Անմիջական արդյունք 10.	162
Անմիջական արդյունք 11.	166
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ՆՈՖԳՏՄ-ՆԵՐԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԻ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՀԻՄՔԵՐԸ	169
ՏԵՐՄԻՆԱԲԱՆԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ	172

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

ՓԼ	Փողերի լվացում
ԱՖ	Ահաբեկչության ֆինանսավորում
ԸՆՓԳ	Ըստ ներկայացնողի փոխանցելի գործիք
ՀՊՈԻ	Հաճախորդի պատշաճ ուսումնասիրություն
ՆՈՖԳՏՄ	Նախատեսված ոչ ֆինանսական գործունեության տեսակներ և մասնագիտություններ
ՖԱԹՖ	Ֆինանսական միջոցառումների աշխատանքային խումբ
ՖՀՄ	Ֆինանսական հետախուզության մարմին
ԱԱ	Անմիջական արդյունք
ԲՄ	Բացատրական մեկնաբանություն
ՓՀ	Փոխըմբռնման հուշագիր
ՓԱՓԾ	Փողի կամ արժեքների փոխանցման ծառայություն(ներ)
ՇՄՆԶԿ	Շահույթի ստացման նպատակ չհետապնդող կազմակերպություն
Պալերմոյի կոնվենցիա	Անդրազգային կազմակերպված հանցավորության դեմ պայքարի մասին Միավորված ազգերի կազմակերպության 2000թ. կոնվենցիա
ՔԱՈՒԱ	Քաղաքական ազդեցություն ունեցող անձ
Հ.	Հանձնարարական
ՌՀՄ	Ռիսկահեռ մոտեցում
ԻԿՄ	Ինքնակարգավորվող մարմին
ԿԳՀ	Կասկածելի գործարքի մասին հաշվետվություն
ՏԸՆԾՄ	Տրաստային և ընկերությունների ներկայացման ծառայություններ մատուցող
Ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին կոնվենցիա	Ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին Միավորված ազգերի կազմակերպության 1999թ. միջազգային կոնվենցիա
ՄԱԿ	Միավորված ազգերի կազմակերպություն
ՄԱԿ ԱԽ բանաձև	Միավորված ազգերի կազմակերպության Անվտանգության խորհրդի բանաձև
Վիեննայի կոնվենցիա	Թմրամիջոցների և հոգեմետ նյութերի ապօրինի շրջանառության դեմ պայքարի մասին Միավորված ազգերի կազմակերպության 1988թ. կոնվենցիա

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

1. Սույն փաստաթուղթը հիմք է հանդիսանում 2012թ. փետրվարին ընդունված՝ ՖԱԹՖ-ի վերանայված Հանձնարարականներին տեխնիկական համապատասխանությունը գնահատելու և երկրում փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման (ՓԼ/ԱՖ) դեմ պայքարի համակարգի արդյունավետության մակարդակն ուսումնասիրելու համար: Փաստաթուղթը բաղկացած է երեք բաժնից: Առաջին բաժինը ներածություն է, որտեղ ներկայացված են գնահատման Մեթոդաբանության¹ ընդհանուր նկարագիրը, նախապատմությունը և գնահատումների նպատակով դրա օգտագործումը: Երկրորդ բաժնում ներկայացված են ՖԱԹՖ-ի յուրաքանչյուր Հանձնարարականին տեխնիկական համապատասխանության գնահատման չափորոշիչները: Երրորդ բաժնում ներկայացված են ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականների իմպլեմենտացման արդյունավետությունը գնահատելու համար դիտարկվող արդյունքները, ցուցանիշները, տվյալները և այլ գործոնները: Փոխադարձ գնահատումների գործընթացներն ու ընթացակարգերը ներկայացված են առանձին փաստաթղթով:
2. Զորրորդ փուլի փոխադարձ գնահատումների համար ՖԱԹՖ-ը որդեգրել է ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականներին տեխնիկական համապատասխանության և ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգերի արդյունավետության ու դրա մակարդակի գնահատման փոխլրացնող մոտեցում: Ըստ այդմ՝ Մեթոդաբանությունը ներառում է երկու բաղկացուցիչ.
 - Տեխնիկական համապատասխանության գնահատման շրջանակում դիտարկվում է ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականների առանձին պահանջների կատարումը, որոնք հիմնականում առնչվում են գնահատվող երկրի վերաբերելի իրավական և ինստիտուցիոնալ համակարգին, իրավասու մարմինների լիազորություններին և նրանց կողմից կիրառվող ընթացակարգերին: Սրանք ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգի հիմնաքարերն են:
 - Արդյունավետության գնահատումն արմատապես տարբերվում է տեխնիկական համապատասխանության գնահատումից: Դրա նպատակն է գնահատել ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականների իմպլեմենտացման համարժեքությունը և պարզել, թե գնահատվող երկիրը որքանով է հասել

¹ Սույն փաստաթղթում օգտագործվող «գնահատում» տերմինն ու դրա ածանցյալները վերաբերում են ինչպես ՖԱԹՖ-ի և ՖԱԹՖ-ի տիպի տարածաշրջանային կառույցների կողմից կատարվող փոխադարձ գնահատումներին, այնպես էլ երրորդ կողմերի (օրինակ՝ Արժույթի միջազգային հիմնադրամի և Համաշխարհային բանկի) կողմից կատարվող գնահատումներին:

ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ավարտուն համակարգի համար առանցքային նշանակություն ունեցող սահմանված արդյունքներին: Ըստ այդմ՝ արդյունավետության գնահատման կենտրոնում այն հարցն է, թե իրավական և ինստիտուցիոնալ համակարգը որքանով է ապահովում ակնկալվող արդյունքների իրագործումը:

3. Ինչպես տեխնիկական համապատասխանության, այնպես էլ արդյունավետության գնահատումն իրենց ամբողջության մեջ ներկայացնում են ինտեգրված վերլուծություն առ այն, թե գնահատվող երկիրը որքանով է համապատասխանում ՖԱԹՖ-ի Ստանդարտներին, և որքանով է երկրին հաջողվում ապահովել ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ուժեղ համակարգի առկայությունը, ինչը ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականներով սահմանված պահանջ է:
4. Մեթոդաբանությունը կազմված է այնպես, որ գնահատողներին օժանդակի որևէ երկրի՝ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի միջազգային ստանդարտներին համապատասխանությունը գնահատելու գործում: Դրանում արտացոլված են ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականների և Բացատրական մեկնաբանությունների պահանջները, ինչը կազմում է փողերի լվացման, ահաբեկչության և զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորման դեմ պայքարի միջազգային ստանդարտը, սակայն չի լրացնում կամ փոփոխում դրանք: Մեթոդաբանության օգնությամբ գնահատողները պետք է ուսումնասիրեն երկրում ներդրված՝ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջների արդյունավետ կատարումն ապահովող համակարգերն ու մեխանիզմները դրանց բաղկացուցիչ մասը կազմող տարատեսակ իրավական, կարգավորման և ֆինանսական շրջանակներով հանդերձ: Մեթոդաբանությունն օգտակար է նաև երկրների կողմից իրենց իսկ համակարգերի ուսումնասիրության համար, այդ թվում՝ տեխնիկական աջակցության կարիքների բացահայտման նպատակով: Սույն Մեթոդաբանությունը կազմելիս հաշվի է առնվել ՖԱԹՖ-ի, ՖԱԹՖ-ի տիպի տարածաշրջանային կառույցների (ՖՏՏԿ), Արժույթի միջազգային հիմնադրամի և Համաշխարհային բանկի՝ ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականների նախորդ տարբերակներով գնահատումներ կատարելու փորձը:

ՌԻՍԿԵՐԸ ԵՎ ՄԻՋԱՎԱՅՐԸ

5. Ցանկացած գնահատման առաջին քայլը, մեծ հաշվով, գնահատողների կողմից երկրի ռիսկերի և միջավայրի, ինչպես նաև դրանք ձևավորող տարրերի վերաբերյալ նախնական պատկերացում կազմելն է: Դա ներառում է.

- փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման *ռիսկերի* բնույթը և մակարդակը,
 - երկրի համար բնութագրական հանգամանքները (օրինակ՝ տնտեսության և ֆինանսական հատվածի կառուցվածքը), որոնք ազդում են տարբեր Հանձնարարականների *հականության* վրա,
 - ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգի հիմքում ընկած *կառուցվածքային տարրերը*, և
 - *այլ միջավայրային գործոնները*, որոնք կարող են ազդել ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացման եղանակների ու արդյունավետության վրա:
6. ՓԼ/ԱՖ *ռիսկերը* վճռորոշ նշանակություն ունեն Հանձնարարական 1-ին և այլ Հանձնարարականների ռիսկահենք տարրերին տեխնիկական համապատասխանությունը, ինչպես նաև արդյունավետությունը գնահատելու տեսանկյունից: Գնահատողներն ի սկզբանե և ամբողջ գնահատման ընթացքում պետք է հաշվի առնեն փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման ռիսկի՝ տվյալ երկրի համար բնութագրական գործոնների բնույթը և մակարդակը: Նման գործոնների թվին են դասվում երկրում հանցավոր ճանապարհով ստացված գույք առաջացնող հանցագործությունների մակարդակն ու տեսակները, ահաբեկչական խմբերի ակտիվությունը կամ երկրի տարածքում միջոցներ հավաքագրելու հանգամանքը, հանցավոր կամ անօրինական ակտիվների անդրսահմանային հոսքերի ծավալները և այլն:
7. Գնահատողները պետք է երկրի կողմից կատարված ռիսկերի գնահատման (գնահատումների) արդյունքներն ընդունեն որպես ելակետ՝ ռիսկերի վերաբերյալ պատշաճ պատկերացում կազմելու համար, սակայն չպետք է այդ արդյունքները դիտարկեն որպես քննադատությունից վեր և ճիշտ տեղեկատվություն կամ անպայման համաձայնեն դրա բոլոր եզրահանգումներին: Հանձնարարական 1-ի և Անմիջական արդյունք 1-ի համատեքստում ռիսկերի գնահատումների արդյունքներն ուսումնասիրելիս գնահատողները պետք է նաև առաջնորդվեն սույն ներածության 15-րդ պարբերությամբ: Հնարավոր են դեպքեր, երբ գնահատողները չեն կարողանում եզրահանգման գալ, թե որքանով է ողջամիտ երկրի կողմից կատարված գնահատումը, կամ երբ այդ գնահատումը թերի է կամ բացակայում է: Նման իրավիճակներում գնահատողները պետք է երկրի իշխանությունների հետ անմիջական քննարկումների պարագայում փոր-

ձեն ընդհանուր հայտարարի գալ այն հարցում, թե որոնք են երկրում առկա հիմնական ռիսկերը: Համաձայնության չգալու կամ երկրի կողմից կատարված գնահատումը ողջամիտ չհամարվելու դեպքում գնահատողները պետք է Փոխադարձ գնահատման հաշվետվությունում (ՓԳՀ) հստակ ներկայացնեն տարաձայնության պատճառներն ու դրանց մասին իրենց դատողությունները և այլ ռիսկահենք տարրերի (օրինակ՝ ռիսկահենք վերահսկողության) գնահատման համար որպես հիմք պետք է ընդունեն ռիսկերի վերաբերյալ իրենց եզրահանգումները:

8. Գնահատողները պետք է ուշադրություն դարձնեն նաև **էականության** հարցին, մասնավորապես՝ ֆինանսական հատվածի տարբեր մասերի և տարբեր ՆՈՖԳՏՄ-ների համեմատական կարևորությանը, ֆինանսական հատվածի չափերին, ինտեգրման աստիճանին ու կառուցվածքին, տարատեսակ ֆինանսական հաստատությունների կամ պրոդուկտների համեմատական կարևորությանը, բիզնեսի տեղական կամ անդրասահմանային բաղկացուցիչների ծավալներին, տնտեսության կանխիկահեն լինելու աստիճանին, ոչ ֆորմալ հատվածի և/կամ ստվերային տնտեսության գնահատված չափերին: Գնահատողները պետք է տիրապետեն նաև տեղեկությունների երկրի բնակչության, զարգացման աստիճանի, աշխարհագրական գործոնների, առևտրային ու մշակութային կապերի մասին: Տարբեր ոլորտների և հարցերի համեմատական կարևորությունը պետք է հաշվի առնվեն ինչպես տեխնիկական համապատասխանությունը, այնպես էլ արդյունավետությունը գնահատելիս: Տեխնիկական համապատասխանության գնահատականը ձևավորելիս պետք է նախևառաջ հաշվի առնել երկրի համար առավել կարևոր ու վերաբերելի հարցերը, իսկ արդյունավետությունը գնահատելիս պետք է առաջնահերթ ուշադրություն դարձնել առավել կարևոր ոլորտներին՝ ըստ ստորև ներկայացվածի:

9. Որպես կանոն, ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի արդյունավետ համակարգ ունենալու համար անհրաժեշտ է ապահովել այնպիսի **կառուցվածքային տարրերի** առկայությունը, ինչպիսիք են քաղաքական կայունությունը, ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի խնդիրներով զբաղվելու՝ բարձր մակարդակով հանձնառությունը, հաշվետվականության, ամբողջականության ու թափանցիկության պատշաճ մակարդակ ապահովող կայուն ինստիտուտների առկայությունը, օրենքի գերակայությունը, գործունակ, անկախ ու արդյունավետ դատական համակարգի առկայությունը: Նման կառուցվածքային տարրերի պակասը կամ ընդհանուր համակարգում խոցելի կողմերի ու թերությունների առկայությունը կարող են նշանակալիորեն խոչընդոտել ՓԼ/ԱՖ դեմ

պայքարի արդյունավետ համակարգի կայացմանը, և գնահատողների կողմից բնորոշված համապատասխանության կամ արդյունավետության բացերը կարող են պայմանավորված լինել որոշ կառուցվածքային տարրերի բացակայությամբ, ինչը պատշաճ կերպով պետք է արտացոլվի ՓԳՀ-ում:

10. Երկրի ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգի արդյունավետության վրա հնարավոր նշանակալի ազդեցություն ունեցող այլ *միջավայրային գործոնների* թվին են դասվում կարգավորման և վերահսկողության ռեժիմի հասունությունն ու զարգացածությունը, կոռուպցիայի մակարդակը և դրա դեմ պայքարի միջոցառումների ազդեցությունը, ֆինանսական ներառմանը խոչընդոտող գործոնները և այլն:
11. Գնահատողները պետք է վերը թվարկված միջավայրային գործոնները, այդ թվում՝ ռիսկերը, էականությունը, կառուցվածքային տարրերը և այլ միջավայրային գործոնները դիտարկելով ընդհանուր պատկերացում կազմեն այն միջավայրի մասին, որում գործում է երկրի ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգը: Նշված գործոններով պայմանավորված՝ գնահատողները կարող են որոշ հարցեր համարել էական կամ բարձր ռիսկային, ինչը նրանց կօգնի կողմնորոշվել, թե որ հարցերի վրա պետք է կենտրոնացնեն ուշադրությունը գնահատման ընթացքում: Միջավայրային որոշ գործոններ ուսումնասիրվում են Մեթոդաբանության՝ արդյունավետության գնահատման շրջանակում կիրառվող Անմիջական արդյունքների համատեքստում: Գնահատողները պետք է զգուշությամբ մոտենան երկրի գնահատման վրա ազդեցություն ունեցող ռիսկերի և միջավայրային գործոնների ուսումնասիրության համար օգտագործվող տեղեկատվությանը, հատկապես երբ այն նշանակալի ազդեցություն է գործում համապատասխան եզրահանգումների վրա: Գնահատողները պետք է հաշվի առնեն երկրի տեսակետները, սակայն դրանք պետք է դիտարկեն քննադատաբար՝ միաժամանակ օգտվելով տեղեկատվության այլ հավաստի կամ հուսալի աղբյուրներից (օրինակ՝ միջազգային կառույցների կամ հեղինակավոր պարբերականների հրապարակումներից)՝ նախընտրությունը տալով տեղեկատվության աղբյուրների բազմազանությանը: Այս տարրերի հիման վրա գնահատողները պետք է սեփական դատողություններն անեն այն միջավայրի վերաբերյալ, որում գործում է երկրի ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգը, և համապատասխան վերլուծությունը պետք է հստակ ու հանգամանորեն շարադրեն ՓԳՀ-ում:
12. Երկրի համապատասխան կամ ոչ համապատասխան լինելը, ինչպես նաև տեխնիկական համապատասխանության մակարդակի համեմատ արդյու-

նավետության մակարդակի՝ ակնկալվածից բարձր կամ ցածր լինելը որոշ դեպքերում կարող են պայմանավորված լինել ռիսկով, էականությամբ և կառուցվածքային կամ միջավայրային գործոններով: Մի շարք դեպքերում այս գործոններով կարող են բացատրվել ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի առումով երկրի լավ կամ վատ ցուցանիշները, և համակարգի արդյունավետության բարձրացման վերաբերյալ գնահատողների առաջարկների մի կարևոր մասը կարող է պայմանավորված լինել հենց այս գործոններով: Թե տեխնիկական համապատասխանության, թե արդյունավետության վերաբերյալ եզրահանգումները կատարվում են բոլոր երկրների նկատմամբ միանման կերպով կիրառվող ստանդարտների հիման վրա: Ոչ նպաստավոր միջավայրը (օրինակ՝ որոշ կառուցվածքային տարրերի բացակայությունը) կարող է բացասաբար անդրադառնալ համապատասխանության և արդյունավետության վրա: Այդուհանդերձ, ռիսկերը, էականությունը և կառուցվածքային կամ այլ միջավայրային գործոնները որևէ կերպ չեն կարող դիտարկվել որպես արդարացում ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականների անբավարար կամ անհամաչափ իմպլեմենտացման համար: Գնահատողները պետք է ՓԳՀ-ում հստակ արտացոլեն, թե որ գործոններն են հաշվի առել, ինչու և ինչպես են դա արել և տեղեկատվության ինչ աղբյուրներից են օգտվել:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑՆԵՐ

13. ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականներում օգտագործված տերմինների լիարժեք սահմանումները ներկայացված են Հանձնարարականներին կից Տերմինաբանական բառարանում: Գնահատողները պետք է նաև առաջնորդվեն ընդհանուր մեկնաբանության ենթակա այլ հարցերի վերաբերյալ հետևյալ դրույթներով, ինչը կարևոր է կիրառվող մոտեցման հետևողականությունն ապահովելու տեսանկյունից:
14. **Ֆինանսական հաստատությունները.** Գնահատողները պետք է համակողմանի պատկերացում կազմեն Տերմինաբանական բառարանի «*Ֆինանսական հաստատություններ*» տերմինով սահմանված ֆինանսական գործառնություններ իրականացնող սուբյեկտների մասին: Հարկ է նշել, որ տարբեր երկրներում նման գործառնություններ կարող են իրականացվել տարբեր անվանումներով (օրինակ՝ «բանկ») հանդես եկող հաստատությունների կողմից, ուստի գնահատողները պետք է ուշադրություն դարձնեն ոչ թե հաստատության անվանմանը, այլ գործունեության բնույթին:
15. **Երկրի կողմից կատարված ռիսկերի գնահատման ուսումնասիրությունը.** Գնահատողներից չի պահանջվում Հանձնարարական 1-ին և Անմիջական արդյունք 1-ին համապատասխանությունը գնահատելիս իրականացնել

երկրի ռիսկերի իրենց անկախ գնահատումը, սակայն, մյուս կողմից, նրանք չպետք է ընդունեն երկրի կողմից կատարված գնահատման արդյունքները որպես միանշանակ ճիշտ: Գնահատողները պետք է դիտարկեն տվյալ երկրի կողմից ռիսկերի գնահատման գործընթացների և ընթացակարգերի համակողմանիությունը և կիրառման համարժեքությունը (այսինքն, որքանով են ողջամիտ կատարված եզրահանգումները՝ հաշվի առնելով առկա տեղեկատվությունը և իրականացված վերլուծությունը): Ռիսկերի գնահատման ուսումնասիրություն իրականացնելիս գնահատողները պետք է կենտրոնանան բարձր մակարդակով խնդիրների, այլ ոչ դրանց նրբությունների վրա, և պետք է տրամաբանական դատողություններ անեն գնահատման արդյունքների ողջամտության վերաբերյալ: Վերաբերելի և անհրաժեշտ դեպքերում գնահատողները պետք է հաշվի առնեն նաև երկրի ռիսկերի վերաբերյալ տեղեկատվության այլ հավաստի կամ հուսալի աղբյուրները՝ բնորոշելու համար այն նշանակալի տարբերությունները, որոնք արժանի են հետագա ուսումնասիրության: Եթե գնահատող խումբը գալիս է եզրահանգման, որ երկրի կողմից կատարված ռիսկերի գնահատումը ողջամիտ է, ապա Մեթոդաբանության ռիսկահենք տարրերը կարող են դիտարկվել այդ եզրահանգման լույսի ներքո:

16. Հանձնարարական 1-ի կատարումը դիտարկելիս գնահատողների վերլուծությունը պետք է կենտրոնանա հետևյալ տարրերի վրա. (1) երկրի կողմից ռիսկերի գնահատում(ներ) նախաձեռնելու և դրանց իրականացումը համակարգելու գործընթացների ու մեխանիզմների առկայությունը, (2) ռիսկերի գնահատում(ներ)ի ողջամիտ լինելու հանգամանքը, և (3) ռիսկահենք միջոցառումների (օրինակ՝ բացառությունների, բարձր և ցածր ռիսկային իրավիճակների) համապատասխանությունը բացահայտված ռիսկերին:
17. Անմիջական արդյունք 1-ի կատարումը դիտարկելիս ռիսկերի գնահատման (գնահատումների) ողջամիտ լինելու վերաբերյալ իրենց դատողություններից ելնելով՝ գնահատողները պետք է կենտրոնանան այն հարցի վրա, թե իրավասու մարմիններին որքանով է հաջողվում ռիսկերի վերաբերյալ իրենց պատկերացումները գործնականում կիրառել քաղաքականությունների մշակման և ռիսկերի զսպման նպատակով տեղեկացված որոշումներ կայացնելու համար:
18. **Ռիսկահենք մոտեցման պահանջները.** Յուրաքանչյուր Հանձնարարականի մասով, երբ ֆինանսական հաստատություններից և ՆՈՖԳՏՄ-ներից պահանջվում է իրականացնել որոշակի միջոցառումներ, գնահատողները համապատասխանության գնահատումը պետք է կատարեն՝ հիմնվելով այն

դրույթի վրա, որ բոլոր ֆինանսական հաստատությունները և ՆՈՖԳՏՄ-ները պետք է բավարարեն սահմանված բոլոր պահանջները: Այդուհանդերձ, ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականների կարևոր առանձնահատկություններից մեկն այն է, որ դրանք հաշվի են առնում փողերի լվացման կամ ահաբեկչության ֆինանսավորման ռիսկի՝ տարբեր հաստատություններին, գործունեության տեսակներին կամ մասնագիտություններին, ինչպես նաև տարբեր հաճախորդներին, պրոդուկտներին, գործարքներին կամ երկրներին վերագրվող աստիճանը: Ըստ այդմ՝ երկիրը կարող է Հանձնարարականներն իմպլեմենտացնելիս (օրինակ՝ պարզեցված ՀՊՈՒ միջոցառումների կիրառման շրջանակը սահմանելիս) հաշվի առնել ռիսկը, և գնահատողները նույնպես պետք է հաշվի առնեն ռիսկերը, ինչպես նաև ռիսկահեղձ մոտեցմամբ թույլատրված ճկունությունը, երբ դատողություններ են կատարում երկրում առկա կանխարգելիչ միջոցների և դրանց կարևորության մասին: Եթե ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականներով սահմանված են բարձր ռիսկային գործառնությունների տեսակներ, որոնց դեպքում պահանջվում է իրականացնել հավելյալ կամ հատուկ միջոցառումներ, այդ միջոցառումները պետք է իրականացվեն, թեպետ դրանց կիրառության աստիճանը կարող է տարբերվել՝ ըստ տվյալ ռիսկի բնորոշված մակարդակի:

19. **Ցածր ռիսկային իրավիճակների դեպքում նախատեսված բացառությունները.** Փողերի լվացման և ահաբեկչության ցածր ռիսկերի դեպքում երկրները կարող են որոշում կայացնել ֆինանսական հաստատությունների կամ ՆՈՖԳՏՄ-ների կողմից որոշակի գործողություններ կատարելու պահանջ նախատեսող որոշ Հանձնարարականներ չկիրառելու վերաբերյալ: Նման դեպքերում երկրները պետք է գնահատողներին ներկայացնեն այն փաստերը և վերլուծությունը, որոնց հիման վրա կայացվել է Հանձնարարականները չկիրառելու վերաբերյալ որոշումը:

20. **Ֆինանսական հաստատությունների, ՆՈՖԳՏՄ-ների և երկրների նկատմամբ պահանջները.** ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականները սահմանում են, որ ֆինանսական հաստատությունները կամ ՆՈՖԳՏՄ-ները *«պետք է»* կամ նրանցից *«պետք է պահանջվի, որ»* կատարեն որոշակի գործողություններ, կամ որ երկրները *«պետք է ապահովեն»* ֆինանսական հաստատությունների, ՆՈՖԳՏՄ-ների կամ այլ անձանց կամ կազմակերպությունների կողմից որոշակի գործողությունների կատարումը: Տերմինաբանական հետևողականությունն ապահովելու նպատակով Մեթոդաբանությունում օգտագործվում է *«ֆինանսական հաստատություններից (կամ ՆՈՖԳՏՄ-ներից) պետք է պահանջվի»* ձևակերպումը:

21. **Օրենքները և այլ նորմատիվ իրավական ակտերը.** (ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականների Բացատրական մեկնաբանությունների վերջում ներկայացված) *«Ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների նկատմամբ պահանջների իրավական հիմքերը»* վերտառությամբ նյութում սահմանված են այն իրավական հիմքերը, որոնք անհրաժեշտ են Հանձնարարականների պահանջները կիրարկելու համար: Գնահատողները պետք է դիտարկեն, թե արդյոք տվյալ պահանջը կատարելու համար օգտագործված մեխանիզմը բավարարում է այն նշված նյութով սահմանված *«այլ նորմատիվ իրավական ակտ»* ճանաչելու չափանիշները: Ընդ որում, անհրաժեշտ է նկատի ունենալ, որ Հանձնարարականներ 10-ը, 11-ը և 20-ը նախատեսում են պահանջներ, որոնք պետք է սահմանված լինեն օրենքով, իսկ այլ պահանջները կարող են սահմանված լինել կամ օրենքով, կամ այլ նորմատիվ իրավական ակտով: Հնարավոր է, որ որոշակի տեսակի փաստաթղթեր կամ միջոցառումներ, որոնք այլ նորմատիվ իրավական ակտ չեն համարվում, այդուհանդերձ նպաստեն ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգի արդյունավետության բարձրացմանը, ինչը նշանակում է, որ դրանք կարող են դիտարկվել արդյունավետությունը վերլուծելու համատեքստում, սակայն տեխնիկական համապատասխանության պահանջների կատարումը գնահատելու տեսանկյունից չեն կարող հաշվի առնվել (օրինակ՝ մասնավոր հատվածը ներկայացնող որևէ մարմնի կողմից ընդունված վարքագծի կանոնները կամ վերահսկող մարմնի կողմից հրապարակված ոչ պարտադիր ուղեցույցը):
22. **ՆՈՖԳՏՄ-ների գնահատումը.** Հանձնարարականներ 22-ի, 23-ի և 28-ի (ինչպես նաև Հանձնարարականներ 6-ի և 7-ի որոշ տարրերի) ներքո ՆՈՖԳՏՄ-ներից և պատկան վերահսկող (կամ ինքնակարգավորվող) մարմիններից պահանջվում է որոշակի գործողություններ իրականացնել: Նշված պահանջներին տեխնիկական համապատասխանությունը պետք է գնահատվի բացառապես Հանձնարարականների ներքո և չի կարող դիտարկվել ֆինանսական հաստատություններին առնչվող այլ Հանձնարարականների կատարման տեսանկյունից: Այդուհանդերձ, արդյունավետության գնահատման նպատակով համապատասխան արդյունքները դիտարկելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել ինչպես ֆինանսական հաստատություններին, այնպես էլ ՆՈՖԳՏՄ-ներին:
23. **Զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորումը.** Զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորման խնդրին ՖԱԹՖ-ն անդրադառնում է միայն Հանձնարարական 7-ի (*«Թիրախային*

ֆինանսական պատժամիջոցները») և Հանձնարարական 2-ի («Ներպետական համագործակցությունը և համակարգումը») ներքո: Արդյունավետության գնահատման տեսանկյունից, զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորման դեմ պայքարին առնչվող բոլոր պահանջները սահմանվում են Անմիջական արդյունք 11-ում, բացառությամբ ներպետական համագործակցության և համակարգման, որի վերաբերյալ դրույթները նախատեսված են Անմիջական արդյունք 1-ում: Զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորմանն առնչվող հարցերը պետք է դիտարկվեն գնահատման միայն վերոնշյալ մասերում:

24. **Ազգային, վերազգային և ենթազգային մակարդակով միջոցառումները.** Որոշ երկրներում ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարին առնչվող խնդիրները լուծվում են ոչ միայն կենտրոնական կառավարության, այլև՝ նահանգների/ մարզերի կամ տեղական մակարդակով: Գնահատումը պետք է իրականացվի այնպես, որ նահանգների/ մարզերի մակարդակով իրականացվող ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի միջոցառումները նույնպես պատշաճ կերպով ուսումնասիրվեն: Նմանապես, գնահատողները պետք է հաշվի առնեն և հղումներ կատարեն երկրում կիրառելի վերազգային օրենքներին կամ կանոնակարգերին: Հավելված 1-ում թվարկված են այն Հանձնարարականները, որոնք կարող են գնահատվել վերազգային մակարդակով:
25. **Ֆինանսական վերահսկողությունը.** Բանկային, ապահովագրական և արժեթղթերի ոլորտներում ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի կանխարգելիչ միջոցառումներ սահմանող օրենքները և այլ նորմատիվ իրավական ակտերը իմպլեմենտացվում ու կիրարկվում են վերահսկողության միջոցով: Այս ոլորտներում վերահսկողության հիմնարար սկզբունքները, որոնք անհրաժեշտ է պահպանել, սահմանվում են Բազելյան կոմիտեի^{ա)}, Ապահովագրության վերահսկողների միջազգային ասոցիացիայի^{բ)} և Արժեթղթերի հանձնաժողովների միջազգային կազմակերպության^{գ)} կողմից: Որոշ հարցերում այդ վերահսկողական սկզբունքները մասնակիորեն համընկնում են ՖԱԹՖ-ի Ստանդարտների պահանջներին կամ լրացնում են դրանց: Գնահատողները պետք է ծանոթանան Հիմնարար սկզբունքներին համապատասխանության մասով կատարված գնահատումներին ու դրանց եզրահանգումներին և հաշվի առնեն դրանք, ինչպես նաև վերահսկողական ստանդարտներ սահմանող այլ մարմինների կողմից ընդունված սկզբունք-

^{ա)} Անգլերեն՝ Basel Committee on Banking Supervision, BCBS (Օան. թարգմ.)

^{բ)} Անգլերեն՝ International Association of Insurance Supervisors, IAIS (Օան. թարգմ.)

^{գ)} Անգլերեն՝ International Organization of Securities Commissions, IOSCO (Օան. թարգմ.)

ները կամ հրապարակված ստանդարտները: Ֆինանսական հաստատությունների մյուս տեսակների մասով օրենքների և պարտադիր պահանջների իմպլեմենտացումն ու կիրարկումը՝ կարգավորման կամ վերահսկողական շրջանակի կամ որևէ այլ մեխանիզմի միջոցով, երկրից երկիր կարող են տարբերվել:

26. **Պատժամիջոցները.** Որոշ Հանձնարարականներով երկրներից պահանջվում է ունենալ *«արդյունավետ, համաչափ և տարհամոզիչ»* պատժամիջոցներ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջները չկատարվելու դեպքում կիրառելու համար: Այդ պահանջների տարբեր տարբեր գնահատվում են տեխնիկական համապատասխանության և արդյունավետության համատեքստում: Տեխնիկական համապատասխանությանն անդրադառնալիս գնահատողները պետք է դիտարկեն, թե արդյոք երկրում գործող օրենքներով և այլ նորմատիվ իրավական ակտերով նախատեսվում է պատժամիջոցների բավարար շրջանակ, որոնք կարող են *համաչափորեն* կիրառվել պահանջների մեծ կամ փոքր խախտումների դեպքում²: Արդյունավետությանն անդրադառնալիս գնահատողները պետք է դիտարկեն, թե արդյոք գործնականում կիրառվող պատժամիջոցները *արդյունավետ* են պատժամիջոցի ենթարկվող հաստատության կողմից հետագայում համապատասխանությունն ապահովելու առումով և *տարհամոզիչ* են այլ հաստատությունների կողմից անհամապատասխանության դեպքերը կանխելու առումով:
27. **Միջազգային համագործակցությունը.** Սույն Մեթոդաբանությամբ միջազգային համագործակցությունը գնահատվում է որոշակի Հանձնարարականների և Անմիջական արդյունքների (մասնավորապես՝ Հանձնարարականներ 36-40-ի և Անմիջական արդյունք 2-ի) շրջանակում: Գնահատողները պետք է դիտարկեն, թե երկրի՝ միջազգային համագործակցության մեջ ներգրավվելու կարողությունն ու պատրաստակամությունը ինչպես կարող են ազդել այլ Հանձնարարականների և Անմիջական արդյունքների վրա (օրինակ՝ անդրազգային բաղկացուցիչ ներառող հանցագործությունների

² Պատժամիջոցների հնարավոր տեսակների թվին են դասվում գրավոր նախազգուշացումները, որոշակի ցուցումների համապատասխանելու վերաբերյալ հրահանգները (որոնք կարող են զուգակցվել չհամապատասխանելու դեպքում օրական հիմունքով կիրառվող տուգանքների հետ), իրականացվող միջոցառումների վերաբերյալ տվյալ հաստատության կողմից ներկայացվող պարբերական հաշվետվությունները, չհամապատասխանելու դեպքում կիրառվող տուգանքները, տվյալ ոլորտում աշխատելու իրավունքից զրկելը, ղեկավարների, տնօրենների և վերահսկիչ բաժնեմաս ունեցող բաժնետերերի փոխարինումը կամ նրանց իրավունքների սահմանափակումը, հաստատության նկատմամբ խնամակալության ռեժիմ սահմանելը կամ լիցենզիան կասեցնելը կամ հետ կանչելը, կամ, նախատեսված լինելու դեպքում, քրեական պատժամիջոցներ կիրառելը:

նախաքննության կամ միջազգային խմբերի վերահսկողության մասով) և հստակ շարադրեն այն դեպքերը, երբ միջազգային համագործակցությունը դրական կամ բացասական առումով ազդում է համապատասխանության կամ արդյունավետության վրա:

28. **Օրենքների նախագծերը և օրենսդրական նախաձեռնությունները.** Գնահատողները պետք է հաշվի առնեն միայն այն վերաբերելի օրենքները, կանոնակարգերը կամ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարին առնչվող այլ միջոցները, որոնք ուժի մեջ են և գործում են գնահատման նպատակով երկիր այցի վերջին օրվա դրությամբ: Գործող իրավական համակարգում փոփոխություններ նախատեսող օրենքների նախագծերը կամ օրենսդրական նախաձեռնությունները կարող են հիշատակման կարգով նշվել հաշվետվությունում, սակայն գնահատման եզրահանգումներ ձևակերպելիս կամ գնահատական տալիս չպետք է հաշվի առնվեն:
29. **ՖԱԹՖ-ի ուղեցույցները.** Գնահատողները կարող են երկրների կողմից որոշակի պահանջների կատարման համադրական ուսումնասիրության նպատակով օգտվել ՖԱԹՖ-ի ուղեցույցներից, որոնց ամբողջական ցանկը ներկայացված է սույն Մեթոդաբանության հավելվածում: Ուղեցույցները կարող են գնահատողներին օգտակար լինել ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականների իմպլեմենտացման գործնական տեսանկյունները հասկանալու գործում, սակայն դրանց կիրառությունը դիտարկելը երկրների գնահատման գործընթացի մաս չի կազմում:

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

30. Մեթոդաբանության՝ տեխնիկական համապատասխանությանը վերաբերող բաժինն անդրադառնում է ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականների առանձին պահանջների կատարմանը, այդ թվում՝ օրենքների և այլ նորմատիվ իրավական ակտերի շրջանակին, իրավասու մարմինների առկայությանը, լիազորություններին և նրանց կողմից կիրառվող ընթացակարգերին: Ստանդարտների մեծ մասը արդյունավետության առումով առանձին պահանջներ չի սահմանում: Այն գնահատվում է առանձին, Մեթոդաբանության՝ արդյունավետությանը վերաբերող բաժնի միջոցով:
31. ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականները որպես ընդունված միջազգային ստանդարտ կիրառելի են բոլոր երկրների նկատմամբ: Այնուհանդերձ, գնահատողները պետք է հաշվի առնեն, որ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի օրենսդրական, ինստիտուցիոնալ և վերահսկողական համակարգը երկրից երկիր կարող է տարբերվել: ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականներից չշեղվելու պայմանով՝

երկրները կարող են ՖԱԹՖ-ի Ստանդարտները³ կիրառել ազգային օրենսդրությանը և ինստիտուցիոնալ համակարգերին համահունչ կերպով, ինչը ենթադրում է նաև պահանջների կատարումն ապահովելու մեթոդների հնարավոր տարբերություններ: Այս առումով, գնահատողները պետք է հաշվի առնեն տվյալ երկրի համար բնութագրական ռիսկերը, ինչպես նաև կառուցվածքային և միջավայրային գործոնները:

32. Մեթոդաբանության՝ տեխնիկական համապատասխանությանը վերաբերող բաժնում յուրաքանչյուր Հանձնարարականի մասով առանձին պահանջները շարադրված են մի շարք չափորոշիչների տեսքով. դրանք այն տարրերն են, որոնց առկայությունը պարտադիր է Հանձնարարականներից յուրաքանչյուրի պահանջների լիարժեք կատարման փաստն ի ցույց դնելու համար: Գնահատման ենթակա չափորոշիչները յուրաքանչյուր Հանձնարարականում համարակալված են, ինչը, սակայն, որևէ կերպ չի բնութագրում այս կամ այն չափորոշիչի առաջնահերթությունը կամ կարևորությունը: Որոշ դեպքերում չափորոշիչին հաջորդում է մասնավոր բացատրություն (համապատասխան ենթահամարակալմամբ), ինչի նպատակը չափորոշիչի գնահատման վրա ազդող կարևոր գործոնների բնորոշմանը նպաստելն է: Նման չափորոշիչների դեպքում գնահատողները պետք է դիտարկեն յուրաքանչյուր տարրի առկայությունը՝ չափորոշիչի լիարժեք կատարման վերաբերյալ գնահատական տալու համար:

ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐԸ

33. Հանձնարարականներից յուրաքանչյուրի մասով գնահատողները պետք է եզրահանգեն, թե որքանով է երկիրը համապատասխանում (կամ չի համապատասխանում) տվյալ ստանդարտին: Մեթոդաբանությամբ նախատեսվում է համապատասխանության չորս հնարավոր մակարդակ՝ «*համապատասխանում է*», «*հիմնականում համապատասխանում է*», «*մասամբ համապատասխանում է*» և «*չի համապատասխանում*»: Բացառիկ դեպքերում, դիտարկվող Հանձնարարականի գծով կարող է տրվել «*կիրառելի չէ*» գնահատական: Նշված գնահատականները հիմնվում են միայն տեխնիկական համապատասխանության բաժնում սահմանված չափորոշիչների վրա և սահմանվում են հետևյալ կերպ.

³ ՖԱԹՖ-ի Ստանդարտները ներառում են ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականները և դրանց Բացատրական մեկնաբանությունները:

Տեխնիկական համապատասխանության գնահատականներ

Համապատասխանում է	Հ	Թերություններ չկան
Հիմնականում համապատասխանում է	ՀՀ	Առկա են ոչ մեծ թերություններ
Մասամբ համապատասխանում է	ՄՀ	Առկա են միջին թերություններ
Չի համապատասխանում	ՉՀ	Առկա են լուրջ թերություններ
Կիրառելի չէ	ԿՉ	Պահանջը կիրառելի չէ՝ երկրի կառուցվածքային, իրավական կամ ինստիտուցիոնալ առանձնահատկությունների պատճառով

Որևէ Հանձնարարականի մասով թերությունների մակարդակը որոշելիս գնահատողները պետք է տվյալ երկրի համատեքստում հաշվի առնեն բավարարված կամ չբավարարված չափորոշիչների քանակն ու համեմատական կարևորությունը:

34. Կարևոր է նշել, որ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգի՝ Հանձնարարականներին համապատասխանությունն ի ցույց դնելը գնահատվող երկրի պարտականությունն է: Յուրաքանչյուր Հանձնարարականի մասով համապատասխանության մակարդակը որոշելիս գնահատողները պետք է ոչ միայն գնահատեն, թե օրենքները և այլ նորմատիվ իրավական ակտերը որքանով են համապատասխանում ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականներին, այլև՝ թե առկա է արդյոք ինստիտուցիոնալ շրջանակը:
35. **Կշիռների վերագրումը.** Հանձնարարականների գնահատմանը մասնակցող չափորոշիչները հավասար կարևորություն չունեն, և բավարարված չափորոշիչների քանակը ոչ միշտ է բնութագրում տվյալ Հանձնարարականի մասով համապատասխանության ընդհանուր մակարդակը: Յուրաքանչյուր Հանձնարարականի գնահատականը որոշելիս գնահատողները պետք է դիտարկեն բացահայտված թերությունների կարևորությունը՝ հաշվի առնելով երկրում առկա ռիսկերի ընդհանուր նկարագիրը և այլ կառուցվածքային ու միջավայրային գործոններ (օրինակ՝ դիտարկվող չափորոշիչը որևէ բարձր ռիսկային ոլորտի կամ ֆինանսական համակարգի նշանա-

կալի հատվածին վերաբերելու հանգամանքը): Որոշ դեպքերում բացահայտված մեկ թերությունը կարող է բավարար չափով կարևոր դիտարկվել՝ Հանձնարարականը «չի համապատասխանում» գնահատելու համար, անգամ եթե մնացած չափորոշիչների պահանջները կատարվում են: Համանման կերպով, ցածր ռիսկային ոլորտի կամ հազվադեպ կատարվող ֆինանսական գործառնության տեսակի մասով բացահայտված թերությունները ոչ մեծ ազդեցություն կունենան Հանձնարարականի ընդհանուր գնահատականի վրա:

36. **Հանձնարարականների մասնակի համընկնումները.** Շատ դեպքերում որևէ բացահայտված թերություն «անդրադարձային» ազդեցություն է ունենում այլ Հանձնարարականների գնահատականի վրա: Օրինակ, ռիսկերի գնահատման մասով բացահայտված թերությունները կարող են անդրադառնալ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ամբողջ համակարգի շրջանակում կիրառվող ռիսկահենք միջոցառումների գնահատականի վրա, կամ՝ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարին առնչվող կանոնակարգումը ֆինանսական հաստատությունների կամ ՆՈՖԳՏՄ-ների որոշակի տեսակի նկատմամբ կիրառելի չլինելու հանգամանքը կարող է ազդել բոլոր այն Հանձնարարականների գնահատականի վրա, որոնք առնչվում են ֆինանսական հաստատություններին կամ ՆՈՖԳՏՄ-ներին: Նման դեպքերում գնահատողները պետք է յուրաքանչյուր այդպիսի Հանձնարարականի գնահատականը հիմնավորող գործոնների շարքում թվարկեն տվյալ թերությունը և, ըստ այդմ, ճշգրտեն գնահատականը: Գնահատողները պետք է նաև ՓԳՀ-ում հստակ արտացոլեն այն հանգամանքը, որ տվյալ հիմնավորող գործոնը հաշվի է առնվել բոլոր պատկան Հանձնարարականների մասով:

37. **Նախկին գնահատականների հետ համեմատությունը.** 2012 թվականին ՖԱԹՖ-ի նախկին՝ 40 Հանձնարարականների և 9 Հատուկ հանձնարարականների վերանայման, ինչպես նաև տեխնիկական համապատասխանության և արդյունավետության բաղկացուցիչների առանձին գնահատման պատճառով սույն Մեթոդաբանությամբ տրված գնահատականները ուղղակիորեն համադրելի չեն լինի 2004 թվականի մեթոդաբանությամբ տրվածներին:

ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

38. Երկրի ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգի արդյունավետության գնահատումը նույնքան կարևոր է, որքան ՖԱԹՖ-ի Ստանդարտներին տեխնիկական համապատասխանության գնահատումը: Արդյունավետության գնահատման նպատակն է. (ա) բարելավել ՖԱԹՖ-ի կողմից արդյունքների վրա կենտրոնացումը, (բ) պարզել, թե ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ազգային համակարգը որքանով է իրագործում ՖԱԹՖ-ի Ստանդարտների նպատակները և հայտնաբերել համակարգային առումով թույլ կողմերը, և (գ) երկրներին հնարավորություն ընձեռել ըստ առաջնահերթության դասակարգելու իրենց համակարգի բարելավմանն ուղղված միջոցառումները: Սույն Մեթոդաբանության նպատակներից էլնելով՝ արդյունավետությունը բնութագրվում է որպես *«սահմանված արդյունքներին հասած լինելու աստիճանը»*:
39. ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համատեքստում արդյունավետությունը բնութագրում է, թե ֆինանսական համակարգերը և տնտեսությունները որքանով են զսպում փողերի լվացման, ահաբեկչության ֆինանսավորման և զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորման ռիսկերն ու սպառնալիքները: Սա կարող է դիտարկվել այն արդյունքների տեսանկյունից, որոնց ակնկալվում է հասնել որևէ (ա) քաղաքականության, օրենքի կամ այլ նորմատիվ իրավական ակտի, (բ) օրենքի կիրարկման, վերահսկողության կամ հետախուզական գործունեության ծրագրի, կամ (գ) փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման ռիսկերի զսպմանը և զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորման դեմ պայքարին ուղղված որոշակի միջոցառումների համախումբ իրականացնելու միջոցով:
40. Արդյունավետության գնահատումը նպատակ ունի ամբողջության մեջ դիտարկել երկրի ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգն ու դրա աշխատանքը: Արդյունավետությունը գնահատելու մոտեցումը հիմնավորապես տարբերվում է Հանձնարարականներին տեխնիկական համապատասխանությունը գնահատելու մոտեցումից: Այս դեպքում չի դիտարկվում առանձին պահանջների բավարարումը կամ որևէ Հանձնարարականով նախատեսված առանձին տարրերի առկայությունը: Փոխարենը, գնահատողները պետք է դատողություններ անեն, թե արդյոք հաջողվել է հասնել սահմանված արդյունքներին, որքանով է դա հաջողվել, այսինքն՝ արդյոք գործնականում ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգի առանցքային խնդիրները լուծվել են ՖԱԹՖ-ի Ստանդարտներին համահունչ և արդյունավետ կերպով: Արդյու-

նավետության գնահատման հիմքում ընկած են գնահատողների դատողությունները, ովքեր սերտորեն պետք է աշխատեն գնահատվող երկրի հետ:

41. Կարևոր է նշել, որ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգի արդյունավետությունն ի ցույց դնելը գնահատվող երկրի պարտականությունն է: Եթե դրա մասին վկայող ապացույցներ չեն ներկայացվում, գնահատողները կարող են ընդամենը եզրահանգել, որ համակարգն արդյունավետ չէ:

ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԼԱՀԱՏՄԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿԸ

42. Արդյունավետության գնահատման նպատակով ՖԱԹՖ-ն ընդունել է սահմանված արդյունքների աստիճանակարգության վրա հիմնված մոտեցում: ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարին ուղղված միջոցառումների գերակա նպատակը հետևյալն է. *«Ֆինանսական համակարգերը և, ավելի լայն իմաստով, տնտեսությունը պաշտպանված են փողերի լվացման, ահաբեկչության ֆինանսավորման և զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորման ռիսկերից, ինչը նպաստում է ֆինանսական հատվածի ամբողջականության բարելավմանը և բարձրացնում դրա ապահովության ու անվտանգության մակարդակը»*: Երկրի ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգի արդյունավետության ընդհանուր պատկերացումների և դրա բաղկացուցիչ մասերի արդյունավետ գործողության գնահատականների միջև ճիշտ հավասարակշռությունը պահելու համար ՖԱԹՖ-ն արդյունավետությունը հիմնականում գնահատում է տասնմեկ **Անմիջական արդյունքների** հիման վրա: Դրանցից յուրաքանչյուրը մի կարևոր նպատակ է, որին պետք է հասնի ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի արդյունավետ համակարգը, և այդ Անմիջական արդյունքները միավորվում են երեք **Միջանկյալ արդյունքների** ներքո, որոնք ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարին ուղղված միջոցառումների ավելի խոշոր թեմատիկ նպատակներ են: Այս մոտեցմամբ չի նախատեսվում ուղղակիորեն գնահատել ՖԱԹՖ-ի յուրաքանչյուր Հանձնարարականի իմպլեմենտացման մասով երկրի արդյունավետությունը կամ որևէ կազմակերպության կամ հաստատության գործունեությունը: Գնահատողներից չի պահանջվում ուղղակիորեն գնահատել Գերակա նպատակի կամ Միջանկյալ նպատակների իրագործումը, թեպետ դրանք կարող են օգտակար լինել գրավոր ՓԳՀ-ը կազմելիս կամ երկրի արդյունավետության ընդհանուր գնահատականն ամփոփելիս:
43. Ստորև ներկայացված գծանկարը պատկերում է Գերակա նպատակի, Միջանկյալ արդյունքների և Անմիջական արդյունքների միջև կապը:

ՖԱԹՖ-Ի ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆՆԵՐԻՆ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՊԱՏԱՄԻԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՓԼ/ԱՖ ԴԵՄ ՊԱՅՔԱՐԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ ԱՐԹՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Գերակա նպատակ Ֆինանսական համակարգերը և, ավելի լայն իմաստով, տնտեսությունը պաշտպանված են փողերի լվացման, ահաբեկչության ֆինանսավորման և զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորման ռիսկերից, ինչը նպաստում է ֆինանսական հատվածի ամբողջականության բարելավմանը և բարձրացնում դրա ապահովության ու անվտանգության մակարդակը	
Միջանկյալ արդյունքներ	Անմիջական արդյունքներ
Քաղաքականությունները, համակարգումն ու համագործակցությունը զսպում են փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման ռիսկերը	1 Երկրում հստակ պատկերացնում են փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման ռիսկերը և, համապատասխան դեպքերում, փողերի լվացման, ահաբեկչության ֆինանսավորման և զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորման դեմ պայքարին ուղղված գործողությունները ներպետական մակարդակով համակարգվում են 2 Միջազգային համագործակցությունն ապահովում է համապատասխան տեղեկատվության, ֆինանսական հետախուզության տվյալների և ապացույցների տրամադրումը, նպաստում է հանցագործների և նրանց ակտիվների դեմ ուղղված գործողությունների իրականացմանը 3 Վերահսկողները պատշաճ կերպով վերահսկում, մոնիտորինգի են ենթարկում և կարգավորում են ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների գործունեությունը նրանց ռիսկերին համարժեք ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներին համապատասխանության տեսանկյունից 4 Ֆինանսական հաստատությունները և ՆՈՖԳՏՄ-ները պատշաճ կերպով ձեռնարկում են իրենց ռիսկերին համարժեք ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի կանխարգելիչ միջոցներ և ներկայացնում են կասկածելի գործարքների մասին հաշվետվություններ 5 Փողերի լվացման կամ ահաբեկչության ֆինանսավորման նպատակով իրավաբանական անձանց և կազմավորումների չարաշահումը կանխարգելվում է, և դրանց իրական շահառուների վերաբերյալ տեղեկություններն անարգել կերպով հասանելի են իրավասու մարմիններին
Կանխարգելվում է հանցավոր ճանապարհով ստացված գույքի և ահաբեկչությանն օժանդակող ֆինանսավորման մուտքը ֆինանսական և այլ ոլորտներ, կամ նշված ոլորտները դրանք հայտնաբերում ու համապատասխան հաշվետվություններ են ներկայացնում	6 Ֆինանսական հետախուզության տվյալները և մյուս բոլոր վերաբերելի տեղեկությունները իրավասու մարմինների կողմից պատշաճ կերպով օգտագործվում են փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման գործերով նախաքննություն կատարելու համար 7 Փողերի լվացման հանցագործությունների և դրանց առնչվող գործունեության կապակցությամբ կատարվում է նախաքննություն, հանցագործների նկատմամբ իրականացվում է քրեական հետապնդում, և կիրառվում են արդյունավետ, համաչափ ու տարիամոգիչ պատժամիջոցներ 8 Հանցավոր ճանապարհով ստացված գույքը և հանցագործության գործիքները բռնագրավվում են 9 Ահաբեկչության ֆինանսավորման հանցագործությունների և դրանց առնչվող գործունեության կապակցությամբ կատարվում է նախաքննություն, ահաբեկչությունը ֆինանսավորողների նկատմամբ իրականացվում է քրեական հետապնդում, և կիրառվում են արդյունավետ, համաչափ ու տարիամոգիչ պատժամիջոցներ 10 Ահաբեկիչների, ահաբեկչական կազմակերպությունների և ահաբեկչությունը ֆինանսավորողների կողմից միջոցների հավաքագրումը, տեղափոխումն ու օգտագործումը, ինչպես նաև ՇՄԿԿ հատվածի չարաշահումը կանխարգելվում է 11 Զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման գործառնություններում ներգրավված անձանց և կազմակերպությունների կողմից միջոցների հավաքագրումը, տեղափոխումն ու օգտագործումը կանխվում է ՄԱԿ Ան Բանձներին համապատասխան կերպով
Փողերի լվացման սպառնալիքները բացահայտվում ու խափանվում են, իսկ հանցագործները ենթարկվում են պատժամիջոցների ու զրկվում ապօրինի ճանապարհով ստացված գույքից: Ահաբեկչության ֆինանսավորման սպառնալիքները բացահայտվում ու խափանվում են, ահաբեկիչները զրկվում են ռեսուրսներից, իսկ ահաբեկչությունը ֆինանսավորողները ենթարկվում են պատժամիջոցների, ինչը հանգեցնում է ահաբեկչական գործողությունների կանխարգելմանը	

ԹԻՐԱՆԱՎՈՐՈՒՄԸ

44. Գնահատողները պետք է բոլոր տասնմեկ Անմիջական արդյունքների մասով գնահատական տան: Այդուհանդերձ, նախքան գնահատման նպատակով երկիր այցելելը նրանք պետք է գնահատվող երկրի հետ քննարկումների միջոցով թիրախավորման վարժություն կատարեն՝ հաշվի

առնելով վերոշարադրյալ 5-ից 10-րդ պարբերություններում նկարագրված ռիսկերն ու այլ գործոնները: Գնահատողները պետք է գնահատվող երկրի հետ քննարկելով բնորոշեն այն բարձր ռիսկային խնդիրները, որոնք պետք է առավել մանրամասն ուսումնասիրվեն գնահատման ընթացքում և իրենց արտացոլումը գտնեն վերջնական հաշվետվությունում: Նրանք պետք է նաև փորձեն բնորոշել համեմատական կամ բացարձակ առումով ցածր ռիսկայնությամբ բնութագրվող այն ոլորտները, որոնք նույն մանրամասնությամբ ուսումնասիրության կարիք չունեն: Արդեն բուն գնահատման ընթացքում գնահատողները պետք է շարունակեն երկրի հետ քննարկումները և ըստ անհրաժեշտության վերանայեն թիրախավորման արդյունքները՝ հիմնվելով արդյունավետության վերաբերյալ իրենց նախնական եզրահանգումների վրա, ինչի նպատակը կենտրոնանալն է այն ոլորտների վրա, որոնք ՓԼ/ԱՖ ռիսկերին հակազդեցության արդյունավետությունը բարելավելու տեսանկյունից ավելի մեծ ջանքեր են պահանջում:

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԸ

45. Երկրի տեխնիկական համապատասխանության մակարդակը որոշակի դեր ունի արդյունավետության գնահատման գործում: Գնահատողները պետք է թիրախավորման վարժությունը կատարելիս հաշվի առնեն երկրի տեխնիկական համապատասխանության մակարդակը: Տեխնիկական համապատասխանությունը գնահատելու շրջանակում դիտարկվում է ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի արդյունավետ համակարգին անհրաժեշտ իրավական և ինստիտուցիոնալ հիմքերի առկայությունը: Քիչ հավանական է, որ ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականներին տեխնիկական համապատասխանության մակարդակի ցածր գնահատական ստացած երկիրը ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի արդյունավետ համակարգ ունենա (թեպետ երաշխավորված չէ, որ տեխնիկական համապատասխանությունն ապահոված երկիրը նաև արդյունավետ կլինի): Շատ դեպքերում արդյունավետության վատ ցուցանիշների հիմնական պատճառը Հանձնարարականների տեխնիկական տարրերի իմպլեմենտացման մասով առկա լուրջ թերություններն են:
46. Արդյունավետությունը գնահատելիս, երբ գնահատողները բացատրում են, թե ինչու է երկիրը արդյունավետ (կամ ինչու արդյունավետ չէ) և արդյունավետության բարելավմանն ուղղված առաջարկներ են ներկայացնում, պետք է հաշվի առնեն վերաբերելի Հանձնարարականներին տեխնիկական համապատասխանության ազդեցությունը: Բացառիկ դեպքերում հնարավոր են իրավիճակներ, երբ գնահատողները փաստում են տեխնիկական

համապատասխանության ցածր մակարդակի պայմաններում արդյունավետության որոշակի մակարդակի առկայությունը (օրինակ՝ դա կարող է պայմանավորված լինել երկրի որոշ առանձնահատկություններով, այդ թվում՝ ցածր ռիսկերով կամ այլ կառուցվածքային, էական կամ միջավայրային գործոններով, երկրի օրենքների և հաստատությունների յուրահատկություններով, կամ երկրի կողմից ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի այնպիսի «փոխհատուցիչ» միջոցների ձեռնարկմամբ, որպիսիք ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականներով չեն պահանջվում): Գնահատողները պետք է ՓԳՀ-ում հատուկ անդրադառնան այսպիսի դեպքերին, լիարժեքորեն հիմնավորեն իրենց որոշումը, հանգամանորեն բացատրեն տեխնիկական համապատասխանության ցածր մակարդակի պարագայում արդյունավետության վերաբերյալ իրենց եզրահանգումների հստակ պատճառները:

ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԻՐԱՌՈՒՄԸ

47. Արդյունավետության գնահատման շրջանակում անհրաժեշտ է անհատապես դիտարկել տասնմեկ Անմիջական արդյունքները, մինչդեռ Միջանկյալ արդյունքները կամ Գերակա նպատակը իրագործման տեսանկյունից ուղղակի վերլուծության չեն ենթարկվում: Անմիջական արդյունքներից յուրաքանչյուրի մասով գնահատողները պետք է փորձեն պատասխանել երկու հիմնական հարցի.

- **Որքանով է հաջողվել հասնել տվյալ արդյունքին.** Գնահատողները պետք է եզրահանգումներ կատարեն առ այն, թե տվյալ արդյունքի մասով ինչպիսին է երկրի արդյունավետությունը (այսինքն՝ արդյոք երկրին հաջողվել է հասնել այն արդյունքներին, որպիսիք ակնկալվում են ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պատշաճ գործող համակարգից): Գնահատողները եզրահանգումներ պետք է կատարեն առավելապես հիմնվելով *առանցքային հարցերի* վրա, որոնց օժանդակում են *տեղեկությունների օրինակները* և *առանձին գործոնների օրինակները*, և պետք է հաշվի առնեն տեխնիկական համապատասխանության մակարդակն ու միջավայրային գործոնները:
- **Ինչ կարելի է անել արդյունավետությունը բարելավելու համար.** Գնահատողները պետք է հասկանան այն պատճառները, որոնք երկրին թույլ չեն տալիս ապահովել արդյունավետության բարձր մակարդակ և, հնարավորության դեպքում, տվյալ արդյունքին հասնելու համար անհրաժեշտ կարողությունները բարելավելուն ուղղված

առաջարկներ ներկայացնեն: Նրանց վերլուծությունը և առաջարկները պետք է հիմնված լինեն դիտարկված *առանցքային հարցերի*, ինչպես նաև *առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող առանձին գործոնների օրինակների*, այդ թվում՝ գործառնությունների, գործընթացների, ռեսուրսների և ենթակառուցվածքների վրա: Գնահատողները պետք է դիտարկեն արդյունավետության վրա տեխնիկական թերությունների ազդեցությունը և միջավայրային գործոնների վերաբերելիությունը: Եթե գնահատողները բավարար համոզմունք են ձեռք բերում առ այն, որ գնահատվող արդյունքը մեծ մասամբ իրագործված է, այլևս անհրաժեշտ չէ մանրամասն անդրադառնալ այն հարցին, թե *ինչ կարելի է անել արդյունավետությունը բարելավելու համար* (թեպետ հնարավոր է, որ իմաստ ունենա առաջավոր պրակտիկային հղումներ անելը, բարելավման հնարավոր ոլորտները մատնանշելը կամ արդյունավետության բարձր մակարդակը պահպանելու համար անհրաժեշտ շարունակական ջանքերը բնորոշելը):

Արդյունավետ համակարգի բնութագրերը

48. Յուրաքանչյուր Անմիջական արդյունքի վերնագրին հաջորդող վանդականշված տեքստը նկարագրում է արդյունավետ համակարգի հիմնական բնութագրերն ու արդյունքները: Սա պատկերում է երկրի կողմից տվյալ արդյունքն արդյունավետ իրագործելու առումով իրավիճակը և ուղենիշ է սահմանում գնահատման համար:

Արդյունքի իրագործման վերաբերյալ եզրահանգում կատարելու նպատակով դիտարկվող առանցքային հարցեր

49. Անմիջական արդյունքի վերլուծության երկրորդ բաժնում ներկայացված են այն հարցերը, որոնց հիման վրա գնահատողները դատողություններ են անում առ այն, թե արդյոք տվյալ արդյունքն իրագործվել է, և որքանով է այն իրագործվել: Գնահատողները պետք է պարտադիր կերպով պատասխանեն *առանցքային հարցերին*՝ ընդհանուր պատկերացում կազմելու համար, թե որքանով է երկիրը արդյունավետ յուրաքանչյուր սահմանված արդյունքին հասնելու առումով: Երկրի արդյունավետության վերաբերյալ գնահատողների եզրահանգումները պետք է հիմնված լինեն յուրաքանչյուր արդյունքի դիտարկման վրա, որի համար անհրաժեշտ տեղեկությունները ստացվում են *առանցքային հարցերին* պատասխանելու միջոցով:
50. Գնահատողները պետք է վերլուծեն յուրաքանչյուր արդյունքի ներքո թվարկված բոլոր *առանցքային հարցերը*: Այդուհանդերձ, կախված

դիտարկվող հարցի առնչությամբ երկրում առկա ռիսկերի և էականության աստիճանից, այդ վերլուծության մանրամասնության աստիճանը կարող է տարբերվել: Բացառիկ դեպքերում, գնահատողները կարող են քննության առնել նաև լրացուցիչ հարցեր, որոնք տվյալ պարագայում համարում են արդյունավետության գնահատման տեսանկյունից առանցքային (օրինակ՝ այլընտրանքային միջոցառումները, որոնք արտացոլում են երկրի ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգի առանձնահատկությունները, սակայն թվարկված չեն *առանցքային հարցերի* շարքում կամ սահմանված չեն որպես *հիմնավորող տեղեկություն* կամ *առանձին գործոն*): Գնահատողները պետք է հստակ բացատրեն, թե երբ և ինչու են լրացուցիչ հարցեր դիտարկել՝ դրանք համարելով առանցքային:

Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող տեղեկությունների օրինակներ

51. *Տեղեկությունների օրինակներով* ներկայացված են տվյալների այնպիսի տեսակներ և աղբյուրներ, որոնք լավագույնս կարող են օգնել հասկանալու, թե որքանով է իրագործվել դիտարկվող արդյունքը, այդ թվում՝ որոշակի տվյալներ, որոնք գնահատողները պետք է հաշվի առնեն *առանցքային հարցերը* գնահատելիս: Օժանդակ տեղեկությունները և այլ տվյալները գնահատողներին օգնում են ստուգել կամ հաստատել *առանցքային հարցերի* վերաբերյալ իրենց պատկերացումները և կարող են քանակական հիմքեր ապահովել դիտարկվող արդյունքի իրագործման վերաբերյալ գնահատողների եզրահանգումների համար:
52. Օժանդակ տեղեկությունների ու այլ տվյալների թվարկված ցանկը սպառիչ և պարտադիր չէ: Տվյալների, վիճակագրության, ինչպես նաև այլ նյութերի առկա ծավալը երկրից երկիր կարող է տարբերվել, և գնահատողները եզրահանգումներ կատարելու համար պետք է օգտվեն այն ամբողջ տեղեկատվությունից, որ երկիրն ի վիճակի է տրամադրել:
53. Արդյունավետության գնահատումը վիճակագրական վարժություն չէ: Գնահատողները պետք է առկա տվյալներն ու վիճակագրությունը, ինչպես նաև այլ քանակական տեղեկատվությունն օգտագործեն իրազեկված դատողություններ անելու համար առ այն, թե որքանով է իրագործվել այս կամ այն արդյունքը, դրանք դիտարկելով քննադատաբար՝ գնահատվող երկրի համատեքստում: Պետք է շեշտադրվեն ոչ թե առաջնային տվյալները (որոնք կարող են մեկնաբանվել բազմաթիվ եղանակներով և անգամ բերել հակասական եզրահանգումների), այլ այն տեղեկատվությունը և վերլուծությունը, որոնք գնահատվող երկրի համատեքստում ցույց են տալիս, թե

արդյոք իրագործվել է տվյալ արդյունքը: Արդյունավետության մասով դատողություններ անելիս գնահատողները պետք է առանձնակի զգուշավորությամբ վերաբերվեն այլ երկրների համապատասխան տվյալները որպես համեմատության եզր ընդունելուն՝ հաշվի առնելով երկրների, դրանց ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգերի և տեղեկատվության հավաքման պրակտիկաների միջև առկա նշանակալի տարբերությունները: Գնահատողները պետք է նաև հաշվի առնեն, որ «մեծ թվերը» ոչ միշտ դրական ազդեցություն ունեն ցանկալի արդյունքին հասնելու գործում:

Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող առանձին գործոնների օրինակներ

54. Անմիջական արդյունքի վերլուծության՝ *գործոններին* վերաբերող բաժնում ներկայացված են այնպիսի բաղկացուցիչ տարրերի օրինակներ, որոնք, որպես կանոն, մասնակցում են այս կամ այն արդյունքի իրագործմանը: Սրանք հնարավոր գործոնների սպառիչ ցանկեր չեն, այլ պարզապես նախատեսված են օգնելու գնահատողներին, երբ նրանք դիտարկում են, թե ինչով է պայմանավորված տվյալ արդյունքն իրագործված (կամ չիրագործված) լինելու հանգամանքը (օրինակ՝ գործոններից որևէ մեկի մասով առկա լուրջ խոչընդոտների պատճառով): Գնահատողներին հաճախ անհրաժեշտ կլինի դիմել *գործոնների* օգնությանը, որպեսզի հիմնավոր եզրահանգումներ կատարեն դիտարկվող արդյունքի իրագործման վերաբերյալ: Հարկ է նշել, որ այս բաժնում թվարկված գործողություններն ու գործընթացները չեն ենթադրում ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի գործառույթների կազմակերպման ինչ-որ միակ պարտադիր մոդելի առկայություն, այլ ընդամենը ներկայացնում են առավել հաճախ ձեռնարկվող վարչարարական միջոցները, մինչդեռ երկրի արդյունավետ չլինելու պատճառները կարող են թվարկված գործոնների շարքում չլինել: Ընդ որում, գնահատողները պետք է կենտրոնանան այդ գործոնների որակական բնութագրերի, այլ ոչ թե պարզապես դրանց հիմքում ընկած գործընթացների կամ ընթացակարգերի վրա:
55. Գնահատողներից չի պահանջվում յուրաքանչյուր դեպքում անդրադառնալ բոլոր *գործոններին*: Եթե երկիրը որևէ ոլորտում ակնհայտ կերպով արդյունավետ է, գնահատողները պետք է հակիրճ նկարագրեն իրենց դատողությունը հիմնավորող փաստարկները, մատնանշեն առանձնակի լավ կատարողականով բնութագրվող ոլորտները, սակայն պարտավոր չեն յուրաքանչյուր գործոնի մասով անհատական վերլուծություն կատարել: Կարող են լինել նաև դեպքեր, երբ երկիրն ակնհայտ կերպով արդյունավետ

չէ, և դրա հիմքում ընկած են արմատական պատճառներ (օրինակ՝ լուրջ տեխնիկական թերություններ): Նման դեպքերում նույնպես պարտադիր չէ, որ գնահատողները մանրամասն վերլուծություն կատարեն առ այն, թե ինչու չի իրագործվել տվյալ արդյունքը:

56. Գնահատողները պետք է հաշվի առնեն, որ որոշ արդյունքների իրագործումը կախված է մի շարք հաջորդական քայլերի ձեռնարկումից կամ *արժեքաստեղծ շղթայի* ձևավորումից (օրինակ՝ Անմիջական արդյունք 7-ի դեպքում, որը հերթագայությամբ անդրադառնում է նախաքննությանը, քրեական հետապնդմանը և պատժամիջոցների կիրառմանը): Նման դեպքերում հնարավոր է, որ արդյունքի չիրագործվելու պատճառը գործընթացի որևէ հերթական փուլի խափանումն է, թեպետ մնացած փուլերն ինքնին կարող են արդյունավետ լինել:
57. Գնահատողները պետք է նաև հաշվի առնեն այն միջավայրային գործոնները, որոնք իրենց կարծիքով կարող են ազդել էական կամ բարձր ռիսկային խնդիրների վրա և, ըստ այժմ, պետք է ավելի մեծ ուշադրություն դարձնեն այդ խնդիրներին: Մի շարք դեպքերում այս գործոններով կարող են բացատրվել ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի առումով երկրի լավ կամ վատ ցուցանիշները, և համակարգի արդյունավետության բարձրացման վերաբերյալ գնահատողների առաջարկների մի կարևոր մասը կարող է պայմանավորված լինել հենց այս գործոններով: Այդուհանդերձ, նշված գործոնները որևէ կերպ չեն կարող դիտարկվել որպես արդարացում ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականների անբավարար կամ անհամաչափ իմպլեմենտացման համար:

ՓՈԽՀԱՏՎՈՂ ՀԱՐՅԵՐ

58. Անմիջական արդյունքները միմյանցից անկախ չեն: Շատ դեպքերում որևէ Անմիջական արդյունքի ներքո դիտարկվող հարցը կիրառելի է նաև այլ արդյունքների իրագործումը գնահատելիս: Մասնավորապես, Անմիջական արդյունքներ 1-ի և 2-ի ներքո գնահատվող գործոնները, որոնք վերաբերում են (ա) երկրի կողմից ռիսկերի գնահատմանը և ռիսկահենք մոտեցման կիրառությանը, և (բ) միջազգային համագործակցության շրջանակում երկրի ներգրավվածությանը, կարող են հեռուն գնացող ազդեցություն ունենալ այլ արդյունքների գնահատման վրա (օրինակ՝ ռիսկերի գնահատման վերաբերյալ եզրահանգումներն ազդում են Անմիջական արդյունք 4-ի ներքո դիտարկվող ռիսկահենք միջոցառումների կիրառության գնահատականի վրա, իրավասու մարմինների ռեսուրսների վերաբերյալ եզրահան-

գումներն ազդում են բոլոր արդյունքների գնահատականի վրա, միջազգային համագործակցության վերաբերյալ եզրահանգումներն ազդում են Անմիջական արդյունքներ 7-ի և 8-ի ներքո դիտարկվող՝ ՓԼ հանցագործությունների նախաքննությանն ու բռնագանձման վարույթներին օժանդակելու նպատակով համագործակցության համար դիմելու պրակտիկայի գնահատականի վրա): Ուստի գնահատողները պետք է դիտարկեն, թե Անմիջական արդյունքներ 1-ի և 2-ի վերաբերյալ իրենց եզրահանգումները ինչպես են դրական կամ բացասական կերպով ազդում այլ Անմիջական արդյունքների մասով արդյունավետության մակարդակի գնահատականի վրա: Այս փոխհատվող հարցերը ներկայացված են յուրաքանչյուր Անմիջական արդյունքի տեքստում՝ «*Ծանոթագրություն գնահատողների համար*» վերտառությամբ:

ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԵԶՐԱՀԱՆԳՈՒՄՆԵՐԸ

59. Յուրաքանչյուր Անմիջական արդյունքի մասով գնահատողները պետք է եզրահանգումներ կատարեն, թե որքանով է երկիրը արդյունավետ (կամ արդյունավետ չէ): Եթե երկիրն արդյունավետության բարձր մակարդակ չի ապահովում, գնահատողները պետք է նաև առաջարկներ ներկայացնեն անարդյունավետության հիմքում ընկած պատճառների և արդյունավետության արդյունքներին հասնելու կարողությունները բարելավելու նպատակով երկրի կողմից ձեռնարկվելիք քայլերի մասին:
60. ***Արդյունավետության գնահատումն արմատապես տարբերվում է տեխնիկական համապատասխանության գնահատումից:*** Երկրի՝ այս կամ այն չափով արդյունավետ լինելու վերաբերյալ գնահատողների եզրահանգումները պետք է հիմնված լինեն արդյունքների իրագործման վերաբերյալ պատկերացումների ամբողջության վրա: ***Առանցքային հարցերը չպետք է դիտարկվեն որպես ստուգիչ հարցերի ցանկ***, այլ որպես օժանդակ միջոց, որը գնահատողներին օգնում է պատշաճ պատկերացում կազմել Անմիջական արդյունքներից յուրաքանչյուրի մասով երկրի արդյունավետության վերաբերյալ: Առանցքային հարցերը հավասար կարևորություն չունեն, և դրանց կշիռը կախված է տվյալ երկրի համար բնութագրական հանգամանքներից՝ հաշվի առնելով ՓԼ/ԱՖ ռիսկերը և վերաբերելի կառուցվածքային գործոնները: Ուստի գնահատողները պետք է ճկուն լինեն և եզրահանգումներ կատարելիս հիմնվեն սեփական դատողությունների ու փորձի վրա:

61. Գնահատողների եզրահանգումները պետք է անդրադառնան միայն այն հարցին, թե *արդյոք իրագործվել է դիտարկվող արդյունքը*: Գնահատողները պետք է մի կողմ դնեն տվյալ արդյունքին հասնելու նախընտրելի եղանակի վերաբերյալ իրենց պատկերացումները և չպետք է անհարկի զուգահեռներ տանեն իրենց իսկ երկրում կիրառվող մոտեցումների հետ: Նրանք պետք է նաև խուսափեն բացահայտված խնդիրների կամ թերությունների քանակի հիման վրա եզրահանգումներ կատարելուց, քանի որ հնարավոր է, որ երկրի մի շարք թույլ կողմեր բնույթով էական չլինեն կամ փոխհատուցվեն այլ ոլորտներում առկա ուժեղ կողմերով, ինչը երկրին թույլ է տալիս ապահովել արդյունավետության ընդհանուր բարձր մակարդակ:
62. ***Արդյունավետության մակարդակի վերաբերյալ գնահատողների եզրահանգումները պետք է հիմնականում նկարագրական լինեն***: Գնահատողները պետք է հստակ շարադրեն, թե, իրենց եզրահանգմամբ, որքանով է իրագործվել դիտարկվող արդյունքը, ինչպես նաև պետք է նշեն այդ գնահատականից շեղումները, օրինակ՝ այն ոլորտները, որտեղ արդյունավետությունն ավելի բարձր կամ ցածր է: Նրանք պետք է նաև հստակ ներկայացնեն իրենց դատողությունների հիմքում ընկած փաստարկները, օրինակ՝ այն խնդիրները կամ թույլ կողմերը, որոնք, իրենց կարծիքով, պատճառ են դարձել թերի արդյունավետության համար, այն *առանցքային հարցերը* և տեղեկությունները, որոնք, իրենց կարծիքով, առավել նշանակալի են, առկա տվյալների ու այլ ցուցանիշների վերաբերյալ իրենց մեկնաբանությունները և գնահատման տարբեր տեսանկյուններին վերագրված կշիռները: Գնահատողները պետք է նաև մատնանշեն առանձնակի ուժեղ կողմ հանդիսացող կամ լավ կատարողականով բնութագրվող ոլորտները:
63. Հստակ և համադրելի որոշումների կայացումն ապահովելու նպատակով գնահատողները պետք է իրենց եզրահանգումներն ամփոփեն գնահատականի տեսքով: Յուրաքանչյուր Անմիջական արդյունք կարող է ստանալ արդյունավետության մակարդակի չորս հնարավոր գնահատականներից որևէ մեկը՝ կախված այն բանից, թե ինչպիսի լուծում է տրվել *առանցքային հարցերին* և ինչպիսիք են համապատասխան *բնութագրերը*. դրանք են՝ «*արդյունավետության բարձր մակարդակ*», «*արդյունավետության զգալի մակարդակ*», «*արդյունավետության միջին մակարդակ*» և «*արդյունավետության ցածր մակարդակ*»: Նշված գնահատականները սահմանվում են հետևյալ կերպ.

Արդյունավետության գնահատականներ

Արդյունավետության բարձր մակարդակ	Անմիջական արդյունքը գրեթե ամբողջությամբ իրագործված է, անհրաժեշտ բարելավումը փոքրածավալ բնույթ է կրում
Արդյունավետության զգալի մակարդակ	Անմիջական արդյունքը մեծ մասամբ իրագործված է, անհրաժեշտ բարելավումը միջնածավալ բնույթ է կրում
Արդյունավետության միջին մակարդակ	Անմիջական արդյունքը որոշ չափով իրագործված է, անհրաժեշտ բարելավումը խոշորածավալ բնույթ է կրում
Արդյունավետության ցածր մակարդակ	Անմիջական արդյունքը իրագործված է աննշան չափով կամ ընդհանրապես իրագործված չէ, անհրաժեշտ բարելավումն արմատական բնույթ է կրում

ՓԼ/ԱՖ ԴԵՄ ՊԱՅՔԱՐԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԲԱՐԵԼԱՎՄԱՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐԸ

64. Գնահատողների կողմից երկրին ներկայացվող առաջարկները գնահատման հույժ կարևոր մասն են կազմում: Գնահատողները պետք է իրենց եզրահանգումների հիման վրա ինչպես արդյունավետության, այնպես էլ տեխնիկական համապատասխանության մասով առաջարկներ ներկայացնեն այն միջոցառումների վերաբերյալ, որոնք երկիրը պետք է իրականացնի ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգը բարելավելու նպատակով: Հաշվետվությամբ այդ առաջարկները պետք է դասակարգվեն ըստ առաջնահերթության՝ հաշվի առնելով երկրի համար բնութագրական հանգամանքները և երկրի կարողությունները, արդյունավետության մակարդակը, բացահայտված թույլ կողմերն ու թերությունները: Գնահատողների առաջարկները պետք է ոչ թե պարզապես անդրադառնան բացահայտված թույլ կողմերից ու թերություններից յուրաքանչյուրին, այլ արժեք ավելացնեն՝ մատնանշելով ու ըստ առաջնահերթության դասակարգելով հստակ ձևակերպված միջոցառումներ, որոնք անհրաժեշտ են երկրի ռիսկերը առավելագույն արդյունավետ կերպով զսպելու համար: Սակարող է հիմնավորվել այն փաստարկմամբ, որ առաջարկվող միջոցառումները կապահովեն գործնականում ամենամեծ ու ամենաարագ

դրական փոփոխությունները, ունեն ազդեցության ամենալայն շրջանակը կամ ամենահեշտ իրագործվողն են:

65. Առաջարկներ ներկայացնելիս գնահատողները պետք է զգուշավորությամբ մոտենան երկրի համար բնութագրական հանգամանքներին ու համատեքստին, իրավական և ինստիտուցիոնալ համակարգերին, հաշվի առնելով, որ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի արդյունավետ համակարգի կայացման ուղիները կարող են բազմաթիվ ու տարբեր լինել, և որ իրենց նախընտրած մոդելը կարող է գնահատվող երկրի համատեքստում կիրառելի չլինել:
66. Գնահատվող երկրի կողմից իրականացվելիք գործողությունների ծրագրի մշակմանն օժանդակելու նպատակով գնահատողները պետք է հստակ նշեն, թե իրենց ներկայացրած առաջարկներից որոնք են որոշակի գործողություն ենթադրում, և որտեղ կարելի է ճկունություն ցուցաբերել առաջնահերթ ճանաչված այս կամ այն նպատակին հասնելու հարցում: Գնահատողները պետք է խուսափեն անհարկի կոշտ առաջարկներից (օրինակ՝ որոշակի միջոցառումների իրականացման ժամանակացույց սահմանելուց), որպեսզի չխոչընդոտեն երկրների՝ այդ առաջարկները սեփական միջավայրում լիարժեքորեն իրագործելի դարձնելուն ուղղված ջանքերին:
67. Որևէ երկրի՝ արդյունավետության բարձր մակարդակ ունենալը դեռևս չի նշանակում, որ հետագա բարելավման տեղ այլևս չկա: Հնարավոր է նաև, որ անհրաժեշտ լինեն որոշակի գործողություններ՝ առաջացող ռիսկերին ընդդեմ արդյունավետության բարձր մակարդակը պահպանելու համար: Եթե գնահատողները կարող են մատնանշել այն հետագա քայլերը, որոնք անհրաժեշտ են արդյունավետության բարձր մակարդակով բնութագրվող ոլորտներում, դրանք պետք է արտացոլվեն գնահատողների ներկայացրած առաջարկներում:

ՀՂՄԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐԸ

68. Սույն Մեթոդաբանության կիրառության կամ ՖԱԹՖ-ի Ստանդարտների մեկնաբանության հետ կապված տարակարծությունների դեպքում գնահատողները պետք է խորհրդակցեն ՖԱԹՖ-ի քարտուղարության կամ ՖԱԹՖ-ի տիպի իրենց տարածաշրջանային կառույցի քարտուղարության հետ:

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

ՀԱՆՁՆԱԴԱՐԱՐԱՆ 1.

ՌԻՍԿԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ ԵՎ ՌԻՍԿԱՀԵՆՔ ՄՈՏԵՑՄԱՆ ԿԻՐԱՌՈՒԹՅՈՒՆԸ⁴

ԵՐԿՐՆԵՐԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐ

Ռիսկերի գնահատում

- 1.1 Երկրները⁵ պետք է բացահայտեն և գնահատեն իրենց ՓԼ/ԱՖ ռիսկերը:
- 1.2 Երկրները պետք է նշանակեն մարմին կամ սահմանեն մեխանիզմ՝ ռիսկերի գնահատմանն ուղղված միջոցառումները համակարգելու համար:
- 1.3 Երկրները պետք է ապահովեն ռիսկերի գնահատումների արդիականությունը:
- 1.4 Երկրները պետք է ունենան մեխանիզմներ ռիսկերի գնահատման (գնահատումների) արդյունքների վերաբերյալ բոլոր պատկան իրավասու մարմիններին և ինքնակարգավորվող մարմիններին (ԻԿՄ), ֆինանսական հաստատություններին և ՆՈՖԳՏՄ-ներին տեղեկատվություն տրամադրելու համար:

Ռիսկերի զսպում

- 1.5 Առկա ռեսուրսները տեղաբաշխելիս և ՓԼ/ԱՖ կանխարգելմանը կամ զսպմանն ուղղված միջոցառումներ իրականացնելիս երկրները պետք է ռիսկերի վերաբերյալ իրենց պատկերացումների հիման վրա կիրառեն ռիսկահենք մոտեցումը:
- 1.6 Երկրները, որոնք որոշում են ֆինանսական հաստատությունների կամ ՆՈՖԳՏՄ-ների կողմից ձեռնարկվող որոշակի գործողությունների մասով չկիրառել ՖԱԹՖ-ի որոշ Հանձնարարականներ, պետք է ի ցույց դնեն, որ.

⁴ Սույն Հանձնարարականի պահանջները պետք է գնահատվեն՝ հաշվի առնելով այլ Հանձնարարականներով սահմանված ավելի որոշակի ռիսկահենք պահանջները: Հանձնարարական 1-ի շրջանակում գնահատողները պետք է ներկայացնեն երկրների և դրանց ֆինանսական հաստատությունների/ ՆՈՖԳՏՄ-ների կողմից այլ Հանձնարարականների ներքո պահանջվող՝ ռիսկերի գնահատման և զսպման միջոցառումների ընդհանուր նկարագիրը, սակայն չպետք է կրկնեն համապատասխան Հանձնարարականներով նախատեսված ռիսկահենք միջոցառումների մանրամասն գնահատումները: Գնահատողներից չի պահանջվում հանգամանորեն ուսումնասիրել երկրի կողմից կատարված ռիսկերի գնահատում(ներ): Գնահատողները պետք է կենտրոնանան տվյալ երկրի կողմից ռիսկերի գնահատման գործընթացի, մեխանիզմի և տեղեկատվության աղբյուրների, ինչպես նաև միջավայրային գործոնների վրա և պետք է դիտարկեն, թե որքանով են ողջամիտ երկրի կողմից ռիսկերի գնահատման (գնահատումների) եզրահանգումները:

⁵ Սույն պահանջի կատարումը դիտարկելիս, կիրառելիության դեպքում, անհրաժեշտ է հաշվի առնել վերազգային մակարդակով ՓԼ/ԱՖ ռիսկի գնահատումները:

- (ա) առկա է ՓԼ/ԱՖ ռիսկի հիմնավորված ցածր մակարդակ, բացառությունները կիրառվում են խիստ սահմանափակ ու արդարացված հանգամանքներում և վերաբերում են ֆինանսական հաստատությունների կամ գործառնությունների կամ ՆՈՖԳՏՄ-ների որոշակի տեսակների.
 - (բ) ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց կողմից ֆինանսական գործառնությունների իրականացումը (բացի փողի կամ արժեքների փոխանցումից) միանգամյա կամ հույժ սահմանափակ բնույթ է կրում (ըստ քանակական և բացարձակ չափորոշիչների)⁶ ըստ այդմ բնութագրվելով ՓԼ/ԱՖ ռիսկի ցածր մակարդակով:
- 1.7 Բարձր ռիսկերի առկայության դեպքում երկրները պետք է ապահովեն ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի իրենց համակարգերի կողմից այդ ռիսկերին հակազդումը, այդ թվում պահանջելով, որ ֆինանսական հաստատությունները և ՆՈՖԳՏՄ-ները. (ա) իրականացնեն հավելյալ միջոցառումներ՝ նշված ռիսկերը կառավարելու և զսպելու նպատակով, (բ) ապահովեն այդ տեղեկատվության ներառումն իրենց ռիսկերի գնահատումներում:
- 1.8 Երկրները կարող են թույլատրել ՖԱԹՖ-ի որոշ Հանձնարարականների ներքո ֆինանսական հաստատությունների կամ ՆՈՖԳՏՄ-ների կողմից ձեռնարկվող որոշակի գործողությունների մասով պարզեցված միջոցառումների իրականացումը՝ պայմանով, որ բացահայտված ռիսկերը գտնվում են ցածր մակարդակի վրա, և նշվածը համապատասխանում է երկրի կողմից իր ՓԼ/ԱՖ ռիսկերի գնահատման արդյունքներին⁷:
- 1.9 Վերահսկողները և ԻԿՄ-ները պետք է ապահովեն ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների կողմից Հանձնարարական 1-ի ներքո իրենց պարտականությունների կատարումը⁷:

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԵՎ ՆՈՖԳՏՄ-ՆԵՐԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐ

Ռիսկերի գնահատում

- 1.10 Ֆինանսական հաստատություններից և ՆՈՖԳՏՄ-ներից պետք է պահանջվի ձեռնարկել իրենց ՓԼ/ԱՖ ռիսկերը (ըստ հաճախորդների, երկրների կամ

⁶ ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականների համաձայն այնպիսի բարձր ռիսկային գործառնություններ բացահայտելու դեպքում, որոնց գծով պահանջվում են հավելյալ կամ որոշակի միջոցառումներ, երկրները պետք է ապահովեն այդ միջոցառումների իրականացումը, թեպետ դրանց իրականացման աստիճանը կարող է տարբերվել՝ կախված տվյալ ռիսկի մակարդակից:

⁷ Այս չափորոշիչի պահանջները պետք է գնահատվեն՝ հաշվի առնելով Հանձնարարականներ 26-ի և 28-ի մասով կատարված եզրահանգումները:

աշխարհագրական տարածքների և ապրանքների, ծառայությունների, գործարքների կամ մատուցման եղանակների) բացահայտելուն, գնահատելուն և հասկանալուն ուղղված համապատասխան միջոցներ⁸: Նշված պահանջը ներառում է ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների կողմից.

- (ա) իրենց ռիսկերի գնահատումները փաստաթղթավորելը.
- (բ) ռիսկի բոլոր վերաբերելի գործոնները հաշվի առնելը՝ նախքան ընդհանուր ռիսկի մակարդակը և համապատասխան զսպող միջոցառումների աստիճանն ու տեսակը որոշելը.
- (գ) գնահատումների արդիականությունն ապահովելը, և
- (դ) իրավասու մարմիններին և ԻԿՄ-ներին ռիսկերի գնահատման վերաբերյալ տեղեկատվության տրամադրման համապատասխան մեխանիզմների առկայությունն ապահովելը:

Ռիսկերի զսպում

1.11 Ֆինանսական հաստատություններից և ՆՈՖԳՏՄ-ներից պետք է պահանջվի.

- (ա) ունենալ ավագ ղեկավարության կողմից հաստատված քաղաքականություններ, հսկողական մեխանիզմներ և ընթացակարգեր, որոնք հնարավորություն են տալիս կառավարել և զսպել (երկրի կամ ֆինանսական հաստատության/ ՆՈՖԳՏՄ-ի կողմից) բացահայտված ռիսկերը.
- (բ) մոնիտորինգի ենթարկել և, անհրաժեշտության դեպքում, բարելավել այդ հսկողական մեխանիզմները, և
- (գ) բարձր ռիսկերի բացահայտման դեպքում ձեռնարկել այդ ռիսկերի կառավարմանն ու զսպմանն ուղղված հավելյալ միջոցներ:

1.12 Երկրները ֆինանսական հաստատություններին և ՆՈՖԳՏՄ-ներին կարող են թույլատրել ռիսկերի կառավարմանն ու զսպմանն ուղղված պարզեցված միջոցառումների իրականացում միայն այն դեպքում, երբ բացահայտված ռիսկերը գտնվում են ցածր մակարդակի վրա, և ապահովվում է 1.9-1.11 չափորոշիչների պահանջների կատարումը: ՓԼ/ԱՖ կասկածների առկայության դեպքում պարզեցված միջոցառումների իրականացումը չպետք է թույլատրվի:

⁸ ՓԼ/ԱՖ ռիսկերի գնահատման բնույթն ու աստիճանը պետք է համապատասխանի տվյալ բիզնեսի բնույթին ու չափերին: Իրավասու մարմինները կամ ԻԿՄ-ները կարող են որոշել, որ որոշ դեպքերում ռիսկերի անհատական փաստաթղթավորված գնահատումն անհրաժեշտ չէ՝ պայմանով, որ հստակ բնորոշում ու հասկանում են ոլորտի համար բնութագրական ռիսկերը, իսկ համապատասխան ֆինանսական հաստատությունները և ՆՈՖԳՏՄ-ները հասկանում են իրենց ՓԼ/ԱՖ ռիսկերը:

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ 2.**ՆԵՐՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄԸ**

- 2.1 Երկրները պետք է ունենան ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ազգային քաղաքականություններ, որոնք արտացոլում են բացահայտված ռիսկերը և պարբերաբար վերանայվում են:
- 2.2 Երկրները պետք է նշանակեն մարմին կամ սահմանեն համակարգման կամ որևէ այլ մեխանիզմ՝ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ազգային քաղաքականությունների պատասխանատվությունը ստանձնելու համար:
- 2.3 Երկրները պետք է ունենան մեխանիզմներ, որոնք քաղաքականություն մշակողներին, ֆինանսական հետախուզության մարմին (ՖՀՄ), իրավապահ մարմիններին, վերահսկողներին և այլ պատկան իրավասու մարմիններին հնարավորություն են տալիս համագործակցել, իսկ համապատասխան դեպքերում՝ նաև ներպետական մակարդակով միմյանց հետ համակարգել ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի քաղաքականությունների և միջոցառումների մշակումն ու իրագործումը: Այդ մեխանիզմները պետք է կիրառելի լինեն ինչպես քաղաքականությունների մշակման, այնպես էլ իրագործման մակարդակով:
- 2.4 Իրավասու մարմինները պետք է ունենան համանման մեխանիզմներ, որոնք հնարավորություն են տալիս համագործակցել, իսկ համապատասխան դեպքերում՝ նաև միմյանց հետ համակարգել զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորման դեմ պայքարի միջոցառումները:

ՀԱՆՁՆԱԴԱՐԱՐԱԿԱՆ 3. ՓՈՂԵՐԻ ԼՎԱՑՄԱՆ ՀԱՆՑԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

- 3.1 Երկրները պետք է փողերի լվացումը քրեականացնեն Վիեննայի կոնվենցիայի և Պալերմոյի կոնվենցիայի հիման վրա (տե՛ս Վիեննայի կոնվենցիայի 3(1) հոդվածի (բ) և (գ) կետերը և Պալերմոյի կոնվենցիայի 6(1) հոդվածը)⁹:
- 3.2 Փողերի լվացմանը նախորդող հանցագործությունների ցանկը պետք է ներառի բոլոր ծանր հանցագործությունները՝ ընդգրկելով հնարավոր մեծ թվով նախորդող հանցագործություններ: Նախորդող հանցագործությունների ցանկը պետք է առնվազն ներառի հանցագործությունների նախատեսված խմբերից յուրաքանչյուրին դասվող հանցագործությունների որոշակի տեսակներ¹⁰:
- 3.3 Այն դեպքում, երբ երկիրը կիրառում է նախատեսված շեմի մոտեցումը կամ համակցված մոտեցում, որը ներառում է նախատեսված շեմի մոտեցումը¹¹, նախորդող հանցագործությունների ցանկը պետք է առնվազն ներառի բոլոր այն հանցագործությունները.
- (ա) որոնք երկրի ազգային օրենսդրությամբ դասվում են ծանր հանցագործությունների խմբին, կամ
 - (բ) որոնց համար սահմանված առավելագույն պատժաչափը գերազանցում է մեկ տարի ժամկետով ազատազրկումը, կամ
 - (գ) որոնց համար սահմանված նվազագույն պատժաչափը գերազանցում է վեց ամսով ազատազրկումը (այն երկրների պարագայում, որոնց իրավական համակարգով հանցագործությունների համար նախատեսված է նվազագույն շեմ):
- 3.4 Փողերի լվացման հանցագործության առարկա կարող է լինել ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն հանցավոր ճանապարհով ստացված ցանկացած տեսակի գույք՝ անկախ դրա արժեքից:

⁹ Մասնավորապես՝ նախատեսելով հանցագործության օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ տարրերը:

¹⁰ Հանձնարարական 3-ով չի պահանջվում, որ երկրները որպես առանձին հանցագործություն քրեականացնեն «կազմակերպված հանցավոր խմբի և հանցավոր համագործակցության մեջ մասնակցությունը»: «Նախատեսված հանցագործությունների» այդ խումբն ընդգրկելու համար բավարար է, որ երկիրն ընդունել է Պալերմոյի կոնվենցիայով ամրագրված երկու տարբերակից որևէ մեկը, այսինքն՝ կամ առանձին հանցագործություն, կամ հանցավոր համաձայնության վրա հիմնված հանցագործություն:

¹¹ Երկրները փողերի լվացմանը նախորդող հանցագործությունները սահմանում են՝ հղում անելով (ա) բոլոր հանցագործություններին, կամ (բ) որոշակի նախատեսված շեմի, որը կապակցվում է կամ ծանր հանցագործությունների խմբի հետ, կամ նախորդող հանցագործության դեպքում կիրառելի՝ ազատազրկման տեսքով պատժաչափի հետ (նախատեսված շեմի մոտեցում), կամ (գ) նախորդող հանցագործությունների որոշակի ցանկի, կամ (դ) վերոհիշյալ մոտեցումների համակցությամբ:

- 3.5 Գույքի՝ հանցավոր ճանապարհով ստացված լինելու փաստն ապացուցելիս չպետք է պարտադիր լինի, որ նախորդող հանցագործության համար անձի նկատմամբ կայացված լինի մեղադրական դատավճիռ:
- 3.6 Փողերի լվացմանը նախորդող հանցագործությունների ցանկը պետք է ներառի մեկ այլ՝ երկրորդ երկրի տարածքում կատարված և այնտեղ հանցագործություն համարվող արարքները, որոնք առաջին երկրի տարածքում կատարվելու դեպքում կհամարվեին նախորդող հանցագործություններ:
- 3.7 Փողերի լվացման հանցագործությունը պետք է մեղսագրվի նախորդող հանցագործությունը կատարած անձանց, եթե դա չի հակասում ներպետական օրենսդրության հիմնարար սկզբունքներին:
- 3.8 Պետք է հնարավոր լինի փողերի լվացման հանցագործության միտումնավոր և գիտակցաբար կատարված լինելու փաստի հիմնավորումը՝ ելնելով գործի օբյեկտիվ փաստական հանգամանքներից:
- 3.9 Փողերի լվացման համար դատապարտված ֆիզիկական անձանց նկատմամբ պետք է կիրառվեն համաչափ և տարհամոզիչ քրեական պատժամիջոցներ:
- 3.10 Քրեական պատասխանատվությունը և պատժամիջոցները, իսկ եթե դա անհնար է (ելնելով ներպետական օրենսդրության հիմնարար սկզբունքներից), քաղաքացիական կամ վարչական պատասխանատվությունը և պատժամիջոցները պետք է կիրառվեն իրավաբանական անձանց նկատմամբ: Սա չպետք է բացառի իրավաբանական անձանց նկատմամբ զուգահեռ քրեական, քաղաքացիական կամ վարչական վարույթների հնարավորությունն այն երկրներում, որտեղ առկա են պատասխանատվության մեկից ավելի ձևեր: Նշված միջոցները պետք է կիրառվեն ֆիզիկական անձանց քրեական պատասխանատվությունից անկախ: Բոլոր պատժամիջոցները պետք է լինեն համաչափ և տարհամոզիչ:
- 3.11 Բացառությամբ այն դեպքերի, երբ դա թույլատրված չէ ներպետական օրենսդրության հիմնարար սկզբունքներով, փողերի լվացման հանցագործությունից զատ պետք է պատշաճ կերպով սահմանված լինեն դրա հետ կապված հանցակցության տեսակները, այդ թվում՝ մասնակցությունը, հանցագործություն կատարելու նպատակով հանցավոր համագործակցությունը կամ հանցավոր համաձայնության գալը, հանցագործության փորձ կատարելը, օգնելը և օժանդակելը, նպաստելը և խորհուրդներ տալը:

ՀԱՆՁՆԱԴԱՐԱՐԱԿԱՆ 4.**ԲՈՒՍԱԳՐԱՎՈՒՄԸ ԵՎ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ**

4.1 Երկրները պետք է ունենան միջոցներ, այդ թվում՝ օրենսդրորեն սահմանված, որոնք հնարավորություն են տալիս բռնագրավել ստորև թվարկվածները անկախ դրանց՝ քրեական գործով անցնող ամբաստանյալի կամ որևէ երրորդ անձի տիրապետման ներքո գտնվելու հանգամանքից.

- (ա) լվացված գույքը,
- (բ) փողերի լվացման կամ նախորդող հանցագործությունների կատարման արդյունքում ստացված գույքը (ներառյալ՝ այդ գույքից ստացված եկամուտները և այլ տեսակի օգուտները), կատարման համար օգտագործված կամ օգտագործման համար նախատեսված գործիքները,
- (գ) ահաբեկչության ֆինանսավորումից, ահաբեկչական գործողությունների կատարումից կամ ահաբեկչական կազմակերպություններից ստացված կամ դրանց համար օգտագործված կամ օգտագործման համար նախատեսված կամ հատկացված գույքը, կամ
- (դ) համարժեք այլ գույքը:

4.2 Երկրները պետք է ունենան միջոցներ, այդ թվում՝ օրենսդրորեն սահմանված, որոնք իրավասու մարմիններին հնարավորություն են տալիս.

- (ա) հայտնաբերել, հետապնդել և գնահատել բռնագրավման ենթակա գույքը,
- (բ) կիրառել նախնական միջոցներ, ինչպիսիք են սառեցումը կամ արգելադրումը, որոնց նպատակը բռնագրավման ենթակա գույքի տնօրինումը, փոխանցումը կամ օտարումը կանխելն է¹²,
- (գ) ձեռնարկել երկրի՝ բռնագրավման ենթակա գույքը սառեցնելու կամ արգելադրելու կամ վերականգնելու կարողությունը սահմանափակող գործողությունների կանխմանը կամ անվավեր ճանաչմանն ուղղված քայլեր, և
- (դ) կատարել համապատասխան քննչական գործողություններ:

4.3 Օրենքներով և այլ միջոցներով պետք է նախատեսվի բարեխիղճ երրորդ անձանց իրավունքների պաշտպանությունը:

4.4 Երկրները պետք է ունենան մեխանիզմներ սառեցված, արգելադրված կամ բռնագրավված գույքի կառավարման և, անհրաժեշտության դեպքում, օտարման համար:

¹² Առկա միջոցներով պետք է թույլատրվի բռնագրավման ենթակա գույքի նախնական սառեցումը կամ արգելադրումը միակողմանի կերպով կամ առանց նախնական ծանուցման, եթե դա չի հակասում ներպետական օրենսդրության հիմնարար սկզբունքներին:

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ 5.

ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅԱՆ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ՀԱՆՑԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

- 5.1 Երկրները պետք է ահաբեկչության ֆինանսավորումը քրեականացնեն Ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին կոնվենցիայի հիման վրա¹³:
- 5.2 Ահաբեկչության ֆինանսավորման հանցագործությունը պետք է մեղսագրվի ցանկացած անձի, ով դիտավորությամբ որևէ կերպ ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն տրամադրում կամ հավաքագրում է միջոցներ այն անօրինական մտադրությամբ, որ դրանք պետք է օգտագործվեն, կամ այն գիտակցությամբ, որ դրանք կօգտագործվեն, ամբողջությամբ կամ մասամբ (ա) ահաբեկչական գործողություն(ներ) կատարելու համար, կամ (բ) ահաբեկչական կազմակերպության կամ անհատ ահաբեկչի կողմից (անգամ եթե բացակայում է կապը որոշակի ահաբեկչական գործողության կամ գործողությունների հետ)¹⁴:
- 5.3 Ահաբեկչության ֆինանսավորման հանցագործության առարկա կարող են լինել ինչպես օրինական, այնպես էլ անօրինական աղբյուրներից ստացված միջոցները:
- 5.4 Ահաբեկչության ֆինանսավորման հանցագործության առումով չպետք է պահանջվի, որ միջոցները. (ա) փաստացի օգտագործված լինեն ահաբեկչական գործողություն(ներ) կամ դրա(նց) փորձ կատարելու նպատակով, կամ (բ) կապ ունենան որոշակի ահաբեկչական գործողության (գործողությունների) հետ:
- 5.5 Պետք է հնարավոր լինի ահաբեկչության ֆինանսավորման հանցագործության միտումնավոր և գիտակցաբար կատարված լինելու փաստի հիմնավորումը՝ ելնելով գործի օբյեկտիվ փաստական հանգամանքներից:
- 5.6 Ահաբեկչության ֆինանսավորման համար դատապարտված ֆիզիկական անձանց նկատմամբ պետք է կիրառվեն համաչափ և տարհամոզիչ քրեական պատժամիջոցներ:

¹³ Քրեականացումը պետք է համապատասխանի Ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին միջազգային կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածին:

¹⁴ Ահաբեկչության ֆինանսավորման քրեականացումը միայն օժանդակությունը և օգնությունը, փորձը կամ հանցավոր համաձայնության գալը քրեականացնելու միջոցով բավարար չէ Հանձնարարականին համապատասխանելու համար:

- 5.7 Քրեական պատասխանատվությունը և պատժամիջոցները, իսկ եթե դա անհնար է (ելնելով ներպետական օրենսդրության հիմնարար սկզբունքներից), քաղաքացիական կամ վարչական պատասխանատվությունը և պատժամիջոցները պետք է կիրառվեն իրավաբանական անձանց նկատմամբ: Սա չպետք է բացառի իրավաբանական անձանց նկատմամբ գուգահեռ քրեական, քաղաքացիական կամ վարչական վարույթների հնարավորությունն այն երկրներում, որտեղ առկա են պատասխանատվության մեկից ավելի ձևեր: Նշված միջոցները պետք է կիրառվեն ֆիզիկական անձանց քրեական պատասխանատվությունից անկախ: Բոլոր պատժամիջոցները պետք է լինեն համաչափ և տարհամոզիչ:
- 5.8 Որպես հանցագործություն պետք է սահմանված լինեն նաև.
- (ա) ահաբեկչության ֆինանսավորման հանցագործություն կատարելու փորձը,
 - (բ) ահաբեկչության ֆինանսավորման հանցագործությանը կամ դրա կատարման փորձին որպես հանցակից մասնակցելը,
 - (գ) ահաբեկչության ֆինանսավորման հանցագործությունը կամ դրա կատարման փորձը կազմակերպելը կամ այդ նպատակով այլ անձանց ուղղորդելը, և
 - (դ) մեկ կամ ավելի ահաբեկչության ֆինանսավորման հանցագործություն(ներ)ին կամ դրա(նց) կատարման փորձ(եր)ին օժանդակելը ընդհանուր նպատակներով ստեղծված անձանց խմբի կողմից¹⁵:
- 5.9 Ահաբեկչության ֆինանսավորման հանցագործությունները պետք է սահմանված լինեն որպես փողերի լվացմանը նախորդող հանցագործություններ:
- 5.10 Ահաբեկչության ֆինանսավորման հանցագործությունը պետք է մեղսագրվի՝ անկախ այն հանգամանքից, թե արդյոք հանցագործություն(ները) կատարելու մեջ կասկածվող անձը գտնվում է այն երկրում, որտեղ գտնվում է (են) ահաբեկիչը (ահաբեկիչները)/ ահաբեկչական կազմակերպություն(ներ)ը, կամ որտեղ կատարվել է/ կատարվելու է (են) ահաբեկչական գործողություն(ներ)ը, կամ այլ երկրում:

¹⁵ Նման օժանդակությունը պետք է միտումնավոր բնույթ կրի և պետք է. (ա) կատարվի խմբի հանցավոր գործունեությունը կամ հանցավոր նպատակը իրագործելու համար, երբ նշված գործունեությունը կամ նպատակը ներառում են ահաբեկչության ֆինանսավորման հանցագործության կատարումը, կամ (բ) կատարվի խմբի՝ ահաբեկչության ֆինանսավորման հանցագործություն կատարելու մտադրության գիտակցությամբ:

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ 6.

ԱՀԱԲԵԿԶՈՒԹՅԱՆԸ ԵՎ ԱՀԱԲԵԿԶՈՒԹՅԱՆ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԱՌՆՉՎՈՂ ԹԻՐԱԽԱՅԻՆ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՏԺԱՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Հայտնաբերում և ցուցակում

6.1 Միավորված ազգերի կազմակերպության Անվտանգության խորհրդի 1267/1989 (Ալ Քաիդա) և 1988 բանաձևերով սահմանված պատժամիջոցների ռեժիմի (այսուհետ՝ ՄԱԿ Պատժամիջոցների ռեժիմի) ներքո ցուցակումների կապակցությամբ երկրները պետք է.

- (ա) նշանակեն իրավասու մարմին կամ դատարան, որի վրա կդրվի 1267/1989 Հանձնաժողովին և 1988 Հանձնաժողովին ցուցակման նպատակով անձանց կամ կազմակերպությունների առաջադրելու պատասխանատվությունը,
- (բ) ունենան ցուցակման ենթակա անձանց հայտնաբերման մեխանիզմ(ներ)՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության Անվտանգության խորհրդի բանաձևերով (ՄԱԿ ԱԽ բանաձև) սահմանված ցուցակման չափանիշների հիման վրա,
- (գ) ցուցակման նպատակով առաջադրման որոշումները կայացնելիս կիրառեն «ողջամիտ հիմնավորման» կամ «ողջամիտ հիմքերի» ապացուցման ստանդարտը. ընդ որում, ցուցակման նպատակով առաջադրումը չպետք է պայմանավորված լինի քրեական վարույթի առկայությամբ,
- (դ) պահպանեն համապատասխան հանձնաժողովի (1267/1989 Հանձնաժողովի կամ 1988 Հանձնաժողովի) կողմից սահմանված՝ ցանկերում ընդգրկման ընթացակարգերը և (ՄԱԿ-ի Պատժամիջոցների ռեժիմի դեպքում) նախատեսված ստանդարտ ձևաչափերը,
- (ե) տրամադրեն առաջադրված անձին առնչվող հնարավոր առավելագույն չափով տեղեկատվություն¹⁶, համապատասխան դեպքի նկարագրությունը¹⁷, որով պետք է ներկայացվեն ցանկերում ընդգրկման հիմքերի վերաբերյալ հնարավոր առավելագույն մանրամասնու-

¹⁶ Մասնավորապես՝ բավարար չափով նույնականացման տվյալներ, որոնք թույլ կտան ճշգրիտ և հավաստի կերպով նույնականացնել անհատներին, խմբերին, կազմավորումներին և կազմակերպություններին, ինչպես նաև, հնարավորության սահմաններում, Բնտերադրվի կողմից Հատուկ ծանուցագիր թողարկելու համար պահանջվող տեղեկատվությունը:

¹⁷ Դեպքի նկարագրությունը ենթակա է ըստ պահանջի հրապարակման, բացառությամբ այն մասերի, որոնք Անդամ երկիրը համապատասխան հանձնաժողովին (1267/1989 Հանձնաժողովին կամ 1988 Հանձնաժողովին) ներկայացնում է որպես կոնֆիդենցիալ տեղեկատվություն:

թյամբ տվյալներ¹⁸, և (1267/1989 Հանձնաժողովին անուններ/անվանումներ առաջադրելու դեպքում) պետք է մասնավորեցվի, թե արդյոք հրապարակման ենթակա է այն հանգամանքը, որ տվյալ երկիրը հանդես է գալիս ցուցակումը նախաձեռնողի կարգավիճակում:

6.2 ՄԱԿ ԱԽ 1373 Բանաձևի կապակցությամբ երկրները պետք է.

- (ա) նշանակեն իրավասու մարմին կամ դատարան, որի վրա կորվի ՄԱԿ ԱԽ Բանաձևով սահմանված չափորոշիչներին համապատասխանող անձանց կամ կազմակերպությունների ցուցակման պատասխանատվությունը, ինչը կարող է կատարվել կամ տվյալ երկրի նախաձեռնությամբ, կամ մեկ այլ երկրի պահանջով՝ այն ուսումնասիրելուց և, համապատասխան դեպքերում, ընթացք տալուց հետո,
- (բ) ունենան ցուցակման ենթակա անձանց հայտնաբերման մեխանիզմ(ներ)՝ ՄԱԿ ԱԽ 1373 Բանաձևով սահմանված ցուցակման չափանիշների հիման վրա¹⁹,
- (գ) ցուցակման պահանջ ստանալու դեպքում պատշաճ կերպով որոշում կայացնեն առ այն, թե, (վեր)ազգային իրավունքի կիրառելի սկզբունքների համաձայն, արդյոք պահանջը ողջամտորեն հիմնավորված է, կամ առկա են ողջամիտ հիմքեր կասկածելու կամ կարծելու, որ ցուցակման նպատակով առաջադրվող անձը համապատասխանում է ՄԱԿ ԱԽ 1373 Բանաձևով սահմանված ցուցակման չափանիշներին,
- (դ) ցուցակման որոշումները կայացնելիս կիրառեն «ողջամիտ հիմնավորման» կամ «ողջամիտ հիմքերի» ապացուցման ստանդարտը²⁰. ընդ որում, ցուցակումը (ցուցակման նպատակով առաջադրումը) չպետք է պայմանավորված լինի քրեական վարույթի առկայությամբ,

¹⁸ Այդ թվում տվյալ անձին կամ կազմակերպությանը ցուցակման չափանիշներին համապատասխանող ճանաչելու որոշման հիմքում ընկած առանձին տվյալները, այդ տվյալների բնույթը, տրամադրման ենթակա հարակից տեղեկատվությունը կամ փաստաթղթերը, ինչպես նաև ցուցակման նպատակով առաջադրվող և տվյալ պահի դրությամբ արդեն ցուցակված անձանց կամ կազմակերպությունների միջև հնարավոր կապերի մասին տվյալները:

¹⁹ Այդ թվում՝ պետք է ունենան իրավասություններ և արդյունավետ ընթացակարգեր կամ մեխանիզմներ՝ ՄԱԿ ԱԽ 1373 (2001) Բանաձևի համաձայն սառեցման մեխանիզմների շրջանակում մեկ այլ երկրի նախաձեռնած գործողությունները ուսումնասիրելու և, համապատասխան դեպքերում, ընթացք տալու համար:

²⁰ Յուրաքանչյուր երկիր պետք է կիրառի ապացույցների տեսակի ու քանակի վերաբերյալ իր սեփական իրավական համակարգի իրավական ստանդարտը՝ որոշելու համար, թե արդյոք առկա են «ողջամիտ հիմնավորում» կամ «ողջամիտ հիմքեր» որևէ անձի կամ կազմակերպության ցուցակման վերաբերյալ որոշում կայացնելու, այսինքն՝ սառեցման մեխանիզմների շրջանակում գործողություն նախաձեռնելու համար: Այս սկզբունքը գործում է՝ անկախ ցուցակման նպատակով առաջադրումը տվյալ երկրի նախաձեռնությամբ կամ մեկ այլ երկրի պահանջով կատարվելու հանգամանքից:

- (ե) սառեցման մեխանիզմների շրջանակում նախաձեռնված գործողություններին ընթացք տալու նպատակով մեկ այլ երկրի պահանջ ներկայացնելու դեպքում տրամադրեն հնարավոր առավելագույն չափով նույնականացման տվյալներ և ցուցակման հիմքերի վերաբերյալ հնարավոր առավելագույն մանրամասնությամբ տեղեկություններ:
- 6.3 Իրավասու մարմին(ներ)ը պետք է ունենա(ն) օրենքով սահմանված իրավասություններ և ընթացակարգեր կամ մեխանիզմներ, որոնք հնարավորություն են տալիս.
- (ա) հավաքել կամ խնդրարկել տեղեկատվություն այն անձանց և կազմակերպությունների վերաբերյալ, որոնց կապակցությամբ ողջամտորեն հիմնավորված է, կամ առկա են ողջամիտ հիմքեր կասկածելու կամ կարծելու, որ նրանք համապատասխանում են ցուցակման չափանիշներին,
- (բ) ձեռնարկել միակողմանի գործողություններ հայտնաբերված անձի կամ կազմակերպության նկատմամբ՝ նրան ցուցակելու (ցուցակման նպատակով առաջադրելու) հարցի դիտարկման ընթացքում:

Սառեցում

- 6.4 Երկրները պետք է անհապաղ կատարեն թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցները²¹:
- 6.5 Երկրները պետք է օրենքով սահմանեն համապատասխան իրավասություններ և նշանակեն ներպետական իրավասու մարմիններ, որոնց վրա կդրվի թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների իմպլեմենտացման ու կիրարկման պատասխանատվությունը՝ ըստ հետևյալ ստանդարտների և ընթացակարգերի.
- (ա) Երկրները պետք է երկրի ներսում գտնվող բոլոր ֆիզիկական և իրավաբանական անձանցից պահանջեն անհապաղ և առանց նախնական ծանուցման սառեցնել ցուցակված անձանց ու կազմակերպությունների միջոցները կամ այլ ակտիվները:

²¹ ՄԱԿ ԱԽ 1373 բանաձևի ներքո անհապաղ գործողություն ձեռնարկելու պարտականությունը ծագում է (վեր)ազգային մակարդակով ցուցակման պահին, ինչը կարող է կատարվել կամ տվյալ երկրի նախաձեռնությամբ, կամ մեկ այլ երկրի պահանջով, եթե նման պահանջ ստացած երկիրը գալիս է եզրահանգման, որ, իրավունքի կիրառելի սկզբունքների համաձայն, պահանջը ողջամտորեն հիմնավորված է, կամ առկա են ողջամիտ հիմքեր կասկածելու կամ կարծելու, որ ցուցակման նպատակով առաջադրվող անձը համապատասխանում է ՄԱԿ ԱԽ 1373 բանաձևով սահմանված ցուցակման չափանիշներին:

- (բ) Սառեցման պարտականությունը պետք է տարածվի հետևյալի վրա. (1) բոլոր այն միջոցները կամ այլ ակտիվները, որոնք պատկանում են ցուցակված անձանց կամ կազմակերպություններին կամ վերահսկվում են նրանց կողմից, ընդ որում այս պահանջը վերաբերում է ոչ միայն այն միջոցներին կամ այլ ակտիվներին, որոնք կարող են առնչվել որոշակի ահաբեկչական գործողության, ծրագրի կամ սպառնալիքի, (2) այն միջոցները կամ այլ ակտիվները, որոնք, ամբողջությամբ կամ համատեղ կարգով, ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն պատկանում են ցուցակված անձանց կամ կազմակերպություններին կամ վերահսկվում են նրանց կողմից, և (3) այն միջոցները կամ այլ ակտիվները, որոնք ստացվել կամ ձևավորվել են ցուցակված անձանց կամ կազմակերպություններին ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն պատկանող կամ նրանց կողմից վերահսկվող միջոցներից կամ այլ ակտիվներից, ինչպես նաև (4) ցուցակված անձանց կամ կազմակերպությունների անունից կամ ցուցումով գործող անձանց և կազմակերպությունների միջոցները կամ այլ ակտիվները:
- (գ) Երկրները պետք է իրենց քաղաքացիներին կամ²² իրենց տարածքում գտնվող անձանց և կազմակերպություններին արգելեն ուղղակի կամ անուղղակի կերպով, ամբողջությամբ կամ համատեղ կարգով միջոցներ կամ այլ ակտիվներ, տնտեսական ռեսուրսներ կամ ֆինանսական կամ այլ հարակից ծառայություններ հասանելի դարձնելը ի շահ ցուցակված անձանց և կազմակերպությունների, ուղղակի կամ անուղղակի կերպով նրանց պատկանող կամ նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունների, նրանց անունից կամ ցուցումով գործող անձանց կամ կազմակերպությունների, եթե դա ՄԱԿ ԱԽ համապատասխան բանաձևերի համաձայն արտոնված, լիազորված կամ որևէ այլ կերպ ծանուցված չէ:
- (դ) Երկրները պետք է ունենան մեխանիզմներ, որոնք հնարավորություն են տալիս ցուցակված որոշումների մասին անմիջապես տեղեկացնել ֆինանսական հատվածին և ՆՈՖԳՏՄ-ներին, ինչպես նաև տրամադրել հստակ ուղեցույցներ սառեցման մեխանիզմների շրջանակում որոշակի միջոցառումներ իրականացնելու պարտականություն ունեցող ֆինանսական հաստատություններին և այլ անձանց կամ կազ-

²² Տվյալ դեպքում «կամ»-ը նշանակում է, որ երկրները պետք է նման արգելք սահմանեն ինչպես իրենց քաղաքացիների, այնպես էլ իրենց տարածքում գտնվող ցանկացած անձանց/ կազմակերպությունների համար:

մակերպություններին, այդ թվում՝ ՆՈՖԳՏՄ-ներին, որոնց տիրապետման ներքո կարող են գտնվել թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների ենթակա միջոցներ կամ այլ ակտիվներ:

- (ե) Երկրները պետք է ֆինանսական հաստատություններից և ՆՈՖԳՏՄ-ներից պահանջեն իրավասու մարմիններին հայտնել ՄԱԿ ԱԽ համապատասխան բանաձևերի արգելող դրույթների համաձայն սառեցված ակտիվների կամ ձեռնարկված գործողությունների, այդ թվում՝ գործարք կատարելու փորձերի մասին:
- (զ) Երկրները պետք է միջոցներ ձեռնարկեն Հանձնարարական 6-ով սահմանված պարտականությունների իրականացման շրջանակում բարեխիղճ երրորդ անձանց իրավունքների պաշտպանության համար:

Ցանկերից հանելը, սառեցումը վերացնելը և սառեցված միջոցներին կամ այլ ակտիվներին հասանելիություն տրամադրելը

6.6 Երկրները պետք է ունենան հանրությանը հայտնի ընթացակարգեր ցուցակման չափանիշներին չհամապատասխանող կամ այլևս չհամապատասխանող անձանց և կազմակերպություններին ցանկերից հանելու և նրանց միջոցների կամ այլ ակտիվների սառեցումը վերացնելու համար: Դրանց պետք է ներառեն.

- (ա) Ընթացակարգեր ՄԱԿ Պատժամիջոցների ռեժիմի ներքո ցուցակված անձանց և կազմակերպությունների վերաբերյալ ՄԱԿ պատժամիջոցների համապատասխան հանձնաժողովին ցանկերից հանելու հարցումների ներկայացման համար, եթե, տվյալ երկրի կարծիքով, նրանք չեն համապատասխանում կամ այլևս չեն համապատասխանում ցուցակման չափանիշներին: Նշված ընթացակարգերը և չափանիշները պետք է, ըստ կիրառելիության, համապատասխանեն 1267/1989 Հանձնաժողովի կամ 1988 Հանձնաժողովի կողմից սահմանված ընթացակարգերին²³:
- (բ) Օրենքով սահմանված իրավասություններ և ընթացակարգեր կամ մեխանիզմներ ՄԱԿ ԱԽ 1373 Բանաձևի ներքո ցուցակված, սակայն ցուցակման չափանիշներին այլևս չհամապատասխանող անձանց և

²³ 1267/1989 Հանձնաժողովի ընթացակարգերը սահմանված են ՄԱԿ ԱԽ 1730, 1735, 1822, 1904, 1989, 2083 և հաջորդող բանաձևերով, իսկ 1988 Հանձնաժողովի ընթացակարգերը սահմանված են ՄԱԿ ԱԽ 1730, 1735, 1822, 1904, 1988, 2082 և հաջորդող բանաձևերով:

կազմակերպություններին ցանկերից հանելու և նրանց միջոցների կամ այլ ակտիվների սառեցումը վերացնելու համար:

- (զ) Ընթացակարգեր, որոնք ՄԱԿ ԱԽ 1373 բանաձևի ներքո կատարված ցուցակումների մասով հնարավորություն են տալիս ցուցակման որոշումը պահանջի դեպքում վերանայել դատարանի կամ որևէ անկախ իրավասու մարմնի կողմից:
- (դ) Ընթացակարգեր, որոնք ՄԱԿ ԱԽ 1988 բանաձևի ներքո կատարված ցուցակումների մասով նպաստում են 1988 Հանձնաժողովի կողմից վերանայմանը ըստ այդ հանձնաժողովի ընդունած կիրառելի ուղեցույցների կամ ընթացակարգերի, այդ թվում՝ ՄԱԿ ԱԽ 1730 բանաձևի ներքո ստեղծված Կոնտակտային կենտրոնների մեխանիզմով նախատեսվածների:
- (ե) Ընթացակարգեր, որոնք *Այլ Քաիդայի պատժամիջոցների ցանկի* ներքո կատարված ցուցակումների մասով հնարավորություն են տալիս ցուցակված անձանց և կազմակերպություններին տեղեկացնել ՄԱԿ ԱԽ 1904, 1989 և 2083 բանաձևերի շրջանակում ցանկերից հանելու հարցումների ընդունման համար *ՄԱԿ Օմբուդսմենի գրասենյակի* առկայության մասին:
- (զ) Հանրությանը հայտնի ընթացակարգեր, որոնք հնարավորություն են տալիս վերացնել ցուցակված անձանց կամ կազմակերպությունների անուններին/անվանումներին համընկնող կամ նմանվող անուն/անվանում ունեցող և պատահաբար (մասնավորապես՝ սխալ համընկնման արդյունքում) սառեցման մեխանիզմի ազդեցությանը ենթարկված այն անձանց կամ կազմակերպությունների միջոցների կամ այլ ակտիվների սառեցումը, որոնց վերաբերյալ հաստատվել է, որ նրանք ցուցակված անձինք կամ կազմակերպություններ չեն:
- (ե) Մեխանիզմներ, որոնք հնարավորություն են տալիս ցանկերից հանելու և սառեցումը վերացնելու որոշումների մասին անմիջապես տեղեկացնել ֆինանսական հատվածին և ՆՈՖԳՏՄ-ներին, ինչպես նաև տրամադրել հստակ ուղեցույցներ ցանկերից հանելու կամ սառեցումը վերացնելու մեխանիզմների շրջանակում որոշակի միջոցառումներ իրականացնելու պարտականություն ունեցող ֆինանսական հաստատություններին և այլ անձանց կամ կազմակերպություններին, այդ թվում՝ ՆՈՖԳՏՄ-ներին, որոնց տիրապետման ներքո կարող

են գտնվել թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների ենթակա միջոցներ կամ այլ ակտիվներ:

- 6.7 Երկրները պետք է լիազորեն սառեցված միջոցների կամ այլ ակտիվների հասանելիությունն այն դեպքերում, երբ դա անհրաժեշտ է ճանաչվել հիմնական կարիքների, որոշակի տեսակի վճարումների, ծախսերի ու սպասարկման վճարների կամ արտառոց ծախսերի կատարման համար՝ ըստ ՄԱԿ ԱԽ 1452 բանաձևով և դրա հաջորդող բանաձևերով սահմանված ընթացակարգերի: Նույն սկզբունքի համաձայն՝ երկրները պետք է լիազորեն միջոցների կամ այլ ակտիվների հասանելիությունը, եթե սառեցման միջոցառումները կիրառվել են ՄԱԿ ԱԽ 1373 բանաձևի ներքո (վեր)ազդային մակարդակով ցուցակված անձանց կամ կազմակերպությունների նկատմամբ:

ՀԱՆՁՆԱԴԱՐԱՐԱՆ 7.

ԶԱՆԳՎԱԾԱՅԻՆ ՈՉՆՉԱՑՄԱՆ ԶԵՆՔԻ ՏԱՐԱԾՄԱՆ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԱՌՆՉՎՈՂ ԹԻՐԱԽԱՅԻՆ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՏԺԱՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

- 7.1 Երկրները պետք է անհապաղ կատարեն Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրության Գլուխ VII-ի համաձայն ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի բանաձևերով սահմանված թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցները՝ զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածումը և դրա ֆինանսավորումը կանխարգելելու, դրանց հակազդելու և խափանելու վերաբերյալ²⁴:
- 7.2 Երկրները պետք է օրենքով սահմանեն համապատասխան իրավասություններ և նշանակեն իրավասու մարմիններ, որոնց վրա կդրվի թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների իմպլեմենտացման ու կիրարկման պատասխանատվությունը՝ ըստ հետևյալ ստանդարտների և ընթացակարգերի.
- (ա) Երկրները պետք է երկրի ներսում գտնվող բոլոր ֆիզիկական և իրավաբանական անձանցից պահանջեն անհապաղ և առանց նախնական ծանուցման սառեցնել ցուցակված անձանց ու կազմակերպությունների միջոցները կամ այլ ակտիվները:
 - (բ) Սառեցման պարտականությունը պետք է տարածվի հետևյալի վրա.
 - (1) բոլոր այն միջոցները կամ այլ ակտիվները, որոնք պատկանում են ցուցակված անձանց կամ կազմակերպություններին կամ վերահսկվում են նրանց կողմից, ընդ որում այս պահանջը վերաբերում է ոչ միայն այն միջոցներին կամ այլ ակտիվներին, որոնք կարող են առնչվել զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման որևէ որոշակի գործողության, ծրագրի կամ սպառնալիքի, (2) այն միջոցները կամ այլ ակտիվները, որոնք, ամբողջությամբ կամ համատեղ կարգով, ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն պատկանում են ցուցակված անձանց կամ կազմակերպություններին կամ վերահսկվում են նրանց կողմից, և (3) այն միջոցները կամ այլ ակտիվները, որոնք ստացվել

²⁴ Հանձնարարական 7-ը վերաբերում է ՄԱԿ ԱԽ բոլոր բանաձևերին, որոնցով սահմանվում են թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցներ զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորման համար, դրանց հաջորդող՝ ապագայում ընդունվելիք ցանկացած բանաձևի, ինչպես նաև ՄԱԿ ԱԽ կողմից ապագայում ընդունվելիք ցանկացած բանաձևի, որոնցով կսահմանվեն թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցներ զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորման համար: Սույն Մեթոդաբանության հրապարակման պահի դրությամբ (2013թ. փետրվար) այդ բանաձևերի շարքը ներառում է 1718(2006), 1737(2006), 1747(2007), 1803(2008), 1874(2009) և 1929(2010) բանաձևերը:

կամ ձևավորվել են ցուցակված անձանց կամ կազմակերպություններին ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն պատկանող կամ նրանց կողմից վերահսկվող միջոցներից կամ այլ ակտիվներից, ինչպես նաև (4) ցուցակված անձանց կամ կազմակերպությունների անունից կամ ցուցումով գործող անձանց և կազմակերպությունների միջոցները կամ այլ ակտիվները:

- (գ) Երկրները պետք է իրենց քաղաքացիներին կամ իրենց տարածքում գտնվող անձանց կամ կազմակերպություններին արգելեն միջոցներ կամ այլ ակտիվներ հասանելի դարձնելը հոգուտ կամ ի շահ ցուցակված անձանց կամ կազմակերպությունների, եթե դա ՄԱԿ ԱԽ համապատասխան բանաձևերի համաձայն արտոնված, լիազորված կամ որևէ այլ կերպ ծանուցված չէ:
- (դ) Երկրները պետք է ունենան մեխանիզմներ, որոնք հնարավորություն են տալիս ցուցակման որոշումների մասին անմիջապես տեղեկացնել ֆինանսական հատվածին և ՆՈՖԳՏՄ-ներին, ինչպես նաև տրամադրել հստակ ուղեցույցներ սառեցման մեխանիզմների շրջանակում որոշակի միջոցառումներ իրականացնելու պարտականություն ունեցող ֆինանսական հաստատություններին և այլ անձանց կամ կազմակերպություններին, այդ թվում՝ ՆՈՖԳՏՄ-ներին, որոնց տիրապետման ներքո կարող են գտնվել թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների ենթակա միջոցներ կամ այլ ակտիվներ:
- (ե) Երկրները պետք է ֆինանսական հաստատություններից և ՆՈՖԳՏՄ-ներից պահանջեն իրավասու մարմիններին հայտնել ՄԱԿ ԱԽ համապատասխան բանաձևերի արգելող դրույթների համաձայն սառեցված ակտիվների կամ ձեռնարկված գործողությունների, այդ թվում՝ գործարք կատարելու փորձերի մասին:
- (զ) Երկրները պետք է միջոցներ ձեռնարկեն Հանձնարարական 7-ով սահմանված պարտականությունների իրականացման շրջանակում բարեխիղճ երրորդ անձանց իրավունքների պաշտպանության համար:

7.3 Երկրները պետք է միջոցներ ձեռնարկեն Հանձնարարական 7-ով սահմանված պարտականությունները կարգավորող օրենքներին կամ այլ նորմատիվ իրավական ակտերին ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների համապատասխանությունը մոնիտորինգի ենթարկելու ու ապահովելու համար: Նշված օրենքներին կամ այլ նորմատիվ իրավական

ակտերին չհամապատասխանելու դեպքերը պետք է ենթակա լինեն քաղաքացիական, վարչական կամ քրեական պատժամիջոցների:

7.4 Երկրները պետք է մշակեն և իմպլեմենտացնեն հանրությանը հայտնի ընթացակարգեր ցուցակման չափանիշներին չհամապատասխանող կամ այլևս չհամապատասխանող անձանց և կազմակերպություններին ցանկերից հանելու նպատակով Անվտանգության խորհրդին հարցումների ներկայացման համար²⁵: Դրանց պետք է ներառեն.

- (ա) Ընթացակարգեր, որոնք ցանկերում ընդգրկված անձանց և կազմակերպություններին հնարավորություն են տալիս Կոնտակտային կենտրոնին ներկայացնել ցանկերից հանելու հարցումներ ըստ ՄԱԿ ԱԽ 1730 բանաձևով սահմանված կարգի, կամ ցուցակված անձանց կամ կազմակերպություններին տեղեկացնում են անմիջապես Կոնտակտային կենտրոնին դիմելու անհրաժեշտության մասին:
- (բ) Հանրությանը հայտնի ընթացակարգեր, որոնք հնարավորություն են տալիս վերացնել ցուցակված անձանց կամ կազմակերպությունների անուններին/ անվանումներին համընկնող կամ նմանվող անուն/ անվանում ունեցող և պատահաբար (մասնավորապես՝ սխալ համընկնման արդյունքում) սառեցման մեխանիզմի ազդեցությանը ենթարկված այն անձանց կամ կազմակերպությունների միջոցների կամ այլ ակտիվների սառեցումը, որոնց վերաբերյալ հաստատվել է, որ նրանք ցուցակված անձինք կամ կազմակերպություններ չեն:
- (գ) Ընթացակարգեր սառեցված միջոցների կամ այլ ակտիվների հասանելիությունը ՄԱԿ ԱԽ 1718 և 1737 բանաձևերով սահմանված կարգով լիազորելու համար, եթե երկիրը եզրահանգել է, որ այդ բանաձևերով նախատեսված բացառությունների անհրաժեշտ պայմանները բավարարված են:
- (դ) Ընթացակարգեր, որոնք հնարավորություն են տալիս ցանկերից հանելու և սառեցումը վերացնելու որոշումների մասին անմիջապես տեղեկացնել ֆինանսական հատվածին և ՆՈՖԳՏՄ-ներին, ինչպես նաև տրամադրել հստակ ուղեցույցներ ցանկերից հանելու կամ սառեցումը վերացնելու մեխանիզմների շրջանակում որոշակի միջո-

²⁵ Նշված ընթացակարգերը և չափանիշները պետք է համապատասխանեն ՄԱԿ ԱԽ 1730 (2006) բանաձևի և դրա հաջորդող բանաձևերի ներքո Միավորված ազգերի կազմակերպության Անվտանգության խորհրդի ընդունած կիրառելի ուղեցույցներին կամ ընթացակարգերին, այդ թվում՝ նշված բանաձևի ներքո ստեղծված Կոնտակտային կենտրոնների մեխանիզմով նախատեսվածներին:

ցառումներ իրականացնելու պարտականություն ունեցող ֆինանսական հաստատություններին և այլ անձանց կամ կազմակերպություններին, այդ թվում՝ ՆՈՖԳՏՄ-ներին, որոնց տիրապետման ներքո կարող են գտնվել թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների ենթակա միջոցներ կամ այլ ակտիվներ:

7.5 Նախքան հաշիվները թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների ենթակա դառնալու պահը կնքված պայմանագրերի, համաձայնագրերի կամ ծագած պարտավորությունների առնչությամբ.

(ա) Երկրները պետք է թույլատրեն ՄԱԿ ԱԽ 1718 կամ 1737 բանաձևերի ներքո սառեցված հաշիվներին այնպիսի միջոցների մուտքագրումը, որոնք հաշվի մնացորդի դիմաց հաշվեգրված տոկոսագումարներ կամ այլ եկամուտներ են, կամ նախքան հաշիվները նշված բանաձևերի ներքո թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների ենթակա դառնալու պահը կնքված պայմանագրերի, համաձայնագրերի կամ ծագած պարտավորությունների շրջանակում վճարումներ՝ պայմանով, որ ցանկացած նման տոկոսագումար, այլ եկամուտ և վճար ենթակա է նույն պահանջներին ու սառեցված է, և

(բ) ՄԱԿ ԱԽ 1737 բանաձևի ներքո սառեցումը ցուցակված անձին կամ կազմակերպությանը չպետք է խոչընդոտի կատարել նախքան ցանկերում ընդգրկվելու պահը կնքված պայմանագրերի շրջանակում վճարումներ՝ պայմանով, որ. (1) համապատասխան երկրների եզրահանգմամբ, պայմանագիրը կապված չէ Անվտանգության խորհրդի բանաձևով արգելված առարկաների, նյութերի, սարքավորումների, ապրանքների, տեխնոլոգիաների, աջակցության, ուսուցման, ֆինանսական օժանդակության, ներդրումների, միջնորդության կամ ծառայությունների հետ, (2) համապատասխան երկրների եզրահանգմամբ, վճարումն ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն չի կատարվում ՄԱԿ ԱԽ 1737 բանաձևի ներքո ցուցակված որևէ անձի կամ կազմակերպության, և (3) համապատասխան երկրները 1737 Պատժամիջոցների հանձնաժողովին նախապես՝ տասը աշխատանքային օր առաջ ծանուցել են նման վճարումներ կատարելու կամ ստանալու կամ, համապատասխան դեպքերում, այդ նպատակով միջոցների, այլ ֆինանսական ակտիվների կամ տնտեսական ռեսուրսների սառեցման վերացումը լիազորելու մտադրության մասին:

ՀԱՆՁՆԱԴԱՐԱՐԱՆ 8.

ՇԱՀՈՒՅԹ ՍՏԱՆԱԼՈՒ ՆՊԱՏԱԿ ԶՀԵՏԱՊՆԴՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ (ՇՄՆԶԿ)

8.1 Երկրները պետք է.

- (ա) ուսումնասիրեն ահաբեկչության ֆինանսավորման նպատակով չարաշահման ռիսկի ենթակա կազմակերպություններին, այդ թվում՝ ՇՄՆԶԿ-ներին առնչվող օրենքների և կանոնակարգերի համարժեքությունը,
- (բ) իրականացնեն ՇՄՆԶԿ հատվածի ներպետական ուսումնասիրություններ կամ ունենան տեղեկատվության բոլոր առկա աղբյուրներն օգտագործելու միջոցով այդ հատվածի գործունեության, չափերի և այլ կարևոր բնութագրերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ժամանակին ձեռք բերելու կարողություններ, որպեսզի բացահայտեն ՇՄՆԶԿ-ների այն հատկանիշներն ու տեսակները, որոնք իրենց գործունեության բնույթի կամ առանձնահատկությունների պատճառով ենթակա են ահաբեկչության ֆինանսավորման կամ ահաբեկչությանն այլ կերպ օժանդակելու նպատակով չարաշահման առանձնակի ռիսկի, և
- (գ) պարբերաբար վերազնահատեն ՇՄՆԶԿ հատվածը՝ ուսումնասիրելով ահաբեկչական գործունեության տեսանկյունից այդ հատվածի հնարավոր խոցելի կողմերի վերաբերյալ նոր տեղեկությունները:

8.2 Երկրները պետք է աշխատանքներ կատարեն ահաբեկչության ֆինանսավորմանն առնչվող հարցերի վերաբերյալ ՇՄՆԶԿ հատվածի իրազեկության մակարդակի բարձրացման ուղղությամբ:

8.3 Երկրները պետք է ունենան հստակ քաղաքականություններ բոլոր ՇՄՆԶԿ-ների կառավարման և ղեկավարման թափանցիկությունը, ամբողջականությունն ու դրանց նկատմամբ հանրային վստահությունը խթանելու համար:

8.4 Երկրները պետք է հետևյալ ստանդարտները կիրառեն այն ՇՄՆԶԿ-ների նկատմամբ, որոնց բաժին է ընկնում. (ա) հատվածի հսկողության ներքո գտնվող ֆինանսական միջոցների զգալի մասնաբաժինը և (բ) հատվածի միջազգային գործառնությունների զգալի մասնաբաժինը: Նման ՇՄՆԶԿ-ներից պետք է պահանջվի.

- (ա) պահպանել տեղեկություններ (1) իրենց հայտարարած գործունեության նպատակի և խնդիրների մասին, և (2) այն անձի (անձանց)

ինքնության մասին, ով(քեր) տնօրինում, վերահսկում կամ ուղղորդում է (են) իրենց գործունեությունը, այդ թվում՝ ավագ պաշտոնյաների, խորհրդի անդամների և հոգաբարձուների մասին. այդ տեղեկությունները պետք է հանրությանը հասանելի լինեն կամ ուղղակիորեն ՇՄՆԶԿ-ից, կամ համապատասխան մարմինների միջոցով,

- (բ) հրապարակել տարեկան ֆինանսական հաշվետվություններ՝ դրանցում ներառելով մանրամասն տվյալներ իրենց եկամուտների և ծախսերի մասին,
- (գ) ունենալ հսկողական մեխանիզմներ, որոնք հնարավորություն են տալիս ապահովել բոլոր միջոցների լիարժեք հաշվառումը և ՇՄՆԶԿ-ի հայտարարած գործունեության նպատակին ու խնդիրներին համապատասխան ծախսումը,
- (դ) լիցենզավորվել կամ գրանցվել²⁶,
- (ե) հետևել «Ճանաչիր քո շահառուներին և փոխկապակցված ՇՄՆԶԿ-ներին» կանոնին, և
- (զ) առնվազն հինգ տարի ժամկետով պահպանել ներպետական և միջազգային գործարքներին վերաբերող տվյալները²⁷, ինչպես նաև վերոհիշյալ «(ա)» և «(բ)» կետերով սահմանված տեղեկությունները, որոնք պետք է հասանելի լինեն համապատասխան լիազորություններով օժտված իրավասու մարմիններին:

8.5 Իրավասու մարմինները պետք է մոնիտորինգի ենթարկեն ՇՄՆԶԿ-ների համապատասխանությունը 8.4 չափորոշիչին և կարողանան ՇՄՆԶԿ-ների կամ դրանց անունից գործող անձանց կողմից համապատասխան պահանջների խախտման դեպքում կիրառել համաչափ և տարհամոզիչ պատժամիջոցներ²⁸:

²⁶ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի նպատակների համար անհրաժեշտ չեն լիցենզավորման կամ գրանցման հատուկ պահանջներ: Որոշ երկրներում, օրինակ, ՇՄՆԶԿ-ներն արդեն իսկ գրանցված են հարկային մարմիններում և հարկային արտոնյալ դաշտում գործելու (օրինակ՝ հարկային արտոնություններ կամ հարկային պարտավորություններից ազատում ստանալու) պահանջներին համապատասխանության առումով ենթարկվում են մոնիտորինգի:

²⁷ Այդ տվյալները պետք է բավականաչափ մանրամասն լինեն՝ հավաստիանալու համար, որ միջոցները ծախսվել են կազմակերպության նպատակին ու խնդիրներին համապատասխան:

²⁸ Պատիժների հնարավոր շրջանակը կարող է ներառել հաշիվների սառեցումը, հոգաբարձուների հեռացումը պաշտոնից, տույժերը, հավաստագրումից, լիցենզիայից կամ գրանցումից զրկելը: Նման պատիժների կիրառմամբ չպետք է բացառվի համապատասխան դեպքերում քաղաքացիական, վարչական կամ քրեական վարույթների գուգահեռ իրականացումը ՇՄՆԶԿ-ների կամ դրանց անունից գործող անձանց նկատմամբ:

- 8.6 Իրավասու մարմինները պետք է կարողանան հավաքել և քննել ՇՄՆԶԿ-ների վերաբերյալ տեղեկատվություն, այդ թվում՝ հետևյալ միջոցներով.
- (ա) ներպետական համագործակցություն, համակարգում և տեղեկատվության փոխանակում այն իրավասու մարմինների կամ կազմակերպությունների միջև, որոնք տիրապետում են ՇՄՆԶԿ-ներին վերաբերող տվյալների,
 - (բ) լիարժեք հասանելիություն ՇՄՆԶԿ-ների կառավարման և ղեկավարման մասին տեղեկատվությանը (այդ թվում՝ ֆինանսների և ծրագրերի մասին տեղեկատվությանը),
 - (գ) այնպիսի մեխանիզմների առկայություն, որոնց միջոցով ապահովվում է իրավասու մարմինների միջև պատշաճ կերպով տեղեկատվության փոխանակումը, որպեսզի կանխարգելիչ կամ քննչական միջոցառումներ իրականացվեն այն դեպքերում, երբ առկա են կասկածներ կամ կասկածելու ողջամիտ հիմքեր առ այն, որ տվյալ ՇՄՆԶԿ-ը որևէ ահաբեկչական կազմակերպության կողմից օգտագործվում է որպես միջոցների հավաքագրման առաջնային օղակ, կամ շահագործվում է որպես ահաբեկչության ֆինանսավորման գործիք, այդ թվում՝ ակտիվների սառեցման միջոցառումները շրջանցելու համար, կամ օգտագործվում է օրինական նպատակների համար նախատեսված միջոցները ահաբեկիչների կամ ահաբեկչական կազմակերպությունների շահերին ծառայեցնելու համար դրանց գաղտնի վերաուղղորդումը քողարկելու կամ թաքցնելու նպատակով:
- 8.7 Երկրները պետք է ունենան նշանակված կոնտակտային անձինք և ընթացակարգեր, որոնց միջոցով պատասխանում են ահաբեկչության ֆինանսավորման կամ ահաբեկիչներին այլ կերպ օժանդակության մեջ կասկածվող առանձին ՇՄՆԶԿ-ների վերաբերյալ տեղեկատվության տրամադրման միջազգային հարցումներին:

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ 9.**ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԳԱՂՏՆԻՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ
ՕՐԵՆՔՆԵՐԸ**

9.1 Ֆինանսական հաստատությունների գործունեության գաղտնիության մասին օրենքները չպետք է արգելակեն ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականների իմպլեմենտացումը²⁹:

²⁹ Այս կապակցությամբ առանձնակի ուշադրության առարկա կարող են դառնալ հետևյալ ոլորտները. ՓԼ կամ ԱՖ դեմ պայքարի գործառնությունները պատշաճ կերպով կատարելու համար անհրաժեշտ տեղեկություններ ստանալու՝ իրավասու մարմինների կարողությունը, իրավասու մարմինների միջև ներպետական կամ միջազգային մակարդակներով տեղեկատվության փոխանակումը, ինչպես նաև ֆինանսական հաստատությունների միջև տեղեկատվության փոխանակումն այն դեպքերում, երբ դա պահանջվում է Հանձնարարականներ 13-ով, 16-ով կամ 17-ով:

ՀԱՆՁՆԱԴԱՐԱՐԱԿԱՆ 10.

ՀԱՃԱԽՈՐԴԻ ՊԱՏՇԱՃ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆԸ³⁰ (ՀՊՈՒ)

10.1 Ֆինանսական հաստատություններին պետք է արգելվի վարել անանուն հաշիվներ կամ ակնհայտորեն մտացածին անուններով հաշիվներ:

Երբ է պահանջվում ՀՊՈՒ

10.2 Ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի իրականացնել ՀՊՈՒ միջոցառումներ, երբ.

- (ա) հաստատվում են գործարար հարաբերություններ,
- (բ) կատարվում են կիրառելի նախատեսված շեմը (15.000 ԱՄՆ դոլար/եվրո) գերազանցող գումարով միանգամյա գործարքներ. սա ներառում է նաև այն իրավիճակները, երբ գործարքն իրականացվում է մեկ գործառնությամբ կամ միմյանց հետ առերևույթ փոխկապակցված մի քանի գործառնություններով,
- (գ) կատարվում են դրամական փոխանցում հանդիսացող միանգամյա գործարքներ՝ Հանձնարարական 16-ով և դրա Բացատրական մեկնաբանությամբ նախատեսված հանգամանքներում,
- (դ) առկա է ՓԼ/ԱՖ կասկած՝ անկախ ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականների որևէ այլ դրույթներով սահմանված բացառություններից կամ նախատեսված շեմերից, կամ
- (ե) ֆինանսական հաստատությունը կասկածներ ունի հաճախորդի նույնականացման նպատակով նախկինում ձեռք բերված տվյալների իսկության կամ համարժեքության վերաբերյալ:

ՀՊՈՒ անհրաժեշտ միջոցառումները բոլոր հաճախորդների համար

10.3 Ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի կատարել հաճախորդների (ինչպես մշտական, այնպես էլ միանգամյա, ինչպես ֆիզիկական անձ, այնպես էլ իրավաբանական անձ կամ իրավաբանական կազմավորում հանդիսացող) նույնականացում և նրանց ինքնության ստուգում՝ հիմնվելով արժանահավատ, անկախ աղբյուրներից ստացված փաստաթղթերի, տվյալների կամ տեղեկությունների (նույնականացման տվյալների) վրա:

³⁰ Ֆինանսական հաստատությունների կողմից ՀՊՈՒ կատարելու սկզբունքը պետք է ամրագրված լինի օրենքով, իսկ դրան առնչվող առանձին պահանջները կարող են սահմանվել այլ նորմատիվ իրավական ակտերով:

- 10.4 Ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի հավաստիանալ, որ հաճախորդի անունից հանդես եկող անձն օժտված է համապատասխան լիազորություններով, նույնականացնել այդ անձին և ստուգել նրա ինքնությունը:
- 10.5 Ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի նույնականացնել իրական շահառուին և ողջամիտ քայլեր ձեռնարկել իրական շահառուի ինքնությունը ստուգելու նպատակով՝ հիմնվելով արժանահավատ աղբյուրից ձեռք բերված վերաբերելի տեղեկությունների կամ տվյալների վրա, որոնք ֆինանսական հաստատությանը թույլ կտան վստահանալ, որ իրեն հայտնի է իրական շահառուի ով լինելը:
- 10.6 Ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի պատկերացում ունենալ և, համապատասխան դեպքերում, ձեռք բերել տեղեկություններ գործարար հարաբերության նպատակի ու նախատեսվող բնույթի մասին:
- 10.7 Ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի իրականացնել գործարար հարաբերության ընթացիկ պատշաճ ուսումնասիրություն, այդ թվում.
- (ա) դիտանցելով տվյալ գործարար հարաբերության ընթացքում կատարված գործարքները՝ հավաստիանալու համար, որ դրանք համապատասխանում են հաճախորդի, վերջինիս բիզնեսի և ռիսկայնության ընդհանուր նկարագրի, իսկ անհրաժեշտության դեպքում՝ նաև միջոցների աղբյուրների վերաբերյալ ֆինանսական հաստատության ունեցած պատկերացումներին, և
 - (բ) ապահովելով ՀՊՈՒ գործընթացի շրջանակում հավաքվող փաստաթղթերի, տվյալների կամ տեղեկությունների արդիականությունը և վերաբերելիությունը, ինչը պետք է կատարվի առկա տեղեկատվությունը վերանայելու միջոցով, հատկապես հաճախորդների բարձր ռիսկային խմբերի մասով:

ՀՊՈՒ անհրաժեշտ առանձին միջոցառումները իրավաբանական անձանց և իրավաբանական կազմավորումների համար

- 10.8 Իրավաբանական անձ կամ իրավաբանական կազմավորում հանդիսացող հաճախորդների դեպքում ֆինանսական հաստատությունից պետք է պահանջվի պատկերացում ունենալ հաճախորդի բիզնեսի բնույթի, ինչպես նաև սեփականատերերի և կազմակերպության նկատմամբ հսկողություն իրականացնող անձանց մասին:

10.9 Իրավաբանական անձ կամ իրավաբանական կազմավորում հանդիսացող հաճախորդների դեպքում ֆինանսական հաստատությունից պետք է պահանջվի կատարել հաճախորդի նույնականացում և ինքնության ստուգում՝ հետևյալ տեղեկատվության միջոցով.

- (ա) անվանումը, կազմակերպատիրավական ձևը և գոյության փաստն ապացուցող փաստաթղթերը,
- (բ) իրավաբանական անձի կամ կազմավորման գործունեության պարտադիր կանոնները սահմանող և կարգավորող դրույթները, ինչպես նաև դրա կառուցվածքում ավագ ղեկավարության մակարդակով պաշտոններ զբաղեցնող անձանց անունները, և
- (գ) գրանցված գրասենյակի հասցեն և, տարբեր լինելու դեպքում, գործունեության հիմնական վայրը:

10.10 Իրավաբանական անձ հանդիսացող հաճախորդների³¹ դեպքում ֆինանսական հաստատությունից պետք է պահանջվի նույնականացնել իրական շահառուներին և ողջամիտ քայլեր ձեռնարկել նրանց ինքնությունը ստուգելու համար՝ հետևյալ տեղեկատվության միջոցով.

- (ա) իրավաբանական անձի կապիտալում վերահսկիչ բաժնեմասի³² վերջնական սեփականատեր ֆիզիկական անձի (անձանց) ինքնությունը (առկայության դեպքում³³),
- (բ) որևէ այլ միջոցներով իրավաբանական անձի նկատմամբ հսկողություն իրականացնող ֆիզիկական անձի (անձանց) ինքնությունը (առկայության դեպքում), եթե առկա են կասկածներ առ այն, թե

³¹ Այն դեպքում, երբ հաճախորդը կամ վերահսկիչ բաժնեմասի սեփականատերը որևէ ֆոնդային բորսայում ցուցակված ընկերություն է, որի վրա տարածվում են բացահայտման պահանջները (որպիսիք սահմանվում են ֆոնդային բորսայի կանոններով, օրենքով կամ այլ նորմատիվ իրավական ակտերով), որոնցով պահանջվում է ապահովել իրական շահառուների վերաբերյալ տեղեկատվության պատշաճ թափանցիկությունը, կամ երբ հաճախորդը կամ վերահսկիչ բաժնեմասի սեփականատերը այդպիսի ընկերության դուստր ձեռնարկություն են, այդ ընկերությունների բաժնետերերի կամ իրական շահառուների նույնականացումը և ինքնության ստուգումն անհրաժեշտ չեն: Նույնականացման անհրաժեշտ տվյալները կարող են ձեռք բերվել հրապարակայնորեն հասանելի ռեգիստրներից, հաճախորդից կամ այլ արժանահավատ աղբյուրներից:

³² Վերահսկիչ բաժնեմասի առկայությունը կախված է իրավաբանական անձի կապիտալի կառուցվածքից: Այն կարող է հիմնված լինել որոշակի նախատեսված շեմի վրա, օրինակ՝ վերահսկիչ բաժնեմաս ունեցող կարող է համարվել այն անձը, ում պատկանում է ընկերության բաժնետոմսերի որոշակի տոկոսային մասը (օրինակ՝ 25 տոկոսը):

³³ Բաժնեմասերի սեփականության բազմաբնույթ լինելով պայմանավորված՝ հնարավոր է, որ ի վերջո գոյություն չունենան ֆիզիկական անձինք (անհատապես կամ համատեղ գործող), ովքեր իրավաբանական անձի կապիտալում իրենց մասնակցության ուժով հսկողություն են իրականացնում այդ անձի նկատմամբ:

արդյոք վերոհիշյալ «(ա)» կետում նշված՝ իրավաբանական անձի կապիտալում վերահսկիչ բաժնեմասի սեփականատեր ֆիզիկական անձն (անձինք) է (են) իրական շահառուն(երը), կամ եթե որևէ ֆիզիկական անձ իր բաժնեմասի ուժով հսկողություն չի իրականացնում իրավաբանական անձի նկատմամբ, և

- (գ) իրավաբանական անձի ավագ ղեկավարի պաշտոնը զբաղեցնող ֆիզիկական անձի ինքնությունը, եթե վերոհիշյալ «(ա)» և «(բ)» կետերում նշված որևէ ֆիզիկական անձի ինքնությունը պարզել չի հաջողվում:

10.11 Իրավաբանական կազմավորում հանդիսացող հաճախորդների դեպքում ֆինանսական հաստատությունից պետք է պահանջվի նույնականացնել իրական շահառուներին և ողջամիտ քայլեր ձեռնարկել նրանց ինքնությունը ստուգելու համար՝ հետևյալ տեղեկատվության միջոցով.

- (ա) տրաստների դեպքում՝ տրաստի հիմնադրի, տրաստային կառավարիչ(ներ)ի, շահերի պաշտպանների (առկայության դեպքում), շահառուների կամ շահառուների խմբի³⁴, ինչպես նաև տրաստի նկատմամբ արդյունավետ վերջնական հսկողություն իրականացնող (այդ թվում՝ հսկողության/ սեփականության շղթայական մեխանիզմների միջոցով) որևէ այլ ֆիզիկական անձի ինքնությունը,
- (բ) իրավաբանական կազմավորումների այլ տեսակների դեպքում՝ հավասարագոր կամ համանման պաշտոններ զբաղեցնող անձանց ինքնությունը:

ՀՊՈԻ անհրաժեշտ միջոցառումները կյանքի ապահովագրության վկայագրերի շահառուների համար

10.12 Ի լրումն հաճախորդի և իրական շահառուի համար անհրաժեշտ ՀՊՈԻ միջոցառումների, ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի իրականացնել ՀՊՈԻ հետևյալ միջոցառումները կյանքի ապահովագրության և ներդրումային բնույթի այլ ապահովագրական վկայագրերի շահառուների համար՝ նրանց ինքնությունը կամ համապատասխան կարգավիճակ ստանալը պարզվելուց անմիջապես հետո.

³⁴ Տրաստների շահառուների դեպքում, որոնք համապատասխան կարգավիճակը ստանում են որոշակի հատկանիշներ ունենալու կամ որոշակի խմբի դասվելու միջոցով, ֆինանսական հաստատությունները պետք է շահառուի վերաբերյալ ձեռք բերեն բավականաչափ տեղեկություններ, որոնք ֆինանսական հաստատությանը թույլ կտան վստահանալ, որ կկարողանա նույնականացնել շահառուին հատուցումը վճարելու պահին, կամ երբ շահառուն որոշի իրացնել իր ստացած իրավունքները:

- (ա) այն շահառուների դեպքում, որոնք նույնականացվում են որպես հստակ նշված անունով/ անվանմամբ ֆիզիկական անձ կամ իրավաբանական անձ կամ իրավաբանական կազմավորում, անհրաժեշտ է գրանցել տվյալ անձի անունը/ անվանումը,
- (բ) այն շահառուների դեպքում, որոնք համապատասխան կարգավիճակը ստանում են որոշակի հատկանիշներ ունենալու կամ որոշակի խմբի դասվելու կամ որևէ այլ միջոցներով, անհրաժեշտ է շահառուի վերաբերյալ ձեռք բերել բավականաչափ տեղեկություններ, որոնք ֆինանսական հաստատությանը թույլ կտան վստահանալ, որ ապահովագրական հատուցումը վճարելու պահին կկարողանա նույնականացնել շահառուին,
- (գ) վերոնշյալ երկու դեպքում էլ շահառուի ինքնության ստուգումն անհրաժեշտ է կատարել ապահովագրական հատուցումը վճարելու պահին:

10.13 Ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի հավելյալ ՀՊՈԻ միջոցառումներ իրականացնելու անհրաժեշտությունը որոշելիս հաճախորդի՝ կյանքի ապահովագրության վկայագրի շահառու լինելու հանգամանքը դիտարկել որպես ռիսկի վերաբերելի գործոն: Եթե ֆինանսական հաստատությունը եզրահանգում է, որ իրավաբանական անձ կամ իրավաբանական կազմավորում հանդիսացող շահառուն բարձր ռիսկային է, ապա պետք է իրականացնի հավելյալ միջոցառումներ, այդ թվում՝ ողջամիտ քայլեր ապահովագրական հատուցումը վճարելու պահին շահառուի իրական շահառուին նույնականացնելու և նրա ինքնությունը ստուգելու համար:

Ինքնության ստուգման ժամկետները

10.14 Ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի հաճախորդի և իրական շահառուի ինքնությունը ստուգել նախքան գործարար հարաբերություն հաստատելը կամ ոչ մշտական հաճախորդների հետ գործարք կատարելը կամ դրանց ընթացքում, կամ (թույլատրված լինելու դեպքում) ֆինանսական հաստատությունները կարող են ինքնության ստուգումն ավարտին հասցնել գործարար հարաբերության հաստատումից հետո՝ պայմանով, որ.

- (ա) դա տեղի կունենա որքան հնարավոր է շուտ՝ ողջամիտ ժամկետում,
- (բ) դա բիզնեսի բնականոն ընթացքը չխաթարելու տեսանկյունից էական նշանակություն ունի,
- (գ) ՓԼ/ԱՖ ռիսկերն արդյունավետորեն կառավարվում են:

10.15 Ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի ունենալ ռիսկերի կառավարման ընթացակարգեր՝ կարգավորելու այն պայմանները, որոնց պահպանմամբ հաճախորդը կարող է նախքան ինքնության ստուգումն օգտվել գործարար հարաբերությունից:

Առկա հաճախորդները

10.16 Ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի ՀՊՈԻ պահանջները կիրառել առկա հաճախորդների նկատմամբ³⁵՝ էականության և ռիսկայնության հիման վրա և համապատասխան դեպքերում իրականացնել այդպիսի առկա հարաբերությունների պատշաճ ուսումնասիրություն՝ հաշվի առնելով նախկինում ՀՊՈԻ կատարված լինելու հանգամանքը, դրա կատարման ժամանակը և ձեռք բերված տեղեկությունների համարժեքությունը:

Ռիսկահենք մոտեցումը

10.17 Ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի ՓԼ/ԱՖ բարձր ռիսկերի առկայության դեպքում իրականացնել հավելյալ պատշաճ ուսումնասիրություն:

10.18 Ֆինանսական հաստատություններին կարող է թույլատրվել ՀՊՈԻ պարզեցված միջոցառումներ իրականացնել միայն այն դեպքում, երբ երկրի կամ ֆինանսական հաստատության կողմից ռիսկերի պատշաճ վերլուծության արդյունքում բացահայտված ռիսկերը գտնվում են ցածր մակարդակի վրա: Պարզեցված միջոցառումները պետք է համահունչ լինեն ցածր ռիսկի գործոններին, սակայն ընդունելի չեն այն դեպքում, երբ առկա են ՓԼ/ԱՖ կասկածներ կամ ավելի բարձր ռիսկի այլ որոշակի սցենարներ:

ՀՊՈԻ-ն բավարար կերպով չկատարելը

10.19 Այն դեպքում, երբ ֆինանսական հաստատությունն անկարող է իրականացնել ՀՊՈԻ համապատասխան միջոցառումները.

- (ա) հաստատությունից պետք է պահանջվի չբացել հաշիվը, չսկսել գործարար հարաբերությունը կամ չկատարել գործարքը, կամ պետք է պահանջվի դադարեցնել գործարար հարաբերությունը, և
- (բ) հաստատությունից պետք է պահանջվի դիտարկել տվյալ հաճախորդի վերաբերյալ կասկածելի գործարքի մասին հաշվետվություն (ԿԳՀ) ներկայացնելու նպատակահարմարությունը:

³⁵ Խոսքը ներպետական նոր պահանջներն ուժի մեջ մտնելու ամսաթվի դրությամբ առկա հաճախորդների մասին է:

ՀՊՈՒ-ն և կասկածների չբացահայտումը

10.20 Այն դեպքում, երբ ֆինանսական հաստատության մոտ կասկածներ են առաջանում փողերի լվացման կամ ահաբեկչության ֆինանսավորման վերաբերյալ, և հաստատությունում ողջամտորեն կարծում են, որ ՀՊՈՒ գործընթացն իրականացնելը կհանգեցնի հաճախորդին իրենց կասկածների բացահայտմանը, հաստատությանը պետք է թույլատրվի չիրականացնել ՀՊՈՒ գործընթացը՝ փոխարենը պահանջելով ներկայացնել ԿԳՀ:

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ 11.**ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀՊԱՆՈՒՄԸ³⁶**

- 11.1 Ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի ներպետական և միջազգային գործարքներին վերաբերող անհրաժեշտ բոլոր տվյալները պահպանել գործարքն ավարտելուց հետո առնվազն հինգ տարի ժամկետով:
- 11.2 Ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի ՀՊՈԻ միջոցառումների իրականացման արդյունքում ձեռք բերված բոլոր տվյալները, հաշիվների վերաբերյալ տեղեկությունները և գործարար նամակագրությունը, ինչպես նաև կատարված բոլոր վերլուծությունների արդյունքները պահպանել գործարար հարաբերությունը դադարեցնելուց կամ միանգամայն գործարքը կատարելուց հետո առնվազն հինգ տարի ժամկետով:
- 11.3 Գործարքներին վերաբերող տվյալները պետք է բավարար լինեն առանձին գործարքների «վերականգնումը» հնարավոր դարձնելու համար՝ անհրաժեշտության դեպքում հանցավոր գործունեության քրեական հետապնդում իրականացնելիս որպես ապացույց օգտագործելու նպատակով:
- 11.4 Ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի ապահովել ՀՊՈԻ ամբողջ տեղեկատվության և գործարքներին վերաբերող բոլոր տվյալների անարգել տրամադրումը համապատասխան լիազորություններով օժտված ներպետական իրավասու մարմիններին:

³⁶ Ֆինանսական հաստատությունների կողմից գործարքներին վերաբերող տվյալները և ՀՊՈԻ միջոցառումների իրականացման արդյունքում ձեռք բերված տեղեկությունները պահպանելու սկզբունքը պետք է ամրագրված լինի օրենքով:

ՀԱՆՁՆԱԴԱՐԱՐԱԿԱՆ 12. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ԱՆՁԻՆՔ (ՔԱՌԻԱ)

12.1 Օտարերկրյա ՔԱՌԻԱ-ների մասով, ի հավելումն Հանձնարարական 10-ով սահմանված ՀՊՈԻ միջոցառումների, ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի.

- (ա) ունենալ ռիսկերի կառավարման համակարգեր հաճախորդի կամ իրական շահառուի՝ ՔԱՌԻԱ լինելու հանգամանքը պարզելու համար,
- (բ) նախքան այդպիսի գործարար հարաբերություններ հաստատելը (կամ, առկա հաճախորդների դեպքում, շարունակելը) ստանալ ավագ ղեկավարության համաձայնությունը,
- (գ) ողջամիտ քայլեր ձեռնարկել՝ որպես ՔԱՌԻԱ բնորոշված հաճախորդների և իրական շահառուների կարողության աղբյուրը և միջոցների աղբյուրը պարզելու համար, և
- (դ) իրականացնել այդպիսի հարաբերությունների հավելյալ ընթացիկ մոնիտորինգ:

12.2 Տեղական ՔԱՌԻԱ-ների կամ միջազգային կազմակերպություններում առանցքային գործառույթներ իրականացնող անձանց մասով, ի հավելումն Հանձնարարական 10-ով սահմանված ՀՊՈԻ միջոցառումների, ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի.

- (ա) ողջամիտ քայլեր ձեռնարկել՝ պարզելու, թե արդյոք հաճախորդը կամ իրական շահառուն հանդիսանում է այդպիսի անձ,
- (բ) այդպիսի անձանց հետ բարձր ռիսկային գործարար հարաբերությունների առկայության դեպքում՝ իրականացնել 12.1(բ)-(դ) չափորոշիչներով նախատեսված միջոցառումները:

12.3 Ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի 12.1 և 12.2 չափորոշիչների վերաբերելի պահանջները կիրառել բոլոր տեսակի ՔԱՌԻԱ-ների ընտանիքի անդամների կամ նրանց հետ փոխկապակցված անձանց նկատմամբ:

12.4 Կյանքի ապահովագրության վկայագրերի մասով, ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի ողջամիտ քայլեր ձեռնարկել շահառուների և/կամ, անհրաժեշտության դեպքում, շահառուի իրական շահառուի

ՔԱՌԻԱ լինելու հանգամանքը պարզելու համար: Սա պետք է կատարվի ամենաուշը ապահովագրական հատուցումը վճարելու պահին: Բարձր ռիսկերի առկայության դեպքում ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի նախքան ապահովագրական հատուցումը վճարելը տեղեկացնել ավագ ղեկավարությանը, իրականացնել հավելյալ դիտանցում վկայագիրը տիրապետողի հետ գործարար հարաբերության ամբողջ ընթացքում և դիտարկել կասկածելի գործարքի մասին հաշվետվություններ կայացնելու նպատակահարմարությունը:

ՀԱՆՁՆԱԴԱՐԱՐԱԿԱՆ 13.

ԹՂԹԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԿԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

13.1 Անդրսահմանային թղթակցային բանկային հարաբերությունների և համանման այլ հարաբերությունների մասով, ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի.

- (ա) հավաքել բավարար տեղեկություններ թղթակից հաստատության մասին, որպեսզի հնարավոր լինի լիարժեք պատկերացում կազմել դրա բիզնեսի էության վերաբերյալ, և հրապարակայնորեն հասանելի տեղեկատվության հիման վրա պարզել հաստատության հեղինակությունը և վերահսկողության որակը, այդ թվում՝ այն հանգամանքը, թե արդյոք դրա նկատմամբ ՓԼ/ԱՖ կապակցությամբ իրականացվել է նախաքննություն կամ ձեռնարկվել է կարգավորող մարմնի որոշակի գործողություն,
- (բ) գնահատել թղթակից հաստատության ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի հսկողական մեխանիզմները,
- (գ) նախքան նոր թղթակցային հարաբերություններ հաստատելը ստանալ ավագ ղեկավարության համաձայնությունը, և
- (դ) հստակ պատկերացում ունենալ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի մասով յուրաքանչյուր հաստատության պատասխանատվության շրջանակի մասին:

13.2 «Միջանցիկ հաշիվների» մասով, ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի վստահանալ, որ թղթակից հաստատությունը.

- (ա) կատարել է ՀՊՈԻ բոլոր պարտականություններն իր այն հաճախորդների նկատմամբ, որոնք ուղղակիորեն կարող են օգտվել գործընկեր բանկի հաշիվներից, և
- (բ) գործընկեր բանկի պահանջի դեպքում կարող է տրամադրել վերաբերելի ՀՊՈԻ տեղեկատվությունը:

13.3 Ֆինանսական հաստատություններին պետք է արգելվի թղթակցային բանկային հարաբերություններ հաստատել կամ շարունակել այդ հարաբերությունները կեղծ բանկերի հետ: Ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի վստահանալ, որ թղթակից ֆինանսական հաստատությունները չեն թույլատրում իրենց հաշիվների օգտագործումը կեղծ բանկերի կողմից:

ՀԱՆՁՆԱԴԱՐԱՆՈՒԹՅԱՆ 14.**ՓՈՂԻ ԿԱՍ ԱՐԺԵՔՆԵՐԻ ՓՈԽԱՆՑՄԱՆ
ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ (ՓԱՓԾ)**

- 14.1 ՓԱՓԾ մատուցող ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանցից (ՓԱՓԾ մատուցողներից) պետք է պահանջվի լիցենզավորվել կամ գրանցվել³⁷:
- 14.2 Երկրները պետք է ձեռնարկեն միջոցներ առանց լիցենզիայի կամ գրանցման ՓԱՓԾ մատուցող ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց հայտնաբերելու և նրանց նկատմամբ համաչափ ու տարհամոզիչ պատժամիջոցներ կիրառելու համար:
- 14.3 ՓԱՓԾ մատուցողները պետք է ենթակա լինեն ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներին համապատասխանության մոնիտորինգի:
- 14.4 ՓԱՓԾ մատուցողների գործակալներից պետք է պահանջվի լիցենզավորվել կամ գրանցվել իրավասու մարմնի կողմից, կամ ՓԱՓԾ մատուցողներից պետք է պահանջվի վարել իրենց գործակալների արդիական ցուցակ, որը պետք է հասանելի լինի այն երկրի իրավասու մարմիններին, որտեղ գործունեություն են ծավալում տվյալ ՓԱՓԾ մատուցողը և դրա գործակալները:
- 14.5 Գործակալների ծառայություններից օգտվող ՓԱՓԾ մատուցողներից պետք է պահանջվի գործակալներին ընդգրկել ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի իրենց ծրագրերում և մոնիտորինգի ենթարկել նրանց համապատասխանությունն այդ ծրագրերին:

³⁷ Սույն Հանձնարարականով երկրներից չի պահանջվում լիցենզավորման կամ գրանցման առանձին համակարգ ներդնել այն լիցենզավորված կամ գրանցված ֆինանսական հաստատությունների համար, որոնք ՓԱՓԾ մատուցելու իրավասություն ունեն:

ՀԱՆՁՆԱԴԱՐԱՐԱԿԱՆ 15. ՆՈՐ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԸ

- 15.1 Երկրները և ֆինանսական հաստատությունները պետք է բացահայտեն և գնահատեն նոր պրոդուկտների մշակման ու նոր բիզնես գործառնությունների իրականացման, այդ թվում՝ ծառայությունների մատուցման նոր եղանակների գործարկման, ինչպես նաև թե՛ նոր, թե՛ արդեն գոյություն ունեցող պրոդուկտների մասով նոր կամ զարգացող տեխնոլոգիաների կիրառման հետ կապված հնարավոր ՓԼ/ԱՖ ռիսկերը:
- 15.2 Ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի.
- (ա) նախքան այդպիսի նոր պրոդուկտների, գործառնությունների և տեխնոլոգիաների իրականացումը կամ կիրառումը կատարել ռիսկի գնահատումներ,
 - (բ) ձեռնարկել ռիսկերի կառավարմանն ու զսպմանն ուղղված պատշաճ միջոցներ:

ՀԱՆՁՆԱԴԱՐԱՐԱՆ 16.**ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՓՈԽԱՆՑՈՒՄՆԵՐԸ*****Ուղարկող ֆինանսական հաստատությունները***

16.1 Բոլոր անդրսահմանային դրամական փոխանցումների դեպքում, որոնց գումարը հավասար կամ մեծ է 1.000 ԱՄՆ դոլարից/եվրոյից, ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի անպայման ապահովել փոխանցմանն ուղեկցող հետևյալ տեղեկությունների առկայությունը.

(ա) փոխանցում կատարողի վերաբերյալ անհրաժեշտ և ստույգ³⁸ տեղեկություններ.

(1) փոխանցում կատարողի անունը,

(2) փոխանցում կատարողի հաշվեհամարը, որն օգտագործվում է փոխանցումն իրականացնելու համար կամ, հաշվեհամարի բացակայության դեպքում, փոխանցման եզակի հղման համարը, որը թույլ է տալիս տեղորոշել տվյալ գործարքը, և

(3) փոխանցում կատարողի հասցեն, կամ անձը հաստատող ազգային փաստաթղթի համարը, կամ հաճախորդի նույնականացման համարը, կամ ծննդյան ամսաթիվը և վայրը,

(բ) փոխանցում ստացողի վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկություններ.

(1) փոխանցում ստացողի անունը, և

(2) փոխանցում ստացողի հաշվեհամարը, որն օգտագործվում է փոխանցումն իրականացնելու համար կամ, հաշվեհամարի բացակայության դեպքում, փոխանցման եզակի հղման համարը, որը թույլ է տալիս տեղորոշել տվյալ գործարքը:

16.2 Եթե մեկ փոխանցում կատարողի մի քանի առանձին անդրսահմանային դրամական փոխանցումներ խմբավորվում են մեկ փաթեթային ֆայլի մեջ՝ ստացողներին ուղարկելու համար, ապա փաթեթային ֆայլը պետք է պարունակի փոխանցում կատարողի վերաբերյալ անհրաժեշտ և ստույգ տեղեկություններ, ինչպես նաև փոխանցում ստացողների վերաբերյալ ամբողջական տեղեկություններ, որոնք թույլ են տալիս ստացողի երկրում լիարժեքորեն տեղորոշել այդ փոխանցումները: Ընդ որում, ֆինանսական հաստատությունից պետք է պահանջվի փաթեթային ֆայլում ներառել

³⁸ «Ստույգ» տերմինն օգտագործվում է ճշտությունը ստուգված տեղեկատվությունը նկարագրելու համար, այսինքն՝ ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի հավաստիանալ փոխանցում կատարողի վերաբերյալ տեղեկությունների ստույգ լինելու մեջ:

փոխանցում կատարողի հաշվեհամարը կամ փոխանցման եզակի հղման համարը:

16.3 Այն երկրներում, որտեղ 16.1 չափորոշիչի պահանջների մասով կիրառվում է նախատեսված *նվազագույն շեմի* մոտեցումը, բոլոր անդրսահմանային դրամական փոխանցումների դեպքում, որոնց գումարը չի գերազանցում նախատեսված *նվազագույն շեմը* (փոքր է 1.000 ԱՄՆ դոլարից/եվրոյից), ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի անպայման ապահովել փոխանցմանն ուղեկցող հետևյալ տեղեկությունների առկայությունը.

- (ա) փոխանցում կատարողի վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկություններ.
 - (1) փոխանցում կատարողի անունը, և
 - (2) փոխանցում կատարողի հաշվեհամարը, որն օգտագործվում է փոխանցումն իրականացնելու համար կամ, հաշվեհամարի բացակայության դեպքում, փոխանցման եզակի հղման համարը, որը թույլ է տալիս տեղորոշել տվյալ գործարքը,
- (բ) փոխանցում ստացողի վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկություններ.
 - (1) փոխանցում ստացողի անունը, և
 - (2) փոխանցում ստացողի հաշվեհամարը, որն օգտագործվում է փոխանցումն իրականացնելու համար կամ, հաշվեհամարի բացակայության դեպքում, փոխանցման եզակի հղման համարը, որը թույլ է տալիս տեղորոշել տվյալ գործարքը:

16.4 Չափորոշիչ 16.3-ով նախատեսված տեղեկությունների ստույգ լինելը ճշտելն անհրաժեշտ չէ: Այդուհանդերձ, ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի ստուգել իրենց հաճախորդների վերաբերյալ տեղեկություններն այն դեպքում, երբ առկա են ՓԼ/ԱՖ կասկածներ:

16.5 Ներպետական դրամական փոխանցումների³⁹ դեպքում ուղարկող ֆինանսական հաստատությունից պետք է պահանջվի ապահովել փոխանցում կատարողի վերաբերյալ անդրսահմանային փոխանցումների դեպքում նախատեսված՝ փոխանցմանն ուղեկցող տեղեկությունների առկայությունը, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ նշված տեղեկությունները կարող են

³⁹ Այս տերմինը վերաբերում է նաև դրամական փոխանցումների այն շղթաներին, որոնք ամբողջությամբ տեղի են ունենում Եվրոպական Միության սահմաններում: Հարկ է նշել նաև, որ եվրոպական ներքին շուկան և համապատասխան իրավական համակարգը ներառում են Եվրոպական տնտեսական տարածքի մասնակիցներին:

ստացող ֆինանսական հաստատությանը և համապատասխան մարմիններին հասանելի դարձվել այլ միջոցներով:

- 16.6 Այն դեպքում, երբ ներպետական դրամական փոխանցմանն ուղեկցող տեղեկությունները կարող են ստացող ֆինանսական հաստատությանը և համապատասխան մարմիններին հասանելի դարձվել այլ միջոցներով, ուղարկող ֆինանսական հաստատությունից պետք է պահանջվի ապահովել միայն փոխանցում կատարողի հաշվեհամարի կամ փոխանցման եզակի հղման համարի առկայությունը՝ պայմանով, որ այդ հաշվեհամարը կամ հղման համարը թույլ են տալիս տեղորոշել տվյալ գործարքը՝ ընդհուպ մինչև փոխանցում կատարողը կամ փոխանցում ստացողը: Ուղարկող ֆինանսական հաստատությունից պետք է պահանջվի այդ տեղեկությունները հասանելի դարձնել ստացող ֆինանսական հաստատությանը կամ համապատասխան իրավասու մարմիններին՝ նման պահանջ ներկայացվելուց հետո երեք աշխատանքային օրվա ընթացքում: Իրավապահ մարմինները պետք է հնարավորություն ունենան պարտադրել նման տեղեկությունների անհապաղ տրամադրումը:
- 16.7 Ուղարկող ֆինանսական հաստատությունից պետք է պահանջվի փոխանցում կատարողի և փոխանցում ստացողի վերաբերյալ հավաքված ամբողջ տեղեկատվությունը պահպանել Հանձնարարական 11-ին համապատասխան կերպով:
- 16.8 Ուղարկող ֆինանսական հաստատությանը չպետք է թույլատրվի կատարել դրամական փոխանցումը, եթե այն չի բավարարում վերոհիշյալ 16.1-16.7 չափորոշիչներով սահմանված պահանջները:

Միջնորդ ֆինանսական հաստատությունները

- 16.9 Անդրսահմանային դրամական փոխանցումների դեպքում միջնորդ ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի ապահովել, որ փոխանցմանն ուղեկցող՝ փոխանցում կատարողի և փոխանցում ստացողի վերաբերյալ ամբողջ տեղեկատվությունը հաղորդվի փոխանցման հետ միասին:
- 16.10 Այն դեպքում, երբ տեխնիկական սահմանափակումների պատճառով հնարավոր չէ ապահովել, որ անդրսահմանային դրամական փոխանցմանն ուղեկցող՝ փոխանցում կատարողի կամ փոխանցում ստացողի վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկությունները հաղորդվեն հարակից ներպետական փոխանցման հետ միասին, միջնորդ ֆինանսական հաստատությունից պետք է պահանջվի առնվազն հինգ տարի ժամկետով պահպանել այն ամբողջ

տեղեկատվությունը, որ ստացվել է ուղարկող ֆինանսական հաստատությունից կամ մեկ այլ միջնորդ ֆինանսական հաստատությունից:

- 16.11 Միջնորդ ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի ձեռնարկել ավտոմատացված պրոցեսինգի կանոններին համահունչ ողջամիտ քայլեր՝ փոխանցում կատարողի կամ փոխանցում ստացողի վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկությունները չպարունակող անդրսահմանային դրամական փոխանցումները հայտնաբերելու համար:
- 16.12 Միջնորդ ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի ունենալ ռիսկահենք քաղաքականություններ և ընթացակարգեր. (ա) փոխանցում կատարողի կամ փոխանցում ստացողի վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկությունները չպարունակող դրամական փոխանցումները կատարելու, կատարումը մերժելու կամ կասեցնելու վերաբերյալ և (բ) պատշաճ հետհսկողական միջոցառումների վերաբերյալ որոշումների կայացման համար:

Ստացող ֆինանսական հաստատությունները

- 16.13 Ստացող ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի ձեռնարկել ողջամիտ քայլեր, որոնց թվին են դասվում, ըստ կիրառելիության, հետահայաց մոնիտորինգը կամ իրական ժամանակի ռեժիմում մոնիտորինգը, փոխանցում կատարողի կամ փոխանցում ստացողի վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկությունները չպարունակող անդրսահմանային դրամական փոխանցումները հայտնաբերելու համար:
- 16.14 Անդրսահմանային դրամական փոխանցումների դեպքում, որոնց գումարը հավասար կամ մեծ է 1.000 ԱՄՆ դոլարից/եվրոյից⁴⁰, ստացող ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի ստուգել փոխանցում ստացողի ինքնությունը, եթե դա նախապես չի կատարվել, և այդ տեղեկատվությունը պահպանել Հանձնարարական 11-ին համապատասխան կերպով:
- 16.15 Ստացող ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի ունենալ ռիսկահենք քաղաքականություններ և ընթացակարգեր. (ա) փոխանցում կատարողի կամ փոխանցում ստացողի վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկությունները չպարունակող դրամական փոխանցումները կատարելու, կատարումը մերժելու կամ կասեցնելու վերաբերյալ և (բ) պատշաճ

⁴⁰ Երկրները կարող են անդրսահմանային դրամական փոխանցումների դեպքում (որոնց գումարը չի գերազանցում 1.000 ԱՄՆ դոլար/եվրոն) կիրառել նախատեսված նվազագույն շեմի մոտեցումը: Այդուհանդերձ, երկրները կարող են պահանջել, որ նախատեսված շեմից փոքր գումարով բոլոր անդրսահմանային դրամական փոխանցումները պարունակեն փոխանցումն ուղարկողի վերաբերյալ անհրաժեշտ և ստույգ տեղեկություններ:

հետհսկողական միջոցառումների վերաբերյալ որոշումների կայացման համար:

Փողի կամ արժեքների փոխանցման ծառայությունների օպերատորները

16.16 ՓԱՓԾ մատուցողներից պետք է պահանջվի համապատասխանել Հանձնարարական 16-ի վերաբերելի պահանջներին այն երկրներում, որտեղ դրանք գործունեություն են ծավալում անմիջականորեն կամ իրենց գործակալների միջոցով:

16.17 Այն դեպքում, երբ ՓԱՓԾ մատուցողը հսկողություն է իրականացնում դրամական փոխանցման ինչպես ուղարկող, այնպես էլ ստացող կողմի նկատմամբ, ՓԱՓԾ մատուցողից պետք է պահանջվի.

- (ա) հաշվի առնել ինչպես ուղարկող, այնպես էլ ստացող կողմի վերաբերյալ ամբողջ տեղեկատվությունը՝ որոշելու համար, թե արդյոք անհրաժեշտ է ներկայացնել ԿԳՀ,
- (բ) կասկածելի դրամական փոխանցմանն առնչվող ցանկացած երկրում ներկայացնել ԿԳՀ և համապատասխան գործարքի վերաբերյալ տեղեկությունները հասանելի դարձնել ֆինանսական հետախուզության մարմնին:

Թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների կատարումը

16.18 Երկրները պետք է հավաստիանան, որ, դրամական փոխանցումների պրոցեսինգի համատեքստում, ֆինանսական հաստատությունները ձեռնարկում են սառեցման միջոցներ և համապատասխանում են ցուցակված անձանց ու կազմակերպությունների հետ գործարքներ իրականացնելու արգելքներին, որոնց առնչվող պարտականություններն ամրագրված են ահաբեկչությունն ու ահաբեկչության ֆինանսավորումը կանխարգելելու և դրանց հակազդելու վերաբերյալ ՄԱԿ ԱԽ համապատասխան բանաձևերով, մասնավորապես՝ ՄԱԿ ԱԽ 1267 և 1373 և դրանց հաջորդող բանաձևերով:

ՀԱՆՁՆԱԴԱՐԱՐԱԿԱՆ 17. ԵՐՐՈՐԴ ԱՆՁԻ ՄԻՋՈՑՈՎ ԳՈՐԾԵԼԸ

17.1 Այն դեպքում, երբ ֆինանսական հաստատություններին թույլատրվում է երրորդ անձ ֆինանսական հաստատությունների կամ ՆՈՖԳՏՄ-ների միջոցով իրականացնել Հանձնարարական 10-ի ներքո ՀՊՈԻ գործընթացի «(ա)»-«(գ)» տարրերը (հաճախորդի նույնականացումը, իրական շահառուի նույնականացումը, բիզնեսի բնույթի վերաբերյալ պատկերացում ունենալը) կամ հանդես գալ բիզնեսը ներկայացնողի դերում, ՀՊՈԻ միջոցառումների վերջնական պատասխանատվությունը շարունակում է կրել երրորդ անձի միջոցով գործող ֆինանսական հաստատությունը, որից պետք է պահանջվի:

- (ա) անմիջապես ստանալ Հանձնարարական 10-ի ներքո ՀՊՈԻ գործընթացի «(ա)»-«(գ)» տարրերին վերաբերող անհրաժեշտ տեղեկությունները,
- (բ) ձեռնարկել քայլեր վստահանալու համար, որ նույնականացման տվյալների և ՀՊՈԻ պահանջներին առնչվող այլ վերաբերելի փաստաթղթերի կրկնօրինակները պահանջի դեպքում անհապաղ կտրամադրվեն երրորդ անձի կողմից,
- (գ) վստահանալ, որ երրորդ անձի գործունեությունը կարգավորվում և վերահսկվում կամ մոնիտորինգի է ենթարկվում՝ Հանձնարարական-ներ 10-ով և 11-ով սահմանված ՀՊՈԻ-ի և տեղեկատվության պահպանման պահանջների կատարման առումով, և որ երրորդ անձը պատշաճ միջոցներ է ձեռնարկում այդ պահանջներին համապատասխանությունն ապահովելու ուղղությամբ:

17.2 Սահմանված պայմանները բավարարող երրորդ անձի գտնվելու վայրի երկրների թույլատրելի ցանկը որոշելիս իրավասու մարմինները պետք է հաշվի առնեն երկրներում ռիսկի մակարդակի վերաբերյալ առկա տեղեկատվությունը:

17.3 Նույն ֆինանսական խմբին պատկանող երրորդ անձի միջոցով գործող ֆինանսական հաստատությունների դեպքում պատկան իրավասու մարմինները⁴¹ կարող են նաև ընդունել, որ վերոհիշյալ չափորոշիչների պահանջները բավարարվում են հետևյալ հանգամանքներում:

⁴¹ Հանձնարարական 17-ում «պատկան իրավասու մարմիններ» տերմինը վերաբերում է. (ա) մայր ընկերության գտնվելու վայրի երկրի իրավասու մարմին, որը պետք է պատկերացում ունենա ամբողջ խմբի մակարդակով իրականացվող քաղաքականությունների և հսկողական մեխանիզմների մասին, և (բ) մասնաճյուղերի/ դուստր ձեռնարկությունների գտնվելու վայր(եր)ի երկր(ներ)ի իրավասու մարմիններին:

- (ա) խումբը կիրառում է ՀՊՈԻ-ի և տեղեկատվության պահպանման պահանջներ Հանձնարարականներ 10-12-ին համապատասխան կերպով, ինչպես նաև ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ծրագրեր Հանձնարարական 18-ին համապատասխան կերպով,
- (բ) վերոհիշյալ ՀՊՈԻ-ի և տեղեկատվության պահպանման պահանջների և ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ծրագրերի կատարումը խմբի մակարդակով վերահսկվում է որևէ իրավասու մարմնի կողմից, և
- (գ) խմբի ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի քաղաքականությունները պատշաճ կերպով զսպում են երկրներին հատուկ բարձր ռիսկերը:

ՀԱՆՁՆԱԴԱՐԱՐԱՆ 18.

ՆԵՐՔԻՆ ՀՄԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՕՏԱՐԵՐԿՐՑԱ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂԵՐԸ ԵՎ ԴՈՒՍՏԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

18.1 Ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի իրականացնել ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ծրագրեր, որոնք պետք է հաշվի առնեն ՓԼ/ԱՖ ռիսկերն ու տվյալ բիզնեսի չափերը և ներառեն հետևյալ ներքին քաղաքականությունները, ընթացակարգերն ու հսկողական մեխանիզմները.

- (ա) համապատասխանության կառավարման մեխանիզմները (այդ թվում՝ ավագ ղեկավարության մակարդակով համապատասխանության պատասխանատուի նշանակումը),
- (բ) ստուգման ընթացակարգերը՝ դիմողներին աշխատանքի ընդունելիս բարձր ստանդարտների կիրառությունն ապահովելու համար,
- (գ) աշխատակիցների շարունակական ուսուցման ծրագիրը,
- (դ) անկախ աուդիտի գործառույթը՝ համակարգի գործունակությունը փորձառական եղանակով ստուգելու համար:

18.2 Ֆինանսական խմբերից պետք է պահանջվի իրականացնել ամբողջ խմբի մակարդակով ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ծրագրեր, որոնք պետք է կիրառելի և համարժեք լինեն ֆինանսական խմբի կազմում ներառված բոլոր մասնաճյուղերի և դուստր ձեռնարկությունների համար: Այդ ծրագրերը պետք է ներառեն 18.1 չափորոշիչով ամրագրված միջոցառումները, ինչպես նաև նախատեսեն.

- (ա) ՀՊՈՒ-ի և ՓԼ/ԱՖ ռիսկի կառավարման նպատակով պահանջվող տեղեկատվության փոխանակման քաղաքականությունների և ընթացակարգերի առկայությունը,
- (բ) ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի նպատակով անհրաժեշտ լինելու դեպքում, ամբողջ խմբի մակարդակով համապատասխանության, աուդիտի կամ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի գործառույթներ իրականացնողներին մասնաճյուղերի և դուստր ձեռնարկությունների կողմից հաճախորդների, հաշիվների և գործարքների վերաբերյալ տեղեկատվության տրամադրումը,
- (գ) փոխանակվող տեղեկատվության կոնֆիդենցիալության և պատշաճ օգտագործման համարժեք երաշխիքների առկայությունը:

- 18.3 Ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի ապահովել իրենց օտարերկրյա մասնաճյուղերի և դուստր ձեռնարկությունների կողմից մայր ընկերության գործունեության վայրի երկրի ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներին համահունչ միջոցառումների ձեռնարկումը, եթե մասնաճյուղի կամ դուստր ձեռնարկության գործունեության վայրի երկրի ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջները նվազ խիստ են մայր ընկերության գործունեության վայրի երկրի պահանջներից. նշվածը պետք է կատարվի այնքանով, որքանով դա թույլատրվում է մասնաճյուղի կամ դուստր ձեռնարկության գործունեության վայրի երկրի օրենքներով և կանոնակարգերով:
- Եթե մասնաճյուղի կամ դուստր ձեռնարկության գործունեության վայրի երկրում հնարավոր չէ մայր ընկերության գործունեության վայրի երկրի ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներին համահունչ միջոցներ ձեռնարկել, ֆինանսական խմբերից պետք է պահանջվի կիրառել համապատասխան հավելյալ միջոցառումներ ՓԼ/ԱՖ ռիսկերը կառավարելու համար և այդ մասին տեղեկացնել մայր ընկերության գործունեության վայրի երկրի վերահսկող մարմիններին:

ՀԱՆՁՆԱԴԱՐԱՐԱԿԱՆ 19. ԲԱՐՁՐ ՌԻՍԿԱՅԻՆ ԵՐԿՐՆԵՐԸ

- 19.1 Ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի իրականացնել առկա ռիսկերին համաչափ հավելյալ պատշաճ ուսումնասիրության միջոցառումներ, երբ հաստատվում են գործարար հարաբերություններ կամ կատարվում են գործարքներ ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց (ներառյալ ֆինանսական հաստատությունների) հետ այն երկրներից, որոնց կապակցությամբ ՖԱԹՖ-ը հանդես է եկել համապատասխան հայտարարությամբ:
- 19.2 Երկրները պետք է կարողանան առկա ռիսկերին համաչափ հակազդեցության միջոցներ կիրառել. (ա) այն դեպքում, երբ ՖԱԹՖ-ը հանդես է եկել համապատասխան հայտարարությամբ, և (բ) անկախ ՖԱԹՖ-ի՝ համապատասխան հայտարարությամբ հանդես գալու հանգամանքից:
- 19.3 Երկրները պետք է ունենան մեխանիզմներ՝ ապահովելու ֆինանսական հաստատությունների իրազեկումն այլ երկրների ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգերի թերությունների վերաբերյալ առկա մտահոգությունների մասին:

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ 20.**ԿԱՍԿԱԾԵԼԻ ԳՈՐԾԱՐՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ⁴²**

- 20.1 Եթե ֆինանսական հաստատությունը կասկածում է կամ ունի ողջամիտ հիմքեր կասկածելու, որ միջոցները ստացվել են հանցավոր գործունեության⁴³ արդյունքում կամ կապված են ահաբեկչության ֆինանսավորման հետ, ֆինանսական հաստատությունից պետք է պահանջվի իր կասկածների մասին պատշաճ կերպով հաշվետվություն ներկայացնել ֆինանսական հետախուզության մարմնին:
- 20.2 Ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի հաշվետվություն ներկայացնել բոլոր կասկածելի գործարքների, այդ թվում՝ գործարքի կատարման փորձերի վերաբերյալ՝ անկախ գործարքի գումարից:

⁴² Ֆինանսական հաստատությունների կողմից կասկածելի գործարքների մասին հաշվետվություն ներկայացնելու պահանջը պետք է ամրագրված լինի օրենքով:

⁴³ «Հանցավոր գործունեություն» տերմինը վերաբերում է. (ա) բոլոր հանցավոր արարքներին, որոնք տվյալ երկրում համարվում են ՓԼ նախորդող հանցագործություններ, կամ (բ) առնվազն այն հանցագործություններին, որոնք Հանձնարարական 3-ի պահանջների համաձայն համարվում են նախորդող հանցագործություններ:

ՀԱՆՁՆԱԴԱՐԱՐԱԿԱՆ 21.

ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԿՈՆՖԻԴԵՆՑԻԱԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԿԱՄԿԱԾՆԵՐԻ ԶԲԱՑԱՀԱՅՏՈՒՄԸ

- 21.1 Ֆինանսական հաստատությունները և դրանց տնօրենները, պաշտոնատար անձինք և աշխատակիցները պետք է օրենքով պաշտպանված լինեն ինչպես քրեական, այնպես էլ քաղաքացիական պատասխանատվությունից որևէ պայմանագրով կամ օրենսդրական, կարգավորիչ կամ վարչական ակտի դրույթով նախատեսված՝ տեղեկատվության բացահայտման արգելքները խախտելու համար այն դեպքերում, երբ իրենց կասկածների մասին բարեխղճորեն հաշվետվություն են ներկայացում ՖՀՄ-ին: Այդ պաշտպանությունը պետք է ապահովված լինի նույնիսկ այն դեպքում, երբ նրանք հստակ չեն իմացել, թե որն է եղել ենթադրյալ հանցավոր գործունեությունը, ինչպես նաև անկախ անօրինական գործունեության փաստացի տեղի ունենալու կամ չուներնալու հանգամանքից:
- 21.2 Ֆինանսական հաստատություններին և դրանց տնօրեններին, պաշտոնատար անձանց և աշխատակիցներին պետք է օրենքով արգելված լինի բացահայտել այն փաստը, որ ՖՀՄ-ին ներկայացվում է ԿԳՀ կամ դրան առնչվող տեղեկատվություն:

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ 22.

**ՆԱԽԱՏԵՍՎԱԾ ՈՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐ ԵՎ
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ (ՆՈՖԳՏՄ).
ՀԱՃԱԽՈՐԴԻ ՊԱՏՇԱՃ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆԸ**

22.1 ՆՈՖԳՏՄ-ներից պետք է պահանջվի համապատասխանել Հանձնարարական 10-ով սահմանված՝ ՀՊՈՒ իրականացնելու պահանջին հետևյալ իրավիճակներում.

- (ա) Խաղատները՝ այն դեպքում, երբ հաճախորդները կատարում են ֆինանսական գործարքներ, որոնց գումարը հավասար կամ մեծ է 3.000 ԱՄՆ դոլարից/եվրոյից⁴⁴.
- (բ) Անշարժ գույքի գործակալները՝ այն դեպքում, երբ մասնակցում են հաճախորդի համար անշարժ գույքի առքի և վաճառքի գործարքների⁴⁵.
- (գ) Թանկարժեք մետաղների և քարերի դիլերները՝ այն դեպքում, երբ հաճախորդի հետ իրականացնում են կանխիկով որևէ գործարք, որի գումարը հավասար կամ մեծ է 15.000 ԱՄՆ դոլարից/եվրոյից.
- (դ) Փաստաբանները, նոտարները, իրավաբանական ծառայություններ մատուցող այլ անկախ մասնագետները և հաշվապահները՝ այն դեպքում, երբ հաճախորդի համար նախապատրաստում կամ իրականացնում են գործարքներ՝ կապված հետևյալ տեսակի գործառնությունների հետ.
 - անշարժ գույքի առք և վաճառք,
 - հաճախորդի դրամական միջոցների, արժեթղթերի կամ այլ ակտիվների կառավարում,
 - բանկային, խնայողական կամ արժեթղթերի հաշիվների կառավարում,

⁴⁴ Խաղատուն մուտք գործելիս հաճախորդի նույնականացումը անհրաժեշտ, բայց ոչ բավարար պահանջ է: Երկրները պետք է խաղատներից պահանջեն հավաստիանալ, որ նրանք կարող են որևէ հաճախորդի ՀՊՈՒ տեղեկությունները կապակցել այդ հաճախորդի կողմից խաղատանը կատարված գործարքների հետ: «Ֆինանսական գործարք» տերմինը չի վերաբերում խաղի ընթացքում խաղանիշերով կամ այլ խաղարկային գործիքներով կատարվող գործողություններին:

⁴⁵ Սա նշանակում է, որ անշարժ գույքի գործակալները պետք է գույքի և՛ գնորդների, և՛ վաճառողների մասով կատարեն Հանձնարարական 10-ի պահանջները:

- ընկերությունների ստեղծման, գործունեության վարման կամ կառավարման համար մասնակցավճարների հավաքագրման կազմակերպում,
 - իրավաբանական անձանց կամ կազմավորումների ստեղծում, գործունեության վարում կամ կառավարում, ինչպես նաև տնտեսավարող սուբյեկտների առք և վաճառք:
- (ե) Տրաստային և ընկերությունների ներկայացման ծառայություններ մատուցողները՝ այն դեպքում, երբ հաճախորդի համար նախապատրաստում կամ իրականացնում են գործարքներ՝ կապված հետևյալ տեսակի գործառնությունների հետ.
- իրավաբանական անձանց կազմավորման գործակալի դերում հանդես գալը,
 - ընկերության տնօրենի կամ քարտուղարի, ընկերակցության կազմի մեջ մտնող գործընկերոջ կամ, այլ իրավաբանական անձի պարագայում, համանման որևէ այլ դերում հանդես գալը (կամ այդ դերում մեկ այլ անձի հանդես գալը կազմակերպելը),
 - ընկերությանը, ընկերակցությանը կամ որևէ այլ իրավաբանական անձի կամ կազմավորման գրանցված գրասենյակ, բիզնես հասցե կամ գործունեության վայր, նամակագրության կամ վարչական հասցե տրամադրելը,
 - ուղղակի տրաստի կազմում որպես տրաստային կառավարիչ հանդես գալը (կամ այդ դերում մեկ այլ անձի հանդես գալը կազմակերպելը) կամ մեկ այլ տեսակի իրավաբանական կազմավորման համար դրան համարժեք գործառնությո՜ կատարելը,
 - մեկ այլ անձի համար որպես անվանական բաժնետեր հանդես գալը (կամ այդ դերում մեկ այլ անձի հանդես գալը կազմակերպելը):
- 22.2 Վերոհիշյալ 22.1 չափորոշիչով նախատեսված իրավիճակներում ՆՈՖԳՏՄ-ներից պետք է պահանջվի համապատասխանել Հանձնարարական 11-ով սահմանված՝ տեղեկատվության պահպանման վերաբերյալ պահանջներին:
- 22.3 Վերոհիշյալ 22.1 չափորոշիչով նախատեսված իրավիճակներում ՆՈՖԳՏՄ-ներից պետք է պահանջվի համապատասխանել Հանձնարարական 12-ով սահմանված՝ ՔԱՈՒԱ-ների վերաբերյալ պահանջներին:

- 22.4 Վերոհիշյալ 22.1 չափորոշիչով նախատեսված իրավիճակներում ՆՈՖԳՏՄ-ներից պետք է պահանջվի համապատասխանել Հանձնարարական 15-ով սահմանված՝ նոր տեխնոլոգիաների վերաբերյալ պահանջներին:
- 22.5 Վերոհիշյալ 22.1 չափորոշիչով նախատեսված իրավիճակներում ՆՈՖԳՏՄ-ներից պետք է պահանջվի համապատասխանել Հանձնարարական 17-ով սահմանված՝ երրորդ անձանց միջոցով գործելու վերաբերյալ պահանջներին:

ՀԱՆՁՆԱԴԱՐԱՐԱԿԱՆ 23.

ՆԱԽԱՏԵՄՎԱԾ ՈՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՏԵՄԱԿՆԵՐ ԵՎ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ (ՆՈՖԳՏՄ). ԱՅԼ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

23.1 Բոլոր ՆՈՖԳՏՄ-ներից պետք է պահանջվի համապատասխանել Հանձնարարական 20-ով սահմանված՝ կասկածելի գործարքների մասին հաշվետվություններ ներկայացնելու պահանջին հետևյալ իրավիճակներում.

- (ա) Փաստաբանները, նոտարները, իրավաբանական ծառայություններ մատուցող այլ անկախ մասնագետները և հաշվապահները⁴⁶՝ այն դեպքում, երբ հաճախորդի անունից կամ նրա համար մասնակցում են 22.1(դ) չափորոշիչով նկարագրված գործառնություններին առնչվող ֆինանսական գործարքների⁴⁷.
- (բ) Թանկարժեք մետաղների և քարերի դիլերները՝ այն դեպքում, երբ հաճախորդի հետ իրականացնում են կանխիկով որևէ գործարք, որի գումարը հավասար կամ մեծ է 15.000 ԱՄՆ դոլարից/եվրոյից.
- (գ) Տրաստային և ընկերությունների ներկայացման ծառայություններ մատուցողները՝ այն դեպքում, երբ հաճախորդի անունից կամ նրա համար մասնակցում են 22.1(ե) չափորոշիչով նկարագրված գործառնություններին առնչվող գործարքների:

23.2 Վերոհիշյալ 23.1 չափորոշիչով նախատեսված իրավիճակներում ՆՈՖԳՏՄ-ներից պետք է պահանջվի համապատասխանել Հանձնարարական 18-ով

⁴⁶ Փաստաբանները, նոտարները, իրավաբանական ծառայություններ մատուցող այլ անկախ մասնագետները, ինչպես նաև իրավաբանական ծառայություններ մատուցող անկախ մասնագետի դերում հանդես եկող հաշվապահները պարտավոր չեն կասկածելի գործարքի մասին հաշվետվություն ներկայացնել, եթե համապատասխան տեղեկությունները ձեռք են բերվել այնպիսի հանգամանքներում, որոնց վրա տարածվում են փաստաբանի մասնագիտական տեղեկատվության կամ մասնագիտական գաղտնիքի պաշտպանության նորմերը: Յուրաքանչյուր երկիր ինքն է որոշում, թե որ հարցերն են ներառվում փաստաբանի մասնագիտական տեղեկատվության կամ մասնագիտական գաղտնիքի պաշտպանության շրջանակում: Սովորաբար դա ներառում է այն տեղեկությունները, որոնք փաստաբանները, նոտարները կամ իրավաբանական ծառայություններ մատուցող այլ անկախ մասնագետները ստանում կամ ձեռք են բերում իրենց հաճախորդներից. (ա) հաճախորդի իրավական վիճակը պարզելու ընթացքում, կամ (բ) դատական, վարչական, արբիտրաժային կամ միջնորդական վարույթում հաճախորդին պաշտպանելիս կամ նրա շահերը ներկայացնելիս:

⁴⁷ Այն դեպքում, երբ երկրները փաստաբաններին, նոտարներին և իրավաբանական ծառայություններ մատուցող այլ անկախ մասնագետներին և հաշվապահներին թույլատրում են ԿԳՀ-ներն ուղարկել համապատասխան ինքնակարգավորվող կազմակերպություններին (ԻԿՄ), պետք է գոյություն ունենան վերջիններիս և ՖՀՄ-ի միջև համագործակցության ձևեր:

սահմանված՝ ներքին հսկողության մեխանիզմների վերաբերյալ պահանջներին:

- 23.3 Վերոհիշյալ 23.1 չափորոշիչով նախատեսված իրավիճակներում ՆՈՖԳՏՄ-ներից պետք է պահանջվի համապատասխանել Հանձնարարական 19-ով սահմանված՝ բարձր ռիսկային երկրների վերաբերյալ պահանջներին:
- 23.4 Վերոհիշյալ 23.1 չափորոշիչով նախատեսված իրավիճակներում ՆՈՖԳՏՄ-ներից պետք է պահանջվի համապատասխանել Հանձնարարական 21-ով սահմանված՝ կասկածների չբացահայտման և տեղեկատվության կոնֆիդենցիալության վերաբերյալ պահանջներին⁴⁸:

⁴⁸ Այն դեպքերը, երբ փաստաբանները, նոտարները, իրավաբանական ծառայություններ մատուցող այլ անկախ մասնագետները, ինչպես նաև իրավաբանական ծառայություններ մատուցող անկախ մասնագետի դերում հանդես եկող հաշվապահները փորձում են հաճախորդին տարհամոզել հակաօրինական գործունեության մեջ ներգրավվելուց, կասկածների բացահայտում չեն համարվում:

ՀԱՆՁՆԱԴԱՐԱՐԱՆ 24.**ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ⁴⁹
ԹԱՓԱՆՑԻԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԻՐԱԿԱՆ
ՇԱՀԱՌՈՒՆԵՐԸ**

24.1 Երկրները պետք է ունենան մեխանիզմներ, որոնց միջոցով բնորոշվում և նկարագրվում են. (ա) երկրում իրավաբանական անձանց տարբեր տեսակները, ձևերը և հիմնական բնութագրերը, և (բ) այդ իրավաբանական անձանց ստեղծման, դրանց հիմնական հատկորոշիչների և իրական շահառուների վերաբերյալ տեղեկությունների ձեռքբերման ու գրանցման գործընթացները: Այս տեղեկությունները պետք է հրապարակայնորեն հասանելի լինեն:

24.2 Երկրները պետք է գնահատեն իրենց տարածքում ստեղծված բոլոր տեսակի իրավաբանական անձանց համար բնութագրական ՓԼ/ԱՖ ռիսկերը:

Հիմնական հատկորոշիչների վերաբերյալ տեղեկություններ

24.3 Երկրները պետք է պահանջեն, որ իրենց տարածքում ստեղծված բոլոր ընկերությունները գրանցվեն ընկերությունների ռեգիստրում, որտեղ կարտացոլվեն տեղեկություններ ընկերության անվան, հիմնադիր փաստաթղթերի, կազմակերպաիրավական ձևի ու կարգավիճակի, գրանցված գրասենյակի հասցեի, գործունեության կանոնները սահմանող հիմնադրույթների, ինչպես նաև տնօրենների ցանկի մասին: Այս տեղեկությունները պետք է հրապարակայնորեն հասանելի լինեն:

24.4 Երկրներից պետք է պահանջվի պահպանել 24.3 չափորոշիչով սահմանված տեղեկությունները, ինչպես նաև վարել ընկերությունների բաժնետերերի

⁴⁹ Գնահատողները պետք է ուսումնասիրեն բոլոր տեսակի իրավաբանական անձանց նկատմամբ բոլոր չափանիշների կիրառությունը: Սահմանված պահանջներին համապատասխանելու եղանակները կարող են տարբերվել՝ կախված իրավաբանական անձի տեսակից:

1. *Ընկերություններ*՝ Հանձնարարական 24-ով նախատեսված միջոցառումները սահմանվում են ընկերություններին ուղղակի հղում կատարելու միջոցով:
2. *Հիմնադրամներ, հիմնարկներ և սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերակցություններ*՝ Երկրները պետք է ձեռնարկեն քայլեր և սահմանեն պահանջներ, որպիսիք նախատեսված են ընկերությունների համար՝ հաշվի առնելով դրանց ձևի ու կառուցվածքի տարբերությունները:
3. *Իրավաբանական անձանց այլ տեսակներ*՝ Թափանցիկության բավարար մակարդակ ապահովելու նպատակով երկրները պետք է հաշվի առնեն դրանց ձևի ու կառուցվածքի տարբերությունները, ինչպես նաև յուրաքանչյուր տեսակի համար բնութագրական ՓԼ/ԱՖ ռիսկերը: Բոլոր իրավաբանական անձինք առնվազն պետք է ապահովեն նույնատեսակ հիմնական հատկորոշիչների վերաբերյալ տեղեկությունների գրանցումը:

կամ մասնակիցների ռեգիստր⁵⁰, որտեղ կներառվեն տեղեկություններ յուրաքանչյուր բաժնետիրոջը պատկանող բաժնետոմսերի քանակի և բաժնետոմսերի տեսակների (այդ թվում՝ յուրաքանչյուր տեսակի գծով քվեարկելու իրավունքների բնույթի) մասին: Այս տեղեկությունները պետք է պահպանվեն երկրի ներսում, և դրանց գտնվելու վայրը պետք է հայտնի լինի ընկերությունների ռեգիստրին⁵¹:

- 24.5 Երկրները պետք է ունենան մեխանիզմներ 24.3 և 24.4 չափորոշիչներով նախատեսված տեղեկությունների ստույգությունը և ժամանակին թարմացումն ապահովելու համար:

Իրական շահառուների վերաբերյալ տեղեկություններ

- 24.6 Երկրները պետք է կիրառեն հետևյալ մեխանիզմներից մեկը կամ մի քանիսը՝ հավաստիանալու համար, որ ընկերությունը ձեռք է բերել իր իրական շահառուների վերաբերյալ տեղեկությունները, որոնք հասանելի են երկրի ներսում գտնվող որոշակի վայրում կամ կարող են որևէ այլ եղանակով ժամանակին հայտնի դառնալ իրավասու մարմնին: Այդ մեխանիզմներն են.

- (ա) ընկերություններից կամ ընկերությունների ռեգիստրներից պահանջելը, որ ձեռք բերեն և պահպանեն արդիական տեղեկություններ ընկերությունների իրական շահառուների վերաբերյալ,
- (բ) ընկերություններից պահանջելը, որ ողջամիտ քայլեր ձեռնարկեն ընկերությունների իրական շահառուների վերաբերյալ արդիական տեղեկություններ ձեռք բերելու և պահպանելու ուղղությամբ,
- (գ) առկա տեղեկություններն օգտագործելը, այդ թվում. (1) ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների կողմից Հանձնարարականներ 10-ին և 22-ին համապատասխան ձեռք բերված տեղեկությունները, (2) ընկերությունների իրավական և իրական շահառուների վերաբերյալ այլ իրավասու մարմինների ունեցած տեղեկությունները, (3) վերոհիշյալ 24.3 չափորոշիչի համաձայն ընկերությունների մոտ պահպանվող տեղեկությունները, և (4) ֆոնդային բորսայում ցուցակված ընկերությունների վերաբերյալ հասանելի տեղեկությունները,

⁵⁰ Բաժնետերերի և մասնակիցների ռեգիստրը կարող է վարվել ընկերության կամ, ընկերության պատասխանատվությամբ, որևէ երրորդ անձի կողմից:

⁵¹ Այն դեպքում, երբ ընկերությունը կամ ընկերությունների ռեգիստրը իրական շահառուների վերաբերյալ տեղեկությունները պահպանում է երկրի ներսում, Բաժնետերերի և մասնակիցների ռեգիստրը երկրի ներսում վարելը պարտադիր չէ, եթե ընկերությունը կարող է պահանջի դեպքում պատշաճ կերպով տրամադրել այդ տեղեկությունները:

երբ բացահայտման պահանջներն ապահովում են իրական շահառուների վերաբերյալ տեղեկատվության պատշաճ թափանցիկությունը:

- 24.7 Երկրները պետք է պահանջեն ապահովել իրական շահառուների վերաբերյալ տեղեկությունների ստույգությունը և հնարավոր արդիականությունը:
- 24.8 Երկրները պետք է հավաստիանան, որ ընկերություններն իրական շահառուներին բացահայտելու գործում հնարավոր առավելագույն չափով համագործակցում են իրավասու մարմինների հետ.
- (ա) պահանջելով, որ տվյալ երկրի ռեզիդենտ մեկ կամ մի քանի ֆիզիկական անձինք հանդես գան ընկերության լիազորված ներկայացուցչի դերում⁵² և հաշվետու լինեն իրավասու մարմիններին՝ տրամադրելով ընկերության բոլոր հիմնական հատկորոշիչների վերաբերյալ տեղեկությունները և իրական շահառուների վերաբերյալ հասանելի տեղեկությունները, ինչպես նաև հետագա աջակցություն ցուցաբերելով իրավասու մարմիններին, և/կամ
 - (բ) պահանջելով, որ տվյալ երկրում գործող որևէ ՆՈՖԳՏՄ հանդես գա ընկերության լիազորված ներկայացուցչի դերում և հաշվետու լինի իրավասու մարմիններին՝ տրամադրելով ընկերության բոլոր հիմնական հատկորոշիչների վերաբերյալ տեղեկությունները և իրական շահառուների վերաբերյալ հասանելի տեղեկությունները, ինչպես նաև հետագա աջակցություն ցուցաբերելով իրավասու մարմիններին, և/կամ
 - (գ) ձեռնարկելով այլ՝ երկրի կողմից հստակ սահմանված համադրելի քայլեր:
- 24.9 Վերը նշված բոլոր անձանցից, մարմիններից և կազմակերպություններից, ինչպես նաև բուն ընկերությունից (կամ դրա ղեկավարներից, լուծարային կառավարիչներից կամ ընկերության լուծարման գործընթացում ներգրավված այլ անձանցից) պետք է պահանջվի պահպանել վերը հիշատակված տեղեկություններն ու տվյալները առնվազն հինգ տարի ժամկետով այն պահից հետո, երբ ընկերությունը լուծարվել կամ այլ կերպ դադարեցրել է իր գոյությունը, կամ երբ ընկերությունը դադարել է լինել մասնագիտացված միջնորդի կամ ֆինանսական հաստատության հաճախորդը:

⁵² Ընկերության խորհրդի անդամները կամ ավագ ղեկավարությունը ընկերությունից հատուկ լիազոր ներկայացուցչի կարգավիճակ պահանջել չեն կարող:

Այլ պահանջներ

- 24.10 Իրավասու մարմինները և, մասնավորապես, իրավապահ մարմինները պետք է անհրաժեշտ բոլոր լիազորություններն ունենան համապատասխան կողմերի մոտ պահպանվող՝ ընկերության հիմնական հատկորոշիչների և իրական շահառուների վերաբերյալ տեղեկությունները ժամանակին ձեռք բերելու համար:
- 24.11 Այն երկրները, որտեղ իրավաբանական անձանց թույլատրվում է թողարկել ըստ ներկայացնողի բաժնետոմսեր կամ ըստ ներկայացնողի բաժնետոմսերի հավաստագրեր, պետք է կիրառեն հետևյալ մեխանիզմներից մեկը կամ մի քանիսը՝ հավաստիանալու համար, որ դրանք չեն չարաշահվում ՓԼ/ԱՖ նպատակով: Այդ մեխանիզմներն են.
- (ա) ըստ ներկայացնողի բաժնետոմսերը կամ բաժնետոմսերի հավաստագրերը արգելելը, կամ
 - (բ) ըստ ներկայացնողի բաժնետոմսերը կամ բաժնետոմսերի հավաստագրերը գրանցված բաժնետոմսերի կամ բաժնետոմսերի հավաստագրերի փոխարկելը (օրինակ՝ ապանյութականացման միջոցով), կամ
 - (գ) ըստ ներկայացնողի բաժնետոմսերը կամ բաժնետոմսերի հավաստագրերի շարժը սահմանափակելը՝ պահանջելով, որ դրանք պահվեն կարգավորվող ֆինանսական հաստատությունում կամ մասնագիտացված միջնորդի մոտ, կամ
 - (դ) պահանջելը, որ վերահսկիչ բաժնեմասի սեփականատերերն իրենց բաժնետեր լինելու հանգամանքի մասին հայտնեն ընկերությանը, իսկ ընկերությունը գրանցի նրանց նույնականացման տվյալները, կամ
 - (ե) երկրի կողմից սահմանված այլ մեխանիզմներ կիրառելը:
- 24.12 Այն երկրները, որտեղ իրավաբանական անձանց թույլատրվում է ունենալ անվանական բաժնետերեր և անվանական տնօրեններ, պետք է կիրառեն հետևյալ մեխանիզմներից մեկը կամ մի քանիսը՝ հավաստիանալու համար, որ դրանք ՓԼ/ԱՖ նպատակով չեն չարաշահվում: Այդ մեխանիզմներն են.
- (ա) պահանջելը, որ անվանական բաժնետերերն ու տնօրենները ընկերությանը և համապատասխան ռեգիստրին բացահայտեն իրենց անվանատերերի ինքնությունը, և որ այդ տեղեկատվությունը գրանցվի համապատասխան ռեգիստրում,

- (բ) պահանջելը, որ անվանական բաժնետերերն ու տնօրենները լիցենզավորվեն, նրանց անվանական կարգավիճակը գրանցվի ընկերության ռեգիստրներում, նրանք պահպանեն իրենց անվանատիրոջ ինքնության վերաբերյալ տեղեկությունները և պահանջի դեպքում դրանք հասանելի դարձնեն իրավասու մարմիններին, կամ
 - (գ) երկրի կողմից սահմանված այլ մեխանիզմներ կիրառելը:
- 24.13 Վերոհիշյալ պահանջները որևէ իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձի կողմից չկատարելու համար պետք է սահմանված լինի պատասխանատվություն, ինչպես նաև համաչափ և տարհամոզիչ պատժամիջոցներ:
- 24.14 Երկրները պետք է արագ արձագանքեն ընկերությունների հիմնական հատկորոշիչների և իրական շահառուների վերաբերյալ տեղեկատվությանն առնչվող՝ Հանձնարարականներ 37-ով և 40-ով նախատեսված միջազգային համագործակցության հարցումներին: Դա պետք է ներառի.
- (ա) ընկերությունների ռեգիստրներում պարունակվող հիմնական հատկորոշիչների վերաբերյալ տեղեկություններին օտարերկրյա իրավասու մարմինների հասանելիությունը դյուրացնելը,
 - (բ) բաժնետերերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը փոխանակելը,
 - (գ) ներպետական օրենսդրության համաձայն իրենց իրավասու մարմինների քննչական լիազորություններն օգտագործելը՝ իրական շահառուների վերաբերյալ օտարերկրյա գործընկերների անունից տեղեկություններ ձեռք բերելու համար:
- 24.15 Երկրները պետք է մոնիտորինգի ենթարկեն այն աջակցության որակը, որ ստանում են այլ երկրներից՝ ի պատասխան ընկերությունների հիմնական հատկորոշիչների և իրական շահառուների վերաբերյալ տեղեկություններ տրամադրելու կամ արտասահմանում բնակվող իրական շահառուների գտնվելու վայրը պարզելու խնդրում աջակցություն ակնկալող հարցումների:

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ 25.

ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԹԱՓԱՆՑԻԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԻՐԱԿԱՆ ՇԱՀԱՌՈՒՆԵՐԸ⁵³

25.1 Երկրները պետք է պահանջեն.

- (ա) իրենց օրենսդրությամբ կարգավորվող⁵⁴ ցանկացած ուղղակի տրաստի տրաստային կառավարիչներից՝ ձեռք բերել և ունենալ համարժեք, ստույգ և արդիական տեղեկություններ տրաստի հիմնադրի, տրաստային կառավարիչ(ներ)ի, շահերի պաշտպանների (առկայության դեպքում), շահառուների կամ շահառուների խմբի, ինչպես նաև տրաստի նկատմամբ արդյունավետ վերջնական հսկողություն իրականացնող որևէ այլ ֆիզիկական անձի ինքնության վերաբերյալ,
- (բ) իրենց օրենսդրությամբ կարգավորվող ցանկացած տրաստի տրաստային կառավարիչներից՝ ունենալ տեղեկություններ տրաստի այլ կարգավորվող գործակալների և ծառայություններ մատուցողների, այդ թվում՝ ներդրումային խորհրդատուների կամ ղեկավարների, հաշվապահների և հարկային խորհրդատուների հիմնական հատկորոշիչների վերաբերյալ, և
- (գ) պրոֆեսիոնալ տրաստային կառավարիչներից՝ նշված տեղեկությունները պահպանել տրաստի հետ իրենց հարաբերությունները դադարեցնելուց հետո առնվազն հինգ տարի ժամկետով:

25.2 Երկրները պետք է պահանջեն ապահովել սույն Հանձնարարականի համաձայն պահպանվող տեղեկությունների ստույգությունը և հնարավոր արդիականությունը, ինչպես նաև ժամանակին թարմացումը:

⁵³ Հանձնարարական 25-ով նախատեսված միջոցառումները սահմանվում են տրաստներին ուղղակի հղում կատարելու միջոցով: Սա պետք է մեկնաբանել որպես հղում ուղղակի տրաստներին (ինչպես սահմանված է Տերմինաբանական բառարանում): Համանման կառուցվածքով կամ գործառնություններով իրավաբանական կազմավորումների այլ տեսակների մասով թափանցիկության բավարար մակարդակ ապահովելու նպատակով երկրները պետք է ձեռնարկեն քայլեր, որպիսիք նախատեսված են տրաստների համար: Երկրները պետք է առնվազն ապահովեն տրաստների համար սահմանվածին նման ստույգ և արդիական տեղեկությունների գրանցումը և պահպանումը, ինչպես նաև իրավասու մարմիններին այդ տեղեկությունները ժամանակին հասանելի լինելը:

⁵⁴ Երկրներից չի պահանջվում օրենսդրորեն սահմանել «տրաստ» հասկացությունը: 25.1, 25.2, 25.3 և 25.4 չափորոշիչների պահանջները օրենսդրորեն սահմանելը պարտադիր չէ, եթե տրաստային կառավարիչների համար սահմանված են համապատասխան պարտականություններ նախատեսող դրույթներ (օրինակ՝ ընդհանուր իրավունքի կամ նախադեպային իրավունքի ակտերով):

- 25.3 Երկրները պետք է ձեռնարկեն միջոցներ՝ հավաստիանալու համար, որ տրաստային կառավարիչները գործարար հարաբերություններ հաստատելիս կամ նախատեսված շեմից մեծ գումարով միանգամյա գործարքներ կատարելիս ֆինանսական հաստատություններին և ՆՈՖԳՏՄ-ներին բացահայտում են իրենց կարգավիճակը:
- 25.4 Օրենքները կամ այլ նորմատիվ իրավական ակտերը չպետք է կանխարգելեն տրաստային կառավարիչների կողմից իրավասու մարմիններին տրաստի մասին տեղեկությունների տրամադրումը⁵⁵ կամ, պահանջի դեպքում, ֆինանսական հաստատություններին և ՆՈՖԳՏՄ-ներին տրաստի իրական շահառուների և տվյալ գործարար հարաբերության շրջանակում տրաստի տիրապետման ներքո գտնվող կամ դրա կողմից կառավարվող ակտիվների մասին տեղեկությունների տրամադրումը:
- 25.5 Իրավասու մարմինները և, մասնավորապես, իրավապահ մարմինները պետք է անհրաժեշտ բոլոր լիազորություններն ունենան տրաստային կառավարիչների և այլ կողմերի (մասնավորապես՝ ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների) մոտ պահպանվող՝ տրաստի իրական շահառուների և տրաստի նկատմամբ հսկողություն իրականացնող անձանց վերաբերյալ տեղեկությունները ժամանակին ձեռք բերելու համար, ներառյալ տեղեկություններ. (ա) իրական շահառուների, (բ) տրաստային կառավարչի բնակության վայրի, և (գ) ֆինանսական հաստատության կամ ՆՈՖԳՏՄ-ի տիրապետման ներքո գտնվող կամ դրա կողմից կառավարվող ակտիվների վերաբերյալ, ցանկացած տրաստային կառավարչի առնչությամբ, որի հետ նրանք գործարար հարաբերություններ ունեն, կամ որի համար միանգամյա գործարք են կատարել:
- 25.6 Երկրները պետք է արագ արձագանքեն տրաստների և այլ իրավաբանական կազմավորումների վերաբերյալ տեղեկատվությանը, այդ թվում իրական շահառուների վերաբերյալ տեղեկություններին առնչվող՝ Հանձնարարականներ 37-ով և 40-ով նախատեսված միջազգային համագործակցության հարցումներին: Դա պետք է ներառի.
- (ա) ռեգիստրներում պարունակվող կամ այլ ներպետական մարմինների մոտ պահպանվող հիմնական հատկորոշիչների վերաբերյալ տեղեկություններին օտարերկրյա իրավասու մարմինների հասանելիությունը դյուրացնելը,

⁵⁵ Ներպետական իրավասու մարմիններին կամ մեկ այլ երկրի պատկան իրավասու մարմիններին՝ միջազգային համագործակցության պատշաճ ներկայացված հարցման հիման վրա:

- (բ) տրաստների և այլ իրավաբանական կազմավորումների վերաբերյալ ներպետական հասանելի տեղեկատվությունը փոխանակելը,
 - (գ) ներպետական օրենսդրության համաձայն իրենց իրավասու մարմինների քննչական լիազորություններն օգտագործելը՝ իրական շահառուների վերաբերյալ օտարերկրյա գործընկերների անունից տեղեկություններ ձեռք բերելու համար:
- 25.7 Երկրները պետք է հավաստիանան, որ. (ա) տրաստային կառավարիչները օրենքով պատասխանատու են իրենց պարտականությունները սահմանված պահանջներին համապատասխան չկատարելու համար, կամ (բ) նշվածը չկատարելու համար սահմանված են համաչափ և տարհամոզիչ քրեական, քաղաքացիական կամ վարչական պատժամիջոցներ⁵⁶:
- 25.8 Երկրները պետք է ապահովեն համաչափ և տարհամոզիչ քրեական, քաղաքացիական կամ վարչական պատժամիջոցների առկայությունը տրաստների վերաբերյալ 25.1 չափորոշիչով նախատեսված տեղեկությունները իրավասու մարմիններին ժամանակին հասանելի չդարձնելու համար:

⁵⁶ Սա որևէ կերպ չի անդրադառնում սահմանված պահանջներին չհամապատասխանելու համար համաչափ և տարհամոզիչ պատժամիջոցների վերաբերյալ ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականների այլ դրույթներով նախատեսված պահանջների վրա:

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ 26.

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄԸ ԵՎ ՎԵՐԱՀԱՅՎՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

26.1 Երկրները պետք է նշանակեն մեկ կամ ավելի վերահսկողներ, որոնք կստանան ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներին ֆինանսական հաստատությունների համապատասխանությունը կարգավորելու և վերահսկելու (կամ մոնիտորինգի ենթարկելու) պարտականությունը:

Շուկա մուտքը

26.2 Հիմնարար սկզբունքների կիրառության դաշտում գործող ֆինանսական հաստատություններից պետք է պահանջվի լիցենզավորվել: Այլ ֆինանսական հաստատությունները, այդ թվում՝ փողի կամ արժեքների փոխանցման ծառայություններ և փողի կամ արժույթի փոխարկման ծառայություններ մատուցողները պետք է լիցենզավորվեն կամ գրանցվեն: Երկրները չպետք է թույլ տան կեղծ բանկերի ստեղծումը կամ դրանց գործունեության շարունակումը:

26.3 Իրավասու մարմինները կամ ֆինանսական վերահսկողները պետք է ձեռնարկեն անհրաժեշտ իրավական կամ կարգավորման միջոցները՝ կանխելու հանցագործների կամ նրանց հետ փոխկապակցված անձանց կողմից ֆինանսական հաստատության կապիտալում նշանակալից մասնակցություն կամ վերահսկիչ բաժնեմաս ունենալը (կամ այդպիսի մասնակցության կամ բաժնեմասի իրական շահառու լինելը), կամ ֆինանսական հաստատությունում կառավարման գործառնություն կատարելը:

Վերահսկողության և մոնիտորինգի ռիսկահենք մոտեցումը

26.4 Ֆինանսական հաստատությունները պետք է ենթակա լինեն.

- (ա) *Հիմնարար սկզբունքների կիրառության դաշտում գործող ֆինանսական հաստատությունները՝ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարին վերաբերող մասով Հիմնարար սկզբունքներին⁵⁷ համապատասխան կարգավորման և վերահսկողության, այդ թվում՝ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի նպատակով կոնսոլիդացված խմբային վերահսկողության,*

⁵⁷ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի առումով վերաբերելի Հիմնարար սկզբունքները ներառում են Բանկային վերահսկողության բազելյան հանձնաժողովի (ԲՎԲՀ) 1-3, 5-9, 11-15, 26 և 29 սկզբունքները, Ապահովագրության վերահսկողների միջազգային ասոցիացիայի (ԱՎՄԱ) 1, 3-11, 18, 21-23 և 25 սկզբունքները, Արժեթղթերի հանձնաժողովների միջազգային կազմակերպության (ԱՀՄԿ) 24, 28, 29 և 31 սկզբունքները և Ա, Բ, Դ և Դ պատասխանատվությունները: Գնահատողները կարող են առկայության դեպքում օգտվել նշված Հիմնարար սկզբունքներին երկրի համապատասխանության գնահատման արդյունքներից:

(բ) *մնացած բոլոր ֆինանսական հաստատությունները՝* տվյալ ոլորտում ՓԼ/ԱՖ ռիսկերը հաշվի առնող կարգավորման և վերահսկողության կամ մոնիտորինգի: Որպես նվազագույն պահանջ, *փողի կամ արժեքների փոխանցման ծառայություններ* և *փողի կամ արժույթի փոխարկման ծառայություններ* մատուցող ֆինանսական հաստատությունները պետք է ենթակա լինեն ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ներպետական պահանջներին համապատասխանության մոնիտորինգի և ապահովման համակարգերի:

26.5 Ֆինանսական հաստատություններում կամ խմբերում ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգի՝ տեղերում ստուգումների և հեռակա վերահսկողության հաճախականությունն ու խորությունը պետք է որոշվի հետևյալ գործոնների հիման վրա.

(ա) ֆինանսական հաստատության կամ խմբի ՓԼ/ԱՖ ռիսկերը և ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի քաղաքականությունները, ներքին հսկողության մեխանիզմներն ու ընթացակարգերը՝ ըստ վերահսկողի կողմից հաստատության կամ խմբի ռիսկայնության ընդհանուր նկարագրի գնահատականի,

(բ) երկրում առկա ՓԼ/ԱՖ ռիսկերը, և

(գ) ֆինանսական հաստատությունների կամ խմբերի բնութագրերը, մասնավորապես՝ ֆինանսական հաստատությունների բազմազանությունն ու քանակը և ռիսկահենք մոտեցմամբ որոշումներ կայացնելու նրանց ազատության աստիճանը:

26.6 Վերահսկողը պետք է վերանայի ֆինանսական հաստատության կամ խմբի ռիսկայնության ընդհանուր նկարագրի (այդ թվում՝ անհամապատասխանության ռիսկերի) գնահատման արդյունքները որոշակի պարբերականությամբ, ինչպես նաև այն ժամանակ, երբ տեղի են ունենում ֆինանսական հաստատության կամ խմբի կառավարման ու գործունեության հետ կապված էական դեպքեր կամ զարգացումներ:

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ 27. ՎԵՐԱՀԱՅՈՂՆԵՐԻ ԼԻԱԶՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

- 27.1 Վերահսկողները պետք է օժտված լինեն լիազորություններով՝ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներին ֆինանսական հաստատությունների համապատասխանությունը վերահսկելու կամ մոնիտորինգի ենթարկելու և ապահովելու համար:
- 27.2 Վերահսկողները պետք է իրավասություն ունենան կատարել ֆինանսական հաստատությունների ստուգումներ:
- 27.3 Վերահսկողները պետք է իրավասու լինեն պարտադրել ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներին համապատասխանության մոնիտորինգին առնչվող ցանկացած տեղեկատվության տրամադրումը⁵⁸:
- 27.4 Վերահսկողները պետք է իրավասու լինեն Հանձնարարական 35-ի համաձայն կիրառել պատժամիջոցներ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներին չհամապատասխանելու համար: Դա պետք է ներառի կարգապահական և ֆինանսական մի շարք պատժամիջոցներ կիրառելու, այդ թվում՝ ֆինանսական հաստատության լիցենզիան հետ կանչելու, սահմանափակելու կամ կասեցնելու լիազորությունը:

⁵⁸ Վերահսկողության նպատակով տեղեկատվության տրամադրումը պարտադրելու կամ դրան հասանելիություն ստանալու՝ վերահսկողի լիազորությունը չպետք է պայմանավորված լինի դատարանի որոշում ունենալու նախապայմանով:

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ 28.

ՆԱԽԱՏԵՍՎԱԾ ՈՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐԻ ԵՎ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄԸ ԵՎ ՎԵՐԱՀՄԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

Խաղատներ

28.1 Երկրները պետք է ապահովեն խաղատների՝ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի մասով կարգավորման և վերահսկողության ենթակա լինելը: Այդ նպատակով առնվազն պետք է ապահովել հետևյալը.

- (ա) Երկրները պետք է խաղատներից պահանջեն լիցենզավորվել,
- (բ) Իրավասու մարմինները պետք է ձեռնարկեն անհրաժեշտ իրավական կամ կարգավորման միջոցները՝ կանխելու հանցագործների կամ նրանց հետ փոխկապակցված անձանց կողմից խաղատան կապիտալում նշանակալից մասնակցություն կամ վերահսկիչ բաժնեմաս ունենալը (կամ այդպիսի մասնակցության կամ բաժնեմասի իրական շահառու լինելը), կամ խաղատանը կառավարման գործառույթ կատարելը, կամ խաղատան օպերատոր լինելը:
- (գ) Խաղատները պետք է ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներին համապատասխանության մասով ենթակա լինեն վերահսկողության:

Խաղատներից բացի այլ ՆՈՖԳՏՄ-ներ

28.2 Պետք է առկա լինի նշանակված իրավասու մարմին կամ ինքնակարգավորվող մարմին (ԻԿՄ)՝ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներին ՆՈՖԳՏՄ-ների համապատասխանությունը մոնիտորինգի ենթարկելու և ապահովելու համար:

28.3 Երկրները պետք է ապահովեն ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներին ՆՈՖԳՏՄ-ների այլ տեսակների համապատասխանության մոնիտորինգի համակարգերի առկայությունը:

28.4 Նշանակված իրավասու մարմինը կամ ԻԿՄ-ն պետք է.

- (ա) օժտված լինեն իրենց գործառույթները համարժեքորեն կատարելու համար անհրաժեշտ, այդ թվում՝ համապատասխանության մոնիտորինգի իրականացման լիազորություններով,
- (բ) ձեռնարկեն անհրաժեշտ միջոցները՝ կանխելու հանցագործների կամ նրանց հետ փոխկապակցված անձանց մասնագիտական որա-

կալորում ստանալը կամ ՆՈՖԳՏՄ-ի կապիտալում նշանակալից մասնակցություն կամ վերահսկիչ բաժնեմաս ունենալը (կամ այդպիսի մասնակցության կամ բաժնեմասի իրական շահառու լինելը), կամ ՆՈՖԳՏՄ-ում կառավարման գործառույթ կատարելը, և

- (գ) իրավասու լինեն Հանձնարարական 35-ի համաձայն կիրառել պատժամիջոցներ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներին չհամապատասխանելու համար:

Բոլոր ՆՈՖԳՏՄ-ները

28.5 ՆՈՖԳՏՄ-ների վերահսկողությունը պետք է իրականացվի ռիսկահենք հիմունքներով, այդ թվում.

- (ա) ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի մասով ՆՈՖԳՏՄ-ների վերահսկողության հաճախականությունն ու խորությունը որոշելով ըստ վերահսկողի կողմից գնահատված ՓԼ/ԱՖ ռիսկերի՝ հաշվի առնելով ՆՈՖԳՏՄ-ների առանձնահատկությունները, մասնավորապես՝ նրանց բազմազանությունն ու քանակը, և
- (բ) ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի քաղաքականությունների, ներքին հսկողության մեխանիզմների ու ընթացակարգերի համարժեքությունը գնահատելիս հաշվի առնելով ՆՈՖԳՏՄ-ների ՓԼ/ԱՖ ռիսկայնության ընդհանուր նկարագիրը և ռիսկահենք մոտեցմամբ որոշումներ կայացնելու նրանց ազատության աստիճանը:

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ 29.

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԵՏԱԽՈՒԶՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐՄԻՆԸ (ՖՀՄ)

- 29.1 Երկրները պետք է ստեղծեն ՖՀՄ, որը հանդես է գալիս որպես կասկածելի գործարքների մասին հաշվետվությունները և փողերի լվացմանը, դրան նախորդող հանցագործություններին ու ահաբեկչության ֆինանսավորմանն առնչվող այլ տեղեկատվություն ստացող և վերլուծող, ինչպես նաև այդ վերլուծության արդյունքները տրամադրող ազգային կենտրոն⁵⁹:
- 29.2 ՖՀՄ-ն պետք է գործի որպես կենտրոնական մարմին, որը ստանում է հաշվետու անձանց կողմից ներկայացվող տեղեկատվությունը, այդ թվում.
- (ա) հաշվետու անձանց կողմից ներկայացվող՝ Հանձնարարականներ 20-ով և 23-ով նախատեսված կասկածելի գործարքների մասին հաշվետվությունները, և
 - (բ) ներպետական օրենսդրությամբ պահանջվող ցանկացած այլ տեղեկություններ (ինչպիսիք են կանխիկ գործարքների մասին հաշվետվությունները, դրամական փոխանցումների մասին հաշվետվությունները և նախատեսված շեմի վրա հիմնված այլ հայտարարագրերը/բացահայտումները):
- 29.3 ՖՀՄ-ն պետք է.
- (ա) ի լրումն հաշվետու անձանց կողմից ներկայացվող տեղեկատվության, կարողանա հաշվետու անձանցից ձեռք բերել և օգտագործել լրացուցիչ տեղեկություններ, որոնք անհրաժեշտ են իր վերլուծությունների պատշաճ կատարման համար, և
 - (բ) հասանելիություն ունենա հնարավոր ամենամեծ շրջանակ ներառող ֆինանսական, վարչական և իրավապահ բնույթի տեղեկատվության⁶⁰, որն անհրաժեշտ է իր գործառույթների պատշաճ իրականացման համար:
- 29.4 ՖՀՄ-ն պետք է կատարի.

⁵⁹ Հաշվի առնելով ՖՀՄ-ների տարբեր մոդելների առկայությունը, Հանձնարարական 29-ը նախապատվություն չի տալիս երկրի կողմից որևէ մոդելի ընտրությանը և հավասարապես վերաբերում է բոլորին:

⁶⁰ Սա պետք է ներառի տեղեկատվության բաց կամ հրապարակայնորեն հասանելի աղբյուրները, այլ մարմինների կողմից կամ նրանց անունից հավաքվող և/կամ պահպանվող տեղեկատվությունը, ինչպես նաև, անհրաժեշտության դեպքում, առևտրային հիմունքներով պահպանվող տվյալները:

- (ա) գործառնական վերլուծություն, որի շրջանակում առկա և ձեռք բերվող տեղեկատվությունն օգտագործվում է որոշակի թիրախներ հայտնաբերելու, առանձին գործառնությունների կամ գործարքների ընթացքին հետևելու, նշված թիրախների և հանցավոր ճանապարհով ստացված գույքի, փողերի լվացման, նախորդող հանցագործությունների և ահաբեկչության ֆինանսավորման միջև հնարավոր կապերը բացահայտելու համար, և
 - (բ) ռազմավարական վերլուծություն, որի շրջանակում առկա և ձեռք բերվող տեղեկատվությունը, այդ թվում՝ այլ իրավասու մարմինների կողմից տրամադրվող տվյալներն օգտագործվում են փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման հետ կապված միտումներն ու զարգացումները բացահայտելու համար:
- 29.5 ՖՀՄ-ն պետք է կարողանա սեփական նախաձեռնությամբ և պահանջի դեպքում տեղեկատվությունն ու իր վերլուծության արդյունքները տրամադրել պատկան իրավասու մարմիններին, ինչի համար պետք է օգտվի հատուկ այդ նպատակին ծառայող անվտանգ և պաշտպանված հաղորդակցության միջոցներից:
- 29.6 ՖՀՄ-ն պետք է պաշտպանի տեղեկատվությունը.
- (ա) ունենալով տեղեկատվության անվտանգությունն ու կոնֆիդենցիալությունը սահմանող կանոններ, այդ թվում՝ տեղեկատվության մշակման, պահպանման, տրամադրման, պաշտպանության և հասանելիության ընթացակարգեր,
 - (բ) հավաստիանալով, որ ՖՀՄ աշխատակիցներն ունեն գաղտնիք պարունակող տեղեկատվության հետ աշխատելու թույլտվության համապատասխան մակարդակ, հասկանում են զգայուն և կոնֆիդենցիալ տեղեկությունների մշակման ու տրամադրման հետ կապված իրենց պարտականությունները, և
 - (գ) ապահովելով իր տարածքի և տեղեկատվության, այդ թվում՝ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների համակարգերի սահմանափակ հասանելիությունը:
- 29.7 ՖՀՄ-ն պետք է գործառնական առումով լինի անկախ և ինքնուրույն.
- (ա) ունենալով իրավասություններ և կարողություններ իր գործառնություններն անկաշկանդ կատարելու համար, այդ թվում՝ որևէ տեղեկատվություն վերլուծելու, պահանջելու և/կամ ուղարկելու կամ տրամադրելու հարցերում ինքնուրույն որոշումներ ընդունելու առումով,

- (բ) կարողանալով այլ ներպետական իրավասու մարմինների կամ օտարերկրյա գործընկերների հետ տեղեկատվության փոխանակման նպատակով անկախորեն ձեռք բերել և իրագործել համաձայնություններ,
- (գ) մեկ այլ մարմնի գործող կառուցվածքում տեղակայված լինելու դեպքում՝ ունենալով այդ մարմնի առանցքային գործառնություններից հստակ տարանջատված գործառնություններ,
- (դ) ունակ լինելով ձեռք բերել և օգտագործել իր գործառնությունների իրականացմանն անհրաժեշտ ռեսուրսներ ինչպես առանձին դեպքերում, այնպես էլ պարբերական հիմունքներով, զերծ մնալով որևէ անհարկի քաղաքական, պետական կամ ոլորտային ազդեցությունից կամ միջամտությունից, որոնք կարող են խաթարել իր գործառնական անկախությունը:

29.8 Այն դեպքում, երբ երկիրը ստեղծել է ՖՀՄ, և այն Էզմոնտ խմբի անդամ չէ, ՖՀՄ-ն պետք է դիմի Էզմոնտ խմբին անդամակցության համար: ՖՀՄ-ն պետք է առանց որևէ նախապայմանի դիմում ներկայացնի Էզմոնտ խմբին անդամակցելու համար և լիարժեքորեն մասնակցի անդամակցության գործընթացին:

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ 30.

**ԻՐԱՎԱՊԱՀ ԵՎ ՔՆՆՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՌՈՒՅԹՆԵՐ
ԻՐԱԿԱՆԱՑՆՈՂ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ
ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ**

- 30.1 Երկրում պետք է լինեն նշանակված իրավապահ մարմիններ, որոնց վրա կդրվի ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ներպետական քաղաքականությունների շրջանակում փողերի լվացման, դրան նախորդող հանցագործությունների և ահաբեկչության ֆինանսավորման գործերի պատշաճ նախաքննությունն ապահովելու պատասխանատվությունը:
- 30.2 Նախորդող հանցագործությունների գործերով նախաքննություն իրականացնող իրավապահ մարմինների քննիչները պետք է կամ իրավասություն ունենան զուգահեռ ֆինանսական քննության ընթացքում⁶¹ քննել հարակից ՓԼ/ԱՖ հանցագործությունները, կամ կարողանան գործն ուղարկել մեկ այլ մարմին գործի քննությունը շարունակելու համար՝ անկախ այն բանից, թե որտեղ է կատարվել նախորդող հանցագործությունը:
- 30.3 Երկրում պետք է լինեն մեկ կամ ավելի նշանակված իրավասու մարմիններ, որոնք կարող են շուտափույթ կերպով հայտնաբերել, հետապնդել և ստուգում ու արգելադրում նախաձեռնել այն գույքի նկատմամբ, որը ենթակա է կամ կարող է ենթակա դառնալ բռնագրավման, կամ կասկածվում է հանցավոր ճանապարհով ստացված լինելու մեջ:
- 30.4 Երկրները պետք է ապահովեն Հանձնարարական 30-ի կիրառությունը նաև այն իրավասու մարմինների նկատմամբ, որոնք ինքնին իրավապահ մարմին չեն, սակայն պատասխանատվություն են կրում նախորդող հանցագործությունների ֆինանսական քննությունը կատարելու համար՝ այնքանով, որքանով այդ իրավասու մարմիններն իրականացնում են Հանձնարարական 30-ով նախատեսված գործառույթներ:

⁶¹ «*Զուգահեռ ֆինանսական քննությունը*» վերաբերում է այն դեպքերին, երբ փողերի լվացման, ահաբեկչության ֆինանսավորման և/կամ նախորդող հանցագործության (հանցագործությունների) գծով (ավանդական) քրեական նախաքննությունից զատ կամ դրա համատեքստում իրականացվում է ֆինանսական քննություն:

«*Ֆինանսական քննությունը*» նշանակում է որևէ հանցավոր գործունեության հետ կապված ֆինանսական հարցերի քննությունը, որը նպատակ ունի. (ա) պարզել քրեական ցանցերի գործունեության շրջանակը և/կամ քրեական հանցագործությունների տարածման աստիճանը, (բ) հայտնաբերել և հետապնդել հանցավոր ճանապարհով ստացված գույքը, ահաբեկիչների միջոցները և ցանկացած այլ ակտիվներ, որոնք ենթակա են կամ կարող են ենթակա դառնալ բռնագրավման, և (գ) հավաքել ապացույցներ, որոնք կարող են օգտագործվել քրեական հետապնդման վարույթում:

- 30.5 Եթե կոռուպցիայի դեմ պայքարում ներգրավված իրավապահ մարմինները Հանձնարարական 30-ով նախատեսված պահանջների շրջանակում նշանակված են քննելու ՓԼ/ԱՖ հանցագործությունները, որոնք ծագում են կոռուպցիոն հանցագործություններից կամ կապված են դրանց հետ, այդ մարմինները նույնպես պետք է ակտիվներ հայտնաբերելու, հետապնդելու և սառեցում կամ արգելադրում նախաձեռնելու բավարար լիազորություններ ունենան:

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ 31.

ԻՐԱՎԱՊԱՀ ԵՎ ՔՆՆՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՌՈՒՅԹՆԵՐ ԻՐԱԿԱՆԱՅՆՈՂ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԼԻԱԶՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

31.1 Փողերի լվացման, դրան նախորդող հանցագործությունների և ահաբեկչության ֆինանսավորման գործերի նախաքննություն իրականացնող իրավասու մարմինները պետք է կարողանան հասանելիություն ստանալ բոլոր անհրաժեշտ փաստաթղթերին և տեղեկատվությանը՝ նախաքննության, քրեական հետապնդման և դրանց հետ կապված գործողություններում օգտագործման համար: Մա ներառում է հարկադիր կարգով հետևյալ միջոցառումներն իրականացնելու լիազորությունը.

- (ա) ֆինանսական հաստատությունների, ՆՈՖԳՏՄ-ների և այլ ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց մոտ պահպանվող տվյալների տրամադրումը պարտադրելը,
- (բ) անձանց կամ շինություններ խուզարկելը,
- (գ) վկաներից ցուցմունք վերցնելը, և
- (դ) ապացույցներ հավաքելն ու առգրավելը:

31.2 Նախաքննություն իրականացնող իրավասու մարմինները պետք է կարողանան փողերի լվացման, դրան նախորդող հանցագործությունների և ահաբեկչության ֆինանսավորման գործերի նախաքննության նպատակով կիրառել քննչական գործողությունների լայն տեսականի, այդ թվում.

- (ա) օպերատիվ ներդրում,
- (բ) հաղորդակցության միջոցների վերահսկում,
- (գ) համակարգչային տեղեկատվական համակարգերի հասանելիության ապահովում,
- (դ) վերահսկելի մատակարարում:

31.3 Երկրները պետք է ունենան մեխանիզմներ, որոնք հնարավորություն են տալիս.

- (ա) ժամանակին պարզել ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց՝ հաշիվներ ունենալու կամ վերահսկելու հանգամանքը, և
- (բ) ապահովել իրավասու մարմինների կողմից առանց սեփականատիրոջ նախնական ծանուցման ակտիվներ հայտնաբերելու գործընթացի առկայությունը:

- 31.4 Փողերի լվացման, դրան նախորդող հանցագործությունների և ահաբեկչության ֆինանսավորման գործերի նախաքննություն իրականացնող իրավասու մարմինները պետք է կարողանան պահանջի դեպքում ստանալ ՖՀՄ-ի մոտ պահպանվող ամբողջ վերաբերելի տեղեկատվությունը:

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ 32.**ԿԱՆԽԻԿԻ ԱՆԴՐՍԱՀՄԱՆԱՅԻՆ ՏԵՂԱՓՈԽՈՒՄԸ*****Ծանոթագրություն զնահատողների համար***

Հանձնարարական 32-ը կարող է իմպլեմենտացվել վերազգային մակարդակով՝ վերազգային իրավագերակայության միջոցով, ինչի պարագայում Հանձնարարական 32-ի իմաստով անդրսահմանային համարվում են միայն այն տեղափոխումները, որոնք հատում են վերազգային իրավագերակայության արտաքին սահմանները: Նման դեպքերում Հանձնարարականի կատարումը զնահատվում է վերազգային մակարդակով՝ Հավելված 1-ում նշված հիմքերով:

32.1 Երկրները պետք է ներդնեն հայտարարագրման համակարգ կամ բացահայտման համակարգ արժույթի և ըստ ներկայացնողի փոխանցելի գործիքների (ԸՆՓԳ) ներգնա և արտագնա անդրսահմանային տեղափոխումները հսկելու նպատակով: Երկրները պետք է ապահովեն հայտարարագրման կամ բացահայտման պարտադիր լինելը բոլոր անդրսահմանային ֆիզիկական տեղափոխումների դեպքում՝ լինի դա ճանապարհորդողների, փոստային առաքման թե բեռնափոխադրումների միջոցով, սակայն կարող են տեղափոխումների տարբեր եղանակների համար տարբեր համակարգեր կիրառել:

32.2 Հայտարարագրման համակարգի դեպքում, նախատեսված առավելագույն 15.000 ԱՄՆ դոլար/եվրո շեմը գերազանցող արժեքով արժույթի կամ ԸՆՓԳ-ների անդրսահմանային ֆիզիկական տեղափոխում կատարող բոլոր անձանցից պետք է պահանջվի նշանակված իրավասու մարմիններին ներկայացնել ճիշտ տեղեկություններ պարունակող հայտարարագիր: Երկրները կարող են ընտրել հայտարարագրման համակարգերի հետևյալ երեք տարատեսակներից որևէ մեկը.

- (ա) գրավոր հայտարարագրման համակարգ բոլոր ճանապարհորդողների համար,
- (բ) գրավոր հայտարարագրման համակարգ բոլոր այն ճանապարհորդողների համար, ովքեր տեղափոխում են նախատեսված շեմը գերազանցող գումար, և/կամ
- (գ) բանավոր հայտարարագրման համակարգ բոլոր ճանապարհորդողների համար:

- 32.3 Բացահայտման համակարգի դեպքում, ճանապարհորդողները պարտավոր են համապատասխան պահանջի դեպքում իրավասու մարմիններին տալ ճիշտ պատասխան և ներկայացնել պատշաճ տեղեկություններ, սակայն պարտավոր չեն նախապես գրավոր կամ բանավոր հայտարարություն ներկայացնել:
- 32.4 Արժույթի կամ ԸՆՓԳ-ների վերաբերյալ կեղծ հայտարարագիր կամ բացահայտված կեղծ տեղեկություններ հայտնաբերելու, ինչպես նաև հայտարարագիր չներկայացնելու կամ տեղեկություններ չբացահայտելու դեպքում, նշանակված իրավասու մարմինները պետք է իրավունք ունենան տեղափոխողից պահանջել և ստանալ լրացուցիչ տեղեկություններ արժույթի կամ ԸՆՓԳ-ների ծագման աղբյուրի և օգտագործման ակնկալվող նպատակների մասին:
- 32.5 Կեղծ հայտարարագիր ներկայացնող կամ կեղծ տեղեկություններ բացահայտող անձանց նկատմամբ պետք է կիրառվեն համաչափ և տարհամոզիչ քրեական, քաղաքացիական կամ վարչական պատժամիջոցներ:
- 32.6 Հայտարարագրման/բացահայտման գործընթացի միջոցով ձեռք բերված տեղեկությունները պետք է հասանելի լինեն ՖՀՄ-ին. (ա) այնպիսի համակարգի միջոցով, որով ՖՀՄ-ն ծանուցվում է անդրսահմանային տեղափոխման կասկածելի դեպքերի մասին, կամ (բ) հայտարարագրված/բացահայտված տեղեկությունները որևէ այլ մեխանիզմով ուղղակիորեն ՖՀՄ-ին հասանելի դարձնելու միջոցով:
- 32.7 Ներպետական մակարդակով, երկրները պետք է ապահովեն մաքսային, սահմանապահ և այլ առնչվող մարմինների միջև բավարար համակարգումը Հանձնարարական 32-ի կատարմանն առնչվող հարցերում:
- 32.8 Իրավասու մարմինները պետք է կարողանան ողջամիտ ժամկետով կասեցնել կամ սահմանափակել արժույթի կամ ԸՆՓԳ-ների շարժը՝ ՓԼ/ԱՖ վերաբերյալ ապացույցների առկայությունը ստուգելու համար, երբ.
- (ա) առկա են ՓԼ/ԱՖ կամ նախորդող հանցագործությունների վերաբերյալ կասկածներ, կամ
 - (բ) ներկայացվել է կեղծ հայտարարագիր, կամ բացահայտվել են կեղծ տեղեկություններ:
- 32.9 Երկրները պետք է հավաստիանան, որ հայտարարագրման/բացահայտման համակարգը հնարավորություն է տալիս ապահովել Հանձնարարականներ 36-40-ին համապատասխան կերպով միջազգային համագործակցությունը

և աջակցությունը: Այդ համագործակցությունը դրսևացնելու նպատակով տեղեկություններ⁶² պետք է պահպանվեն այն դեպքերի մասին, երբ.

- (ա) նախատեսված շեմը գերազանցող գումարի վերաբերյալ ներկայացվել է հայտարարագիր, կամ բացահայտվել են տեղեկություններ, կամ
- (բ) ներկայացվել է կեղծ հայտարարագիր, կամ բացահայտվել են կեղծ տեղեկություններ, կամ
- (գ) առկա են ՓԼ/ԱՖ վերաբերյալ կասկածներ:

32.10 Երկրները պետք է ապահովեն հայտարարագրման/ բացահայտման համակարգերի միջոցով հավաքված տեղեկատվության պատշաճ օգտագործման խիստ երաշխիքների առկայությունը՝ առանց որևէ կերպ սահմանափակելու. (ա) ապրանքների և ծառայությունների միջպետական առևտրի շրջանակում վճարումները, կամ (բ) կապիտալի ազատ տեղաշարժը:

32.11 ՓԼ/ԱՖ կամ նախորդող հանցագործություններին առնչվող արժույթի կամ ԸՆՓԳ-ների անդրսահմանային ֆիզիկական տեղափոխում իրականացնող անձանց նկատմամբ պետք է կիրառվեն. (ա) համաչափ և տարհամոզիչ քրեական, քաղաքացիական կամ վարչական պատժամիջոցներ, (բ) Հանձնարարական 4-ին համապատասխան միջոցառումներ, որոնք հնարավորություն են տալիս բռնագրավել նման արժույթը կամ ԸՆՓԳ-ները:

⁶² Պետք է պահպանվեն առնվազն այն տեղեկությունները, որոնք արտացոլում են. (ա) հայտարարագրված, բացահայտված կամ որևէ այլ կերպ պարզված արժույթի կամ ԸՆՓԳ-ների գումարը, և (բ) դրանք տեղափոխող(ներ)ի նույնականացման տվյալները:

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ 33. ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

33.1 Երկրները պետք է համապարփակ վիճակագրություն վարեն ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգերի արդյունավետությանն ու օգտավետությանն առնչվող հարցերի վերաբերյալ: Դա պետք է ներառի վիճակագրության վարումը հետևյալի վերաբերյալ.

- (ա) ստացված և տրամադրված ԿԳՀ-ները,
- (բ) ՓԼ/ԱՖ գործերի նախաքննությունները, քրեական հետապնդումները և կայացված մեղադրական դատավճիռները,
- (գ) սառեցված, արգելադրված և բռնագրավված գույքը, և
- (դ) տրամադրված և ստացված փոխադարձ իրավական օգնությունը կամ համագործակցության այլ միջազգային հարցումները:

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ 34.

ՈՒՂԵՑՈՒՅՑՆԵՐԻ ԵՎ ՀԵՏԱԴԱՐՁ ԱՐՁԱԳԱՆՔԻ ՏՐԱՍԱԴՐՈՒՄԸ

- 34.1 Իրավասու մարմինները, վերահսկողները և ԻԿՄ-ները պետք է սահմանեն ուղեցույցներ և տրամադրեն հետադարձ արձագանք, որոնք ֆինանսական հաստատություններին և ՆՈՖԳՏՄ-ներին կօգնեն կատարել ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ազգային համակարգի պահանջները և, մասնավորապես, կասկածելի գործարքների հայտնաբերելու և դրանց վերաբերյալ հաշվետվություններ ներկայացնելու պահանջը:

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ 35. ՊԱՏԺԱՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

- 35.1 Երկրները պետք է ապահովեն համաչափ և տարհամոզիչ քրեական, քաղաքացիական կամ վարչական պատժամիջոցների շրջանակի առկայությունը, որոնք կիրառելի կլինեն Հանձնարարական 6-ով և Հանձնարարականներ 8-23-ով սահմանված՝ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներին չհամապատասխանող ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց նկատմամբ⁶³:
- 35.2 Պատժամիջոցները պետք է կիրառելի լինեն ոչ միայն ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՏԳՏՄ-ների, այլև դրանց տնօրենների և ավագ ղեկավարների նկատմամբ:

⁶³ Պատժամիջոցները պետք է ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն կիրառելի լինեն անհամապատասխանության դեպքերի նկատմամբ: Պարտադիր չէ, որ պատժամիջոցները նախատեսված լինեն համապատասխան պահանջը սահմանող կամ ձևակերպող փաստաթղթով. դրանք կարող են ամրագրված լինել մեկ այլ փաստաթղթով՝ պայմանով, որ առկա լինի հստակ կապ պահանջի և դրա չկատարման դեպքում կիրառելի պատժամիջոցի միջև:

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ 36. ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԸ

- 36.1 Երկրները պետք է միանա՛ն Վիեննայի կոնվենցիային, Պալերմոյի կոնվենցիային, Միավորված ազգերի կազմակերպության Կոռուպցիայի դեմ պայքարի մասին կոնվենցիային (Մերիդայի կոնվենցիա) և Ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին կոնվենցիային:
- 36.2 Երկրները պետք է լիարժեք իմպլեմենտացնեն⁶⁴ Վիեննայի կոնվենցիան, Պալերմոյի կոնվենցիան, Մերիդայի կոնվենցիան և Ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին կոնվենցիան:

⁶⁴ Կոնվենցիաների կիրառելի հոդվածներն են Վիեննայի կոնվենցիայի 3-11, 15, 17 և 19, Պալերմոյի կոնվենցիայի 5-7, 10-16, 18-20, 24-27, 29-31 և 34, Մերիդայի կոնվենցիայի 14-17, 23-24, 26-31, 38, 40, 43-44, 46, 48, 50-55 և 57-58, Ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին կոնվենցիայի 2-18 հոդվածները:

ՀԱՆՁՆԱԴԱՐԱՆԱԿԱՆ 37. ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

- 37.1 Երկրները պետք է ունենան իրավական հիմքեր, որոնք հնարավորություն են տալիս փողերի լվացման, դրան նախորդող հանցագործությունների և ահաբեկչության ֆինանսավորման գործերի նախաքննության, քրեական հետապնդման և հարակից վարույթներում արագորեն ցուցաբերել հնարավոր ամենալայն շրջանակով փոխադարձ իրավական օգնություն:
- 37.2 Երկրները պետք է փոխադարձ իրավական օգնության հարցումները փոխանցեն և կատարեն որևէ կենտրոնական մարմնի կամ մեկ այլ սահմանված պաշտոնական մեխանիզմի միջոցով: Պետք է գոյություն ունենան փոխադարձ իրավական օգնության հարցումները ժամանակին ըստ առաջնահերթության դասակարգելու և կատարելու հստակ գործընթացներ: Հարցումների կատարման ընթացքին հետևելու նպատակով անհրաժեշտ է ունենալ գործերի կառավարման համակարգ:
- 37.3 Փոխադարձ իրավական օգնությունը չպետք է արգելվի կամ ենթարկվի ոչ ողջամիտ կամ անհարկի սահմանափակող պայմանների:
- 37.4 Երկրները չպետք է մերժեն փոխադարձ իրավական օգնության հարցումը.
- ա) միայն այն հիմքով, որ հանցագործությունն առնչվում է նաև հարկաբյուջետային խնդիրների, կամ
 - բ) այն հիմքով, որ ֆինանսական հաստատությունների կամ ՆՈՖԳՏՄ-ների համար նախատեսված են գաղտնիության կամ կոնֆիդենցիալության պահանջներ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ խնդրարկվող տեղեկությունները պահվում են այնպիսի հանգամանքներում, որոնց վրա տարածվում են փաստաբանի մասնագիտական տեղեկատվության կամ մասնագիտական գաղտնիքի պաշտպանության նորմերը:
- 37.5 Երկրները պետք է ներպետական օրենսդրության հիմնարար սկզբունքների համաձայն ապահովեն իրենց ստացած փոխադարձ իրավական օգնության հարցումների և դրանցում պարունակվող տեղեկատվության կոնֆիդենցիալությունը՝ նախաքննության կամ հետաքննության ամբողջականությունը չխաթարելու համար:
- 37.6 Եթե փոխադարձ իրավական օգնության հարցումը հարկադրանքի միջոցներ կիրառելու անհրաժեշտություն չի առաջացնում, երկրները չպետք է

«կրկնակի քրեականացումը» պայման դարձնեն օգնության ցուցաբերման համար:

37.7 Եթե փոխադարձ իրավական օգնության համար պահանջվում է «կրկնակի քրեականացում», այդ պահանջը պետք է բավարարված համարվի՝ անկախ այն հանգամանքից, թե արդյոք երկու երկիրն էլ տվյալ հանցագործությունը դասում են հանցագործությունների նույն խմբին կամ սահմանում են նույն տերմինով, պայմանով, որ երկու երկիրն էլ քրեականացնում են տվյալ հանցագործության հիմքում ընկած արարքը:

37.8 Հանձնարարական 31-ի ներքո պահանջվող կամ ներպետական իրավասու մարմինների կողմից որևէ այլ կերպ կիրառվող լիազորությունները և քննչական գործողությունները պետք է կիրառելի լինեն նաև փոխադարձ իրավական օգնության հարցումներին և, ներպետական օրենսդրությամբ թույլատրված լինելու դեպքում, այլ երկրների դատական կամ իրավապահ մարմինների կողմից ուղղակիորեն իրենց գործընկերներին ներկայացված հարցումներին պատասխանելիս: Դրանց թվին են դասվում.

- ա) Հանձնարարական 31-ի ներքո պահանջվող բոլոր հատուկ լիազորությունները՝ կապված ֆինանսական հաստատությունների կամ այլ ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց մոտ պահպանվող տեղեկատվության, փաստաթղթերի կամ ապացույցների (այդ թվում՝ ֆինանսական տվյալների) տրամադրումը պարտադրելու, դրանք խուզարկելու և առգրավելու, ինչպես նաև վկաներից ցուցմունք վերցնելու հետ, և
- բ) այլ լիազորությունների ու քննչական գործողությունների լայն տեսականին:

ՀԱՆՁՆԱԴԱՐԱՆԱԿԱՆ 38.

**ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹՅՈՒՆԸ.
ՍԱՌԵՑՈՒՄ ԵՎ ԲՈՆԱԳՐԱՎՈՒՄ**

38.1 Երկրները պետք է իրավասու լինեն շուտափույթ կերպով գործողություններ ձեռնարկել՝ ի պատասխան այլ երկրներից ստացված հարցումների, որոնցով խնդրարկվում է հայտնաբերել, սառեցնել, արգելադրել կամ բռնագրավել փողերի լվացման, դրան նախորդող հանցագործությունների և ահաբեկչության ֆինանսավորման.

- (ա) կատարմամբ ստացված և «լվացված» գույքը, կամ
- (բ) կատարման արդյունքում ստացված գույքը, կամ
- (գ) կատարման նպատակով օգտագործված գործիքները, կամ
- (դ) կատարման նպատակով օգտագործման համար նախատեսված գործիքները, կամ
- (ե) համարժեք գույքը:

38.2 Երկրները պետք է իրավասու լինեն օգնություն ցուցաբերել համագործակցության այն հարցումների դեպքում, որոնք կատարվում են առանց մեղադրական դատավճռի բռնագրավման վարույթների և հարակից նախնական միջոցների շրջանակում, առնվազն այն դեպքերում, երբ հանցավորը հասանելի չէ մահվան, փախուստի կամ բացակայության պատճառով, կամ հանցավորը հայտնի չէ, եթե դա չի հակասում ներպետական օրենսդրության հիմնարար սկզբունքներին:

38.3 Երկրները պետք է ունենան. ա) արգելադրման և բռնագրավման գործողություններն այլ երկրների հետ համակարգելու համաձայնություններ, և բ) սառեցված, արգելադրված կամ բռնագրավված գույքը կառավարելու և, անհրաժեշտության դեպքում, օտարելու մեխանիզմներ:

38.4 Երկրները պետք է կարողանան այլ երկրների հետ բաշխել բռնագրավված գույքը, մասնավորապես՝ երբ բռնագրավումն ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն տեղի է ունեցել համակարգված իրավապահ գործողությունների արդյունքում:

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ 39. ՀԱՆՁՆՈՒՄ

39.1 Երկրները պետք է կարողանան առանց անհարկի հապաղման կատարել ՓԼ/ԱՖ հետ կապված հանձնման հարցումները: Մասնավորապես, երկրները պետք է.

- (ա) ապահովեն փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման հանցագործությունների համար հանձնում նախատեսված լինելը,
- (բ) ապահովեն գործերի կառավարման համակարգերի և հստակ գործընթացների առկայությունը, որոնք հնարավորություն են տալիս ժամանակին կատարել հանձնման հարցումները, այդ թվում, անհրաժեշտության դեպքում, դրանք դասակարգելով ըստ առաջնահերթության,
- (գ) չսահմանեն ոչ ողջամիտ կամ անհարկի սահմանափակող պայմաններ հարցումների կատարման համար:

39.2 Երկրները պետք է.

- (ա) Հանձնեն իրենց քաղաքացիներին, կամ
- (բ) Այն դեպքում, երբ բացառապես քաղաքացիության հիման վրա չեն հանձնում իրենց քաղաքացիներին, պետք է հանձնում ակնկալող երկրի պահանջով գործի նյութերն առանց անհարկի հապաղման ներկայացնեն իրենց իրավասու մարմիններին՝ հարցման մեջ նշված հանցագործությունների քրեական հետապնդման համար:

39.3 Եթե հանձնման համար պահանջվում է «կրկնակի քրեականացում», այդ պահանջը պետք է բավարարված համարվի՝ անկախ այն հանգամանքից, թե արդյոք երկու երկիրն էլ տվյալ հանցագործությունը դասում են հանցագործությունների նույն խմբին կամ սահմանում են նույն տերմինով, պայմանով, որ երկու երկիրն էլ քրեականացնում են տվյալ հանցագործության հիմքում ընկած արարքը:

39.4 Երկրները պետք է իրենց ներպետական օրենսդրության սկզբունքներին համապատասխան ունենան հանձնման պարզեցված մեխանիզմներ⁶⁵:

⁶⁵ Այդպիսիք են համապատասխան մարմինների միջև նախնական կալանքի հարցումների ուղղակի փոխանցումը թույլատրելը, բացառապես ձերբակալության որոշման կամ վճռի հիման վրա անձանց հանձնելը, հանձնմանը չառարկող անձանց նկատմամբ պարզեցված ընթացակարգ կիրառելը այն դեպքում, երբ նրանք չեն պահանջում կիրառել հանձնման ֆորմալ ընթացակարգեր:

ՀԱՆՁՆԱԴԱՐԱՆԱԿԱՆ 40.**ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱՅԼ ՁԵՎԵՐԸ***Ընդհանուր սկզբունքներ*

40.1 Երկրները պետք է հավաստիանան, որ իրենց իրավասու մարմինները կարող են փողերի լվացման, դրան նախորդող հանցագործությունների և ահաբեկչության ֆինանսավորման գործերին առնչվող դեպքերում արագորեն և հնարավոր ամենալայն շրջանակով միջազգային համագործակցություն իրականացնել: Համագործակցության շրջանակում տեղեկատվության փոխանակումը պետք է հնարավոր լինի ինչպես սեփական նախաձեռնությամբ, այնպես էլ հարցումների հիման վրա:

40.2 Իրավասու մարմինները պետք է.

- (ա) ունենան համագործակցություն իրականացնելու իրավական հիմքեր,
- (բ) իրավասու լինեն օգտվել համագործակցության ամենաօգտավետ եղանակներից,
- (գ) ունենան հստակ սահմանված և անվտանգ եղանակներ, մեխանիզմներ կամ ուղիներ, որոնք նպաստում և հնարավոր են դարձնում հարցումների փոխանցումն ու կատարումը,
- (դ) ունենան հստակ գործընթացներ հարցումներն ըստ առաջնահերթության դասակարգելու և ժամանակին կատարելու համար,
- (ե) ունենան հստակ գործընթացներ ստացված տեղեկատվության անվտանգ պահպանությունը երաշխավորելու համար:

40.3 Այն դեպքում, երբ իրավասու մարմիններին համագործակցություն իրականացնելու համար անհրաժեշտ են երկկողմ կամ բազմակողմ համաձայնագրեր կամ համաձայնություններ, դրանց շուրջ բանակցություններն ու դրանց ստորագրումը պետք է կատարվի ժամանակին և օտարերկրյա գործընկերների հնարավոր ամենալայն շրջանակի հետ:

40.4 Հարցում ներկայացրած իրավասու մարմինները պահանջի դեպքում պետք է հետադարձ արձագանք տան օգնություն տրամադրած իրավասու մարմիններին՝ ստացված տեղեկատվության օգտագործման և օգտակարության վերաբերյալ:

40.5 Երկրները չպետք է արգելեն կամ ոչ ողջամիտ կամ անհարկի սահմանափակող պայմաններ սահմանեն տեղեկատվության փոխանակման կամ

համագործակցության իրականացման համար: Մասնավորապես, իրավասու մարմինները չպետք է մերժեն օգնության հարցումը այն հիմքով, որ.

- (ա) հարցումն առնչվում է նաև հարկաբյուջետային խնդիրների, և/կամ
- (բ) ֆինանսական հաստատությունների կամ ՆՈՖԳՏՄ-ների համար օրենքով նախատեսված են գաղտնիության կամ կոնֆիդենցիալության պահանջներ (բացառությամբ այն դեպքերի, երբ խնդրարկվող տեղեկությունները պահվում են այնպիսի հանգամանքներում, որոնց վրա տարածվում են փաստաբանի մասնագիտական տեղեկատվության կամ մասնագիտական գաղտնիքի պաշտպանության նորմերը), և/կամ
- (գ) հարցումը ստացած երկրում իրականացվում է հետաքննություն, նախաքննություն կամ վարույթ (բացառությամբ այն դեպքերի, երբ օգնության տրամադրումը կարող է հանգեցնել հետաքննության, նախաքննության կամ վարույթի ընթացքի խաթարմանը), և/կամ
- (դ) հարցումը ներկայացրած իրավասու մարմնի կարգավիճակը (քաղաքացիական, վարչական, իրավապահ և այլն) բնույթով տարբերվում է իր օտարերկրյա գործընկերոջ կարգավիճակից:

40.6 Երկրները պետք է ունենան հսկողական մեխանիզմներ և երաշխիքներ, որոնք ապահովում են իրավասու մարմինների կողմից փոխանակված տեղեկատվության օգտագործումը միայն այն նպատակների համար և այն մարմինների կողմից, որոնց համար խնդրարկվել կամ տրամադրվել է տեղեկատվությունը, եթե հարցումը ստացած իրավասու մարմինը նախապես այլ բանի համաձայնություն չի տվել:

40.7 Իրավասու մարմինները պետք է ապահովեն համագործակցության հարցումների և փոխանակված տեղեկատվության կոնֆիդենցիալությունը՝ գաղտնիության և տվյալների պաշտպանության մասին երկու կողմերի ստանձնած պարտականություններին համապատասխան կերպով: Իրավասու մարմինները պետք է փոխանակված տեղեկությունները պաշտպանեն առնվազն այն նորմերով, որոնք տարածվում են ներպետական աղբյուրներից ստացված նմանօրինակ տեղեկությունների վրա: Իրավասու մարմինները պետք է կարողանան մերժել տեղեկատվության տրամադրումը, եթե հարցումը ներկայացրած իրավասու մարմինը չի կարող արդյունավետորեն պաշտպանել այդ տեղեկատվությունը:

40.8 Իրավասու մարմինները պետք է կարողանան օտարերկրյա գործընկերների անունից կատարել հետաքննություն և իրենց օտարերկրյա գործըն-

կերներին հետ փոխանակել այն ամբողջ տեղեկատվությունը, որը նրանք կարող էին ձեռք բերել, եթե հետաքննությունը կատարվեր ներպետական մակարդակով:

ՖՀՄ-ների միջև տեղեկատվության փոխանակումը

40.9 ՖՀՄ-ները պետք է պատշաճ իրավական հիմքեր ունենան փողերի լվացման, դրան նախորդող հանցագործությունների և ահաբեկչության ֆինանսավորման գործերին առնչվող դեպքերում համագործակցություն իրականացնելու համար⁶⁶:

40.10 ՖՀՄ-ներն իրենց օտարերկրյա գործընկերներին պահանջի և հնարավոր այլ դեպքերում պետք է հետադարձ արձագանք տան ստացված տեղեկատվության օգտագործման, ինչպես նաև այդ տեղեկատվության հիման վրա կատարված վերլուծության արդյունքների վերաբերյալ:

40.11 ՖՀՄ-ները պետք է իրավասու լինեն փոխանակել.

- (ա) այն ամբողջ տեղեկատվությունը, որ պետք է ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն հասանելի կամ ձեռք բերելի լինի ՖՀՄ-ի համար, մասնավորապես՝ Հանձնարարական 29-ով սահմանված կերպով, և
- (բ) փոխադարձության հիմունքով՝ ցանկացած այլ տեղեկատվություն, որին ՖՀՄ-ն իրավասու է ներպետական մակարդակով ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն հասանելիություն ստանալ կամ ձեռք բերել:

Ֆինանսական վերահսկողների միջև տեղեկատվության փոխանակումը⁶⁷

40.12 Ֆինանսական վերահսկողները պետք է իրավական հիմքեր ունենան իրենց օտարերկրյա գործընկերների հետ (անկախ նրանց բնույթից կամ կարգավիճակից) վերահսկողության ոլորտում կիրառելի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան համագործակցություն իրականացնելու համար, մասնավորապես՝ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի նպատակների հետ կապված կամ դրանց առնչվող վերահսկողական տեղեկատվության փոխանակման մասով:

40.13 Ֆինանսական վերահսկողները պետք է կարողանան օտարերկրյա գործընկերների հետ փոխանակել ներպետական մակարդակով իրենց հասանելի, այդ թվում՝ ֆինանսական հաստատությունների մոտ պահպանվող տեղեկատվությունը, իրենց համապատասխան կարիքներին համաչափ ձևով:

⁶⁶ ՖՀՄ-ները պետք է կարողանան համագործակցություն իրականացնել անկախ իրենց գործընկեր ՖՀՄ-ի՝ վարչական, իրավապահ, դատական կամ որևէ այլ բնույթ ունենալու հանգամանքից:

⁶⁷ Սա վերաբերում է ֆինանսական վերահսկողներին, որոնք իրավասու մարմիններ են, և չի վերաբերում ֆինանսական վերահսկողներին, որոնք ԻԿՄ-ներ են:

40.14 Ֆինանսական վերահսկողները պետք է կարողանան փոխանակել ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի նպատակներին առնչվող տեղեկատվության ստորն թվարկված տեսակները, մասնավորապես՝ այլ վերահսկողների հետ, որոնք համատեղ պատասխանատվություն են կրում նույն խմբի կազմում գործող ֆինանսական հաստատությունների վերահսկողության համար.

- (ա) կարգավորման դաշտին առնչվող տեղեկատվություն, ինչպիսին է ներպետական կարգավորման համակարգի մասին տեղեկատվությունը և ֆինանսական հատվածների մասին ընդհանուր տեղեկատվությունը,
- (բ) պրոդենցիալ վերահսկողությանն առնչվող տեղեկատվություն, մասնավորապես՝ Հիմնարար սկզբունքների կիրառության դաշտում գործող ֆինանսական հաստատությունների վերահսկողության մասով, ինչպիսին է ֆինանսական հաստատությունների գործունեության, իրական շահառուների, կառավարման, ղեկավարների «պատշաճ և համապատասխան» լինելու մասին տեղեկատվությունը, և
- (գ) ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարին առնչվող տեղեկատվություն, ինչպիսին է ֆինանսական հաստատությունների ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ներքին ընթացակարգերի ու քաղաքականությունների, հաճախորդների պատշաճ ուսումնասիրության, հաճախորդների վերաբերյալ փաստաթղթերի, հաշիվների քաղվածքների և գործարքների մասին տեղեկատվությունը:

40.15 Ֆինանսական վերահսկողները պետք է կարողանան օտարերկրյա գործընկերների անունից քննություն կատարել և, համապատասխան դեպքերում, լիազորել կամ դուրացնել օտարերկրյա գործընկերների կողմից երկրի տարածքում ինքնուրույն քննություն կատարելու հնարավորությունը՝ արդյունավետ խմբային վերահսկողությանն օժանդակելու նպատակով:

40.16 Ֆինանսական վերահսկողները պետք է հավաստիանան, որ տեղեկատվության փոխանակման հարցումը ստացած ֆինանսական վերահսկողից նախապես համաձայնություն են ստացել փոխանակված տեղեկատվությունն այլ անձանց տրամադրելու կամ վերահսկողական և ոչ վերահսկողական նպատակներով օգտագործելու համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ հարցումը ներկայացրած ֆինանսական վերահսկողն օրենքով պարտավորված է բացահայտել կամ հայտնել այդ տեղեկատվությունը: Նման դեպքերում հարցումը ներկայացրած ֆինանսական վերահսկողը պետք է հարցումը ստացած ֆինանսական վերահսկողին առնվազն պատշաճ կերպով տեղեկացնի իր այդ պարտավորության մասին:

Իրավապահ մարմինների միջև տեղեկատվության փոխանակումը

40.17 Իրավապահ մարմինները պետք է կարողանան հետախուզական կամ նախաքննական նպատակներով իրենց օտարերկրյա գործընկերների հետ փոխանակել փողերի լվացման, դրան նախորդող հանցագործությունների և ահաբեկչության ֆինանսավորման գործերին առնչվող՝ ներպետական մակարդակով իրենց հասանելի տեղեկատվությունը, այդ թվում հանցավոր ճանապարհով ստացված գույքի և հանցագործությունների կատարման նպատակով օգտագործված գործիքների հայտնաբերման ու հետապնդման վերաբերյալ տեղեկությունները:

40.18 Իրավապահ մարմինները պետք է կարողանան կիրառել իրենց լիազորությունները, այդ թվում՝ ներպետական օրենսդրությամբ նախատեսված քննչական գործողությունները, օտարերկրյա գործընկերների անունից հետաքննություն կատարելու և տեղեկատվություն ձեռք բերելու համար: Տեղեկատվության փոխանակման հարցում ստացած իրավապահ մարմնի կողմից տրամադրվող տեղեկատվության օգտագործումը սահմանափակելուն ուղղված բոլոր միջոցները պետք է կարգավորվեն իրավապահ մարմինների միջև համագործակցության այնպիսի ռեժիմների կամ պրակտիկայի շրջանակում, ինչպիսիք են Ինտերպոլի, Եվրոպոլի կամ Եվրոջասթի և առանձին երկրների միջև համաձայնագրերը:

40.19 Իրավապահ մարմինները պետք է կարողանան ձևավորել միացյալ քննչական խմբեր՝ համատեղ նախաքննություն իրականացնելու համար և, անհրաժեշտության դեպքում, պետք է ձեռք բերեն երկկողմ կամ բազմակողմ համաձայնություններ այդպիսի համատեղ նախաքննությունների իրականացման համար:

Ոչ գործընկերների միջև տեղեկատվության փոխանակումը

40.20 Երկրները պետք է իրենց իրավասու մարմիններին թույլ տան վերը շարադրված սկզբունքները կիրառելով անուղղակի եղանակով⁶⁸ տեղեկատվություն փոխանակել ոչ գործընկերների հետ: Երկրները պետք է հավաստիանան, որ տեղեկատվության անուղղակի տրամադրման հարցումը ներկայացրած իրավասու մարմինն անպայման հստակ նշում է, թե ինչ նպատակով և ում անունից է ներկայացվում հարցումը:

⁶⁸ Տեղեկատվության անուղղակի փոխանակումը վերաբերում է այն դեպքերին, երբ տեղեկատվության տրամադրման հարցում ստացած մարմինը խնդրարկվող տեղեկատվությունը հարցում ներկայացրած մարմնին փոխանցում է մեկ կամ մի քանի ներպետական կամ օտարերկրյա մարմինների միջոցով: Նման եղանակով տեղեկատվության փոխանակումը և դրա օգտագործումը կարող է ենթակա լինել տեղեկատվության տրամադրման հարցում ստացած երկրի մեկ կամ մի քանի իրավասու մարմինների կողմից թույլատրման:

ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

Անմիջական արդյունք 1.

Երկրում հստակ պատկերացնում են փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման ռիսկերը և, համապատասխան դեպքերում, փողերի լվացման, ահաբեկչության ֆինանսավորման և զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորման դեմ պայքարին ուղղված գործողությունները ներպետական մակարդակով համակարգվում են:

Արդյունավետ համակարգի բնութագրերը

Երկրում պատշաճ կերպով բացահայտում, գնահատում և պատկերացնում են փողերի լվացմանը և ահաբեկչության ֆինանսավորմանն առնչվող ռիսկերը, իսկ այդ ռիսկերի զսպմանն ուղղված գործողությունները ներպետական մակարդակով համակարգվում են: Սա ներառում է իրավասու մարմինների և այլ պատկան գերատեսչությունների ներգրավումը, տեղեկատվության արժանահավատ աղբյուրների լայն շրջանակի օգտագործումը, ռիսկերի գնահատում(ներ)ի արդյունքների օգտագործումը ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարին ուղղված քաղաքականությունների ու միջոցառումների մշակման և առաջնահերթությունների սահմանման նպատակով, այդ քաղաքականությունների ու միջոցառումների մասին պատշաճ ուղիներով իրազեկումը և դրանց համակարգված իրականացումը: Պատկան իրավասու մարմինները նաև համագործակցում և համակարգում են զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորման դեմ պայքարի քաղաքականություններն ու միջոցառումները: Ժամանակի ընթացքում սա հանգեցնում է փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման ռիսկերի էական նվազմանը:

Այս արդյունքը հիմնականում առնչվում է Հանձնարարականներ 1-ին, 2-ին, 33-ին և 34-ին:

Ծանոթագրություն գնահատողների համար

- 1) Գնահատողներից չի պահանջվում հանգամանորեն ուսումնասիրել երկրի կողմից կատարված ռիսկերի գնահատում(ներ)ը կամ գնահատական տալ դրանց: Փոխարենը, ռիսկերի գնահատման (գնահատումների) ողջամիտ լինելու վերաբերյալ իրենց դատողություններից ելնելով, գնահատողները պետք է կենտրոնանան այն հարցի վրա, թե իրավասու մարմիններին որքանով է հաջողվում ռիսկերի վերաբերյալ իրենց պատկերացումները

գործնականում կիրառել քաղաքականությունների մշակման և ռիսկերի գսպման նպատակով տեղեկացված որոշումներ կայացնելու համար:

- 2) Գնահատողները պետք է այս Անմիջական արդյունքի (1) վերաբերյալ իրենց եզրահանգումները հաշվի առնեն այլ ԱԱ-ների գնահատման ընթացքում: Այդուհանդերձ, զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորման դեմ պայքարին ուղղված միջոցառումների շրջանակում համագործակցության և համակարգման վերաբերյալ գնահատողների եզրահանգումները կարող են ազդել միայն ԱԱ.11-ի, բայց ոչ՝ մյուս ԱԱ-ների (այսինքն՝ ԱԱ.2-ից մինչև ԱԱ.10-ի) գնահատման վրա, որոնք անդրադառնում են փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի միջոցառումներին:

Արդյունքի իրագործման վերաբերյալ եզրահանգում կատարելու նպատակով դիտարկվող առանցքային հարցեր

- 1.1. Որքանո՞վ են երկրում հստակ պատկերացնում ՓԼ/ԱՖ ռիսկերը:
- 1.2. Որքանո՞վ են ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ազգային քաղաքականություններն ու միջոցառումները բավարար՝ բացահայտված ՓԼ/ԱՖ ռիսկերը գսպելու համար:
- 1.3. Որքանո՞վ են ռիսկերի գնահատման (գնահատումների) արդյունքները պատշաճ կերպով օգտագործվում բացառությունները հիմնավորելու և բարձր ռիսկային սցենարների դեպքում հավելյալ կամ ցածր ռիսկային սցենարների դեպքում պարզեցված միջոցառումներ իրականացնելու համար:
- 1.4. Որքանո՞վ են իրավասու մարմինների և ԻԿՄ-ների նպատակներն ու գործողությունները համահունչ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի իրագործվող ազգային քաղաքականություններին և ՓԼ/ԱՖ բացահայտված ռիսկերին:
- 1.5. Որքանո՞վ են իրավասու մարմինները և ԻԿՄ-ները համագործակցում և համակարգում ՓԼ/ԱՖ, իսկ համապատասխան դեպքերում նաև՝ զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորման դեմ պայքարին ուղղված քաղաքականությունների ու միջոցառումների մշակումը և իրագործումը:
- 1.6. Որքանո՞վ է երկիրն ապահովում, որ ՖԱԹՖ-ի Ստանդարտների կիրառության դաշտում գործող ֆինանսական հաստատությունները, ՆՈՖԳՏՄ-ները և այլ հատվածները իրազեկված լինեն ՓԼ/ԱՖ ռիսկերի ազգային մակարդակով գնահատման համապատասխան արդյունքներին:

ա) Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող տեղեկությունների օրինակներ

1. Երկրի կողմից կատարված ՓԼ/ԱՖ ռիսկերի գնահատում(ներ)ը (օրինակ՝ իրականացված գնահատման (գնահատումների) տեսակները, հրապարակված/ շահագրգիռ կողմերին ներկայացված գնահատման (գնահատումների) տեսակները)
2. ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի քաղաքականությունները և ռազմավարությունները (օրինակ՝ հրապարակված/ շահագրգիռ կողմերին ներկայացված ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի քաղաքականությունները, ռազմավարությունները և հայտարարությունները, ավագ պաշտոնյաների և քաղաքական ղեկավարության մակարդակով ներգրավվածությունը և հանձնառությունը)
3. Մասնավոր հատվածի և պատկան մարմինների իրազեկմանն ուղղված գործառնությունները (օրինակ՝ ռիսկերի գնահատման (գնահատումների) համապատասխան եզրահանգումների վերաբերյալ տեղեկատվական և ուղղորդող բնույթի գործողությունները, քաղաքականությունների և օրենսդրության վերաբերյալ խորհրդակցությունների հաճախականությունն ու վերաբերելիությունը, ռիսկերի գնահատման (գնահատումների) և իրագործվող քաղաքականություններին առնչվող այլ գործիքների մշակման գործում մասնակցությունը)

բ) Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող առանձին գործոնների օրինակներ

4. Ի՞նչ մեթոդներ, գործիքներ և տեղեկատվություն է օգտագործվում ռիսկերի գնահատման (գնահատումների) եզրահանգումները ձևակերպելու, վերանայելու և հաստատելու համար: Որքանո՞վ են համակողմանի օգտագործվող տեղեկատվությունն ու տվյալները:
5. Որքանո՞վ են օգտակար ռազմավարական ֆինանսական հետախուզության տվյալները, վերլուծությունը, տիպաբանություններն ու ուղեցույցները:
6. Որո՞նք են ռիսկերի գնահատման (գնահատումների) մեջ ներգրավված իրավասու մարմինները և շահագրգիռ կողմերը (այդ թվում՝ ֆինանսական հաստատությունները և ՆՈՖԳՏՄ-ները): Ինչպե՞ս և ո՞ր փուլերում են դրանք մասնակցում ազգային մակարդակով ՓԼ/ԱՖ ռիսկերի գնահատմանը (գնահատումներին):
7. Արդյո՞ք ապահովվում է գնահատման (գնահատումների) արդիականությունը, պարբերական վերանայումը և էական իրադարձությունների կամ

զարգացումների (այդ թվում՝ նոր սպառնալիքների և միտումների) արտացոլումը:

8. Որքանո՞վ է (են) ռիսկերի գնահատում(ներ)ը ողջամիտ և համահունչ երկրում առկա ՓԼ/ԱՖ սպառնալիքներին, խոցելի կողմերին և առանձնահատկություններին: Արդյո՞ք համապատասխան դեպքերում հաշվի են առնվում այլ վստահելի աղբյուրների կողմից բացահայտված ռիսկերը:
9. Արդյո՞ք իրավասու մարմինների կողմից իրագործվող քաղաքականություններն արձագանքում են ՓԼ/ԱՖ ռիսկի փոփոխություններին:
10. Ի՞նչ մեխանիզմ(ներ)ի կամ կառույցի միջոցով են իշխանություններն ապահովում ազգային մակարդակով համագործակցությունն ու համակարգումը, ՓԼ/ԱՖ, իսկ համապատասխան դեպքերում նաև՝ զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորման դեմ պայքարի քաղաքականությունների մշակումն ու իրագործումը ինչպես քաղաքականություններին առնչվող որոշումների կայացման, այնպես էլ գործառնական մակարդակներում: Արդյո՞ք բոլոր շահագրգիռ մարմինները ներգրավված են այդ մեխանիզմում կամ կառույցում:
11. Արդյո՞ք առկա են համարժեք ռեսուրսներ և փորձագիտական կարողություններ ռիսկերի գնահատում(ներ)ը իրականացնելու, ներպետական մակարդակով համագործակցությունն ու համակարգումը ապահովելու համար:

Ամփջական արդյունք 2.

Միջազգային համագործակցությունն ապահովում է համապատասխան տեղեկատվության, ֆինանսական հետախուզության տվյալների և ապացույցների տրամադրումը, նպաստում է հանցագործների և նրանց ակտիվների դեմ ուղղված գործողությունների իրականացմանը:

Արդյունավետ համակարգի բնութագրերը

Երկիրը այլ երկրներից հարցում ստանալու դեպքում կառուցողական կերպով և ժամանակին տրամադրում է տեղեկատվություն կամ օժանդակություն: Իրավասու մարմիններն աջակցում են հարցումների բավարարմանը, որոնք վերաբերում են.

- հանցագործների գտնվելու վայրը պարզելուն և նրանց հանձնմանը, և
- ակտիվների հայտնաբերմանը, սառեցմանը, արգելադրմանը, բռնագրավմանը և բաշխմանը, ինչպես նաև փողերի լվացման, դրան նախորդող հանցագործությունների ու ահաբեկչության ֆինանսավորման հետ կապված տեղեկատվության (այդ թվում՝ ապացույցների, ֆինանսական հետախուզության տվյալների, վերահսկողական և իրական շահառուների վերաբերյալ տվյալների) տրամադրմանը:

Իրավասու մարմինները պետք է միջազգային համագործակցության համար դիմեն նաև հանցագործներին և նրանց ակտիվները հետապնդելու նպատակով: Սա ժամանակի ընթացքում երկիրն անհրապուրիչ կդարձնի հանցագործների (այդ թվում՝ ահաբեկիչների) համար գործունեություն ծավալելու, հանցավոր ճանապարհով ստացված գույքը պահելու կամ որպես «ապահով տանիք» օգտագործելու տեսանկյունից:

Այս արդյունքը հիմնականում առնչվում է Հանձնարարականներ 36-40-ին, ինչպես նաև Հանձնարարականներ 9-ի, 24-ի, 25-ի և 32-ի որոշ տարրերին:

Ծանոթագրություն գնահատողների համար

Գնահատողները պետք է հաշվի առնեն, թե այս ԱԱ-ի ներքո պատկան իրավասու մարմինների՝ միջազգային համագործակցության համար դիմելու և այն տրամադրելու գործում ունեցած որոշակի դերի վերաբերյալ իրենց եզրահանգումներն ինչպես են ազդում այլ ԱԱ-ների (մասնավորապես՝ ԱԱ.3-ի, ԱԱ.5-ի, ԱԱ.6-ի և ԱԱ.10-ի) գնահատականի վրա, ներառյալ այն իրավիճակները, երբ անհրաժեշտության դեպքում երկիրը ներպետական մակարդակով քննվող գործերի մասով դիմում է միջազգային համագործակցության համար:

Արդյունքի իրագործման վերաբերյալ եզրահանգում կատարելու նպատակով դիտարկվող առանցքային հարցեր

- 2.1 Որքանո՞վ է երկիրը կառուցողական կերպով և ժամանակին պատասխանում միջազգային համագործակցության շրջանակում փոխադարձ իրավական օգնության և հանձնման հարցումներին: Ինչպիսի՞ն է այդ համագործակցության որակը:
- 2.2 Որքանո՞վ է երկիրը պատշաճ կերպով և ժամանակին դիմում միջազգային համագործակցության շրջանակում իրավական օգնություն ստանալու համար՝ ներպետական մակարդակով քննվող փողերի լվացման, դրան նախորդող հանցագործությունների ու ահաբեկչության ֆինանսավորման այն գործերի մասով, որոնք անդրազգային բաղկացուցիչներ են պարունակում:
- 2.3 Որքանո՞վ են տարբեր իրավասու մարմինները պատշաճ կերպով և ժամանակին դիմում միջազգային համագործակցության այլ ձևերի շրջանակում օգնություն ստանալու համար՝ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի նպատակով իրենց օտարերկրյա գործընկերների հետ ֆինանսական հետախուզության տվյալների և վերահսկողական, իրավապահ կամ այլ բնույթի տեղեկություններ փոխանակելու միջոցով:
- 2.4 Որքանո՞վ են տարբեր իրավասու մարմինները կառուցողական կերպով և ժամանակին տրամադրում (այդ թվում՝ սեփական նախաձեռնությամբ) միջազգային համագործակցության այլ ձևերի շրջանակում խնդրարկվող օգնությունը՝ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի նպատակով իրենց օտարերկրյա գործընկերների հետ ֆինանսական հետախուզության տվյալների և վերահսկողական, իրավապահ կամ այլ բնույթի տեղեկություններ փոխանակելու միջոցով:
- 2.5 Որքանո՞վ է բավարար իրավաբանական անձանց և կազմավորումների հիմնական հատկորոշիչների ու իրական շահառուների վերաբերյալ տեղեկություններ ձեռք բերելու և փոխանակելու նպատակով իրավասու մարմինների կողմից միջազգային համագործակցության շրջանակում հարցումներ ներկայացնելու և դրանց պատասխանելու պրակտիկան:

ա) *Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող տեղեկությունների օրինակներ*

1. Հանձնման, փոխադարձ իրավական օգնության և միջազգային համագործակցության այլ ձևերի շրջանակում հարցումներ ներկայացնելու և դրանց պատասխանելու վերաբերյալ տվյալներ *(օրինակ՝ տարբեր իրավասու*

մարմինների (կենտրոնական մարմնի, ՖՀՄ-ի, վերահսկողների և իրավապահ մարմինների) կողմից ուղարկված, ստացված, ընթացք տրված, բավարարված կամ մերժված հարցումների քանակը և տեսակները, հարցումներին ժամանակին պատասխանելու հանգամանքը, այդ թվում՝ դրանք ըստ առաջնահերթության դասակարգելը, սեփական նախաձեռնությամբ տեղեկատվության տրամադրման/ փոխանակման դեպքերը)։

2. Այլ երկրների հետ համագործակցության համաձայնությունների (այդ թվում՝ երկկողմ և բազմակողմ փոխըմբռնման հուշագրերի, պայմանագրերի, փոխադարձության վրա հիմնված համագործակցության և այլ համագործակցային մեխանիզմների) տեսակները և քանակը։
3. Միջազգային համագործակցության շրջանակում օժանդակության (ա) ստացման և (բ) տրամադրման հաջողված դեպքերը (օրինակ՝ որևէ երկրի տրամադրված կամ որևէ երկրից ստացված ֆինանսական հետախուզության տվյալների/ապացույցների օգտագործումը, օտարերկրյա գործընկերների անունից կամ նրանց հետ համատեղ իրականացված նախաքննությունները, ՓԼ/ԱՖ գործերով կասկածյալների/ հանցագործների հանձնումը)։
4. Տեղեկություններ նախաքննությունների, քրեական հետապնդումների, բռնագանձումների և ակտիվների վերադարձման/ բաշխման վերաբերյալ (օրինակ՝ միջազգային համագործակցության շրջանակում ՓԼ/ԱՖ գործերով նախաքննությունների/ քրեական հետապնդումների դեպքերի քանակը, ակտիվների սառեցման և բռնագրավման (այդ թվում՝ առանց մեղադրական դատավճռի բռնագրավման) դեպքերի քանակը և համապատասխան ակտիվների ծավալը, վերադարձված կամ բաշխված ակտիվների ծավալը)։

բ) Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող առանձին գործոնների օրինակներ

5. Ի՞նչ գործառնական մեխանիզմներ են ապահովում պատշաճ երաշխիքներ առ այն, որ հարցումներին ընթացք է տրվում կոնֆիդենցիալության պահանջների պահպանմամբ՝ գործընթացի (օրինակ՝ նախաքննության և հետաքննության) ամբողջականությունը չխաթարելու համար, և փոխանակված տեղեկատվությունն օգտագործվում է թույլատրված նպատակներով։
6. Ի՞նչ մեխանիզմներ (այդ թվում՝ գործերի կառավարման համակարգեր) են օգտագործվում տարբեր իրավասու մարմինների կողմից համագործակցության հարցումները ստանալու, գնահատելու, ըստ առաջնահերթության դասակարգելու և պատասխանելու նպատակով։

7. Ի՞նչ հիմնավորումներով են մերժվում համագործակցության հարցումները այն դեպքերում, երբ խնդրարկվող օգնությունը չի տրամադրվում կամ չի կարող տրամադրվել:
8. Ի՞նչ մեխանիզմներ (այդ թվում՝ գործերի կառավարման համակարգեր) են օգտագործվում տարբեր իրավասու մարմինների կողմից համագործակցության հարցումներ կազմելու, ըստ առաջնահերթության դասակարգելու և ուղարկելու նպատակով:
9. Ինչպե՞ս են տարբեր իրավասու մարմիններն ապահովում վերաբերելի և ստույգ տեղեկատվության արտացոլումն իրենց կողմից ներկայացված հարցումներում, որպեսզի ստացող երկիրը կարողանա հասկանալ և գնահատել այդ հարցումները:
10. Որքանո՞վ են բավարար հարցում ներկայացնող կամ ստացող երկրների հետ գնահատվող երկրի կողմից տարվող աշխատանքները՝ երկրների օրենսդրական համակարգերի միջև հակասություններից, ինչպես նաև հարցումներում թերի տեղեկատվություն ներառելու պատճառով առաջացած խնդիրներից խուսափելու կամ դրանք լուծելու համար:
11. Ինչպե՞ս են իրավասու մարմինները հավաստիանում, որ միջազգային համագործակցության հարցումներում կոնտակտային անձանց տվյալները և խնդրարկվող օժանդակության պահանջները պարզ ու հասկանալի են հարցումը ստացող երկրին:
12. Որքանո՞վ է երկիրը առանց անհարկի հապաղման քրեական հետապնդում իրականացնում իր քաղաքացիների նկատմամբ այն իրավիճակներում, երբ օրենքի համաձայն չի կարող հանձնել նրանց:
13. Ի՞նչ մեխանիզմներ և համաձայնություններ են առկա այլ երկրների պահանջով բռնագրավված ակտիվների կառավարման և վերադարձման համար:
14. Արդյո՞ք գոյություն ունեն իրավական, գործառնական կամ դատական գործընթացներին առնչվող այնպիսի հանգամանքներ (օրինակ՝ «կրկնակի քրեականացման» պահանջների չափազանց խիստ կիրառման պրակտիկա), որոնք խանգարում կամ խոչընդոտում են միջազգային համագործակցությունը:
15. Որքանո՞վ են իրավասու մարմինները տեղեկատվություն փոխանակում անուղղակիորեն՝ իրենց ոչ գործընկերների հետ:
16. Արդյո՞ք առկա են ռեսուրսներ, որոնք հնարավորություն են տալիս ժամանակին (ա) ստանալ, կառավարել, համակարգել և պատասխանել համագործակցության ներգնա հարցումներին, և (բ) ուղարկել և համակարգել համագործակցության արտագնա հարցումները:

Անմիջական արդյունք 3.

Վերահսկողները պատշաճ կերպով վերահսկում, մոնիտորինգի են ենթարկում և կարգավորում են ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների գործունեությունը նրանց ռիսկերին համարժեք ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներին համապատասխանության տեսանկյունից:

Արդյունավետ համակարգի բնութագրերը

Վերահսկողությունը և մոնիտորինգը բացահայտում ու զսպում են ֆինանսական և այլ հատվածներում փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման ռիսկերը.

- հանցագործների կամ նրանց հետ փոխկապակցված անձանց կողմից ֆինանսական հաստատության կապիտալում նշանակալից մասնակցություն կամ վերահսկիչ բաժնեմաս ունենալը, կամ այդպիսի մասնակցության կամ բաժնեմասի իրական շահառու լինելը, կամ ֆինանսական հաստատությունում կառավարման գործառույթ կատարելը կանխելու միջոցով, և
- ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջների խախտման կամ ՓԼ/ԱՖ ռիսկերի ոչ պատշաճ կառավարման դեպքերը պատշաճ կերպով բացահայտելու, ուղղիչ միջոցներ ձեռնարկելու և, անհրաժեշտության դեպքում, պատժամիջոցներ կիրառելու միջոցով:

Վերահսկողները⁶⁹ ֆինանսական հաստատություններին և ՆՈՖԳՏՄ-ներին ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներին նրանց համապատասխանության վերաբերյալ տրամադրում են համարժեք հետադարձ արձագանք և ուղեցույցներ: Ժամանակի ընթացքում վերահսկողությունը և մոնիտորինգը բարելավում են ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներին համապատասխանության մակարդակը և ապախթանում են հանցագործների՝ ֆինանսական համակարգն ու ՆՈՖԳՏՄ-ներին չարաշահելու փորձերը, հատկապես այն ոլորտներում, որոնք առավել ենթակա են փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման ռիսկերին:

Այս արդյունքը հիմնականում առնչվում է Հանձնարարականներ 14-ին, 26 - 28-ին, 34-ին և 35-ին, ինչպես նաև Հանձնարարականներ 1-ի և 40-ի որոշ տարրերին:

⁶⁹ Արդյունավետության գնահատման շրջանակում «վերահսկող» տերմինին հղումը վերաբերում է նաև ԻԿՄ-ներին:

Ծանոթագրություն գնահատողների համար

Այս ԱԱ-ն դիտարկելիս գնահատողները պետք է նաև հաշվի առնեն միջազգային համագործակցության շրջանակում վերահսկողների ներգրավվածության մակարդակի (այդ թվում՝ ֆինանսական խմբերի վերահսկողության մասով) վերաբերյալ իրենց եզրահանգումները:

Արդյունքի իրագործման վերաբերյալ եզրահանգում կատարելու նպատակով դիտարկվող առանցքային հարցեր

- 3.1 Որքանո՞վ են բավարար վերահսկողների կամ այլ մարմինների կողմից կիրառվող լիցենզավորման, գրանցման կամ հսկողական այլ մեխանիզմները հանցագործների կամ նրանց հետ փոխկապակցված անձանց կողմից ֆինանսական հաստատությունների կամ ՆՈՖԳՏՄ-ների կապիտալում նշանակալից մասնակցություն կամ վերահսկիչ բաժնեմաս ունենալը, կամ այդպիսի մասնակցության կամ բաժնեմասի իրական շահառու լինելը, կամ կառավարման գործառույթ կատարելը կանխելու համար: Որքանո՞վ է բավարար լիցենզավորման կամ գրանցման պահանջները խախտելու դեպքերի հայտնաբերման պրակտիկան:
- 3.2 Որքանո՞վ է վերահսկողներին հաջողվում բացահայտել ու հասկանալ ֆինանսական և այլ հատվածներում առկա ՓԼ/ԱՖ ռիսկերը ընդհանուր առմամբ, ըստ տարբեր հատվածների և ըստ հաստատությունների տեսակների, ինչպես նաև ըստ առանձին հաստատությունների:
- 3.3 Որքանո՞վ է վերահսկողներին հաջողվում, ռիսկերը զսպելու տեսանկյունից, ռիսկահենք մոտեցման ներքո վերահսկել կամ մոնիտորինգի ենթարկել ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների կողմից ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներին համապատասխանության աստիճանը:
- 3.4 Ինչպիսի՞ն է ուղղիչ միջոցներ ձեռնարկելու և/կամ արդյունավետ, համաչափ ու տարհամոզիչ պատժամիջոցներ կիրառելու պրակտիկան:
- 3.5 Որքանո՞վ են վերահսկողները կարողանում ի ցույց դնել իրենց գործողությունների ազդեցությունը ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների կողմից ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներին համապատասխանության վրա:
- 3.6 Որքանո՞վ է վերահսկողներին հաջողվում նպաստել ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների կողմից ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի մասով նրանց պարտականությունների ու ՓԼ/ԱՖ ռիսկերի վերաբերյալ հստակ պատկերացումների ձևավորմանը:

ա) Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող տեղեկությունների օրինակներ

1. Ֆինանսական և ՆՈՖԳՏՄ հատվածների, ինչպես նաև ոչ ֆորմալ կամ չկարգավորվող հատվածի չափերին, կազմին ու կառուցվածքին վերաբերող միջավայրային գործոնները (օրինակ՝ յուրաքանչյուր դասում լիցենզավորված կամ գրանցված ֆինանսական հաստատությունների (այդ թվում՝ ՓԱԾՄ մատուցողների) և ՆՈՖԳՏՄ-ների քանակն ու տեսակները, ֆինանսական (այդ թվում անդրսահմանային) գործառնությունների տեսակները, տարբեր հատվածների համեմատական չափերը, կարևորությունն ու էականությունը)
2. ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի նպատակով վերահսկողների կողմից օգտագործվող ռիսկի մոդելները, ձեռնարկներն ու ուղեցույցները (օրինակ՝ վերահսկողական անձնակազմի համար գործառնական ձեռնարկները, ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ոլորտում վերահսկողության/ մոնիտորինգի մոտեցումները լուսաբանող հրապարակումները, վերահսկողական շրջափերականները, լավ և վատ փորձը, թեմատիկ ուսումնասիրությունները, տարեկան հաշվետվությունները)
3. Տեղեկություններ ՖՀՄ-ի և այլ իրավասու մարմինների կողմից ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարին առնչվող վերահսկողական գործառնություններում ներգրավվածության մասին (օրինակ՝ ուղեցույցների տրամադրումը և ուսուցումը, ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների հետ հանդիպումների կազմակերպումը կամ փոխգործակցության խթանումը)
4. Տեղեկություններ վերահսկողության մասին (օրինակ՝ մոնիտորինգի և (տեղերում և հեռակա) ստուգումների հաճախականությունը, շրջանակն ու բնույթը, բացահայտված խախտումների բնույթը, կիրառվող պատժամիջոցները և այլ ուղղիչ միջոցառումները (օրինակ՝ խախտումները վերացնելու հանձնարարականները, նախազգուշացումները, տուգանքները), այնպիսի դեպքերի օրինակներ, երբ պատժամիջոցները և այլ ուղղիչ միջոցառումները հանգեցրել են ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներին համապատասխանության բարելավմանը)

բ) Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող առանձին գործոնների օրինակներ

5. Ի՞նչ միջոցներ են ձեռնարկվում երկրում կեղծ բանկերի ստեղծումը կամ գործունեության շարունակումը կանխելու ուղղությամբ:

6. Որքանո՞վ են կիրառվում «պատշաճ և համապատասխան» լինելու ստուգման կամ համանման այլ միջոցառումները ֆինանսական հաստատություններում և ՆՈՖԳՏՄ-ներում ավագ ղեկավարի պաշտոն զբաղեցնող, նշանակալից մասնակցություն կամ վերահսկիչ բաժնեմաս ձեռք բերող կամ մասնագիտական որակավորում ստանալու համար դիմող անձանց նկատմամբ:
7. Ի՞նչ միջոցներից են վերահսկողները օգտվում իրենց կողմից վերահսկվող/մոնիտորինգի ենթարկվող տարբեր հատվածների ու անձանց ՓԼ/ԱՖ ռիսկերը գնահատելու համար: Ի՞նչ հաճախականությամբ և ի՞նչ ազդակների (օրինակ՝ կառավարման կամ բիզնես գործառնությունների փոփոխություններ) առկայության դեպքում են վերանայվում դրանց ռիսկայնության ընդհանուր նկարագրի գնահատականները:
8. Ի՞նչ միջոցներ և վերահսկողական գործիքներ են կիրառվում հավաստիանալու համար, որ ֆինանսական հաստատությունները (այդ թվում՝ ֆինանսական խմբերը) և ՆՈՖԳՏՄ-ները կարգավորվում և կատարում են ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի մասով իրենց պարտականությունները (այդ թվում՝ ահաբեկչությանն առնչվող թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների, ՖԱԹՖ-ի հայտարարություններից բխող հակազդեցության միջոցների կիրառության մասով): Որքանո՞վ է դա խթանում ֆորմալ ֆինանսական համակարգից օգտվելը:
9. Որքանո՞վ են տեղերում ստուգումների և հեռակա վերահսկողության հաճախականությունը, խորությունն ու շրջանակը բխում ֆինանսական հաստատությունների (այդ թվում՝ ֆինանսական խմբերի) և ՆՈՖԳՏՄ-ների ռիսկայնության ընդհանուր նկարագրի գնահատականից:
10. Ինչպիսի՞ն է վերահսկողների և այլ իրավասու մարմինների միջև համագործակցության մակարդակը ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարին (այդ թվում՝ ֆինանսական խմբերի մակարդակով ՓԼ/ԱՖ ռիսկերի կառավարմանը) առնչվող հարցերում: Ի՞նչ հանգամանքներում են վերահսկողները ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարին (այդ թվում՝ շուկա մուտքին) առնչվող հարցերի վերաբերյալ տեղեկատվություն տրամադրում կամ խնդրարկում այլ իրավասու մարմիններին կամ մարմիններից:
11. Ի՞նչ միջոցներ են ձեռնարկվում ՓԱՓԾ մատուցող անձանց հայտնաբերելու, լիցենզավորելու կամ գրանցելու, մոնիտորինգի ենթարկելու և, անհրաժեշտության դեպքում, պատժամիջոցներ կիրառելու ուղղությամբ:
12. Արդյո՞ք վերահսկողներն ունեն բավարար ռեսուրսներ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի նպատակով վերահսկողություն կամ մոնիտորինգ իրականացնելու

համար՝ հաշվի առնելով վերահսկվող կամ մոնիտորինգի ենթարկվող ոլորտների չափերը, բարդության աստիճանը և ռիսկայնության ընդհանուր նկարագրի գնահատականը:

13. Ի՞նչ միջոցներ են ձեռնարկվում ֆինանսական վերահսկողների գործառնական անկախությունը երաշխավորելու և ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարին առնչվող հարցերում անհարկի ազդեցություններից զերծ պահելու ուղղությամբ:

**Ամփիջական
արդյունք 4.**

Ֆինանսական հաստատությունները և ՆՈՖԳՏՄ-ները պատշաճ կերպով իրականացնում են իրենց ռիսկերին համարժեք ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի կանխարգելիչ միջոցառումներ և ներկայացնում են կասկածելի գործարքների մասին հաշվետվություններ:

Արդյունավետ համակարգի բնութագրերը

Ֆինանսական հաստատությունները և ՆՈՖԳՏՄ-ները հստակ պատկերացում ունեն իրենց ՓԼ/ԱՖ ռիսկերի բնույթի ու մակարդակի մասին, մշակում և իրագործում են ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի քաղաքականություններ, ունեն ռիսկերի գսպմանն ուղղված ներքին հսկողության մեխանիզմներ և ծրագրեր (այդ թվում՝ ամբողջ խմբի մակարդակով), իրենց հաճախորդներին (այդ թվում՝ իրական շահառուներին) նույնականացնելու և նրանց ինքնությունը ստուգելու համար իրականացնում են ՀՊՈԻ պատշաճ միջոցառումներ և ընթացիկ մոնիտորինգ, պատշաճ կերպով հայտնաբերում և հաշվետվություններ են ներկայացնում կասկածելի գործարքների մասին, կատարում են ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարին առնչվող այլ պահանջները: Ի վերջո սա հանգեցնում է նշված անձանց միջոցով փողերի լվացմանը և ահաբեկչության ֆինանսավորմանն ուղղված գործառնությունների կրճատմանը:

Այս արդյունքը հիմնականում առնչվում է Հանձնարարականներ 9-ին և 23-ին, ինչպես նաև Հանձնարարականներ 1-ի, 6-ի և 29-ի որոշ տարրերին:

Ծանոթագրություն գնահատողների համար

Գնահատողներից չի պահանջվում հանգամանորեն ուսումնասիրել ֆինանսական հաստատությունների կամ ՆՈՖԳՏՄ-ների գործունեությունը, սակայն նրանք պետք է վերահսկողների, ՖՀՄ-ի, ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների վերաբերյալ տեղեկությունների ու նրանց հետ հանդիպումների հիման վրա եզրահանգեն, թե արդյոք ֆինանսական հաստատությունները և ՆՈՖԳՏՄ-ները պատշաճ կերպով գնահատում ու հասկանում են իրենց ՓԼ/ԱՖ ռիսկերը, արդյոք նրանց քաղաքականությունները, ընթացակարգերն ու ներքին հսկողության մեխանիզմները համարժեք են այդ ռիսկերին հակազդելու համար, և արդյոք կարգավորման պահանջները (այդ թվում՝ ԿԳՀ-ների ներկայացումը) պատշաճ կերպով են կատարվում:

Արդյունքի իրագործման վերաբերյալ եզրահանգում կատարելու նպատակով ղիտարկվող առանցքային հարցեր

- 4.1 Որքանո՞վ են ֆինանսական հաստատությունները և ՆՈՖԳՏՄ-ները հասկանում իրենց ՓԼ/ԱՖ ռիսկերը և ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարին առնչվող պարտականությունները:
- 4.2 Որքանո՞վ է բավարար ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների կողմից իրենց ռիսկերին համարժեք զսպող միջոցառումների կիրառությունը:
- 4.3 Որքանո՞վ են բավարար ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների կողմից իրականացվող ՀՊՈԻ-ի և տեղեկատվության (այդ թվում՝ իրական շահառուների վերաբերյալ տվյալների և ընթացիկ մոնիտորինգի արդյունքների) պահպանման միջոցառումները: Ինչպիսի՞ն է ՀՊՈԻ-ն ավարտին չհասցնելու դեպքում գործարար հարաբերությունների հաստատումը մերժելու պրակտիկան:
- 4.4 Որքանո՞վ են բավարար ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների կողմից իրականացվող հավելյալ կամ հատուկ միջոցառումները (ա) ՔԱՌԻԱ-ների, (բ) թղթակցային բանկային հարաբերությունների, (գ) նոր տեխնոլոգիաների, (դ) դրամական փոխանցումների, (ե) ԱՖ-ին առնչվող թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների և (զ) ՖԱԹՖ-ի կողմից որպես բարձր ռիսկային բնորոշված երկրների մասով:
- 4.5 Որքանո՞վ են բավարար ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների կողմից իրենց՝ հանցավոր ճանապարհով ստացված գույքի կամ ահաբեկչության ֆինանսավորման հետ կապված միջոցների վերաբերյալ կասկածների մասին հաշվետվություններ ներկայացնելու պարտականության կատարման պրակտիկան: Ի՞նչ գործնական միջոցներ են ձեռնարկվում կասկածների բացահայտումը կանխելու համար:
- 4.6 Որքանո՞վ են բավարար ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների կողմից ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներին համապատասխանությունն ապահովելու նպատակով ներդրված ներքին հսկողության մեխանիզմները և ընթացակարգերը (այդ թվում՝ ֆինանսական խմբերի մակարդակով): Որքանո՞վ են օրենսդրական կամ կարգավորման պահանջները (օրինակ՝ ֆինանսական գաղտնիքի վերաբերյալ) խոչընդոտում դրանց իրագործմանը:

ա) Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող տեղեկությունների օրինակներ

1. Ֆինանսական և ՆՈՖԳՏՄ հատվածների, ինչպես նաև ոչ ֆորմալ կամ չկարգավորվող հատվածի չափերին, կազմին ու կառուցվածքին վերաբերող միջավայրային գործոնները (օրինակ՝ յուրաքանչյուր դասում լիցենզավորված կամ գրանցված ֆինանսական հաստատությունների (այդ թվում՝ ՓԱՓԾ մատուցողների) և ՆՈՖԳՏՄ-ների քանակն ու տեսակները, ֆինանսական (այդ թվում անդրսահմանային) գործառնությունների տեսակները, տարբեր հատվածների համեմատական չափերը, կարևորությունն ու էականությունը)։
2. Տեղեկություններ (այդ թվում՝ միտումների մասով) ռիսկերի և համապատասխանության ընդհանուր մակարդակի վերաբերյալ (օրինակ՝ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ներքին քաղաքականություններ, ընթացակարգեր և ծրագրեր, ՓԼ/ԱՖ միտումների և տիպաբանությունների վերաբերյալ հաշվետվություններ)։
3. Անհամապատասխանության դեպքերի նկարագրություններ (օրինակ՝ առանց անուններ նշելու դեպքերի նկարագրություններ, ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների չարաշահման վերաբերյալ տիպաբանություններ)։
4. Տեղեկություններ ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների համապատասխանության վերաբերյալ (օրինակ՝ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգի ներքին ուսումնասիրությունների հաճախականությունը, հայտնաբերված խախտումների բնույթը և ձեռնարկվող ուղղիչ միջոցները կամ կիրառվող պատժամիջոցները, ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի թեմայով վերապատրաստումների հաճախականությունն ու որակը, իրավասու մարմիններին ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի նպատակներով հաճախորդների ՀՊՈՒ-ին առնչվող ստույգ և ամբողջական տվյալների տրամադրման համար պահանջվող ժամանակը, ՀՊՈՒ-ի լիարժեք տվյալների բացակայության պատճառով հաշիվ բացելու/ գործարար հարաբերություններ հաստատելու մերժման դեպքերը, անհրաժեշտ տեղեկությունները չպարունակելու պատճառով անդրսահմանային դրամական փոխանցումների մերժման դեպքերը)։
5. Տեղեկություններ ներպետական օրենսդրության պահանջներին համապատասխան ԿԳՀ-ների և այլ տեղեկատվության ներկայացման պրակտիկայի վերաբերյալ (օրինակ՝ ներկայացված ԿԳՀ-ների քանակը, դրանցում ներգրավված միջոցների ծավալը, տարբեր հատվածներից կողմից ԿԳՀ-ների

ներկայացման համամասնությունները, ԿԳՀ-ներում նկարագրված գործառնությունների բնույթի ու միտումների վերագրելիությունը բացահայտված ՓԼ/ԱՖ ռիսկերին, նախքան ԿԳՀ ներկայացնելը կասկածելի գործարքի վերլուծության վրա ծախսվող միջին ժամանակը):

բ) Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող առանձին գործոնների օրինակներ

6. Ինչպե՞ս են բնորոշվում և գնահատվում բարձր (և, անհրաժեշտության դեպքում, ցածր) ռիսկային հաճախորդները, գործարար հարաբերությունները, գործարքները, պրոդուկտները և երկրները:
7. Արդյո՞ք ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարին ուղղված միջոցառումների իրագործման եղանակները սահմանափակում են ֆորմալ ֆինանսական համակարգից օրինական կերպով օգտվելու հնարավորությունները, և ի՞նչ քայլեր են ձեռնարկվում ֆինանսական ներառումը խթանելու ուղղությամբ:
8. Որքանո՞վ են ՀՊՈԻ-ի հավելյալ կամ հատուկ միջոցառումները ՓԼ/ԱՖ ռիսկերից կախված տարբերվում ըստ տարբեր հատվածների/ հաստատությունների տեսակների, և ըստ առանձին հաստատությունների: Ինչպիսի՞ն է համապատասխանության մակարդակի համեմատականը միջազգային ֆինանսական խմբերի և տեղական ֆինանսական հաստատությունների միջև:
9. Որքանո՞վ է տարածված երրորդ անձի միջոցով ՀՊՈԻ իրականացնելու պրակտիկան, և ի՞նչ հաջողությամբ են կիրառվում համապատասխան հսկողական մեխանիզմները:
10. Որքանո՞վ է բավարար ֆինանսական հաստատությունների և խմբերի, ինչպես նաև ՆՈՖԳՏՄ-ների կողմից ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներին համապատասխանության պատասխանատուներին անհրաժեշտ տեղեկատվության հասանելիություն տրամադրելու պրակտիկան:
11. Արդյո՞ք ֆինանսական հաստատությունների և խմբերի, ինչպես նաև ՆՈՖԳՏՄ-ների ներքին քաղաքականություններն ու հսկողական մեխանիզմները հնարավորություն են տալիս ժամանակին ուսումնասիրել (ա) բարդ կամ արտասովոր գործարքները, (բ) ՖՀՄ-ին հաշվետվություն ներկայացնելու առումով կասկածելի գործարքները, և (գ) հնարավոր սխալ համընկնումները: Որքանո՞վ են ներկայացված ԿԳՀ-ներն ամբողջական, ստույգ ու համարժեք տեղեկություններ պարունակում կասկածելի գործարքի մասին:
12. Ի՞նչ միջոցներ և գործիքներ են կիրառվում ՓԼ/ԱՖ ռիսկերը գնահատելու, քաղաքականությունների մակարդակով համապատասխան որոշումներ

կայացնելու և վերանայելու, ռիսկերի զսպմանն ուղղված համակարգեր ու հսկողական մեխանիզմներ ներդնելու համար:

13. Ինչպե՞ս են ավագ ղեկավարությունը և աշխատակիցները տեղեկացվում ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի քաղաքականությունների և հսկողական մեխանիզմների մասին: Ի՞նչ ուղղիչ միջոցառումներ ու պատժամիջոցներ են կիրառում ֆինանսական հաստատությունները և ՆՈՖԳՏՄ-ները ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջները խախտվելու դեպքում:
14. Որքանո՞վ է բավարար ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների կողմից իրենց ՓԼ/ԱՖ ռիսկերի գնահատումների արդյունքները փաստաթղթավորելու և գնահատումներն արդիական պահելու պրակտիկան:
15. Արդյո՞ք ֆինանսական հաստատությունները և ՆՈՖԳՏՄ-ներն ունեն բավարար ռեսուրսներ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի քաղաքականություններն ու հսկողական մեխանիզմները կիրարկելու համար՝ հաշվի առնելով դրանց չափերը, բարդության աստիճանը, բիզնես գործառնությունները և ռիսկայնության ընդհանուր նկարագրի գնահատականը:
16. Որքանո՞վ է բավարար ֆինանսական հաստատություններին և ՆՈՖԳՏՄ-ներին կասկածելի գործարքների հայտնաբերման և դրանց վերաբերյալ հաշվետվություններ ներկայացնելու հարցում օժանդակելու նպատակով տրամադրվող հետադարձ արձագանքը:

Անմիջական արդյունք 5.

Փողերի լվացման կամ ահաբեկչության ֆինանսավորման նպատակով իրավաբանական անձանց և կազմավորումների չարաշահումը կանխարգելվում է, և դրանց իրական շահառուների վերաբերյալ տեղեկություններն անարգել կերպով հասանելի են իրավասու մարմիններին:

Արդյունավետ համակարգի բնութագրերը

Ձեռնարկված միջոցները հնարավորություն են տալիս.

- կանխարգելել իրավաբանական անձանց և կազմավորումների օգտագործումը հանցավոր նպատակներով,
- ապահովել իրավաբանական անձանց և կազմավորումների բավարար թափանցիկությունը, և
- ապահովել իրավաբանական անձանց և կազմավորումների հիմնական հատկորոշիչների և իրական շահառուների վերաբերյալ ստույգ ու արդիական տեղեկությունների ժամանակին հասանելիությունը:

Հիմնական հատկորոշիչների վերաբերյալ տեղեկությունները հասանելի են հրապարակայնորեն, իսկ իրական շահառուների վերաբերյալ տեղեկությունները հասանելի են իրավասու մարմիններին: Այս պահանջները խախտող անձինք ենթակա են արդյունավետ, համաչափ ու տարհամոզիչ պատժամիջոցների: Արդյունքում իրավաբանական անձինք և կազմավորումները փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման նպատակով չարաշահման տեսանկյունից հանցագործների համար կորցնում են գրավչությունը:

Այս արդյունքը հիմնականում առնչվում է Հանձնարարականներ 24-ին և 25-ին, ինչպես նաև Հանձնարարականներ 1-ի, 10-ի, 37-ի և 40-ի որոշ տարրերին:

Ծանոթագրություն գնահատողների համար

Այս ԱԱ-ն դիտարկելիս գնահատողները պետք է նաև հաշվի առնեն միջազգային համագործակցության շրջանակում իրավասու մարմինների ներգրավվածության մակարդակի վերաբերյալ իրենց եզրահանգումները: Մասնավորապես, անհրաժեշտ է դիտարկել, թե որքանով են իրավասու մարմինները ներգրավված միջազգային համագործակցության համար դիմելու և այն տրամադրելու գործառնություններում՝ իրավաբանական անձանց և կազմավորումների (այդ թվում՝ դրանց իրական շահառուների) վերաբերյալ տեղեկություններ բացահայտելու և փոխանակելու նպատակով:

Արդյունքի իրագործման վերաբերյալ եզրահանգում կատարելու նպատակով դիտարկվող առանցքային հարցեր

- 5.1 Որքանո՞վ է երկրում իրավաբանական անձանց և կազմավորումների ստեղծման ու տեսակների վերաբերյալ տեղեկատվությունը հրապարակայնորեն հասանելի:
- 5.2 Որքանո՞վ է բավարար պատկան իրավասու մարմինների՝ երկրում ստեղծված իրավաբանական անձանց ՓԼ/ԱՖ առումով խոցելի կողմերը և ՓԼ/ԱՖ նպատակով չարաշահման հնարավոր կամ փաստացի մակարդակը բացահայտելու, գնահատելու ու հասկանալու պրակտիկան:
- 5.3 Որքանո՞վ են բավարար ՓԼ/ԱՖ նպատակով իրավաբանական անձանց և կազմավորումների չարաշահումը կանխարգելելու ուղղությամբ երկրի կողմից ձեռնարկված միջոցները:
- 5.4 Որքանո՞վ են պատկան իրավասու մարմինները ունակ ժամանակին ձեռք բերել երկրում ստեղծված բոլոր իրավաբանական անձանց հիմնական հատկորոշիչների և իրական շահառուների վերաբերյալ համարժեք, ստույգ ու արդիական տեղեկություններ:
- 5.5 Որքանո՞վ են պատկան իրավասու մարմինները ունակ ժամանակին ձեռք բերել իրավաբանական կազմավորումների իրական շահառուների վերաբերյալ համարժեք, ստույգ ու արդիական տեղեկություններ:
- 5.6 Ինչպիսի՞ն է տեղեկատվության բացահայտման պահանջները խախտող անձանց նկատմամբ արդյունավետ, համաչափ ու տարհամոզիչ պատժամիջոցների կիրառման պրակտիկան:

ա) *Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող տեղեկությունների օրինակներ*

1. Երկրում իրավաբանական անձանց և կազմավորումների տեսակների, ձևերի և հիմնական հատկորոշիչների վերաբերյալ ընդհանուր տեղեկություններ.
2. Իրավապահ և այլ պատկան իրավասու մարմինների փորձը *(օրինակ՝ տեղեկատվության բացահայտման պահանջների խախտման դեպքում կիրառված պատժամիջոցները, որտեղ և ինչպես են ձեռք բերվում տեղեկություններ հիմնական հատկորոշիչների և իրական շահառուների վերաբերյալ (այդ թվում՝ տրաստի հիմնադրի, տրաստային կառավարիչ(ներ)ի, շահերի պաշտպանների և շահառուների մասով), ինչ տեղեկատվություն է օգտագործվում նախաքննության ընթացքին օժանդակելու համար)*.

3. Իրավաբանական անձանց և կազմավորումների չարաշահման տիպաբանություններ և օրինակներ *(օրինակ՝ քրեական գործերի նախաքննության ընթացքում որքան հաճախ են հայտնաբերվում ՓԼ/ԱՖ նպատակով իրավաբանական անձանց և կազմավորումների չարաշահման մասին վկայող ապացույցներ, ինչպես են լուծարվում ապօրինի գործունեության շրջանակում չարաշահված իրավաբանական անձինք)*։
4. Հիմնական հատկորոշիչների և իրական շահառուների վերաբերյալ տեղեկությունների աղբյուրներ *(օրինակ՝ ֆինանսական հաստատություններին և ՆՈՏԳՏՄ-ներին հրապարակայնորեն հասանելի տեղեկատվության տեսակները, ընկերությունների ռեգիստրի կամ ընկերությունների մոտ պահպանվող տեղեկությունների տեսակները)*։
5. Տեղեկություններ այն դերի մասին, որ ունեն «մուտքի պահապանները» *(օրինակ՝ ընկերությունների ներկայացման ծառայություններ մատուցողները, հաշվապահները, փաստաբանները)* իրավաբանական անձանց և կազմավորումների ստեղծման ու կառավարման գործում։
6. Այլ տեղեկություններ *(օրինակ՝ իրավաբանական կազմավորումների գոյության, հիմնական հատկորոշիչների և իրական շահառուների վերաբերյալ տվյալների տրամադրման նպատակով այլ երկրներից ստացված հարցումներին (դրական և բացասական) պատասխանների, օժանդակության որակի մոնիտորինգի մասին)*։

բ) Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող առանձին գործոնների օրինակներ

7. Ի՞նչ միջոցներ են ձեռնարկվում իրավաբանական անձանց (այդ թվում՝ ըստ ներկայացնողի բաժնետոմսերի ու դրանց հավաստագրերի, անվանական բաժնետերերի ու տնօրենների մասով) և կազմավորումների թափանցիկությունը բարելավելու ուղղությամբ։
8. Ինչպե՞ս են իրավասու մարմիններն ապահովում իրավաբանական անձանց հիմնական հատկորոշիչների և իրական շահառուների վերաբերյալ ստույգ ու արդիական տեղեկությունների պահպանումը։ Արդյո՞ք կատարվում է այդ տեղեկությունների առկայության և ստույգության մոնիտորինգ, փորձառական եղանակով ստուգում/ հավաստագրում կամ հավաստիացում։
9. Որքանո՞վ է իրավաբանական անձանց հիմնական հատկորոշիչների և իրական շահառուների վերաբերյալ տեղեկություններում փոփոխություններ գրանցելու համար պահանջվող ժամանակը համարժեք այդ տեղեկությունների ստույգությունը և արդիականությունը ապահովելու խնդրին։

- Կիրառելիության դեպքում, որքանո՞վ են ժամանակին գրանցվում իրավաբանական կազմավորումներին առնչվող նմանատիպ փոփոխությունները:
10. Որքանո՞վ են ֆինանսական հաստատությունները և ՆՈՖԳՏՄ-ները ունակ ձեռք բերել իրավաբանական անձանց և կազմավորումների հիմնական հատկորոշիչների և իրական շահառուների վերաբերյալ համարժեք, ստույգ ու արդիական տեղեկություններ: Ի՞նչ մանրամասնությամբ տեղեկատվություն են տրաստային կառավարիչները բացահայտում ֆինանսական հաստատություններին և ՆՈՖԳՏՄ-ներին:
 11. Արդյո՞ք պատկան իրավասու մարմիններն ունեն բավարար ռեսուրսներ նշված միջոցառումներն իրականացնելու համար:

**Ամփոփական
արդյունք 6.**

Ֆինանսական հետախուզության տվյալները և մյուս բոլոր վերաբերելի տեղեկությունները իրավասու մարմինների կողմից պատշաճ կերպով օգտագործում են փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման գործերով նախաքննություն կատարելու համար:

Արդյունավետ համակարգի բնութագրերը

Իրավասու մարմինները փողերի լվացման, դրան նախորդող հանցագործությունների և ահաբեկչության ֆինանսավորման գործերով նախաքննություն կատարելու համար հավաքում և օգտագործում են լայն շրջանակ ընդգրկող ֆինանսական հետախուզության տվյալներ և այլ վերաբերելի տեղեկություններ: Արդյունքում ձևավորվում է արժանահավատ, ստույգ ու արդիական տեղեկությունների զանգված, իսկ իրավասու մարմիններն ունենում են անհրաժեշտ ռեսուրսներն ու հմտությունները՝ այդ տեղեկությունները վերլուծության ու ֆինանսական քննության նպատակով օգտագործելու, ակտիվների հայտնաբերման ու հետապնդման, գործառնական վերլուծություն իրականացնելու համար:

Այս արդյունքը հիմնականում առնչվում է Հանձնարարականներ 29-32-ին, ինչպես նաև Հանձնարարականներ 1-ի, 2-ի, 4-ի, 8-ի, 9-ի, 34-ի և 40-ի որոշ տարրերին:

Ծանոթագրություն գնահատողների համար

- 1) Այս ԱԱ-ն անդրադառնում է ԿԳՀ-ների և այլ տեղեկությունների վերլուծության նպատակով ՖՀՄ-ի կողմից կատարվող աշխատանքին, ինչպես նաև իրավասու մարմինների կողմից ՖՀՄ-ի աշխատանքի արդյունքների, ֆինանսական հետախուզության տվյալների և այլ վերաբերելի տեղեկությունների օգտագործմանը⁷⁰:

⁷⁰ Աղբյուրների թվին են դասվում ԿԳՀ-ները, արժույթի և ըստ ներկայացնողի փոխանցելի գործիքների անդրսահմանային տեղափոխման վերաբերյալ հաշվետվությունները, իրավապահ մարմինների կողմից կատարվող հետախուզական աշխատանքի արդյունքները, մարդկանց քրեական անցյալի վերաբերյալ տվյալները, վերահսկողական և կարգավորման բնույթի տվյալները, ընկերությունների ռեզիստրներում առկա տեղեկատվությունը և այլն: Համապատասխան դեպքերում դրանք ներառում են նաև կանխիկ գործարքների վերաբերյալ հաշվետվությունները, արտարժույթով գործարքների վերաբերյալ հաշվետվությունները, դրամական փոխանցումների վերաբերյալ տվյալները, այլ պետական մարմիններից, այդ թվում՝ արժեթղթերի շուկան կարգավորող մարմիններից, հարկային մարմիններից, ակտիվների և եկամուտների գրանցման գործակալություններից, ՇՄՆԶԿ-ների ոլորտի իրավասու մարմիններից ստացվող տվյալները, ֆինանսական հաստատություններից և ՆՈՖԳՏՄ-ներից հարկադիր կարգով ձեռք բերելի տեղեկատվությունը, այդ թվում՝ ՀՊՈՒ-ի և առանձին գործարքների վերաբերյալ տվյալները, ինչպես նաև բաց աղբյուրներից հասանելի տեղեկատվությունը:

- 2) Այս ԱԱ-ն դիտարկելիս գնահատողները պետք է նաև հաշվի առնեն միջազգային համագործակցության շրջանակում իրավասու մարմինների ներգրավվածության մակարդակի վերաբերյալ իրենց եզրահանգումները: Մասնավորապես, անհրաժեշտ է դիտարկել, թե որքանով են ՖՀՄ-ն և իրավապահ մարմինները ունակ ու ներգրավված ֆինանսական և իրավապահ բնույթի հետախուզության տվյալների և այլ տեղեկությունների համար իրենց օտարերկրյա գործընկերներին դիմելու գործառնություններում:

Արդյունքի իրագործման վերաբերյալ եզրահանգում կատարելու նպատակով դիտարկվող առանցքային հարցեր

- 6.1 Որքանով են ֆինանսական հետախուզության տվյալները և այլ վերաբերելի տեղեկությունները հասանելի և ինչպե՞ս են դրանք օգտագործվում փողերի լվացման, դրան նախորդող հանցագործությունների և ահաբեկչության ֆինանսավորման գործերի նախաքննության ընթացքում ապացույցների հավաքման ու հանցավոր ճանապարհով ստացած միջոցների հետապնդման նպատակով:
- 6.2 Որքանով են իրավասու մարմինները ստանում կամ պահանջում հաշվետվություններ (օրինակ՝ ԿԳՀ-ներ, արժույթի և ըստ ներկայացնողի փոխանցելի գործիքների անդրսահմանային տեղափոխման վերաբերյալ հաշվետվություններ), որոնք պարունակում են նրանց պարտականությունները կատարելուն օժանդակող վերաբերելի և ստույգ տեղեկություններ:
- 6.3 Որքանով է ՖՀՄ-ի կողմից վերլուծվող և տրամադրվող տեղեկատվությունը նպաստում իրավասու մարմինների գործառնական կարիքների բավարարմանը:
- 6.4 Որքանով են ՖՀՄ-ն և այլ իրավասու մարմինները համագործակցում և տեղեկատվություն ու ֆինանսական հետախուզության տվյալներ փոխանակում: Ինչպե՞ս է կատարվում ՖՀՄ-ի և իրավասու մարմինների միջև փոխանակվող և նրանց կողմից օգտագործվող տեղեկատվության կոնֆիդենցիալության պահանջը:

ա) Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող տեղեկությունների օրինակներ

1. Իրավապահ և այլ իրավասու մարմինների փորձը (օրինակ՝ ֆինանսական հետախուզության տվյալների և այլ տեղեկատվության հասանելի տեսակները, դրանք որպես քննչական գործիք օգտագործելու հաճախականությունը)

2. ՖՀՄ-ի և այլ իրավասու մարմինների միջև համագործակցության և ֆինանսական հետախուզության տվյալների օգտագործման դեպքերը *(օրինակ՝ տրամադրված/ փոխանակված ֆինանսական հետախուզության տվյալների մասին վիճակագրությունը, այն դեպքերը, երբ ֆինանսական հետախուզության տվյալներն օգտագործվել են ՓԼ/ԱՖ և նախորդող հանցագործությունների նախաքննության ու քրեական հետապնդման կամ ակտիվների հայտնաբերման ու հետապնդման նպատակով)*
3. Տեղեկություններ ԿԳՀ-ների վերաբերյալ *(օրինակ՝ ստացված ԿԳՀ-ների/ կատարված վերլուծությունների քանակը, ԿԳՀ-ներում արտացոլված տեղեկատվության որակի վերաբերյալ կարծիքը, իրավասու մարմինների կողմից հայտնաբերված՝ ՖՀՄ-ին կասկածելի գործարքների մասին հաշվետվություն չներկայացնելու դեպքերի հաճախականությունը, կասկածների բացահայտման դեպքերը, տե՛ս նաև ԱԱ-4-ը՝ ԿԳՀ-ների ներկայացման վերաբերյալ իրավիճակի մասով)*
4. Տեղեկություններ ֆինանսական հետախուզության այլ տվյալների և տեղեկատվության վերաբերյալ *(օրինակ՝ արժույթի և ըստ ներկայացնողի փոխանցելի գործիքների անդրսահմանային տեղափոխման վերաբերյալ ստացված և վերլուծված հաշվետվությունների քանակը, այն տեղեկատվության տեսակները, որ իրավապահ և այլ իրավասու մարմինները ստանում կամ ձեռք են բերում/ հասանելիություն ունեն այլ մարմիններից, ֆինանսական հաստատություններից և ՆՈՖԳՏՄ-ներից)*
5. Այլ փաստաթղթեր *(օրինակ՝ ԿԳՀ-ների և ֆինանսական հետախուզության այլ տվյալների օգտագործման ու ներկայացման վերաբերյալ ուղեցույցներ, ֆինանսական հետախուզության տվյալների օգտագործմամբ մշակված տիպաբանություններ)*

բ) Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող առանձին գործոնների օրինակներ

6. Որքանո՞վ է բավարար ՖՀՄ-ի կողմից ԿԳՀ-ների վերլուծության և ավելացված արժեք ստեղծելու համար լրացուցիչ տեղեկատվության հասանելիության ու օգտագործման պրակտիկան: Ինչպե՞ս է ՖՀՄ-ն ապահովում իր վերլուծությունների համակողմանիությունը:
7. Որքանո՞վ է իրավասու մարմիններին հաջողվում ԿԳՀ-ներում և ֆինանսական հետախուզության այլ տվյալներում ներառված տեղեկատվությունն օգտագործել գործառնական վերլուծություն կատարելու նպատակով:

8. Որքանո՞վ է ՖՀՄ-ն իրավասու մարմիններից ստացված հետադարձ արձագանքը, տիպաբանություններից և գործառնական վերլուծությունից քաղված փորձն արտացոլում իր գործառույթների իրականացման մեջ:
9. Ի՞նչ մեխանիզմներ են ներդրվել իրավասու մարմինների միջև լիարժեք ու ժամանակին համագործակցությունն ապահովելու, ինչպես նաև ֆինանսական հաստատություններից, ՆՈՖԳՏՄ-ներից ու այլ հաշվետու անձանցից համապատասխան տեղեկատվություն ստանալու համար: Արդյո՞ք գոյություն ունեն տեղեկատվության հասանելիությանը խոչընդոտող հանգամանքներ:
10. Որքանո՞վ են ներկայացված ԿԳՀ-ներն ամբողջական, ստույգ ու համարժեք տեղեկություններ պարունակում կասկածելի գործարքների մասին:
11. Ի՞նչ աշխատանքներ են պատկան իրավասու մարմինները կատարում հաշվետու անձանց ներգրավումն ապահովելու համար (այդ թվում՝ ՖՀՄ-ի կողմից իրականացվող իրազեկման միջոցառումների տեսքով)՝ ֆինանսական հետախուզության տվյալների ներկայացման պրակտիկան բարելավելու նպատակով:
12. Արդյո՞ք պատկան իրավասու մարմիններն ունեն բավարար ռեսուրսներ (այդ թվում՝ ՏՏ գործիքներ տեղեկատվության պեղման, ֆինանսական հետախուզության տվյալների վերլուծության և դրանց կոնֆիդենցիալությունն ապահովելու համար) իրենց գործառույթները կատարելու համար:
13. Ի՞նչ միջոցներ են ձեռնարկվում ՖՀՄ-ի գործառնական անկախությունը երաշխավորելու և ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարին առնչվող հարցերում անհարկի ազդեցություններից զերծ պահելու ուղղությամբ:

Անմիջական արդյունք 7.

Փողերի լվացման հանցագործությունների և դրանց առնչվող գործունեության կապակցությամբ կատարվում է նախաքննություն, հանցագործների նկատմամբ իրականացվում է քրեական հետապնդում, և կիրառվում են արդյունավետ, համաչափ ու տարհամոզիչ պատժամիջոցներ:

Արդյունավետ համակարգի բնութագրերը

Փողերի լվացման հետ կապված գործունեության և, մասնավորապես, հանցավոր ճանապարհով ստացված գույք առաջացնող հիմնական հանցագործությունների կապակցությամբ կատարվում է նախաքննություն, հանցագործները հաջողությամբ ենթարկվում են քրեական հետապնդման, իսկ դատարանները դատավճռով մեղավոր ճանաչված անձանց նկատմամբ կիրառում են արդյունավետ, համաչափ ու տարհամոզիչ պատժամիջոցներ: Մա ներառում է զուգահեռ ֆինանսական քննության իրականացումը և այն դեպքերը, երբ նախորդող հանցագործությունները կատարվում են երկրից դուրս, ինչպես նաև միայն փողերի լվացման հանցակազմով գործերի նախաքննությունն ու քրեական հետապնդումը: Համակարգի բաղկացուցիչ մասերը (նախաքննություն, քրեական հետապնդում, դատավճիռ և պատժամիջոցներ) փոխգործակցված կիրառվում են փողերի լվացման ռիսկերը գսպելու նպատակով: Ի վերջո, հայտնաբերվելու, դատապարտվելու և պատիժ կրելու հեռանկարը պոտենցիալ հանցագործներին տարհամոզում է հանցավոր ճանապարհով ստացված գույք առաջացնող հանցագործություններ կատարելուց և այդ գույքն օրինականացնելուց:

Այս արդյունքը հիմնականում առնչվում է Հանձնարարականներ 3-ին, 30-ին և 31-ին, ինչպես նաև Հանձնարարականներ 1-ի, 2-ի, 32-ի, 37-ի, 39-ի և 40-ի որոշ տարրերին:

Ծանոթագրություն գնահատողների համար

Այս ԱԱ-ն դիտարկելիս գնահատողները պետք է նաև հաշվի առնեն միջազգային համագործակցության շրջանակում իրավասու մարմինների ներգրավվածության մակարդակի վերաբերյալ իրենց եզրահանգումները: Մասնավորապես, անհրաժեշտ է դիտարկել, թե որքանով են իրավապահ մարմինները ներգրավված փողերի լվացման անդրազգային բնույթ կրող գործերով իրենց օտարերկրյա գործընկերներին դիմելու գործառնություններում:

Արդյունքի իրագործման վերաբերյալ եզրահանգում կատարելու նպատակով դիտարկվող առանցքային հարցեր

- 7.1 Որքանո՞վ է բավարար և ի՞նչ հանգամանքներում է կատարվում պոտենցիալ ՓԼ գործերի հայտնաբերումը և նախաքննությունը (այդ թվում՝ զուգահեռ ֆինանսական քննությունը):
- 7.2 Որքանո՞վ են ՓԼ հետ կապված գործունեության տեսակների նախաքննությունը և քրեական հետապնդումը համահունչ երկրում առկա ռիսկերին, ռիսկայնության ընդհանուր նկարագրի գնահատականին և ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ազգային քաղաքականություններին:
- 7.3 Որքանո՞վ է բավարար ՓԼ գործերի տարբեր տեսակների (օրինակ՝ այլ երկրում կատարված նախորդող հանցագործություններ, երրորդ անձանց կողմից լվացում, միայն ՓԼ հանցակազմով գործեր) քրեական հետապնդման և հանցագործների դատապարտման պրակտիկան:
- 7.4 Որքանո՞վ են արդյունավետ, համաչափ և տարհամոզիչ ՓԼ հանցագործությունների համար դատապարտված ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց նկատմամբ կիրառվող պատժամիջոցները:
- 7.5 Որքանո՞վ է երկիրը քրեական արդարադատության այլ միջոցներ կիրառում այն դեպքերում, երբ ՓԼ գործով իրականացվել է նախաքննություն, սակայն հիմնավոր պատճառներով հնարավոր չէ փողերի լվացման համար դատավճիռ կայացնել: Նման այլընտրանքային միջոցները չպետք է նվազեցնեն ՓԼ հանցագործությունների քրեական հետապնդման և դատավճիռների կայացման կարևորությունը կամ փոխարինեն դրանց:

ա) *Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող տեղեկությունների օրինակներ*

1. Նախաքննություն կատարելու, քրեական հետապնդում իրականացնելու և դատավճիռ կայացնելու փորձն ու օրինակները (օրինակ՝ նախաքննության միջոցով հավաքված ապացույցների անբավարար լինելու պատճառով մերժված գործերը, երկրում քննված և քրեական հետապնդման ենթարկված ՓԼ նշանակալի կամ բարդ գործերը, տեղական կամ անդրազգային կազմակերպված հանցավոր խմբերի դեմ հարուցված և հաջողությամբ ավարտին հասցված գործերը, փողերի լվացման համար դատավճռի փոխարեն այլ քրեական պատժամիջոցներ կամ միջոցներ կիրառելու դեպքերը)
2. Տեղեկություններ ՓԼ գործերով նախաքննության, քրեական հետապնդման և դատավճռի կայացման պրակտիկայի վերաբերյալ (օրինակ՝ ՓԼ գործերով կատարված նախաքննությունների, իրականացված քրեական հետա-

պնդումների և կայացված դատավճիռների քանակը, քրեական հետապնդման կամ դատավարության փուլին հասած գործերի համամասնությունը, փողերի լվացման համար դատավճիռների թվում երրորդ անձանց կողմից լվացման, միայն ՓԼ հանցակազմով գործերի, նախորդող հանցագործությունը կատարողի կողմից լվացման և այլ երկրում կատարված նախորդող հանցագործությունների համար դատավճիռների քանակը կամ համամասնությունը, նախորդող հանցագործությունների տեսակները, ՓԼ հանցագործությունների համար կիրառվող պատժամիջոցների չափերը, ՓԼ հանցագործությունների և այլ նախորդող հանցագործությունների համար կիրառվող պատժամիջոցների համեմատականը)

բ) Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող առանձին գործոնների օրինակներ

3. Ի՞նչ միջոցներ են ձեռնարկվում ՓԼ դեպքերի հայտնաբերման, քրեական գործերի հարուցման և նախաքննության նպատակով ըստ առաջնահերթության դասակարգման համար (առնվազն հանցավոր ճանապարհով ստացված գույք առաջացնող հիմնական հանցագործությունների մասով) (օրինակ՝ ինչպե՞ս են տարբերակվում փոքր և նշանակալի կամ բարդ գործերի, տվյալ երկրում և այլ երկրներում կատարված նախորդող հանցագործությունների նկատմամբ մոտեցումները)
4. Որքանո՞վ և ի՞նչ արագությամբ են կարող իրավասու մարմինները ձեռք բերել կամ հասանելիություն ստանալ ՓԼ գործերով նախաքննությանն անհրաժեշտ ֆինանսական հետախուզության տվյալներին կամ այլ տեղեկատվությանը:
5. Որքանո՞վ է կիրառվում համատեղ կամ համագործակցային նախաքննության պրակտիկան (այդ թվում՝ տարբեր մասնագետներ ներառող քննչական խմբերի միջոցով) և այլ քննչական գործողությունները (օրինակ՝ դրամական միջոցների կալանադրումը կամ արգելադրումը հետաձգելը կամ դրանցից ժամանակավորապես ձեռնպահ մնալը՝ գործում ներգրավված անձանց բացահայտման նպատակով) հանցավոր ճանապարհով ստացված գույք առաջացնող հիմնական հանցագործությունների դեպքում:
6. Ինչպե՞ս են ՓԼ գործերը նախապատրաստվում քրեական հետապնդման և դատավարության փուլերը ժամանակին իրականացնելու համար:
7. Ի՞նչ հանգամանքներում են որոշումներ կայացվում քրեական հետապնդումը չշարունակելու վերաբերյալ, եթե առկա են ՓԼ հանցագործության մասին վկայող ապացույցներ:

8. Որքանո՞վ է ՓԼ գործերով քրեական հետապնդումը. (ա) կապված նախորդող (այդ թվում՝ այլ երկրում կատարված) հանցագործության քրեական հետապնդման հետ, կամ (բ) դիտարկվում որպես ինքնուրույն հանցագործության քրեական հետապնդում:
9. Ինչպե՞ս են պատկան մարմինները, տվյալ երկրի իրավական համակարգի առանձնահատկությունները հաշվի առնելով, միմյանց հետ փոխգործակցում ՓԼ գործի ամբողջ ընթացքում՝ սկսած գործը հարուցելուց, ապացույցներ հավաքելուց, դատախազություն ուղարկելուց մինչև դատավարության փուլը նախաձեռնելու վերաբերյալ որոշում կայացնելը:
10. Արդյո՞ք գոյություն ունեն նախաքննության, քրեական հետապնդման կամ դատական գործընթացներին առնչվող այլ հանգամանքներ, որոնք արգելակում կամ խոչընդոտում են ՓԼ գործերի քրեական հետապնդմանը կամ պատժամիջոցների կիրառմանը:
11. Արդյո՞ք պատկան իրավասու մարմիններն ունեն բավարար ռեսուրսներ (այդ թվում՝ ֆինանսական քննության գործիքներ) իրենց աշխատանքը կազմակերպելու կամ ՓԼ ռիսկերին պատշաճ հակազդելու համար:
12. Արդյո՞ք առկա են ՓԼ գործերով նախաքննություն կատարող առանձին աշխատակիցներ/ստորաբաժանումներ: Ռեսուրսների համատեղ օգտագործման դեպքում ի՞նչ առաջնահերթություն է տրվում ՓԼ գործերով նախաքննություններին:

Անմիջական արդյունք 8.

Հանցավոր ճանապարհով ստացված գույքը և հանցագործության գործիքները բռնագրավվում են:

Արդյունավետ համակարգի բնութագրերը

Հանցագործները (նախնական և բռնագրավման միջոցների ժամանակին կիրառության շնորհիվ) զրկվում են հանցավոր ճանապարհով ստացված գույքից և հանցագործության գործիքներից (ինչպես տվյալ երկրում, այնպես էլ այլ երկրներում) կամ համարժեք գույքից: Բռնագրավումը ներառում է քրեական, քաղաքացիական կամ վարչական վարույթներով վերականգնված միջոցները, անդրսահմանային տեղափոխումների դեպքում կեղծ հայտարարագրերի ներկայացման կամ կեղծ տեղեկությունների բացահայտման պատճառով բռնագրավված միջոցները և տուժողներին տրամադրված փոխհատուցումը (դատական գործընթացի միջոցով): Երկիրը կառավարում է արգելադրված կամ բռնագրավված ակտիվները, այլ երկրներին վերադարձնում կամ նրանց հետ բաշխում է բռնագրավված ակտիվները: Ի վերջո, սա անշահութաբեր է դարձնում հանցագործություն կատարելը և նվազեցնում է նախորդող հանցագործությունների ու փողերի լվացման դեպքերի քանակը:

Այս արդյունքը հիմնականում առնչվում է Հանձնարարականներ 1-ին, 4-ին և 32-ին, ինչպես նաև Հանձնարարականներ 30-ի, 31-ի, 37-ի, 38-ի և 40-ի որոշ տարրերին:

Ծանոթագրություն գնահատողների համար

Այս ԱԱ-ն դիտարկելիս գնահատողները պետք է նաև հաշվի առնեն միջազգային համագործակցության շրջանակում իրավասու մարմինների ներգրավվածության մակարդակի վերաբերյալ իրենց եզրահանգումները: Մասնավորապես, անհրաժեշտ է դիտարկել, թե որքանով են իրավապահ և քրեական հետապնդում իրականացնող մարմինները ներգրավված հանցավոր ճանապարհով ստացված գույքի և հանցագործության գործիքների անդրազգային բաղկացուցիչների կապակցությամբ իրենց օտարերկրյա գործընկերներին դիմելու գործառնություններում:

Արդյունքի իրագործման վերաբերյալ եզրահանգում կատարելու նպատակով դիտարկվող առանցքային հարցեր

8.1 Որքանով է հանցավոր ճանապարհով ստացված գույքի, հանցագործության գործիքների և համարժեք գույքի բռնագրավումը դիտարկվում որպես իրականացվող քաղաքականությունների նպատակ:

- 8.2 Որքանո՞վ է իրավասու մարմիններին հաջողվում բռնագրավել (այդ թվում՝ վերադարձնելու, բաշխելու և փոխհատուցելու համար) հանցավոր ճանապարհով ստացված գույքը, հանցագործության գործիքները կամ համարժեք գույքը, այդ թվում՝ տվյալ երկրում և այլ երկրներում կատարված նախորդող հանցագործությունների դեպքում և այլ երկրներ տեղափոխված միջոցների մասով:
- 8.3 Որքանո՞վ է արժույթի և ըստ ներկայացնողի փոխանցելի գործիքների անդրսահմանային տեղափոխումների դեպքում կեղծ հայտարարագրերի ներկայացման կամ կեղծ տեղեկությունների բացահայտման պատճառով բռնագրավումը սահմանապահ/ մաքսային կամ այլ պատկան մարմինների կողմից կիրառվում որպես արդյունավետ, համաչափ և տարհամոզիչ պատժամիջոց:
- 8.4 Որքանո՞վ են բռնագրավման ցուցանիշները համապատասխանում ՓԼ/ԱՖ ռիսկերի գնահատման (գնահատումների) արդյունքներին և ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ազգային քաղաքականություններին ու առաջնահերթություններին:

ա) Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող տեղեկությունների օրինակներ

1. Բռնագրավման գործընթացի փորձն ու օրինակները (օրինակ՝ անցյալում իրականացված նշանակալի գործերը, երկրում կիրառվող բռնագրավման գործընթացների տարատեսակները, հանցավոր ճանապարհով ստացված գույքի լվացման եղանակներում փոփոխությունների միտումները)։
2. Տեղեկություններ բռնագրավումների վերաբերյալ (օրինակ՝ բռնագրավման կիրառմամբ քրեական գործերի քանակը և տեսակները, հանցավոր ճանապարհով ստացված գույքի, հանցագործության գործիքների կամ համարժեք գույքի բռնագրավման ծավալները՝ տվյալ երկրում կամ այլ երկրներում կատարված հանցագործությունների, քրեական կամ քաղաքացիական ընթացակարգերի կիրառմամբ (այդ թվում՝ առանց մեղադրական դատավճռի բռնագրավման) դեպքերի բացվածքով, արժույթի և ըստ ներկայացնողի փոխանցելի գործիքների անդրսահմանային տեղափոխումների դեպքում կեղծ հայտարարագրերի ներկայացման կամ կեղծ տեղեկությունների բացահայտման պատճառով բռնագրավված միջոցների ծավալը, բռնագրավման ենթակա արգելադրված կամ սառեցված միջոցների ծավալը կամ համամասնությունը, կատարված բռնագրավման վերաբերյալ իրականացված որոշումներում ներառված գույքի արժեքը կամ համամասնությունը)։

3. Այլ վերաբերելի տեղեկություններ (*օրինակ՝ հանցավոր ճանապարհով ստացված և արգելադրված/ սառեցված ակտիվների ծավալը, տուժողներին փոխհատուցված, բաշխված կամ վերադարձված միջոցների ծավալը*):

բ) Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող առանձին գործոնների օրինակներ

4. Ի՞նչ միջոցներ են ձեռնարկում և մոտեցումներ են կիրառում իրավասու մարմինները հանցավոր ճանապարհով ստացված գույքի և հանցագործության գործիքների հայտնաբերման համար (այդ թվում՝ հանցավոր ճանապարհով ստացված գույք առաջացնող հիմնական հանցագործությունների, արտերկրից եկած կամ արտերկիր գնացած միջոցներին առնչվող հանցագործությունների մասով):
5. Ինչպե՞ս են իրավասու մարմինները քրեական գործի նախաքննությունը սկսելիս որոշում կայացնում բռնագրավում կիրառելու նպատակով ֆինանսական քննություն նախաձեռնելու վերաբերյալ:
6. Որքանո՞վ է իրավասու մարմիններին հաջողվում հայտնաբերել և հետապնդել հանցավոր ճանապարհով ստացված գույքը, հանցագործության գործիքները կամ համարժեք գույքը: Որքանո՞վ է բավարար նախնական միջոցների (օրինակ՝ սառեցման կամ արգելադրման) կիրառությունը՝ ակտիվների արտահոսքը կամ անհետացումը կանխարգելելու նպատակով:
7. Ի՞նչ մոտեցում է որդեգրել երկիրը արժույթի և ըստ ներկայացնողի փոխանցելի գործիքների՝ ՓԼ/ԱՖ և նախորդող հանցագործությունների հետ առնչության մեջ կասկածվող կամ կեղծ հայտարարագրերի ներկայացմամբ/կեղծ տեղեկությունների բացահայտմամբ անդրսահմանային տեղափոխումները հայտնաբերելու և բռնագրավելու գործում:
8. Ի՞նչ միջոցներ են կիրառվում արգելադրված/ բռնագրավված ակտիվների արժեքը պահպանելու և կառավարելու նպատակով:
9. Արդյո՞ք գոյություն ունեն նախաքննության, քրեական հետապնդման կամ դատական գործընթացներին առնչվող այլ հանգամանքներ, որոնք խթանում կամ խոչընդոտում են հանցավոր ճանապարհով ստացված գույքի և հանցագործության գործիքների կամ համարժեք գույքի հայտնաբերմանը, հետապնդմանը և բռնագրավմանը:
10. Արդյո՞ք պատկան իրավասու մարմիններն ունեն բավարար ռեսուրսներ իրենց գործառնությունները կատարելու համար:

Ամփջական արդյունք 9.

Ահաբեկչության ֆինանսավորման հանցագործություններին և դրանց առնչվող գործունեության կապակցությամբ կատարվում է նախաքննություն, ահաբեկչությունը ֆինանսավորողների նկատմամբ իրականացվում է քրեական հետապնդում, և կիրառվում են արդյունավետ, համաչափ ու տարհամոզիչ պատժամիջոցներ:

Արդյունավետ համակարգի բնութագրերը

Ահաբեկչության ֆինանսավորմանն ուղղված գործունեության կապակցությամբ կատարվում է նախաքննություն, հանցագործները հաջողությամբ ենթարկվում են քրեական հետապնդման, իսկ դատարանները դատավճռով մեղավոր ճանաչված անձանց նկատմամբ կիրառում են արդյունավետ, համաչափ ու տարհամոզիչ պատժամիջոցներ: Համապատասխան դեպքերում, ահաբեկչության ֆինանսավորումը դիտարկվում է որպես առանձին հանցատեսակ, և իրականացվում է ֆինանսական քննություն՝ ահաբեկչության գործերով նախաքննությանը պատկան մարմինների միջև պատշաճ համակարգման միջոցով օժանդակելու նպատակով: Համակարգի բաղկացուցիչ մասերը (նախաքննություն, քրեական հետապնդում, դատավճիռ և պատժամիջոցներ) փոխգործակցված կիրառվում են ահաբեկչության ֆինանսավորման ռիսկերը զսպելու նպատակով: Ի վերջո, հայտնաբերվելու, դատապարտվելու և պատիժ կրելու հեռանկարը հանգեցնում է ահաբեկչության ֆինանսավորմանն ուղղված գործունեության նվազմանը:

Այս արդյունքը հիմնականում առնչվում է Հանձնարարականներ 5-ին, 30-ին, 31-ին և 39-ին, ինչպես նաև Հանձնարարականներ 1-ի, 2-ի, 32-ի, 37-ի և 40-ի որոշ տարրերին:

Ծանոթագրություն գնահատողների համար

- 1) Գնահատողները պետք է նկատի ունենան, որ այս ԱԱ-ի որոշ տարրեր կարող են զգայուն բնույթի տեղեկատվություն պարունակել (օրինակ՝ ազգային անվտանգության նկատառումներով հավաքվող տվյալներ), որը գնահատվող երկիրը կարող է չցանկանալ կամ չկարողանալ տրամադրել գնահատողներին:
- 2) Այս ԱԱ-ն դիտարկելիս գնահատողները պետք է նաև հաշվի առնեն միջազգային համագործակցության շրջանակում իրավասու մարմինների ներ-

գրավվածության մակարդակի վերաբերյալ իրենց եզրահանգումները: Մասնավորապես, անհրաժեշտ է դիտարկել, թե որքանով են իրավապահ և քրեական հետապնդում իրականացնող մարմինները ներգրավված ահաբեկչության ֆինանսավորման անդրազգային բնույթ կրող գործերով իրենց օտարերկրյա գործընկերներին դիմելու գործառնություններում:

Արդյունքի իրագործման վերաբերյալ եզրահանգում կատարելու նպատակով դիտարկվող առանցքային հարցեր

- 9.1 Որքանով է բավարար ԱՖ գործունեության տարբեր տեսակների (օրինակ՝ միջոցների հավաքագրում, տեղափոխում և օգտագործում) քրեական հետապնդման և հանցագործների դատապարտման պրակտիկան: Որքանով է այն համահունչ երկրում ԱՖ ռիսկայնության ընդհանուր նկարագրի գնահատականին:
- 9.2 Որքանով է բավարար ԱՖ գործերի հայտնաբերման և նախաքննության պրակտիկան: Որքանով է նախաքննությունը բացահայտում ահաբեկչությունը ֆինանսավորողների ունեցած որոշակի դերը:
- 9.3 Որքանով է ԱՖ նախաքննությունն ինտեգրված ահաբեկչության դեմ պայքարի ազգային ռազմավարություններին և իրականացվող նախաքննություններին (օրինակ՝ ահաբեկիչների, ահաբեկչական կազմակերպությունների և ահաբեկչությանն աջակցող ցանցերի հայտնաբերման ու ցուցակման տեսանկյունից) և ինչպե՞ս է օժանդակում դրանց:
- 9.4 Որքանով են արդյունավետ, համաչափ և տարհամոզիչ ԱՖ հանցագործությունների համար դատապարտված ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց նկատմամբ կիրառվող պատժամիջոցները:
- 9.5 Որքանով են այս ԱԱ-ի խնդիրն իրագործելու նպատակով կիրառվում քրեական արդարադատության, կարգավորման կամ այլ միջոցներ ԱՖ-ին առնչվող գործունեությունը խափանելու համար այն դեպքերում, երբ գործնականում հնարավոր չէ ԱՖ-ի համար դատավճիռ կայացնել:

ա) *Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող տեղեկությունների օրինակներ*

1. Նախաքննություն կատարելու և քրեական հետապնդում իրականացնելու փորձն ու օրինակները (օրինակ՝ այն դեպքերը, երբ ԱՖ գործով նախաքննությունն օժանդակել է ահաբեկչության դեմ պայքարի գործերով նախաքննությանն ու քրեական հետապնդմանը, ահաբեկիչների կամ ահաբեկչական խմբերի (օտարերկրյա կամ տեղական) կապակցությամբ քննված և

քրեական հետապնդման ենթարկված կամ ահաբեկչական գործունեությունը խափանած նշանակալի գործերը, ԱՖ-ի մակարդակի և մեթոդների միտումների վերաբերյալ դիտարկումները, ԱՖ-ի համար դատավճռի փոխարեն այլ քրեական պատժամիջոցներ կամ միջոցներ կիրառելու դեպքերը)։

2. Տեղեկություններ ԱՖ գործերով նախաքննության, քրեական հետապնդման և դատավճռի կայացման պրակտիկայի վերաբերյալ (օրինակ՝ ԱՖ գործերով կատարված նախաքննությունների և իրականացված քրեական հետապնդումների քանակը, ԱՖ-ի համար քրեական հետապնդման փուլին հասած գործերի համամասնությունը, ԱՖ-ի համար իրականացվող քրեական հետապնդման և կայացվող դատավճիռների տեսակները (օրինակ՝ որպես առանձին հանցագործություն, օտարերկրյա կամ տեղական ահաբեկիչների առնչությամբ), ԱՖ հանցագործությունների համար կիրառվող պատժամիջոցների չափերը, ԱՖ հանցագործությունների և այլ հանցագործությունների համար կիրառվող պատժամիջոցների համեմատականը, կիրառված խափանող միջոցների տեսակները և ծավալները)։

բ) Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող առանձին գործոնների օրինակներ

3. Ի՞նչ միջոցներ են ձեռնարկվում ԱՖ դեպքերի հայտնաբերման, քրեական գործերի հարուցման և նախաքննության նպատակով ըստ առաջնահերթության դասակարգման համար՝ պատշաճ կերպով նախաքննություն կատարելու, էական սպառնալիքներին հակազդելու և ահաբեկչական գործունեության խափանումն առավելագույնի հասցնելու համար։
4. Որքանո՞վ և ի՞նչ արագությամբ են կարող իրավասու մարմինները ձեռք բերել կամ հասանելիություն ստանալ ԱՖ գործերով նախաքննությանը և քրեական հետապնդմանն անհրաժեշտ ֆինանսական հետախուզության տվյալներին կամ այլ տեղեկատվությանը։
5. Ի՞նչ նկատառումներով են որոշումներ կայացվում ԱՖ հանցագործությունների քրեական հետապնդումը չարունակելու վերաբերյալ։
6. Որքանո՞վ են իրավասու մարմինները հատուկ միջոցառումների ծրագրեր կամ ռազմավարություններ կիրառում ԱՖ առանձին սպառնալիքներին ու միտումներին հակազդելու համար։ Որքանո՞վ են դրանք համահունչ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ազգային քաղաքականություններին, ռազմավարություններին ու բացահայտված ռիսկերին։
7. Որքանո՞վ է բավարար իրավապահ մարմինների, ՖՀՄ-ի, ահաբեկչության դեմ պայքարի ստորաբաժանումների և անվտանգության ու հետախուզու-

թյան այլ մարմինների միջև համակարգումն ու համագործակցությունը այս ԱԱ-ի իրագործման հետ կապված իրենց խնդիրներն իրականացնելիս:

8. Արդյո՞ք գոյություն ունեն նախաքննության, քրեական հետապնդման կամ դատական գործընթացներին առնչվող այլ հանգամանքներ, որոնք արգելակում կամ խոչընդոտում են ԱՖ գործերի քրեական հետապնդմանը, պատժամիջոցների կիրառմանը կամ ահաբեկչական գործունեության խափանմանը:
9. Արդյո՞ք իրավասու մարմիններն ունեն բավարար ռեսուրսներ (այդ թվում՝ ֆինանսական քննության գործիքներ) իրենց աշխատանքը կազմակերպելու կամ ԱՖ ռիսկերին պատշաճ հակազդելու համար:
10. Արդյո՞ք առկա են ԱՖ գործերով նախաքննություն կատարող առանձին աշխատակիցներ/ստորաբաժանումներ: Ռեսուրսների համատեղ օգտագործման դեպքում ի՞նչ առաջնահերթություն է տրվում ԱՖ գործերով նախաքննություններին:

Անմիջական արդյունք 10.

Ահաբեկիչների, ահաբեկչական կազմակերպությունների և ահաբեկչությունը ֆինանսավորողների կողմից միջոցների հավաքագրումը, տեղափոխումն ու օգտագործումը, ինչպես նաև ՇՄՆԶԿ հատվածի չարաշահումը կանխարգելվում է:

Արդյունավետ համակարգի բնութագրերը

Ահաբեկիչները, ահաբեկչական կազմակերպությունները և ահաբեկչությանն աջակցող ցանցերը հայտնաբերվում և զրկվում են ահաբեկչական գործունեությունն ու կազմակերպություններին ֆինանսավորելու կամ դրան աջակցելու ռեսուրսներից և միջոցներից: Սա ներառում է ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի, ինչպես նաև ազգային կամ տարածաշրջանային մակարդակով կիրառվող պատժամիջոցների ներքո ցուցակված անձանց ու կազմակերպությունների նկատմամբ թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների պատշաճ իմպլեմենտացումը: Երկրում նաև հստակ պատկերացնում են ահաբեկչության ֆինանսավորմանն առնչվող ռիսկերը և ձեռնարկում են համարժեք ու համաչափ միջոցներ այդ ռիսկերը զսպելու համար, այդ թվում՝ ահաբեկիչների կողմից չարաշահման ռիսկին առավելագույն չափով ենթակա կազմակերպությունների կամ մեթոդների միջոցով ռեսուրսների հավաքագրումն ու տեղաշարժը կանխարգելող միջոցներ: Ի վերջո, սա նվազեցնում է ահաբեկչության ֆինանսավորմանն ուղղվող միջոցների հոսքերը՝ այդպիսով նաև կանխարգելելով ահաբեկչական գործողությունները:

Այս արդյունքը հիմնականում առնչվում է Հանձնարարականներ 1-ին, 4-ին, 6-ին և 8-ին, ինչպես նաև Հանձնարարականներ 14-ի, 16-ի, 30-32-ի, 37-ի, 38-ի և 40-ի որոշ տարրերին:

Ծանոթագրություն գնահատողների համար

Այս ԱԱ-ն դիտարկելիս գնահատողները պետք է նաև հաշվի առնեն միջազգային համագործակցության շրջանակում իրավասու մարմինների ներգրավվածության մակարդակի վերաբերյալ իրենց եզրահանգումները:

Արդյունքի իրագործման վերաբերյալ եզրահանգում կատարելու նպատակով դիտարկվող առանցքային հարցեր

10.1 Որքանո՞վ է բավարար երկրի կողմից (ա) ՄԱԿ ԱԽ 1267 բանաձևով և դրա հաջորդող բանաձևերով, և (բ) ՄԱԿ ԱԽ 1373 բանաձևով նախատեսված

թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների իմպլեմենտացումը (վերագրված գումարները կամ ազգային մակարդակով, երկրի նախաձեռնությամբ կամ մեկ այլ երկրի պահանջով՝ այն ուսումնասիրելուց և ընթացք տալուց հետո):

- 10.2 Որքանո՞վ է երկիրը, առանց ՇՄՆԶԿ-ների բնականոն գործունեությունը խաթարելու, իմպլեմենտացնում ֆինանսական պատժամիջոցների թիրախային կիրառության մոտեցումը, իրականացնում իրազեկման գործառնություններ և վերահսկողական միջոցառումներ այն ՇՄՆԶԿ-ների նկատմամբ, որոնք ենթակա են ահաբեկիչների կողմից չարաշահման ռիսկին:
- 10.3 Որքանո՞վ են ահաբեկիչները, ահաբեկչական կազմակերպությունները և ահաբեկչությունը ֆինանսավորողները (քրեական, քաղաքացիական կամ վարչական վարույթների միջոցով) զրկվում ԱՖ գործունեությանն առնչվող ակտիվներից և գործիքներից:
- 10.4 Որքանո՞վ են վերը նկարագրված միջոցառումները համահունչ երկրում ԱՖ ռիսկայնության ընդհանուր նկարագրի գնահատականին:

ա) Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող տեղեկությունների օրինակներ

1. Իրավապահ մարմինների, ՖՀՄ-ի և ահաբեկչության դեմ պայքարում ներգրավված մարմինների փորձը (օրինակ՝ միտումները, որոնք վկայում են այն մասին, որ ահաբեկչությունը ֆինանսավորողները այլընտրանքային եղանակներ են փնտրում միջոցների հավաքագրման/ տեղափոխման համար, հետախուզական/ այլ աղբյուրներից ստացված տվյալներ առ այն, որ ահաբեկչական կազմակերպությունները դժվարություններ ունեն երկրում միջոցներ հավաքագրելու գործում)
2. Քրեական հետապնդման և բռնագրավման դեպքերի օրինակներ (օրինակ՝ այն նշանակալի գործերը, որոնց շրջանակում ահաբեկիչների, ահաբեկչական կազմակերպությունների կամ ահաբեկչությունը ֆինանսավորողների կողմից միջոցների հավաքագրումը, տեղափոխումը և օգտագործումը կանխվել է, կամ նրանց ակտիվները արգելադրվել/ բռնագրավվել են, ահաբեկիչների կողմից չարաշահված ՇՄՆԶԿ-ների կապակցությամբ կատարված նախաքննության կամ իրականացված քրեական հետապնդման դեպքերը)
3. Տեղեկություններ թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների վերաբերյալ (օրինակ՝ ՄԱԿ ԱԽ կամ այլ պատժամիջոցների ներքո ցուցակված անձանց և հաշիվների վերաբերյալ տվյալները, (ՄԱԿ ԱԽ 1373 բանաձևին առնչվող) ցուցակումները, ստեղծված ակտիվները, մերժված գործարքները,

անձանց ցուցակելու համար պահանջվող ժամանակը, ցուցակումից հետո ակտիվների սառեցման համար պահանջվող ժամանակը)

4. Տեղեկություններ ՇՄՆՉԿ-ների վերահսկողության և մոնիտորինգի վերաբերյալ (օրինակ՝ ՇՄՆՉԿ հատվածի ուսումնասիրության և մոնիտորինգի (այդ թվում՝ ռիսկերի գնահատումների) հաճախականությունը, ԱՖ դեմ պայքարի միջոցառումների և միտումների վերաբերյալ ՇՄՆՉԿ հատվածի ներգրավմանն ու իրազեկմանը (այդ թվում՝ ուղեցույցների տրամադրմանը) միտված գործառնությունների հաճախականությունը, ՇՄՆՉԿ-ների նկատմամբ ձեռնարկվող ուղղիչ միջոցները և կիրառվող պատժամիջոցները)

բ) Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող առանձին գործոնների օրինակներ

5. Ի՞նչ միջոցներ են ձեռնարկվում երկրի կողմից թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների պատշաճ իմպլեմենտացումն ապահովելու համար: Ինչպե՞ս են ֆինանսական հաստատությունները, ՆՈՖԳՏՄ-ները և լայն հանրությունը ժամանակին տեղեկացվում ցուցակման մասին որոշումների և դրանց առնչվող պարտականությունների մասին:
6. Ի՞նչ հաջողությամբ են կիրառվում (ա) ցուցակման/ ցանկերում ընդգրկման ենթակա անձանց հայտնաբերելու, (բ) սառեցման/ սառեցումը վերացնելու, (գ) ցանկերից հանելու, և (դ) բացառություններ շնորհելու ընթացակարգերն ու մեխանիզմները: Որքանո՞վ է բավարար վերաբերելի տեղեկություններ հավաքելու պրակտիկան:
7. Որքանո՞վ է երկիրը կիրառում ահաբեկիչների ֆինանսական հոսքերը սառեցնելու և կանխարգելելու նպատակով ՄԱԿ ԱԽ 1267 և 1373 բանաձևերով նախատեսված գործիքները:
8. Որքանո՞վ են ցուցակված անձանց կողմից ակտիվների՝ թույլատրված նպատակների համար օգտագործումը հաստատելու կամ արտոնելու համակարգերը համապատասխանում ՄԱԿ ԱԽ կիրառելի բանաձևերին (օրինակ՝ ՄԱԿ ԱԽ 1452 և դրա հաջորդող բանաձևերին):
9. Ի՞նչ մոտեցում են իրավասու մարմինները որդեգրել ահաբեկիչների ակտիվների հայտնաբերման գործում: Որքանո՞վ են ակտիվների հետապնդումը, ֆինանսական քննության իրականացումը և նախնական միջոցների կիրառումը (օրինակ՝ սառեցումը և արգելադրումը) օգտագործվում ի նպաստ այդ մոտեցման:
10. Ի՞նչ մակարդակի վրա է գտնվում ՇՄՆՉԿ-ների լիցենզավորումը կամ գրանցումը: Որքանո՞վ է կիրառվում ռիսկահենք մոտեցումը ահաբեկչության նպատակով չարաշահվելու տեսանկյունից ռիսկային ՇՄՆՉԿ-ների

վերահսկողության կամ մոնիտորինգի գործում, և ինչպե՞ս են գործում կանխարգելիչ ու քննչական բնույթի քրեական, քաղաքացիական կամ վարչական միջոցները և համագործակցության մեխանիզմները:

11. Արդյո՞ք ՇՄՆԶԿ-ները հստակ պատկերացում ունեն իրենց խոցելի կողմերի մասին և որքանո՞վ են կատարում ահաբեկիչների կողմից չարաշահումը կանխելուն ուղղված միջոցառումները:
12. Արդյո՞ք գոյություն ունեն նախաքննության, քրեական հետապնդման կամ դատական գործընթացներին առնչվող այլ հանգամանքներ, որոնք խթանում կամ խոչընդոտում են ահաբեկիչներին, ահաբեկչական կազմակերպություններին կամ ահաբեկչությունը ֆինանսավորողներին առնչվող ակտիվների և գործիքների հայտնաբերմանը, հետապնդմանն ու բռնագրավմանը:
13. Արդյո՞ք պատկան իրավասու մարմիններն ունեն բավարար ռեսուրսներ իրենց աշխատանքը կազմակերպելու կամ ԱՖ ռիսկերին պատշաճ հակազդելու համար:
14. Ռեսուրսների համատեղ օգտագործման դեպքում ի՞նչ առաջնահերթություն է տրվում ԱՖ գործերով նախաքննություններին:

**Ամմիջական
արդյունք 11.**

Զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման գործառնություններում ներգրավված անձանց և կազմակերպությունների կողմից միջոցների հավաքագրումը, տեղափոխումն ու օգտագործումը կանխվում է ՄԱԿ ԱԽ բանաձևերին համապատասխան կերպով:

Արդյունավետ համակարգի բնութագրերը

Զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման վերաբերյալ ՄԱԿ ԱԽ բանաձևերով ցուցակված անձինք և կազմակերպությունները հայտնաբերվում և զրկվում են ռեսուրսներից, իսկ նրանց կողմից զանգվածային ոչնչացման զենքի (ԶՈԶ) տարածման ֆինանսավորմանն ուղղված միջոցների կամ այլ ակտիվների հավաքագրումը, տեղափոխումն ու օգտագործումը կանխվում է: Թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցները առանց հապաղման, ամբողջ ծավալով և պատշաճ կերպով կատարվում են, դրանց կատարման պահանջներին համապատասխանությունը ենթարկվում է մոնիտորինգի, իսկ պատկան մարմինների միջև առկա է համագործակցության և համակարգման բավարար մակարդակ՝ պատժամիջոցների շրջանցման դեպքերը կանխելու, ԶՈԶ տարածման ֆինանսավորման դեմ պայքարի քաղաքականություններ և միջոցառումներ մշակելու ու իրագործելու համար:

Այս արդյունքը հիմնականում առնչվում է Հանձնարարական 7-ին, ինչպես նաև Հանձնարարական 2-ի որոշ տարրերին:

Արդյունքի իրագործման վերաբերյալ եզրահանգում կատարելու նպատակով դիտարկվող առանցքային հարցեր

- 11.1 Որքանով է բավարար ԶՈԶ տարածման ֆինանսավորման դեմ պայքարի վերաբերյալ ՄԱԿ ԱԽ բանաձևերով նախատեսված թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների անհապաղ իմպլեմենտացումը երկրի կողմից:
- 11.2 Որքանով են հայտնաբերվում ցուցակված անձանց և կազմակերպությունների (ինչպես նաև նրանց անունից կամ ցուցումով գործող անձանց) միջոցները կամ այլ ակտիվները, ինչպե՞ս է երաշխավորվում այդ անձանց կամ կազմակերպությունների կողմից ԶՈԶ տարածման ֆինանսավորմանն առնչվող գործարքների կանխարգելումը:
- 11.3 Որքանով են ֆինանսական հաստատությունները և ՆՈՖԳՏՄ-ները կատարում ԶՈԶ տարածման ֆինանսավորմանն առնչվող թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների պահանջները և հասկանում դրանց ներքո իրենց պարտականությունները:

11.4 Որքանո՞վ է պատկան իրավասու մարմիններին հաջողվում մոնիտորինգ իրականացնել ու ապահովել ՁՈԶ տարածման ֆինանսավորմանն առնչվող թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների շրջանակում ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների պարտականությունների կատարումը:

ա) Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող տեղեկությունների օրինակներ

1. ՁՈԶ տարածման ֆինանսավորմանն առնչվող գործերի նախաքննության և միջամտության դեպքերի օրինակներ (օրինակ՝ պատժամիջոցների խախտման դեպքերի նախաքննությունը, այն նշանակալի դեպքերը, երբ երկիրը կատարել է իրավապահ գործողություններ (օրինակ՝ սառեցում կամ արգելադրում) կամ տրամադրել է օժանդակություն)
2. Տեղեկություններ ՁՈԶ տարածման ֆինանսավորմանն առնչվող թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների վերաբերյալ (օրինակ՝ թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների ենթակա անձանց և կազմակերպությունների հաշիվների վերաբերյալ տվյալներ, սառեցված ակտիվների և գույքի ծավալը, անձանց և կազմակերպություններին ցուցակելու համար պահանջվող ժամանակը, ՄԱԿ ԱԽ բանաձևերով անձանց և կազմակերպությունների ցուցակումից հետո նրանց ակտիվների և գույքի սառեցման համար պահանջվող ժամանակը)
3. ՁՈԶ տարածման ֆինանսավորմանն առնչվող գործառնությունների մոնիտորինգի մասին և այլ վերաբերելի տեղեկություններ (օրինակ՝ թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների պահանջների կատարման տեսանկյունից ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների ուսումնասիրության և մոնիտորինգի հաճախականությունը, ներգրավմանն ու իրազեկմանն ուղղված գործառնությունների հաճախականությունը, ուղեցույցային փաստաթղթերի առկայությունը, խախտումների համար ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների նկատմամբ կիրառվող պատժամիջոցների չափերը)

բ) Առանցքային հարցերով եզրահանգումները հիմնավորող առանձին գործոնների օրինակներ

4. Ի՞նչ միջոցներ են ձեռնարկվում երկրի կողմից ՁՈԶ տարածման ֆինանսավորմանն առնչվող թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների պատշաճ իմպլեմենտացումն ապահովելու համար: Ինչպե՞ս են համապատաս-

- խան հատվածները ժամանակին տեղեկացվում ցուցակման մասին որոշումների և դրանց առնչվող պարտականությունների մասին:
5. Ի՞նչ հաջողությամբ են համապատասխան դեպքերում կիրառվում (ա) ցուցակման/ ցանկերում ընդգրկման (բ) սառեցման/ սառեցումը վերացնելու, (գ) ցանկերից հանելու, և (դ) բացառություններ շնորհելու ընթացակարգերը: Որքանո՞վ են դրանք բավարարում ՄԱԿ ԱԽ բանաձևերի պահանջները:
 6. Որքանո՞վ են սառեցված ակտիվները կառավարելու և ցուցակված անձանց ու կազմակերպությունների կողմից ակտիվների՝ թույլատրված նպատակների համար օգտագործումն արտոնելու համակարգերն ու մեխանիզմները ապահովում մարդկանց իրավունքների պաշտպանությունը և կանխարգելում միջոցների չարաշահումը:
 7. Ի՞նչ մեխանիզմներ են կիրառվում պատժամիջոցների շրջանցման դեպքերը կանխելու համար: Արդյո՞ք պատկան իրավասու մարմիններն այս հարցով ուղեցույցներ կամ որոշակի հետադարձ արձագանք են տրամադրում ֆինանսական հաստատություններին և ՆՈՖԳՏՄ-ներին:
 8. Որքանո՞վ են պատկան իրավասու մարմինները ունակ ձեռք բերել իրավաբանական անձանց (օրինակ՝ առաջնային օղակի դերում հանդես եկող կազմակերպությունների) հիմնական հատկորոշիչների և իրական շահառուների վերաբերյալ ստույգ տեղեկություններ, երբ քննում են ՁՈԶ տարածման ֆինանսավորման վերաբերյալ ՄԱԿ ԱԽ բանաձևերին առնչվող հանցագործություններ կամ խախտումներ:
 9. Որքանո՞վ են պատկան իրավասու մարմինները ՁՈԶ տարածման ֆինանսավորման վերաբերյալ ՄԱԿ ԱԽ բանաձևերին առնչվող հանցագործությունների կամ խախտումների նախաքննության շրջանակում հետախուզական և այլ բնույթի տեղեկություններ փոխանակում:
 10. Արդյո՞ք պատկան իրավասու մարմիններն ունեն բավարար ռեսուրսներ իրենց աշխատանքը կազմակերպելու կամ ՁՈԶ տարածման ֆինանսավորմանն առնչվող ռիսկերին պատշաճ հակազդելու համար:

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ՆՈՖԳՏՄ-ՆԵՐԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԻ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՀԻՄՔԵՐԸ

1. Ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների նկատմամբ բոլոր պահանջները պետք է սահմանվեն կամ. (ա) օրենքով (այս կապակցությամբ տե՛ս Հանձնարարականներ 10-ով, 11-ով և 20-ով ամրագրված առանձին պահանջները), կամ (բ) մնացած բոլոր դեպքերում՝ օրենքով կամ այլ նորմատիվ իրավական ակտով (երկրի հայեցողությամբ):
2. Հանձնարարականներ 10-ում, 11-ում և 20-ում «*օրենք*» հասկացությունը վերաբերում է օրենսդրական ակտերին, որոնք ընդունվել կամ հաստատվել են երկրի սահմանադրական կարգով նախատեսված օրինաստեղծ գործընթացի կամ այլ համարժեք ընթացակարգի միջոցով, սահմանում են պարտադիր պահանջներ և դրանց չկատարման դեպքում կիրառվող պատժամիջոցներ: Պատժամիջոցները պետք է լինեն արդյունավետ, համաչափ և տարհամոզիչ (տե՛ս Հանձնարարական 35-ը): Օրենքի հասկացությունը ներառում է նաև բոլոր դատական որոշումները, որոնք սահմանում են վերաբերելի պահանջներ, պաշտոնական բնույթ են կրում և պարտադիր են երկրի ամբողջ տարածքում:
3. «*Այլ նորմատիվ իրավական ակտ*» հասկացությունը վերաբերում է այն կանոնակարգերին, ուղեցույցներին, հրահանգներին կամ այլ փաստաթղթերին կամ մեխանիզմներին, որոնք ընդունվել կամ հաստատվել են որևէ իրավասու մարմնի կողմից, սահմանում են ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարին առնչվող պարտադիր կատարման ենթակա պահանջներ և դրանց չկատարման դեպքում կիրառվող պատժամիջոցներ (տե՛ս Հանձնարարական 35-ը):
4. Որևէ փաստաթղթի կամ մեխանիզմի՝ «*այլ նորմատիվ իրավական ակտ*» լինելու հանգամանքը պարզելիս պետք է հաշվի առնել հետևյալ գործոնները.
 - (ա) պետք է լինի փաստաթուղթ կամ մեխանիզմ, որը պարունակում է ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականներով սահմանված խնդիրներին անդրադարձող կամ դրանք ձևակերպող պահանջներ, որոնք հստակ շարադրված են պահանջի տեսքով և հասկացվում են որպես այդպիսին: Օրինակ, եթե տվյալ մեխանիզմի մեջ օգտագործվում է.
 - (1) «*անհրաժեշտ է (են)*» կամ «*պարտավոր է (են)*» բառերը, ապա դա պետք է համարվի պարտադիր,
 - (2) «*պետք է (են)*» բառերը, ապա դա կարող է համարվել պարտադիր, եթե կարգավորող մարմինը և կարգավորվող հաստատու-

թյունները ապացուցում են, որ դիտարկվող գործողություններն ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն պահանջվում և իրագործվում են: Միջոցառումների իրականացման վերաբերյալ *«ցանկալի է», «ողջունելի է» կամ «պետք է դիտարկել նպատակահարմարությունը»* ձևակերպումները պարտադիր համարվելու նվազ հավանականություն ունեն: Ցանկացած պարագայում, երբ ավելի մեղմ ձևակերպում է օգտագործվում, ենթադրվում է, որ այն պարտադիր չէ (եթե երկիրը հակառակը չի ապացուցում):

- (բ) փաստաթուղթը/մեխանիզմը պետք է ընդունված կամ հաստատված լինի իրավասու մարմնի կողմից.
- (գ) չկատարման համար պետք է սահմանված լինեն պատժամիջոցներ (պարտադիր չէ, որ պատժամիջոցները նախատեսված լինեն համապատասխան պահանջը սահմանող կամ ձևակերպող փաստաթղթով. դրանք կարող են ամրագրված լինել մեկ այլ փաստաթղթով՝ պայմանով, որ առկա լինի հստակ կապ պահանջի և դրա չկատարման դեպքում կիրառելի պատժամիջոցի միջև), որոնք պետք է լինեն արդյունավետ, համաչափ և տարհամոզիչ: Այդ կապակցությամբ անհրաժեշտ է դիտարկել հետևյալ հարցերը.
 - (1) անձանց կողմից իրենց պարտականությունները չկատարելու համար պետք է սահմանված լինի արդյունավետ, համաչափ և տարհամոզիչ պատժամիջոցների համարժեք շրջանակ,
 - (2) պատժամիջոցները պետք է ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն կիրառելի լինեն ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի որոշակի պահանջների չկատարման դեպքերի նկատմամբ: Եթե ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի որոշակի պահանջի չկատարումն ուղղակիորեն չի հանգեցնում որևէ պատժամիջոցի կիրառման, ապա բավարար է նաև ավելի ընդհանուր պահանջների չկատարման, օրինակ՝ պատշաճ համակարգեր և հսկողական մեխանիզմներ չունենալու կամ ապահով և անվտանգ գործունեություն չձավալելու համար սահմանված պատժամիջոցների կիրառությունը՝ պայմանով, որ, առնվազն, ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներից մեկը կամ մի քանիսը չկատարելը կարող է հիմք հանդիսանալ (և, համապատասխան դեպքերում, արդեն հանդիսացել է) պատժամիջոց կիրառելու համար, ինչի դեպքում անհրաժեշտ

- չէ ապացուցել ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի հետ չկապված որևէ լրացուցիչ պրոպեդեանտական պահանջ չկատարելու փաստը, և
- (3) պետք է առկա լինեն բավարար ապացույցներ առ այն, որ գործնականում կիրառվել են արդյունավետ, համաչափ և տարհամոզիչ պատժամիջոցներ:
5. Բոլոր դեպքերում պետք է ակնհայտ լինի, որ ֆինանսական հաստատությունները և ՆՈՖԳՏՄ-ները գիտակցում են, որ պահանջների չկատարման պարագայում կիրառվում են պատժամիջոցներ, և պատկերացնում են, թե ինչ պատժամիջոցներ կարող են կիրառվել:

ՏԱԹՅՈՒՆ ՀԱՆՁՆԱԴԱՐԱՆԱԿԱՆՆԵՐԻՆ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ
ՓԼ/ԱՖ ԴԵՄ ՊԱՅՔԱՐԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԼԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՏԵՐՄԻՆԱԲԱՆԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

Տերմին	Սահմանում
Ահաբեկիչ	Այս տերմինը վերաբերում է ցանկացած ֆիզիկական անձի, ով. (ա) որևէ կերպ ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն, ապօրինաբար և դիտավորությամբ կատարում կամ փորձում է կատարել ահաբեկչական գործողություններ, (բ) որպես հանցակից մասնակցում է ահաբեկչական գործողությունների կատարմանը, (գ) կազմակերպում կամ ուղղորդում է այլ անձանց՝ կատարելու ահաբեկչական գործողություններ, կամ (դ) նպաստում է ընդհանուր նպատակով գործող անձանց խմբի կողմից ահաբեկչական գործողությունների կատարմանը, երբ նպաստելը տեղի է ունենում միտումնավոր կերպով և նպատակ հետապնդելով օժանդակել ահաբեկչական գործողության կատարմանը, կամ գիտենալով խմբի՝ ահաբեկչական գործողություն կատարելու մտադրության մասին:
Ահաբեկչական գործողություն	Այս տերմինը վերաբերում է. (ա) այն գործողությանը, որը հանցագործություն է համարվում հետևյալ համաձայնագրերի իմաստով և սահմանված է դրանցով. (1) Օդանավերի ապօրինի զավթման դեմ պայքարի մասին կոնվենցիա (1970թ.), (2) Քաղաքացիական ավիացիայի անվտանգության դեմ ուղղված գործողությունների դեմ պայքարի մասին կոնվենցիա (1971թ.), (3) Միջազգայնորեն պաշտպանված անձանց, այդ թվում՝ դիվանագիտական գործակալների դեմ ուղղված հանցագործությունների կանխման և պատժի մասին կոնվենցիա (1973թ.), (4) Պատանդներ վերցնելու դեմ պայքարի մասին միջազգային կոնվենցիա (1979թ.), (5) Միջուկային նյութերի ֆիզիկական պաշտպանության մասին կոնվենցիա (1980թ.), (6) Քաղաքացիական ավիացիայի անվտանգության դեմ ուղղված ապօրինի գործողությունների դեմ պայքարի մասին կոնվենցիային կից՝ Միջազգային քա-

Տեքստ	Մանրամաս
	ղաքացիական ավիացիան սպասարկող օդանավակայաններում բռնության ապօրինի գործողությունների դեմ պայքարի մասին արձանագրություն (1988թ.), (7) Ծովագնացության անվտանգության դեմ ուղղված ապօրինի գործողությունների դեմ պայքարի մասին կոնվենցիա (2005թ.), (8) Մայրցամաքային ելունդներին գտնվող ֆիքսված հարթակների անվտանգության դեմ ուղղված ապօրինի գործողությունների դեմ պայքարի մասին արձանագրություն (2005թ.), (9) Ահաբեկչական ռմբահարումների դեմ պայքարի մասին միջազգային կոնվենցիա (1997թ.) և (10) Ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին միջազգային կոնվենցիա (1999թ.), (բ) ցանկացած այլ գործողության, որ նպատակ ունի մահ կամ ծանր մարմնական վնաս պատճառել քաղաքացիական կամ որևէ այլ անձի, ով զինված ընդհարման իրավիճակում ակտիվորեն չի մասնակցում պատերազմական գործողություններին, երբ այդ գործողության նպատակը՝ հաշվի առնելով դրա բնույթը կամ համատեքստը, բնակչությանն ահաբեկելն է կամ կառավարությանը կամ որևէ միջազգային կազմակերպության ստիպելը, որ նրանք կատարեն որոշակի գործողություն կամ ձեռնպահ մնան դրա կատարումից:
Ահաբեկչական կազմակերպություն	Այս տերմինը վերաբերում է ահաբեկիչների ցանկացած խմբի, որը. (ա) որևէ կերպ ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն, ապօրինաբար և դիտավորությամբ կատարում կամ փորձում է կատարել ահաբեկչական գործողություններ, (բ) որպես հանցակից մասնակցում է ահաբեկչական գործողությունների կատարմանը, (գ) կազմակերպում կամ ուղղորդում է այլ անձանց՝ կատարելու ահաբեկչական գործողություններ, կամ (դ) նպաստում է ընդհանուր նպատակով գործող անձանց խմբի կողմից ահաբեկչական գործողությունների կատարմանը:

Տերմին	Սահմանում
	նր, երբ նպաստելը տեղի է ունենում միտումնավոր կերպով և նպատակ հետապնդելով օժանդակել ահաբեկչական գործողության կատարմանը, կամ գիտենալով խմբի՝ ահաբեկչական գործողություն կատարելու մտադրության մասին:
Ահաբեկչության ֆինանսավորմանը կամ փողերի լվացմանն առնչվող	Արժույթը կամ ԸՆՓԳ-ները բնութագրելու նպատակով կիրառվելիս այս տերմինը վերաբերում է այն արժույթին կամ ԸՆՓԳ-ներին, որոնք. (ա) ստացվել են ահաբեկչության, ահաբեկչական գործողությունների կամ ահաբեկչական կազմակերպությունների ֆինանսավորման արդյունքում կամ օգտագործվել են կամ նախատեսվել են օգտագործվելու կամ հատկացվելու դրանց ֆինանսավորման համար, կամ (բ) ստացվել են փողերի լվացման կամ նախորդող հանցագործությունների կատարման արդյունքում կամ օգտագործվել են կամ նախատեսվել են օգտագործվելու որպես այդ հանցագործությունների կատարման գործիք:
Ահաբեկչության ֆինանսավորման հանցագործություն	Այս տերմինին հղումները (բացառությամբ Հանձնարարական 4-ի) վերաբերում են ոչ միայն հիմնական հանցագործությանը կամ հանցագործություններին, այլև հանցակցության տեսակներին:
Ահաբեկչության ֆինանսավորում	Այս տերմինը վերաբերում է ահաբեկչական գործողությունների, ինչպես նաև ահաբեկիչների և ահաբեկչական կազմակերպությունների ֆինանսավորմանը:
Այլ նորմատիվ իրավական ակտ	Այս տերմինը վերաբերում է այն կանոնակարգերին, ուղեցույցներին, հրահանգներին կամ այլ փաստաթղթերին կամ մեխանիզմներին, որոնք ընդունվել կամ հաստատվել են որևէ իրավասու մարմնի կողմից, սահմանում են ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարին առնչվող պարտադիր կատարման ենթակա պահանջներ և դրանց չկատարման դեպքում կիրառվող պատժամիջոցներ: Պահանջների չկատարման դեպքում կիրառվող պատժամիջոցները պետք է լինեն արդյունավետ, համաչափ և տարհամոզիչ (տե՛ս Հանձնարարական 35-ը):

Տերմին	Մահմանում
Անդրսահմանային դրամական փոխանցում	Այս տերմինը վերաբերում է ցանկացած <i>դրամական փոխանցման</i> , որի դեպքում ուղարկող և ստացող ֆինանսական հաստատությունները գտնվում են տարբեր երկրներում: Այս տերմինով են բնորոշվում նաև դրամական փոխանցումների բոլոր այն շղթաները, որոնց մասնակից ֆինանսական հաստատություններից առնվազն մեկը գտնվում է այլ երկրում:
Անդրսահմանային ֆիզիկական տեղափոխում	Այս տերմինը վերաբերում է արժույթի կամ ԸՆՓԳ-ների ցանկացած ներգնա կամ արտագնա ֆիզիկական տեղափոխմանը մեկ երկրից մյուսը: Տերմինը ներառում է տեղափոխման հետևյալ եղանակները. (1) ֆիզիկական տեղափոխում ֆիզիկական անձի կողմից կամ վերջինիս ուղեկցող ուղեբեռում կամ տրանսպորտային միջոցում, (2) արժույթի կամ ԸՆՓԳ-ների առաքում կոնտեյներային բեռի տեսքով, կամ (3) արժույթի կամ ԸՆՓԳ-ների փոստային առաքում ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձի կողմից:
Անհապաղ	Այս տերմինը նշանակում է Միավորված ազգերի կազմակերպության Անվտանգության խորհրդի կամ համապատասխան Պատժամիջոցների հանձնաժողովի (օրինակ՝ 1267 Հանձնաժողովի, 1988 Հանձնաժողովի, 1718 Պատժամիջոցների հանձնաժողովի կամ 1737 Պատժամիջոցների հանձնաժողովի) կողմից ցուցակման որոշում կայացնելուց հետո, իդեալական տարբերակի դեպքում, հաշված ժամերի ընթացքում: 1373 (2001) բանաձևի իմաստով այս տերմինը նշանակում է այն ժամանակ, երբ առկա են ողջամիտ հիմքեր կամ ողջամիտ հիմնավորում՝ կասկածելու կամ կարծելու, որ անձը կամ կազմակերպությունն ահաբեկիչ է, ահաբեկչությունը ֆինանսավորող կամ ահաբեկչական կազմակերպություն: Երկու դեպքում էլ այս տերմինն անհրաժեշտ է մեկնաբանել ահաբեկիչների, ահաբեկչական կազմակերպությունների, ահաբեկչությունը ֆինանսավորողների և զանգվածային ոչնչացման զենքի

Տերմին	Սահմանում
	տարածման ֆինանսավորման հետ կապված միջոցների կամ այլ ակտիվների արտահոսքը կամ անհետացումը կանխելու, ինչպես նաև դրանց անարգել հոսքը խափանելու և կասեցնելու ուղղությամբ համաշխարհային մակարդակով ներդաշնակ գործունեություն ծավալելու անհրաժեշտության համատեքստում:
Անհրաժեշտ	Այս տերմինն օգտագործվում է նկարագրելու համար այն իրավիճակները, երբ անհրաժեշտ տեղեկությունների բոլոր տարրերն առկա են: Ենթապարբերություններ 6(ա)-ն, 6(բ)-ն և 6(գ)-ն սահմանում են <i>փոխանցում կատարողի վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկությունները</i> : Ենթապարբերություններ 6(դ)-ն և 6(ե)-ն սահմանում են <i>փոխանցում ստացողի վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկությունները</i> :
Առանց մեղադրական դատավճռի բռնագրավում	Այս տերմինը նշանակում է դատական ընթացակարգերի միջոցով բռնագրավում այնպիսի քրեական հանցագործության կապակցությամբ, որի համար քրեական գործով մեղադրական դատավճիռ չի պահանջվում:
Արգելադրում	Այս տերմինը նշանակում է սառեցման մեխանիզմի շրջանակում իրավասու մարմնի կամ դատարանի նախաձեռնած գործողության հիման վրա գույքի փոխանցումը, փոխարկումը, օտարումը կամ շարժն արգելելը: Այնուհանդերձ, ի տարբերություն սառեցման գործողության, արգելադրումը կատարվում է այնպիսի մեխանիզմով, որը իրավասու մարմնին կամ դատարանին թույլ է տալիս իր հսկողության ներքո վերցնել համապատասխան գույքը: Արգելադրված գույքը մնում է արգելադրման պահին դրանց շահառու հանդիսացող ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձի (անձանց) սեփականությունը, թեպետ հաճախ իրավասու մարմինը կամ դատարանը ստանձնում է արգելադրված գույքի տիրապետումը, տնօրինումը կամ կառավարումը:
Արժույթ	Այս տերմինը վերաբերում է դրամանիշերին և մետաղադրամներին, որոնք շրջանառում են որպես փոխհաշվարկային միջոց:

Տերմին	Սահմանում
Ավտոմատացված պրոցեսինգ	Այս տերմինը վերաբերում է գործարքներին, որոնք կատարվում են էլեկտրոնային եղանակով՝ առանց մարդու միջամտության:
Բռնագրավում	Այս տերմինը, որ համապատասխան դեպքերում ներառում է նաև բռնագանձումը, նշանակում է իրավասու մարմնի կամ դատարանի որոշմամբ միջոցներից կամ այլ ակտիվներից մշտապես զրկելը: Բռնագրավումը կամ բռնագանձումը տեղի է ունենում դատական կամ վարչական ընթացակարգով, որի արդյունքում որոշակի միջոցների կամ այլ ակտիվների նկատմամբ սեփականության իրավունքը փոխանցվում է պետությանը ⁷¹ : Այդ պարագայում բռնագրավման կամ բռնագանձման պահին նշված միջոցների կամ այլ գույքի շահառու հանդիսացող անձը (անձինք) կամ կազմակերպությունը (կազմակերպությունները) սկզբունքորեն զրկվում է (են) բռնագրավված կամ բռնագանձված միջոցների կամ այլ ակտիվների նկատմամբ բոլոր իրավունքներից: Բռնագրավման կամ բռնագանձման որոշումները, որպես կանոն, կապված են քրեական դատավճիռների կամ դատարանի որոշումների հետ, որոնցով ճանաչվել է, որ բռնագրավված կամ բռնագանձված գույքը ստացվել է օրենքի խախտմամբ կամ նախատեսվել է օրենքի խախտմամբ օգտագործվելու համար:
Գործակալ	Հանձնարարականներ 14-ի և 16-ի իմաստով «գործակալ» նշանակում է այն ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձը, որ փողի կամ արժեքների փոխանցման ծառայություններ է մատուցում ՓԱՓԾ մատուցողի անունից՝ նրա հետ կնքված պայմանագրի շրջանակում կամ նրա ուղղորդմամբ:

⁷¹ Արդյունավետության գնահատման համատեքստում «բռնագրավումը» կարող է ավելի լայն շրջանակով դիտարկվել:

Տերմին	Սահմանում
Գույք	Այս տերմինը նշանակում է ցանկացած տեսակի՝ նյութական կամ ոչ նյութական, շարժական կամ անշարժ, շոշափելի կամ ոչ շոշափելի ակտիվները, ինչպես նաև դրանց նկատմամբ իրավունքները կամ շահառությունը հաստատող իրավական փաստաթղթերը կամ գործիքները:
Երկիր	ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականներում օգտագործված «երկիր» կամ «երկրներ» տերմինները հավասարապես կիրառելի են տարածքների կամ իրավագերակայությունների նկատմամբ:
Երրորդ անձինք	Հանձնարարականներ 6-ի և 7-ի իմաստով, այս տերմինը ներառում է ֆինանսական հաստատությունները և ՆՈՖԳՏՄ-ները, բայց չի սահմանափակվում դրանցով: Ընդհանուր առմամբ, այս տերմինը նշանակում է վերահսկողության կամ մոնիտորինգի ենթակա և Հանձնարարական 17-ի պահանջները բավարարող ֆինանսական հաստատությունները կամ ՆՈՖԳՏՄ-ները:
Ըստ ներկայացնողի բաժնետոմսեր	Այս տերմինը վերաբերում է այն փոխանցելի գործիքներին, որոնք ըստ ներկայացնողի բաժնետոմսերի հավաստագիրը տիրապետող անձին վերապահում են համապատասխան իրավաբանական անձի նկատմամբ սեփականության իրավունք:
Ըստ ներկայացնողի փոխանցելի գործիքներ	Այս տերմինը վերաբերում է ըստ ներկայացնողի ձև ունեցող դրամական գործիքներին, ինչպիսիք են ճանապարհորդական չեկերը, փոխանցելի գործիքները (այդ թվում՝ չեկերը, հասարակ մուրհակները և դրամական հանձնարարագրերը), որոնք կամ ըստ ներկայացնողի ձև ունեն, կարող են առանց սահմանափակման հաստատվել և մտացածին անունով ստացողի տրամադրվել, կամ որևէ այլ կերպ այնպիսի ձև ունեն, որ դրանց նկատմամբ սեփականության իրավունքը փոխանցվում է դրանց ֆիզիկական փոխանցման հետ, ինչպես նաև անավարտ գործիքները (այդ թվում՝ չեկերը, հասարակ

Տերմին	Սահմանում
	մուրհակները և դրամական հանձնարարագրերը), որոնք ստորագրված են, սակայն ստացողի անունը բաց է թողնված:
Թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցներ	Այս տերմինը վերաբերում է ինչպես ակտիվների սառեցմանը, այնպես էլ ցուցակված անձանց ու կազմակերպություններին ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն միջոցների կամ այլ ակտիվների հասանելիության արգելմանը:
Թղթակցային բանկային հարաբերություններ	Այս տերմինը նշանակում է մի բանկի կողմից («թղթակից բանկ») մեկ այլ բանկի («գործընկեր բանկ») բանկային ծառայությունների մատուցումը: Խոշոր միջազգային բանկերը սովորաբար հանդես են գալիս որպես թղթակից՝ աշխարհի հազարավոր այլ բանկերի համար: Գործընկեր, այսինքն՝ թղթակցային բանկային ծառայություններից օգտվող բանկերը կարող են ստանալ բազմաբնույթ ծառայություններ, այդ թվում՝ կանխիկի կառավարում (օրինակ՝ տարբեր արժույթներով տոկոսաբեր հաշիվների սպասարկում), միջազգային դրամական փոխանցումներ, չեկերի քլիրինգ, միջանցիկ հաշիվների սպասարկում և արտարժույթի փոխարկման ծառայություններ:
Ինքնակարգավորվող մարմին («ԻԿՄ»)	«ԻԿՄ»-ն մարմին է, որը ներկայացնում է որոշակի մասնագիտության տեր անձանց (օրինակ՝ փաստաբանների, նոտարների, իրավաբանական ծառայություններ մատուցող այլ անկախ մասնագետների կամ հաշվապահների) և կազմված է մասնագետ անդամներից, որոշակի դեր է կատարում համապատասխան մասնագիտական որակավորում և մասնագիտական գործունեությամբ զբաղվելու իրավունք ունեցող անձանց վարքագծի կարգավորման մեջ, ինչպես նաև իրականացնում է վերահսկողական կամ մոնիտորինգի որոշակի գործառույթներ: Այսպիսի մարմինները պետք է կիրարկեն որոշակի կանոններ, որոնց նպատակը տվյալ մասնագիտության պրակտիկայով զբաղվող ան-

Տերմին	Սահմանում
	ձանց կողմից էթիկական և բարոյական բարձր ստանդարտների պահպանումն է:
Իրական շահառու	Այս տերմինը վերաբերում է այն ֆիզիկական անձին (անձանց), ով(քեր) հանդիսանում է (են) հաճախորդի ⁷² և/կամ այն ֆիզիկական անձի, ում անունից կատարվում է գործարքը, վերջնական սեփականատերը կամ նրա նկատմամբ վերջնական հսկողություն իրականացնողը ⁷³ : Տերմինը վերաբերում է նաև այն անձանց, ովքեր վերջնական արդյունավետ հսկողություն են իրականացնում իրավաբանական անձի կամ կազմավորման նկատմամբ:
Իրավաբանական անձինք	Այս տերմինը վերաբերում է ֆիզիկական անձանցից տարբեր բոլոր անձանց, որոնք կարող են որպես հաճախորդ մշտական հարաբերություններ հաստատել ֆինանսական հաստատության հետ կամ այլ կերպ լինել գույքի սեփականատեր: Սրանց թվին կարող են դասվել ընկերությունները, կորպորատիվ մարմինները, հիմնադրամները, հիմնարկները, ընկերակցությունները, կամ միությունները և համանման այլ անձինք:
Իրավաբանական կազմավորումներ	Այս տերմինը վերաբերում է ուղղակի տրաստներին կամ համանման այլ իրավաբանական կազմավորումներին, որոնց օրինակներ են (ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի իմաստով) «fiducie», «treuhand» և «fideicomiso» տեսակի կազմավորումները:
Իրավասու մարմիններ	Այս տերմինը վերաբերում է բոլոր այն պետական մարմիններին ⁷⁴ , որոնք պատասխանատվություն են կրում փողերի լվացման և/ կամ ահաբեկչության

⁷² Այս սահմանումը պետք է կիրառվի նաև կյանքի ապահովագրության և ներդրումային բնույթի այլ ապահովագրական վկայագրերի շահառուների իրական շահառուների նկատմամբ:

⁷³ «Վերջնական սեփականատեր», «վերջնական հսկողություն իրականացնող» և «վերջնական արդյունավետ հսկողություն» ձևակերպումները վերաբերում են այն իրավիճակներին, երբ սեփականությունը/ հսկողությունը իրացվում է սեփականության կամ հսկողության շղթայական մեխանիզմների, այլ ոչ թե ուղղակի հսկողության եղանակով:

⁷⁴ Սա ներառում է ֆինանսական վերահսկողներին, որոնք ստեղծվել են որպես անկախ ոչ պետական մարմին և ունեն օրենսդրորեն սահմանված լիազորություններ:

Տերմին	Սահմանում
	Ֆինանսավորման դեմ պայքարի ոլորտում: Մասնավորապես, դրանց թվին են դասվում ՖՀՄ-ն, փողերի լվացման, դրան նախորդող հանցագործությունների և ահաբեկչության ֆինանսավորման գործերով նախաքննություն կատարելու և/կամ քրեական հետապնդում իրականացնելու, հանցավոր ճանապարհով ստացված ակտիվները արգելադրելու/ սառեցնելու և բռնագրավելու գործառույթ կատարող մարմինները, արժույթի և ԸՆՓԳ-ների անդրսահմանային տեղափոխումների վերաբերյալ հաշվետվություններ ստացող մարմինները, ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջներին ֆինանսական հաստատությունների և ՆՈՖԳՏՄ-ների համապատասխանությունն ապահովելու նպատակով վերահսկողական կամ մոնիտորինգի գործառույթներ կատարող մարմինները: ԻԿՄ-ները իրավասու մարմին չեն համարվում:
Ծածկույթով վճարում	Այս տերմինը վերաբերում է դրամական փոխանցումներին, որոնց դեպքում ուղարկող ֆինանսական հաստատության կողմից ստացող ֆինանսական հաստատությանն ուղղակիորեն ուղարկված վճարման հաղորդագրությունում նշվում են դրամական միջոցների՝ մեկ կամ մի քանի միջոցող ֆինանսական հաստատությունների միջոցով դեբետավորման հրահանգի (ծածկույթի) մանրամասները:
Կեղծ բանկ	Այս տերմինը նշանակում է բանկ, որը ֆիզիկական որևէ ներկայություն չունի իր գրանցման ու լիցենզավորման երկրում և փոխկապակցված չէ ֆինանսական ծառայություններ մատուցող այնպիսի կարգավորվող խմբի հետ, որը ենթարկվում է արդյունավետ համախմբված վերահսկողության: «Ֆիզիկական ներկայություն» նշանակում է երկրի տարածքում իմաստալից առկայություն և կառավարում: Զուտ տեղական գործակալի կամ ցածրաստիճան աշխատողների առկայությունը չի կարող համարվել ֆիզիկական ներկայություն:

Տերմին	Սահմանում
Կեղծ բացահայտում	Այս տերմինը վերաբերում է տեղափոխվող արժույթի կամ ԸՆՓԳ-ների արժեքի թյուր ներկայացմանը, կամ ըստ պահանջի բացահայտման ենթակա կամ իշխանությունների կողմից պահանջվող որևէ այլ վերաբերելի տվյալի թյուր ներկայացմանը: Սա ներառում է բացահայտումը սահմանված պահանջների համաձայն չկատարելը:
Կեղծ հայտարարագիր	Այս տերմինը վերաբերում է տեղափոխվող արժույթի կամ ԸՆՓԳ-ների արժեքի թյուր ներկայացմանը, կամ հայտարարագրով սահմանված կամ իշխանությունների կողմից պահանջվող որևէ այլ վերաբերելի տվյալի թյուր ներկայացմանը: Սա ներառում է հայտարարագիրը սահմանված պահանջների համաձայն չներկայացնելը:
Համապատասխան մարմիններ	Այս տերմինը վերաբերում է իրավասու մարմիններին, այդ թվում՝ հավաստագրող կառույցներին և ինքնակարգավորվող մարմիններին:
Հանցագործությունների նախատեսված տեսակներ	Այս տերմինը նշանակում է. ■ մասնակցություն կազմակերպված հանցավոր խմբի և հանցավոր համագործակցության մեջ, ■ ահաբեկչություն, այդ թվում՝ ահաբեկչության ֆինանսավորում, ■ մարդկանց թրաֆիքինգ և միգրանտների ապօրինի տեղափոխում, ■ սեռական շահագործում, այդ թվում՝ երեխաների սեռական շահագործում, ■ թմրադեղերի և հոգեմետ նյութերի ապօրինի շրջանառություն, ■ զենքի ապօրինի շրջանառություն, ■ գողացված և այլ ապրանքների ապօրինի շրջանառություն, ■ կոռուպցիա և կաշառակերություն, ■ խարդախություն,

Տերմին	Սահմանում
	■ արժույթի կեղծում, ■ ապրանքների կեղծում և ապրանքահեղուկություն, ■ բնապահպանական հանցագործություններ, ■ սպանություն, ծանր մարմնական վնասվածք, ■ առևանգում, ազատության ապօրինի սահմանափակում և պատանդներ վերցնել, ■ կողոպուտ կամ գողություն, ■ մաքսանենգություն (այդ թվում՝ մաքսային և ակցիզային վճարների ու տուրքերի հետ կապված), ■ հարկային հանցագործություններ (ուղղակի և անուղղակի հարկերի հետ կապված) ■ շորթում, ■ փաստաթղթերի կեղծում, ■ ծովահենություն, և ■ ինսայդերական գործունեություն և շուկայի չարաշահում: Թվարկված խմբերից յուրաքանչյուրի շրջանակում որպես նախորդող հանցագործություն նախատեսվող հանցատեսակները որոշելիս յուրաքանչյուր երկիր կարող է իր ներպետական օրենսդրության համաձայն որոշել, թե ինչպես է սահմանում այդ հանցագործությունները և դրանց որոշակի տարրերի բնույթը, որպեսզի դրանք համարվեն ծանր հանցագործություններ:
Հանցավոր գործունեություն	Այս տերմինը վերաբերում է. (ա) բոլոր հանցավոր արարքներին, որոնք տվյալ երկրում համարվում են փողերի լվացմանը նախորդող հանցագործություններ, կամ (բ) առնվազն այն հանցագործություններին, որոնք Հանձնարարական 3-ի պահանջների համաձայն համարվում են նախորդող հանցագործություններ:
Հանցավոր ճանապարհով ստացված գույք	Այս տերմինը վերաբերում է ցանկացած գույքի, որն ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն ստացվել կամ ձեռք է բերվել հանցագործության կատարման արդյունքում:

Տերմին	Սահմանում
Հաշիվներ	Այս տերմինը վերաբերում է նաև ֆինանսական հաստատությունների և նրանց հաճախորդների միջև համանման այլ գործարար հարաբերություններին:
Հիմնարար սկզբունքներ	Այս տերմինը վերաբերում է Բանկային վերահսկողության բազելյան կոմիտեի հրապարակած «Արդյունավետ բանկային վերահսկողության հիմնարար սկզբունքներին», Արժեթղթերի հանձնաժողովների միջազգային կազմակերպության հրապարակած «Արժեթղթերի կարգավորման նպատակներին և սկզբունքներին», և Ապահովագրության վերահսկողությունների միջազգային ասոցիացիայի հրապարակած «Ապահովագրության վերահսկողության սկզբունքներին»:
Միակողմանի	Այս տերմինը նշանակում է գործողությունների ձեռնարկում առանց ներգրավված կողմի նախնական ծանուցման և մասնակցության:
Միջազգային կազմակերպություններ	Միջազգային կազմակերպություններն իրենց անդամ երկրների միջև միջազգային պայմանագրի կարգավիճակ ունեցող պաշտոնական քաղաքական համաձայնությունների հիման վրա ստեղծված կազմակերպություններ են. դրանց գոյությունն օրենքով ճանաչվում է անդամ երկրներում, և իրենց գտնվելու երկրներում դրանք ռեգիդենտ կառուցվածքային միավորներ չեն համարվում: Միջազգային կազմակերպություններ են, օրինակ, Միավորված ազգերի կազմակերպությունը և դրա հետ կապված՝ Ծովագնացության միջազգային կազմակերպությունը, տարածաշրջանային միջազգային կազմակերպությունները, ինչպիսիք են Եվրոպայի խորհուրդը, Եվրոմիության կառույցները, Եվրոպայում անվտանգության և համագործակցության կազմակերպությունը, Ամերիկյան երկրների կազմակերպությունը, միջազգային ռազմական կազմակերպությունները, ինչպիսին է Հյուսիս-ատլանտյան պայմանագրի կազմակերպությունը, և տնտեսական կազմակերպությունները, ինչպիսիք են Առևտրի համաշխարհային կազմակեր-

Տերմին	Սահմանում
	պությունը կամ Հարավ-արևելյան Ասիայի պետությունների ասոցիացիան:
Միջանցիկ հաշիվներ	Այս տերմինը վերաբերում է այն թղթակցային հաշիվներին, որոնք օգտագործվում են ուղղակիորեն երրորդ անձանց կողմից՝ իրենց անունից գործարքներ կատարելու նպատակով:
Միջնորդ ֆինանսական հաստատություն	Այս տերմինը վերաբերում է փոխանցումների սերիական կամ ծածկույթով վճարումների շղթայի մասնակից ֆինանսական հաստատությանը, որն ուղարկող ֆինանսական հաստատությունից ստացված դրամական փոխանցումն ուղարկում է ստացող ֆինանսական հաստատությանը կամ մեկ այլ միջնորդ ֆինանսական հաստատության:
Միջոցներ	Այս տերմինը վերաբերում է ցանկացած տեսակի՝ նյութական կամ ոչ նյութական, շոշափելի կամ ոչ շոշափելի, շարժական կամ անշարժ, ցանկացած եղանակով ձեռք բերված ակտիվներին, ինչպես նաև դրանց նկատմամբ իրավունքները կամ շահառությունը ցանկացած, այդ թվում՝ էլեկտրոնային կամ թվային եղանակով հաստատող իրավական փաստաթղթերին կամ գործիքներին:
Միջոցներ կամ այլ ակտիվներ	Այս տերմինը նշանակում է ցանկացած ակտիվներ, որոնց ոչ սպառիչ ցանկը ներառում է ֆինանսական ակտիվները, տնտեսական ռեսուրսները, ցանկացած տեսակի՝ շոշափելի կամ ոչ շոշափելի, շարժական կամ անշարժ, ցանկացած եղանակով ձեռք բերված գույքը, ինչպես նաև այդպիսի միջոցների կամ այլ ակտիվների նկատմամբ իրավունքները կամ շահառությունը ցանկացած, այդ թվում՝ էլեկտրոնային կամ թվային եղանակով հաստատող իրավական փաստաթղթերը կամ գործիքները, որոնց ոչ սպառիչ ցանկը ներառում է բանկային վարկերը, ճանապարհորդական չեկերը, բանկային չեկերը, դրամական հանձնարարագրերը, բաժնետոմսերը, արժեթղթերը, պարտատոմսերը, մուրհակ-

Տերմին	Սահմանում
	ները կամ ակրեդիտիվները, ինչպես նաև այդ միջոցներից կամ այլ ակտիվներից ստացվող կամ դրանց նկատմամբ հաշվեգրվող կամ դրանցից ձևավորվող տոկոսները, շահաբաժինները կամ այլ եկամուտը կամ արժեքը:
Նախատեսված շեմը գերազանցող գումարով դրամական փոխանցում	Այս տերմինը վերաբերում է անդրսահմանային դրամական փոխանցումներին, որոնց գումարը գերազանցում է Հանձնարարական 16-ի Բացատրական մեկնաբանության 5-րդ պարբերությամբ նախատեսված շեմը՝ հետևյալ սահմանմամբ. <i>«Երկրները կարող են անդրսահմանային դրամական փոխանցումների դեպքում (որոնց գումարը չի գերազանցում 1.000 ԱՄՆ դոլարը/եվրոն) կիրառել նախատեսված նվազագույն շեմի մոտեցումը, որից փոքր գումարով գործարքների վրա տարածվում են հետևյալ պահանջները.</i> (ա) <i>Երկրները պետք է ապահովեն այդպիսի փոխանցումներին ուղեկցող հետևյալ տեղեկությունների ներառումը ֆինանսական հաստատությունների կողմից. (1) փոխանցում կատարողի անունը, (2) փոխանցում ստացողի անունը, և (3) նշված երկուսի հաշվեհամարները կամ փոխանցման եզակի հղման համարը: Այս տեղեկությունների ստույգ լինելը ճշտելն անհրաժեշտ չէ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ առկա են ՓԼ/ԱՖ կասկածներ, ինչի դեպքում ֆինանսական հաստատությունները պետք է ստուգեն իրենց հաճախորդների վերաբերյալ տեղեկությունները:</i> (բ) <i>Այդուհանդերձ, երկրները կարող են պահանջել, որ նախատեսված շեմից փոքր գումարով բոլոր ներգնա անդրսահմանային դրամական փոխանցումները պարունակեն փոխանցումն ուղարկողի վերաբերյալ անհրաժեշտ և ստույգ տեղեկություններ»:</i>

Տերմին	Սահմանում
Նախատեսված ոչ ֆինանսական գործունեության տեսակներ և մասնագիտություններ	Այս տերմինը նշանակում է. ա) խաղատներ⁷⁵, բ) անշարժ գույքի գործակալներ, գ) թանկարժեք մետաղների դիլերներ, դ) թանկարժեք քարերի դիլերներ, ե) փաստաբաններ, նոտարներ, իրավաբանական ծառայություններ մատուցող այլ անկախ մասնագետներ և հաշվապահներ. սա վերաբերում է անհատական պրակտիկայով զբաղվող անձանց, գործընկերներին կամ մասնագիտացած ընկերություններում աշխատող մասնագետներին և չի վերաբերում այն «ներքին» աշխատողներին, ովքեր գործունեության այլ տեսակներով զբաղվող կազմակերպությունների աշխատակիցներ են, ինչպես նաև այն մասնագետներին, ովքեր աշխատում են պետական մարմիններում, և ում վրա արդեն իսկ տարածվում են ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջները, զ) տրաստային և ընկերությունների ներկայացման ծառայություններ մատուցողներ՝ ներառյալ բոլոր այն անձինք և կազմակերպությունները, որոնք սույն Հանձնարարականների այլ դրույթներով նախատեսված չեն և, որպես ձեռնարկատիրական գործունեություն, երրորդ անձանց մատուցում են հետևյալ տեսակի ծառայությունները. ■ իրավաբանական անձանց կազմավորման գործակալի դերում հանդես գալը, ■ ընկերության տնօրենի կամ քարտուղարի, ընկերակցության կազմի մեջ մտնող գործընկերոջ կամ, այլ իրավաբանական անձի պարագայում, համանման որևէ այլ դերում հանդես գալը (կամ այդ դերում մեկ այլ անձի հանդես գալը կազմակերպելը),

⁷⁵ ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականներում խաղատներին հղումները վերաբերում են նաև ինտերնետային և նավերի վրա գործող խաղատներին:

Տերմին	Սահմանում
	■ ընկերությանը, ընկերակցությանը կամ որևէ այլ իրավաբանական անձի կամ կազմավորման գրանցված գրասենյակ, բիզնես հասցե կամ գործունեության վայր, նամակագրության կամ վարչական հասցե տրամադրելը, ■ ուղղակի տրաստի կազմում որպես տրաստային կառավարիչ հանդես գալը (կամ այդ դերում մեկ այլ անձի հանդես գալը կազմակերպելը) կամ մեկ այլ տեսակի իրավաբանական կազմավորման համար դրան համարժեք գործառույթ կատարելը, ■ մեկ այլ անձի համար որպես անվանական բաժնետեր հանդես գալը (կամ այդ դերում մեկ այլ անձի հանդես գալը կազմակերպելը):
Ներպետական դրամական փոխանցում	Այս տերմինը նշանակում է ցանկացած դրամական փոխանցում, որի ն՝ ուղարկող, ն՝ ստացող ֆինանսական հաստատությունները գտնվում են միևնույն երկրում: Ըստ այդմ՝ տերմինը վերաբերում է դրամական փոխանցումների ցանկացած շղթայի, որն ամբողջությամբ տեղի է ունենում միևնույն երկրի սահմաններում, նույնիսկ եթե դրամական փոխանցումը կատարելու նպատակով օգտագործվող համակարգը գտնվում է մեկ այլ երկրում: Այս տերմինը վերաբերում է նաև դրամական փոխանցումների այն շղթաներին, որոնք ամբողջությամբ տեղի են ունենում Եվրոպական տնտեսական տարածքի (ԵՏՏ) սահմաններում⁷⁶:
Ներպետական օրենսդրության հիմնարար սկզբունքներ	Այս տերմինը վերաբերում է այն հիմնարար իրավական սկզբունքներին, որոնց վրա հենվում է ազգային իրավական համակարգը, և որոնք սահմանում են այն շրջանակը, որում ընդունվում են ազգային օրենքները և կիրարկվում են լիազորությունները: Այդ հիմնարար սկզբունքները սովորաբար արտացոլված են ազգային

⁷⁶ Երկրները կարող են դիմել ՖԱԹՖ-ին՝ բացառապես Հանձնարարական 16-ի պահանջների կատարումը գնահատելու առումով վերազգային իրավագերակայությունը ճանաչելու նպատակով:

Տերմին	Սահմանում
	Սահմանադրության կամ համանման այլ փաստաթղթի մեջ, կամ ազգային օրենքների կապակցությամբ պարտադիր մեկնաբանություններ տալու կամ վճիռներ կայացնելու իրավասությամբ օժտված բարձրագույն ատյանի դատարանի որոշումներում: Թեև երկրների միջև այս առումով կան տարբերություններ, հիմնարար սկզբունքների օրինակներ են արդար դատաքննության իրավունքը, անմեղության կանխավարկածը և անձի՝ դատարաններից արդյունավետ պաշտպանություն ստանալու իրավունքը:
Նույնականացման տվյալներ	Այս տերմինը վերաբերում է հավաստի, անկախ աղբյուրից ձեռք բերված փաստաթղթերին, տվյալներին կամ տեղեկություններին:
Շահառու	ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականներում «շահառու» տերմինի նշանակությունը կախված է օգտագործման համատեքստից. ■ Տրաստներին առնչվող օրենքների իմաստով, շահառուն այն անձը կամ անձինք են, ովքեր իրավունք ունեն օգտվել տրաստային համաձայնագրի օգուտներից: Շահառուն կարող է լինել ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ կամ կազմավորում: Բոլոր տրաստները (բացառությամբ բարեգործական տրաստների և օրենքով թույլատրված ոչ բարեգործական տրաստների) պետք է ունենան բնորոշվող շահառուներ: Թեև տրաստները միշտ պետք է ունենան ի վերջո բնորոշվող շահառուներ, հնարավոր են դեպքեր, երբ տրաստը տվյալ պահին ունի ոչ թե հստակ բնորոշվող շահառուներ, այլ միայն իրավունքի օբյեկտներ՝ այնքան ժամանակ, մինչև համապատասխան անձը սահմանված ժամկետի (այսպես կոչված «կուտակային ժամկետի») ավարտին ձեռք կբերի եկամուտների կամ կապիտալի նկատմամբ շահառուի իրավունքներ: Որպես կանոն, այդ ժամկետը սահմանվում է տրաստի գոյության

Տերմին	Սահմանում
	Ժամանակահատվածին հավասար և սովորաբար տրաստային կառավարման պայմանագրում նշվում է որպես տրաստի ժամանակահատված: ■ Կյանքի ապահովագրության և ներդրումային բնույթի այլ ապահովագրական վկայագրերի իմաստով, շահառուն այն ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձը կամ կազմավորումը կամ անձանց դասն է, ում պետք է ապահովագրական պատահարը տեղի ունենալու ժամանակ/ դեպքում վճարվի վկայագրից բխող ապահովագրական հատուցումը: Տերմինը վերաբերում է նաև այն ֆիզիկական անձանց կամ ֆիզիկական անձանց այն խմբերին, ովքեր բարեգործական, մարդասիրական կամ այլ տեսակի աջակցություն են ստանում ՇՄՆԶԿ ծառայությունների միջոցով: Տերմինն օգտագործվում է նաև այն ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց կամ կազմավորումների համար, որոնք դրամական փոխանցում ուղարկողի կողմից նշվում են որպես դրամական փոխանցման ստացող:
Շահույթ ստանալու նպատակ չհետապնդող կազմակերպություններ	Այս տերմինը վերաբերում է այն իրավաբանական անձանց կամ կազմավորումներին կամ կազմակերպություններին, որոնք հիմնականում զբաղվում են բարեգործական, կրոնական, մշակութային, կրթական, սոցիալական կամ եղբայրասիրական կամ այլ «բարի գործերի» նպատակով դրամական միջոցների հավաքագրմամբ կամ տեղաբաշխմամբ:
Ողջամիտ միջոցառումներ	Այս տերմինը նշանակում է պատշաճ միջոցառումներ, որոնք համահունչ են փողերի լվացման կամ ահաբեկչության ֆինանսավորման ռիսկերին:
Պետք է	ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականների պահանջներին համապատասխանությունը գնահատելու իմաստով «պետք է (են)» բառերն ունեն նույն իմաստը, ինչ «պարտավոր է (են)» բառերը:

Տերմին	Սահմանում
Ռիսկ	Այս տերմինին բոլոր հղումները վերաբերում են փողերի լվացման և/կամ ահաբեկչության ֆինանսավորման ռիսկին: Տերմինը պետք է հասկանալ Հանձնարարական 1-ի Բացատրական մեկնաբանության համատեքստում:
Սառեցում	Բռնագրավման և նախնական միջոցների կիրառության (օրինակ՝ Հանձնարարականներ 4-ի, 32-ի և 38-ի) համատեքստում, այս տերմինը նշանակում է սառեցման մեխանիզմի շրջանակում իրավասու մարմնի կամ դատարանի նախաձեռնած գործողության հիման վրա գույքի, սարքավորումների կամ այլ գործիքների փոխանցումը, փոխարկումը, օտարումը կամ շարժն արգելելը՝ դրա համար սահմանված ժամկետով կամ մինչև իրավասու մարմնի կողմից բռնագրավման կամ բռնագանձման մասին որոշում կայացնելը: Թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների իմպլեմենտացման վերաբերյալ Հանձնարարականներ 6-ի և 7-ի համատեքստում, այս տերմինը նշանակում է Միավորված ազգերի կազմակերպության Անվտանգության խորհրդի կամ, այդ խորհրդի կիրառելի բանաձևերին համապատասխան կերպով, իրավասու մարմնի կամ դատարանի նախաձեռնած գործողության հիման վրա և դրա համար սահմանված ժամկետով ցուցակված անձանց կամ կազմակերպություններին պատկանող կամ նրանց կողմից վերահսկվող միջոցների կամ այլ ակտիվների փոխանցումը, փոխարկումը, օտարումը կամ շարժն արգելելը: Ցանկացած դեպքում սառեցված գույքը, սարքավորումները, գործիքները, միջոցները կամ այլ ակտիվները մնում են սառեցման պահին դրանց շահառու հանդիսացող ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձի (անձանց) սեփականությունը և կարող են կառավարվել երրորդ անձանց կողմից կամ նշված ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձի (անձանց)՝ նախքան սառեցման մեխանիզմի շրջանակում համապատասխան գործըն-

Տերմին	Սահմանում
	թացի կիրառումը սահմանած այլ կազմակերպական եղանակով, կամ ազգային օրենսդրության այլ դրույթներին համապատասխան կերպով: Սառեցման մեխանիզմի շրջանակում երկիրը կարող է ստանձնել սառեցված գույքի, սարքավորումների, գործիքների, միջոցների կամ այլ ակտիվների նկատմամբ հսկողությունը՝ դրանց արտահոսքը կանխելու համար:
Մերիական վճարում	Այս տերմինը վերաբերում է ուղղակի շղթայական փոխանցումներին, որոնց դեպքում դրամական փոխանցումը և դրա կից վճարման հաղորդագրությունը ուղարկող ֆինանսական հաստատության կողմից միասին ուղարկվում են ստացող ֆինանսական հաստատությանը՝ ուղղակիորեն կամ մեկ կամ մի քանի միջնորդ ֆինանսական հաստատությունների (օրինակ՝ թղթակից բանկերի) միջոցով:
Ստացող ֆինանսական հաստատություն	Այս տերմինը վերաբերում է այն ֆինանսական հաստատությանը, որն ուղարկող ֆինանսական հաստատությունից ուղղակիորեն կամ միջնորդ ֆինանսական հաստատության միջոցով ստանում է դրամական փոխանցումը և համապատասխան միջոցները տրամադրում փոխանցում ստացողին:
Ստույգ	Այս տերմինն օգտագործվում է ճշտությունը ստուգված տեղեկատվությունը նկարագրելու համար:
Վստահանալ	Այն դեպքերում, երբ խոսքը ֆինանսական հաստատության կողմից ինչ-որ հարցում վստահանալու մասին է, հաստատությունը պետք է կարողանա իրավասու մարմինների մոտ հիմնավորել տվյալ իրավիճակին իր գնահատականը:
Վերահսկողներ	Այս տերմինը վերաբերում է նշանակված իրավասու մարմիններին կամ ոչ պետական մարմիններին, որոնք պատասխանատու են ֆինանսական հաստատությունների (« <i>ֆինանսական վերահսկողներ</i> » ⁷⁷) կամ ՆՈՖԳՏՄ-

⁷⁷ Այդ թվում՝ Հիմնարար սկզբունքների կիրառության դաշտում գործող ֆինանսական հաստատությունների վերահսկողները, որոնց վերահսկողական գործառնությունները առնչվում են ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարականների իմպլեմենտացմանը:

Տերմին	Սահմանում
	ների կողմից փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի պահանջների կատարումն ապահովելու համար: Ոչ պետական մարմինները (որոնց թվում կարող են լինել ԻԿՄ-ների որոշ տեսակներ ⁷⁸) պետք է օժտված լինեն ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի պահանջների կատարման տեսանկյունից ֆինանսական հաստատություններին կամ ՆՈՖԳՏՄ-ներին վերահսկելու և պատժամիջոցներ կիրառելու լիազորությամբ: Նշված ոչ պետական մարմինները պետք է նաև իրենց գործառնությունները կատարելու համար օրենքով լիազորված լինեն և որևէ իրավասու մարմնի կողմից վերահսկվեն այդ գործառնությունների կատարման առնչությամբ:
Տրաստային կառավարիչ	«Տրաստ» և «տրաստային կառավարիչ» տերմինները սահմանվում են «Տրաստների և դրանց ճանաչման վերաբերյալ օրենքների մասին» Հաագայի կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածում ⁷⁹ նկարագրվածին համապատասխան կերպով: Տրաստային կառավարիչը կարող է լինել պրոֆեսիոնալ (օրինակ, կախված տվյալ երկրի օրենսդրությունից,

⁷⁸ Արդյունավետության գնահատման համատեքստում «վերահսկողներ» տերմինը ներառում է նաև ԻԿՄ-ներին:

⁷⁹ Հաագայի կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածով սահմանվում է հետևյալը.

«Սույն կոնվենցիայի իմաստով, «տրաստ» տերմինը վերաբերում է որոշակի անձի, այն է՝ տրաստի հիմնադրի կողմից կյանքի օրոք կամ հետմահու ստեղծված իրավահարաբերություններին, երբ ակտիվները հանձնվում են տրաստային կառավարչի հայեցողությանը հոգուտ որևէ շահառուի կամ որևէ սահմանված նպատակի:

Տրաստն ունի հետևյալ բնութագրերը.

- ա) ակտիվները պահպանվում են առանձին հիմնադրամում և տրաստային կառավարչի սեփականության մասը չեն կազմում,
- բ) տրաստային ակտիվների սեփականության իրավունքը գրանցված է տրաստային կառավարչի կամ նրա անունից հանդես եկող այլ անձի անվամբ,
- գ) տրաստային կառավարչին վերապահված է տրաստի պայմաններին կամ օրենքով նրա վրա դրված հատուկ պարտականություններին համապատասխան տրաստի ակտիվները կառավարելու, տնօրինելու կամ օտարելու լիազորությունն ու պարտականությունը, որոնց համար նա պատասխանատվություն է կրում:

Տրաստի հիմնադրի կողմից որոշակի իրավունքների կամ լիազորությունների սահմանափակումը, ինչպես նաև այն փաստը, որ տրաստային կառավարիչն ինքը կարող է որպես շահառու իրավունքներ ունենալ, ոչ անպայման են հակասում տրաստի գոյության փաստին»:

Տերմին	Սահմանում
	փաստաբան կամ տրաստային ընկերություն), եթե նա վարձատրվում է տրաստային կառավարչի գործը կատարելու համար, կամ ոչ պրոֆեսիոնալ (օրինակ՝ ընտանիքի անունից հանդես եկող և վարձատրություն չստացող անձը):
Տրաստի հիմնադիր	Այս տերմինը վերաբերում է այն ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց, որոնք իրենց ակտիվների նկատմամբ սեփականության իրավունքը գույքի տրաստային կառավարման պայմանագրի կամ համանման համաձայնության միջոցով փոխանցում են տրաստային կառավարչին:
Ցուցակված անձ կամ կազմակերպություն	Այս տերմինը վերաբերում է. (ա) անձանց, խմբերին, խմբավորումներին և կազմակերպություններին, որոնք ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի 1267 (1999) բանաձևի ներքո համապատասխան հանձնաժողովի (1267 Հանձնաժողովի) կողմից ցուցակվել են որպես Ալ Քաիդայի հետ փոխկապակցված անձինք, կամ Ալ Քաիդայի հետ փոխկապակցված կազմակերպություններին և այլ խմբերին ու խմբավորումներին, (բ) անձանց, խմբերին, խմբավորումներին և կազմակերպություններին, որոնք ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի 1988 (2011) բանաձևի ներքո համապատասխան հանձնաժողովի (1988 Հանձնաժողովի) կողմից ցուցակվել են որպես Թալիբանի հետ փոխկապակցված և Աֆղանստանի խաղաղության, կայունության ու անվտանգության համար սպառնալիք ներկայացնող անձինք, կամ Թալիբանի հետ փոխկապակցված կազմակերպություններին և այլ խմբերին ու խմբավորումներին, (գ) ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի 1373 (2001) բանաձևի ներքո երկրների կամ վերազգային իրավագերակայության կողմից ցուցակված բոլոր ֆիզիկական

Տերմին	Սահմանում
	կամ իրավաբանական անձանց կամ կազմակերպություններին, (դ) ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի 1718 (2006) բանաձևի և դրա հաջորդող բանաձևերի ներքո Անվտանգության խորհրդի կողմից համապատասխան բանաձևերի հավելվածներով թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների կիրառության նպատակով ցուցակված, կամ ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի 1718 (2006) բանաձևի ներքո «<i>Անվտանգության խորհրդի՝ 1718 (2006) բանաձևի ներքո ստեղծված հանձնաժողովի</i>» (1718 Հանձնաժողովի) կողմից ցուցակված բոլոր ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց կամ կազմակերպություններին, և (ե) ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի 1737 (2006) բանաձևի և դրա հաջորդող բանաձևերի ներքո Անվտանգության խորհրդի կողմից համապատասխան բանաձևերի հավելվածներով թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների կիրառության նպատակով ցուցակված, կամ ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի 1737 (2006) բանաձևի և դրա հաջորդող բանաձևերի ներքո «<i>Անվտանգության խորհրդի՝ 1737 (2006) բանաձևի ներքո ստեղծված հանձնաժողովի</i>» (1737 Հանձնաժողովի) կողմից ցուցակված բոլոր ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց կամ կազմակերպություններին:
Ցուցակում	Այս տերմինը վերաբերում է այն անձանց⁸⁰ կամ կազմակերպությունների նույնականացմանը, որոնք ենթակա են թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցների՝ համաձայն. ■ ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի 1267 (1999) բանաձևի և դրա հաջորդող բանաձևերի,

⁸⁰

Ֆիզիկական կամ իրավաբանական:

Տերմին	Սահմանում
	■ ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի 1373 (2001) բանաձևի, այդ թվում՝ համապատասխան պատժամիջոցները անձի կամ կազմակերպության նկատմամբ կիրառելու և դրա մասին հանրությանն իրազեկելու որոշումների մասով, ■ ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի 1718 (2006) բանաձևի և դրա հաջորդող բանաձևերի, ■ ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի 1737 (2006) բանաձևի և դրա հաջորդող բանաձևերի, և ■ ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի կողմից ապագայում ընդունվելիք ցանկացած բանաձևի, որով կսահմանվեն թիրախային ֆինանսական պատժամիջոցներ զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորման համար:
Ուղղակի տրաստ	Այս տերմինը վերաբերում է տրաստին, որն անմիջականորեն ստեղծվել է դրա հիմնադրի կողմից, որպես կանոն՝ որոշակի փաստաթղթի տեսքով, օրինակ՝ տրաստային կառավարման պայմանագրով: Ուղղակի տրաստը տարբերվում է այն տրաստից, որն ստեղծվում է օրենքի ուժով (օրինակ՝ պարտադրված տրաստ), այլ ոչ թե տրաստ կամ համանման այլ իրավաբանական կազմավորում ստեղծելու վերաբերյալ հիմնադրի անմիջական մտադրության կամ որոշման արդյունքում:
Ուղարկող ֆինանսական հաստատություն	Այս տերմինը վերաբերում է այն ֆինանսական հաստատությանը, որը փոխանցում կատարողի պահանջով նախաձեռնում է դրամական փոխանցումը և նրա անունից փոխանցում է համապատասխան միջոցները:
Փաթեթային փոխանցում	Այս տերմինը վերաբերում է այն փոխանցմանը, որի մեջ մտնում են միևնույն ֆինանսական հաստատությանն ուղարկվող մի շարք առանձին դրամական փոխանցումներ, որոնք կարող են վերջին հաշվով նախատեսված լինել կամ չլինել տարբեր անձանց համար:

Տերմին	Սահմանում
Փոխանցման եզակի հղման համար	Այս տերմինը վերաբերում է տառերի, թվերի կամ նշանների որոշակի համադրությանը, որը վերագրվում է վճարային ծառայություններ մատուցողների կողմից՝ դրամական փոխանցումների համար օգտագործվող վճարահաշվարկային համակարգերի կամ հաղորդագրությունների ուղարկման համակարգերի արարողակարգերին համապատասխան կերպով:
Փոխանցում կատարող	Այս տերմինը վերաբերում է այն հաշվետիրոջը, որը թույլ է տալիս տվյալ հաշվից դրամական փոխանցման կատարումը կամ, հաշվի բացակայության դեպքում, այն ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձին, որը դրամական փոխանցում կատարելու հանձնարարություն է տալիս ուղարկող ֆինանսական հաստատությանը:
Փոխկապակցված ՇՄՆԶԿ-ներ	Այս տերմինը վերաբերում է միջազգային ՇՄՆԶԿ-ների օտարերկրյա մասնաճյուղերին:
Փողի կամ արժեքների փոխանցման ծառայություն	Այս տերմինը նշանակում է ֆինանսական ծառայություն, որը մի վայրում ընդունում է կանխիկ, չեկեր, այլ դրամական գործիքներ կամ այլ արժեքի կրիչներ և համարժեք գումարը կանխիկով կամ այլ տեսքով վճարում է ստացողին մեկ այլ վայրում՝ կապի, հաղորդագրության, փոխանցման կամ քլիրինգային ցանցի միջոցով, որին միացած է ՓԱՓԾ մատուցողը: Նման ծառայությունների շրջանակում իրականացվող գործարքներով վերջնական վճարումը երրորդ անձին կարող է հասնել մեկ կամ մի քանի միջնորդների միջոցով: Այսպիսի ծառայություններ մատուցող համակարգերը հաճախ կապված են լինում որոշակի աշխարհագրական տարածքների հետ, ինչի պատճառով էլ դրանք նկարագրվում են տարբեր հատուկ անվանումներով, ինչպիսիք են « <i>hawala</i> », « <i>hundi</i> » և « <i>fei-chien</i> »:
Փողերի լվացման հանցագործություն	Այս տերմինին հղումները (բացառությամբ Հանձնարարական 3-ի) վերաբերում են ոչ միայն հիմնական հանցագործությանը կամ հանցագործություններին, այլև հանցակցության տեսակներին:

Տերմին	Սահմանում
Քաղաքական ազդեցություն ունեցող անձինք (ՔԱՈՒԱ)	<i>Օտարերկրյա ՔԱՈՒԱ-ներն</i> այն անհատներն են, ում ներկայում կամ անցյալում վստահվել են առանցքային հանրային գործառույթներ այլ երկրում, օրինակ՝ երկրի կամ կառավարության ղեկավարները, բարձրաստիճան քաղաքական գործիչները, կառավարության, դատական իշխանության կամ բանակի բարձրաստիճան պաշտոնյաները, պետական կորպորացիաների բարձրաստիճան գործադիր ղեկավարները, քաղաքական կուսակցությունների կարևոր պաշտոնատար անձինք: <i>Տեղական ՔԱՈՒԱ-ներն</i> այն անհատներն են, ում ներկայում կամ անցյալում վստահվել են առանցքային հանրային գործառույթներ տվյալ երկրում, օրինակ՝ երկրի կամ կառավարության ղեկավարները, բարձրաստիճան քաղաքական գործիչները, կառավարության, դատական իշխանության կամ բանակի բարձրաստիճան պաշտոնյաները, պետական կորպորացիաների բարձրաստիճան գործադիր ղեկավարները, քաղաքական կուսակցությունների կարևոր պաշտոնատար անձինք: <i>Անձինք, ում ներկայում կամ անցյալում վստահվել են առանցքային գործառույթներ միջազգային կազմակերպություններում</i>, այդ կազմակերպությունների ավագ ղեկավարության անդամներն են, այսինքն՝ տնօրենները, տնօրենի տեղակալները և խորհրդի անդամները կամ համարժեք գործառույթ իրականացնողները: ՔԱՈՒԱ-ների սահմանումը չի ներառում վերոհիշյալ խմբերի միջին կամ կրտսեր պաշտոններ զբաղեցնող անհատներին:
Օտարերկրյա գործընկերներ	Այս տերմինը վերաբերում է մեկ այլ երկրի իրավասու մարմիններին, որոնք կատարում են համագործակցության տվյալ ոլորտի գծով համանման պարտականություններ կամ գործառույթներ, անգամ եթե այդ օտարերկրյա իրավասու մարմինները տարբեր բնույթ կամ կարգավիճակ ունեն (օրինակ՝ որևէ երկրում ֆինանսական հատվածի ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարին առնչվող

Տերմին	Սահմանում
Օրենք	վերահսկողությունը կարող է իրականացվել նաև պրո-դենցիալ վերահսկողության պարտականություններ կատարող վերահսկողական մարմնի կամ վերահսկողական գործառույթներ իրականացնող ՖՀՄ-ի կողմից): Հանձնարարականներ 10-ում, 11-ում և 20-ում «<i>օրենք</i>» տերմինը վերաբերում է օրենսդրական ակտերին, որոնք ընդունվել կամ հաստատվել են երկրի սահմանադրական կարգով նախատեսված օրինաստեղծ գործընթացի կամ այլ համարժեք ընթացակարգի միջոցով, սահմանում են պարտադիր պահանջներ և դրանց չկատարման դեպքում կիրառվող պատժամիջոցներ: Պահանջների չկատարման դեպքում կիրառվող պատժամիջոցները պետք է լինեն արդյունավետ, համաչափ և տարհամոզիչ (տե՛ս Հանձնարարական 35-ը): Օրենքի հասկացությունը ներառում է նաև բոլոր դատական որոշումները, որոնք սահմանում են վերաբերելի պահանջներ, պաշտոնական բնույթ են կրում և պարտադիր են երկրի ամբողջ տարածքում:
Ֆինանսական խումբ	Այս տերմինը վերաբերում է որևէ խմբի, որի կազմում ներառված է մայր կազմակերպություն կամ որևէ այլ տեսակի իրավաբանական անձ, որը Հիմնարար սկզբունքներով սահմանված խմբային վերահսկողության նպատակով հսկողական և համակարգման գործառույթ է իրականացնում խմբի մնացած անդամների, այդ թվում՝ մասնաճյուղերի և/ կամ դուստր ձեռնարկությունների նկատմամբ, որոնք խմբի մակարդակով ենթակա են ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի քաղաքականությունների և ընթացակարգերի:
Ֆինանսական հաստատություններ	Այս տերմինը նշանակում է ցանկացած ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ, որը, որպես ձեռնարկատիրական գործունեություն, հաճախորդների համար կամ նրանց անունից իրականացնում է գործունեության կամ գործառնությունների հետևյալ տեսակներից մեկը կամ մի քանիսը.

Տերմին	Սահմանում
	- ավանդների և վերադարձման ենթակա այլ միջոցների ընդունում հանրությունից⁸¹, - վարկավորում⁸², - ֆինանսական լիզինգ⁸³, - փողի կամ արժեքների փոխանցում⁸⁴, - վճարային միջոցների (օրինակ՝ կրեդիտային և դեբետային քարտեր, չեկեր, ճանապարհորդական չեկեր, դրամական հանձնարարագրեր և բանկային չեկեր, էլեկտրոնային փող) թողարկում և կառավարում, - ֆինանսական երաշխիքներ և հանձնառություններ, - առևտուր, որի առարկան են. (ա) փողի շուկայի գործիքները (չեկեր, մուրհակներ, ավանդային սերտիֆիկատներ, ածանցյալներ և այլն), (բ) արտարժույթը, (գ) արտարժույթային, տոկոսային և ինդեքսային գործիքները, (դ) փոխանցելի արժեթղթերը, (ե) ապրանքային ֆյուչերսները, - մասնակցություն արժեթղթերի թողարկմանը և դրան առնչվող ֆինանսական ծառայությունների մատուցմանը, - անհատական և կոլեկտիվ պորտֆելների կառավարում,

⁸¹ Ներառում է նաև անհատական բանկային ծառայությունների մատուցումը:

⁸² Ներառում է, ի թիվս այլ տեսակների. սպառողական վարկերը, հիփոթեքային վարկերը, ֆակտորինգը՝ հետադարձ պահանջի իրավունքով կամ առանց դրա, ինչպես նաև առևտրային գործարքների ֆինանսավորումը (այդ թվում՝ բռնագանձումը):

⁸³ Չի ներառում սպառողական ապրանքների մասով իրականացվող ֆինանսական լիզինգը:

⁸⁴ Չի տարածվում այն ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց վրա, որոնք ֆինանսական հաստատություններին տրամադրում են բացառապես միջոցների փոխանցման համար անհրաժեշտ՝ հաղորդագրությունների փոխանակման կամ օժանդակ այլ համակարգեր: Տե՛ս Հանձնարարական 16-ի Բացատրական մեկնաբանությունները:

Տեքստ	Սահմանում
	10. այլ անձանց անունից կանխիկի կամ իրացվելի արժեթղթերի անվտանգ պահպանում և կառավարում, 11. այլ անձանց անունից միջոցների կամ փողի որևէ այլ կերպ ներդրում, տնօրինում կամ կառավարում, 12. կյանքի ապահովագրության և ներդրումային բնույթի այլ ապահովագրության վկայագրերի թողարկում և տեղաբաշխում,⁸⁵ 13. փողի և արժույթի փոխարկում:

⁸⁵ Վերաբերում է ինչպես ապահովագրական գործ կազմակերպողներին, այնպես էլ ապահովագրական միջնորդներին (գործակալներ և բրոքերներ):

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկ

0010, Երևան, Վ. Սարգսյան 6